

Taula B.28: Població ocupada per sectors, Bages 1991.

Sector	Municipis																										
	Habitants	Pop. Activa	Total Ocupats	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Explotació carbó, petroli i gas natural	Ext. i ramat, minerals	Aliment. begudes	Textil, cuir confecció	Surofusta	Paper, arts grf.	Metallúrgia, consumptius, mat. elect.	Metall i transport	Ind. químics	Carrocs, plàstics i altres ind.	Construcció	Construcció, reparació	Hoteles, restaur.	Transport i act. annexes	Comunicacions	Assuram. i se. finan.	Serv. emp. loguers	Adm. pública, defensa i se.	Educació i investigació	Serv. i se. social	Altres serveis	
Aguiló de Segarra	191	70	69	32	1	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	13	2	1	0	1	0	1	1	3	1	1	1
Arles	4.086	1.829	1.603	88	1	11	19	146	272	39	19	247	22	15	237	102	120	38	32	3	31	23	32	53	32	21	
Avençó	2.049	947	872	47	1	5	3	160	316	53	3	38	3	3	22	44	45	12	27	2	9	6	26	43	6	10	
Balsoreny	3.405	1.461	1.228	40	6	55	88	36	441	24	14	50	8	13	21	94	133	20	23	6	15	15	32	49	24	21	
Calders	581	269	293	28	4	0	3	24	33	4	2	14	4	0	3	17	16	14	6	1	9	6	8	20	13	4	
Callús	1.396	612	487	18	0	7	16	25	128	29	3	44	7	7	5	48	46	11	17	1	16	9	16	26	11	7	
Cardener	6.445	2.389	2.118	171	4	245	221	82	187	81	7	69	4	15	24	178	237	86	52	6	44	32	61	217	40	54	
Castellbell i el Vilar	2.807	1.296	960	22	3	1	9	27	325	34	17	59	7	37	10	103	104	45	25	6	15	10	17	37	18	29	
Castellfollit del Boix	315	137	125	58	0	0	0	2	9	1	1	2	1	0	0	4	11	9	5	1	2	2	5	4	5	3	
Castellgeli	702	277	219	23	0	1	19	5	21	5	0	24	2	5	3	27	24	15	7	2	8	4	9	8	1	6	
Castellnou de Bages	196	84	81	9	0	0	3	0	7	1	2	16	0	2	4	5	7	3	2	2	8	2	2	1	3	2	
Estany, l'	370	182	149	20	1	0	0	5	62	0	2	3	0	0	0	16	8	10	0	1	3	4	4	6	1	3	
Fonollosa	685	312	295	80	6	2	1	7	64	4	3	17	1	2	1	25	25	8	3	1	7	6	3	17	10	2	
Galà	133	63	53	22	0	0	0	0	13	0	1	2	0	0	0	3	4	3	2	0	0	2	0	1	0	0	
Manresa	66.320	28.540	24.130	291	258	58	260	802	1.936	405	321	2.810	878	503	1.242	1.420	4.167	753	865	299	981	889	1.211	1.663	1.258	950	
Magranell	211	119	104	12	0	15	20	4	4	0	3	2	0	0	0	7	5	5	9	0	3	3	2	4	2	0	
Moia	3.380	1.450	1.276	113	2	1	14	66	270	28	22	56	2	14	8	144	169	52	40	4	40	35	43	82	28	44	
Monistrol de Calders	621	260	225	20	0	0	5	7	93	0	1	9	0	14	5	20	11	18	6	0	2	1	2	4	4	3	
Monistrol de Montserrat	2.514	1.133	925	12	1	2	13	20	163	13	23	84	4	17	9	56	119	136	46	5	21	35	30	53	25	38	
Mura	251	94	84	10	0	0	0	0	1	2	1	6	0	1	0	28	13	6	0	0	0	2	9	2	2	1	
Navarres	5.111	2.271	1.982	25	10	6	19	106	513	49	10	213	20	38	38	200	211	55	49	9	35	29	40	89	50	68	
Navàs	5.938	2.438	2.103	102	4	52	32	49	898	77	19	132	16	19	11	201	253	50	64	7	47	30	55	109	35	41	
Pont de Vilomara i Rocafort, el	2.230	952	730	7	3	9	17	20	130	18	4	98	14	12	23	134	96	26	17	3	9	10	26	14	16	24	
Rajadell	288	125	111	48	1	0	0	4	7	2	1	5	0	1	0	7	27	1	0	1	1	1	1	0	2	1	
Sallent	7.888	3.300	2.542	84	16	186	99	90	505	56	17	288	46	27	30	192	292	96	64	13	36	36	77	164	60	67	
Sant Feliu Sasserra	654	278	239	44	0	0	0	8	57	8	0	11	0	28	10	19	17	6	4	1	2	4	5	6	2	6	
Sant Fruitós de Bages	4.778	2.131	1.930	46	7	4	14	192	275	28	26	287	34	21	59	149	240	63	63	13	52	30	74	71	51		
Sant Joan de Vilatorrada	7.974	3.575	3.073	46	19	14	32	247	404	82	28	381	102	116	270	246	396	81	111	9	45	46	69	109	96	124	
Sant Mateu de Bages	545	237	201	73	0	4	2	5	50	3	2	5	0	2	3	6	10	4	2	1	4	0	3	13	6	3	
Sant Salvador de Guardiola	1.221	543	464	38	2	1	5	15	40	6	7	52	8	8	11	35	80	23	18	1	7	27	17	27	20	15	
Sant Vicenç de Castell	7.393	3.054	2.516	24	9	9	199	52	537	56	22	293	23	33	34	381	281	86	111	25	51	47	72	97	38	76	
Santa Maria d'Oló	1.015	468	436	37	3	0	0	20	224	3	2	9	8	7	20	26	16	8	4	2	4	1	10	21	5	6	
Santpedor	4.670	2.224	1.851	54	13	8	30	53	289	22	23	373	48	84	14	155	223	47	93	10	41	35	69	71	22	64	
Súria	5.540	2.760	2.271	35	6	37	588	95	352	89	19	133	6	22	36	146	281	62	72	9	35	35	53	122	52	65	
Talamanca	76	30	30	3	0	0	1	4	0	1	0	7	0	0	0	3	5	3	1	0	1	1	0	0	0	0	
Total comarca	152.177	65.870	55.827	1.783	381	735	1.693	2.410	8.534	1.293	625	5.811	1.087	1.974	2.155	4.255	7.697	1.858	1.841	445	1.584	1.429	2.084	3.196	1.957	1.810	

Total Catalunya 6.069.494 2.628.387 2.255.430 82.959 4.907 20.008 34.869 76.044 228.752 62.011 90.994 158.221 46.166 61.413 42.762 185.681 323.500 98.326 144.420 23.893 84.212 97.588 100.461 142.709 97.383 88.161
 Font: Web de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Taula B.30. Població ocupada per sectors. Berguedà 1991

Sector	Habitants	Pop. Activa	Total Ocupada	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Ext. de carbó, petroli i gas natural	Ext. i transp. minerals	Aliment. begudes	Text. cuir i confecció	Suro i fusta	Paper, arts gràf.	Metallúrgia, maquinari i mat. elect.	Material transport	Ind. químics	Caure, plàstics i altres ind.	Construcció	Correig, reparació	Hostaleria, restaur.	Transport i act. annexes	Comunicacions	Asseguram. i fin. i imm.	Serv. emp. i segurem.	Adm. pública, defensa i seg.	Educació i investigació	Sanitat i social	Altres serveis	
Municipis																											
Avia	1.778	781	722	132	1	5	1	21	188	23	3	24	0	5	0	95	78	15	17	2	11	16	19	21	31	15	
Bagà	2.129	832	709	19	10	25	2	5	193	12	7	34	0	5	4	150	72	29	29	3	8	3	49	26	7	17	
Berga	13.905	5.559	4.975	106	66	136	44	119	874	76	35	184	21	37	26	657	830	233	187	32	174	129	346	342	227	194	
Borredà	446	200	161	38	1	0	0	4	21	10	1	4	0	0	0	11	15	7	6	2	2	4	13	10	7	5	
Capolat	59	25	23	16	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	
Casseras	1.672	711	529	87	2	0	8	24	102	24	3	40	1	2	1	72	50	14	18	0	7	11	12	33	13	5	
Castellar de l'Aeny	41	22	20	9	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	
Castellar de n'Hug	63	36	35	13	0	0	4	2	0	0	0	1	0	0	0	11	18	15	5	0	0	0	2	0	0	1	
Castellar del Riu	1.665	546	488	10	44	23	8	16	101	4	2	6	2	1	0	55	51	27	38	8	9	10	27	28	22	7	
Cercs	270	89	89	68	0	0	1	0	3	0	0	1	0	0	0	8	4	2	1	0	0	0	0	0	0	0	
Espunyola, I	33	14	9	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	
Fígols	5.009	2.095	1.636	35	8	7	38	39	454	90	6	85	4	5	3	192	252	35	71	6	45	45	62	66	44	46	
Gleclaneny	32	15	13	4	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3	0	0	0	1	1	0	0	
Gósol	201	87	86	44	0	6	0	2	2	2	2	1	0	0	0	6	6	5	3	2	0	0	2	2	2	1	
Guardiola de Berguedà	1.254	457	392	26	4	17	10	6	84	3	2	12	0	1	4	52	61	32	11	3	2	2	21	16	11	12	
Montclar	255	58	54	44	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	3	2	1	1	0	0	0	0	0	1	0	
Montmajor	484	175	170	93	0	0	1	5	3	3	0	1	0	0	0	16	14	3	9	1	0	0	2	12	5	2	
Nou de Berguedà, la	140	50	47	6	0	4	1	3	2	0	0	4	0	0	0	7	6	6	2	0	0	1	0	2	1	2	
Olvan	993	408	318	41	1	4	2	5	129	5	0	17	0	2	0	18	39	6	17	1	1	2	11	8	3	5	
Poble de Lillet	1.772	674	580	27	6	10	3	8	246	6	30	27	4	2	2	56	63	24	20	3	3	13	19	20	17	11	
Puigsegú	4.746	2.047	1.980	55	2	6	9	100	595	47	3	105	15	11	6	179	212	41	41	8	33	18	31	68	40	55	
Quer, la	43	19	18	9	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	1	0	0	1	0	1	
Sagàs	184	82	82	51	0	1	0	0	5	0	3	1	0	0	0	7	1	1	0	2	3	0	1	4	1	0	
Saldes	328	130	120	24	0	37	0	1	2	1	0	5	0	1	0	7	8	10	2	2	3	3	3	7	0	4	
Sant Jaume de Frontanya	28	15	14	5	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	1	1	1	0	
Santa Maria de Meritx	200	97	95	53	0	0	0	6	16	0	0	3	0	0	0	8	1	0	0	2	0	0	0	3	2	1	
Valcebne	308	100	74	22	0	17	0	3	7	3	1	3	0	0	0	5	2	4	1	1	1	1	0	1	2	0	
Vilada	546	249	228	8	0	0	1	11	130	3	2	5	0	0	0	20	14	10	3	3	4	2	4	5	2	1	
Viver i Serrateix	209	91	90	65	0	0	0	0	9	0	0	1	0	0	0	3	4	2	0	1	1	0	2	1	1	0	
Total Berguedà	38.965	15.738	13.547	1.123	147	299	131	385	3.146	313	99	567	47	74	46	1.544	1.909	539	486	63	308	258	639	678	439	387	
Total Catalunya	8.059.484	2.528.387	2.255.430	82.959	4.907	20.008	34.869	76.044	226.752	52.011	90.594	158.221	46.166	61.413	42.762	185.681	323.500	96.326	114.420	23.893	84.212	97.588	100.451	142.709	97.383	88.161	

Font: Web de l'Institut d'Estadística de Catalunya

Taula B.33. Població ocupada i llocs de treball al municipi per branques d'activitat. Bages 1991

Municipi	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat gas, aigua i vapor	Extracció de carbó, petroli i gas natural	Ext i llocs, minerals	Alimentació i begudes	Tekst, cuir, confecció	Suro i fusta	Paper i arts gràfiques	Metall, vinya, const. maq, mat. elèctric	Material transport	Indústria química	Caure, plàstics i altres ind.	Construcció	Comerç i reparació	Hostaleria i restauració	Transport i act. aèries	Comuni-cacions	Assurances i financeres	Servei emp. i logers	Adm pública, defensa i seg	Educació i iversitat	Sanitat i assist. social	Altres serveis	Total	
Aguilar de Segarra	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	40
Resideix i treballa al municipi	0	1	0	1	0	8	0	0	2	0	0	1	8	2	1	0	0	0	0	1	1	3	0	0	29
Treballa fora	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	8
Total treballant al municipi	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	2	0	0	1	0	0	1	0	2	1	0	48
Artes	81	1	1	11	121	218	28	16	170	14	10	217	57	89	25	21	3	15	6	6	16	18	19	1.176	
Resideix i treballa al municipi	7	0	10	8	25	54	11	3	77	8	5	20	45	31	13	11	0	16	17	16	34	14	2	427	
Treballa fora	4	2	4	70	62	13	7	84	9	7	77	17	35	9	13	0	8	5	5	8	28	5	2	471	
Total treballant al municipi	85	3	3	15	191	280	41	23	254	23	17	294	74	124	34	34	3	23	11	24	47	23	21	1.647	
Avinyó	40	0	2	1	134	293	47	2	19	3	1	2	35	31	9	18	1	7	2	9	14	2	10	692	
Resideix i treballa al municipi	7	1	3	2	16	23	5	1	19	0	0	20	9	14	3	9	1	2	4	17	29	4	0	190	
Treballa fora	7	0	1	0	54	59	13	0	5	1	0	2	10	9	5	11	0	5	1	0	6	4	1	195	
Total treballant al municipi	47	0	3	1	188	352	60	2	24	1	4	45	40	14	29	9	13	3	9	20	39	6	11	877	
Balsareny	33	2	30	64	19	274	12	10	9	0	8	17	60	99	13	6	3	4	5	19	16	10	15	728	
Resideix i treballa al municipi	7	4	25	24	17	167	12	4	41	8	5	4	34	34	7	17	3	11	10	13	33	14	6	500	
Treballa fora	9	0	43	47	3	90	12	3	10	8	16	21	17	13	1	1	0	8	1	1	23	4	2	333	
Total treballant al municipi	42	2	73	111	22	364	24	13	19	8	24	38	77	112	14	7	3	12	6	20	39	14	17	1.061	
Calders	22	1	0	0	13	6	3	0	6	2	0	0	10	5	7	2	1	0	0	1	2	2	3	86	
Resideix i treballa al municipi	6	3	0	3	11	27	1	2	8	2	0	3	7	11	7	4	0	9	6	7	18	11	1	147	
Treballa fora	7	1	0	1	6	9	0	0	2	0	1	1	4	0	10	0	0	0	1	1	6	1	0	51	
Total treballant al municipi	29	2	0	1	19	15	3	0	8	2	1	1	14	5	17	2	1	0	1	2	8	3	3	137	
Cellera	9	0	1	9	5	115	24	0	15	1	2	1	21	26	9	5	1	2	0	0	7	5	2	263	
Resideix i treballa al municipi	9	0	6	7	20	13	6	3	29	6	5	4	27	20	2	12	0	14	9	9	21	9	4	234	
Treballa fora	4	0	1	9	0	97	10	0	14	0	1	0	11	7	2	3	0	4	0	3	14	0	1	181	
Total treballant al municipi	13	0	2	18	5	212	34	0	29	1	3	1	32	33	11	8	1	6	0	10	19	2	4	444	
Cardener	151	3	45	68	54	156	62	3	46	1	6	11	122	209	75	37	4	28	22	42	182	21	42	1.390	
Resideix i treballa al municipi	20	1	200	153	28	31	19	4	23	3	9	13	57	28	11	15	2	16	10	19	35	19	12	728	
Treballa fora	15	0	2	5	7	7	5	2	9	0	2	2	23	7	6	6	0	7	1	7	44	6	1	165	
Total treballant al municipi	166	3	47	74	61	163	67	5	55	1	6	13	145	216	81	43	4	35	23	49	228	27	43	1.655	
Casaldell de Vilatorrada	11	1	1	3	14	248	26	2	25	1	17	4	52	66	22	10	0	4	1	1	1	0	1	74	
Resideix i treballa al municipi	11	2	0	6	13	77	8	15	34	6	20	6	51	38	23	15	6	11	9	12	27	12	14	416	
Treballa fora	2	0	2	14	3	164	7	0	19	2	5	14	17	13	14	19	2	3	2	9	17	3	2	353	
Total treballant al municipi	13	1	3	17	17	432	33	2	44	3	22	18	69	79	36	29	2	7	3	14	27	9	17	897	
Castell de Vilatorrada	53	0	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0	0	4	5	2	1	1	1	1	0	1	1	74	
Resideix i treballa al municipi	5	0	0	0	1	7	1	1	1	1	1	0	4	7	4	3	0	1	1	4	4	4	2	51	
Treballa fora	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	
Total treballant al municipi	54	0	0	0	1	7	1	1	1	1	1	0	4	7	4	3	0	1	1	4	4	4	2	57	
Castellgalí	21	0	1	12	0	3	1	0	2	0	0	0	7	5	6	2	1	0	1	5	2	0	0	69	
Resideix i treballa al municipi	2	0	0	7	5	19	4	0	22	2	5	3	20	19	9	5	1	8	3	4	6	1	6	150	
Treballa fora	5	0	4	32	0	10	2	0	24	2	3	2	28	5	23	4	1	1	8	1	5	1	0	162	
Total treballant al municipi	26	0	5	44	0	13	3	0	26	2	3	2	36	10	29	6	2	1	9	6	7	1	0	231	

45	1	0	0	0	2	0	1	0	0	0	4	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	75					
3	0	0	0	4	7	0	1	4	0	1	0	3	6	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	2	0	36			
1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	5				
46	1	0	0	1	0	2	0	1	0	0	4	21	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	80				
5	0	0	1	6	91	7	0	7	0	1	35	33	10	7	1	1	0	15	2	2	14	239										
2	3	0	16	14	39	11	4	91	14	11	22	99	63	16	10	2	8	10	11	12	14	10	491									
2	0	0	0	0	8	4	0	2	0	7	2	4	6	0	1	0	2	23	1	2	23	1	2	66								
7	0	0	1	6	99	11	0	9	0	8	3	39	39	10	8	1	3	0	17	25	3	16	305									
67	7	166	81	50	405	43	3	147	6	12	118	215	73	41	7	19	16	49	83	26	50	1,703										
17	9	22	18	40	100	13	14	141	39	15	11	74	77	23	23	6	17	20	28	81	34	17	839									
14	3	250	182	26	98	7	1	54	8	8	5	18	60	16	14	3	12	2	9	38	8	8	832									
81	10	416	263	76	491	50	4	201	14	20	24	136	275	89	55	10	31	18	58	121	34	58	2,635									
46	2	1	7	26	215	14	9	241	35	48	6	113	93	34	43	3	8	11	18	18	9	33	1,034									
8	11	7	23	27	74	8	14	132	13	45	8	42	130	13	50	7	33	24	51	53	13	31	817									
11	0	0	30	18	118	15	25	402	166	54	40	69	48	26	19	3	14	7	7	47	9	8	1,136									
57	2	1	37	44	333	29	34	643	201	103	46	182	141	60	62	6	22	18	25	65	18	41	2,170									
34	0	0	0	8	44	4	0	8	0	26	10	16	14	2	4	1	2	1	3	0	1	6	184									
10	0	0	0	1	13	4	0	3	0	2	0	3	3	4	0	0	3	2	6	1	0	0	55									
3	0	1	1	3	12	4	0	5	0	7	14	11	3	0	0	0	1	0	1	5	0	0	71									
37	0	1	1	11	56	8	0	13	0	33	24	27	17	2	4	1	3	1	4	5	1	6	255									
35	0	2	7	138	136	14	4	123	14	4	12	62	118	34	17	4	2	7	21	20	12	26	812									
11	7	2	7	54	139	14	22	134	20	17	47	87	122	29	46	9	50	23	53	41	69	25	1,018									
19	5	1	20	266	239	43	19	428	81	39	44	96	380	35	46	0	11	9	9	101	42	16	1,819									
54	5	3	27	404	375	57	23	549	95	43	56	160	496	69	63	4	13	16	30	121	24	42	2,731									
31	5	0	10	163	163	38	3	119	7	9	15	107	151	34	31	1	8	7	29	60	29	53	1,093									
15	14	14	22	94	211	44	25	262	96	107	255	139	245	47	80	8	37	39	40	49	67	71	1,980									
11	2	0	34	144	91	21	1	190	30	18	42	67	81	6	8	9	18	6	15	70	10	3	877									
42	7	0	44	297	284	59	4	309	37	27	57	174	232	40	39	10	26	13	44	130	39	56	1,970									
62	0	0	0	3	5	2	0	1	0	0	1	2	5	2	2	1	0	0	0	2	0	2	90									
11	0	4	2	2	45	1	2	4	0	2	2	4	5	2	0	4	0	3	11	6	1	11	111									
4	0	0	1	2	5	3	0	1	0	1	1	2	2	0	0	1	0	2	0	1	0	1	28									
66	0	0	1	6	10	6	0	2	0	1	2	4	7	2	4	1	0	1	0	4	0	3	118									
12	0	8	7	3	0	0	1	0	0	0	1	1	0	3	6	0	1	1	1	2	0	0	47									
0	0	7	13	1	4	0	2	2	0	0	0	6	8	2	3	0	2	2	1	2	2	0	67									
1	0	1	0	0	2	0	1	0	0	1	0	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0	11									
13	0	9	7	3	2	0	2	0	0	1	1	1	1	4	9	0	1	1	1	2	0	0	58									
32	0	0	0	3	215	1	0	2	2	6	20	10	6	1	0	3	1	7	5	1	4	339										
5	3	0	0	17	9	2	2	7	6	1	0	6	6	2	3	2	1	0	3	16	4	2	97									
0	0	0	0	0	5	1	0	1	0	1	7	0	1	2	0	0	5	0	0	6	2	0	31									
32	0	0	0	0	3	220	2	0	3	2	7	27	20	11	8	1	0	8	1	7	11	3	4	370								
19	7	6	94	30	318	42	9	156	2	12	18	220	173	45	48	7	18	10	42	44	11	62	1,381									
5	2	3	65	22	219	14	13	137	21	21	16	161	108	43	65	18	33	37	30	53	27	24	1,137									
3	5	4	25	3	108	12	1	46	6	17	16	53	37	4	20	1	8	9	10	49	6	10	462									
22	12	10	119	33	426	54	10	202	7	29	34	273	210	48	66	8	26	19	52	93	17	62	1,833									
26	2	35	589	24	240	47	14	94	0	10	24	93	235	43	52	4	20	15	37	62	23	37	1,868									
8	4	2	28	12	112	22	6	39	6	12	11	53	46	19	20	5	15	20	16	60	29	28	573									
7	1	68	59	1	27	4	5	22	1	0	1	5	25	5	16	5	11	2	4	37	8	2	317									
35	3	103	618	25	267	51	19	116	1	10	25	98	261	48	68	9	31	17	41	89	31	39	2,015									
2	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	12									
1	0	0	0	1	0	1	0	7	0	0	0	1	5	0	0	1	1	0	0	0	0	0	16									
0	0	0	5	1	1	0	0	1	0	1	0	6	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21								
2	0	0	6	4	1	0	0	1	0	1	0	6	3	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	33								

Espanyola, f	68	0	0	0	1	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	8	4	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	89
Resideix i treballa al municipi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Treballa fora	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	3	5	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	19
Resideix fora i treballa al municipi	69	0	0	0	1	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	16	7	7	1	0	0	0	1	1	0	0	0	108	
Total treballant al municipi																													
Figols																													
Resideix i treballa al municipi	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Treballa fora	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	
Resideix fora i treballa al municipi	0	2	26	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	36	
Total treballant al municipi	1	2	26	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37	
Gironella																													
Resideix i treballa al municipi	16	1	2	19	23	261	61	0	53	4	2	2	139	210	26	46	4	24	27	39	37	27	32	27	32	1,057			
Treballa fora	17	8	5	19	13	193	29	6	32	0	3	1	53	42	9	25	2	21	18	23	29	17	14	14	579				
Resideix fora i treballa al municipi	7	0	0	1	3	66	9	0	19	7	1	2	70	44	3	5	0	14	3	10	36	11	3	314					
Total treballant al municipi	25	1	2	20	26	327	70	0	72	11	3	4	209	254	29	51	4	38	30	49	73	38	35	1,371					
Gisclareny																													
Resideix i treballa al municipi	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	
Treballa fora	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	6		
Resideix fora i treballa al municipi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Total treballant al municipi	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	
Guardiola de Berguedà																													
Resideix i treballa al municipi	19	0	0	7	3	43	1	0	2	0	0	1	17	44	25	3	3	2	0	14	5	4	7	200					
Treballa fora	7	4	17	3	3	41	2	2	10	0	1	3	35	17	7	8	0	0	2	7	11	7	5	192					
Resideix fora i treballa al municipi	5	2	0	1	7	38	3	1	14	0	1	1	28	8	3	4	1	7	0	7	8	1	4	144					
Total treballant al municipi	24	2	0	8	10	81	4	1	16	0	1	2	45	52	28	7	4	9	0	21	13	5	11	344					
Montclar																													
Resideix i treballa al municipi	42	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	45	
Treballa fora	2	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	9		
Resideix fora i treballa al municipi	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	
Total treballant al municipi	44	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	51	
Montmaior																													
Resideix i treballa al municipi	84	0	0	0	3	0	2	0	1	0	0	0	7	9	3	4	1	0	0	1	3	2	1	121					
Treballa fora	9	0	0	1	2	3	1	0	0	0	0	0	9	5	0	5	0	0	0	1	9	3	1	46					
Resideix fora i treballa al municipi	7	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	2	0	1	2	0	0	1	0	3	0	19					
Total treballant al municipi	91	1	0	1	4	1	3	0	1	0	0	0	7	9	4	6	1	0	1	1	6	2	1	140					
Nou de Berguedà, la																													
Resideix i treballa al municipi	5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	3	5	0	0	0	0	0	0	0	1	1	18				
Treballa fora	1	0	4	1	2	2	0	0	4	0	0	0	5	3	1	2	0	0	1	0	2	0	1	28					
Resideix fora i treballa al municipi	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2				
Total treballant al municipi	5	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	20					
Oliven																													
Resideix i treballa al municipi	38	0	0	1	4	54	4	0	2	0	1	0	6	13	5	7	0	0	0	2	3	0	1	141					
Treballa fora	3	1	4	1	2	75	1	0	16	0	1	0	12	26	1	10	1	1	2	9	5	3	4	177					
Resideix fora i treballa al municipi	15	0	0	7	8	101	15	0	8	0	1	0	8	5	0	4	0	1	0	0	5	0	1	179					
Total treballant al municipi	53	0	0	8	12	155	19	0	10	0	2	0	14	18	5	11	0	1	0	2	6	0	2	320					
Pobla de Lillet, la																													
Resideix i treballa al municipi	21	0	1	1	7	113	5	28	3	0	0	1	29	55	18	6	2	2	6	13	8	13	10	342					
Treballa fora	6	6	9	2	1	103	1	2	24	4	2	1	27	8	6	14	1	1	7	6	12	4	1	248					
Resideix fora i treballa al municipi	0	0	0	0	0	58	0	7	2	0	0	0	2	1	0	0	1	0	0	2	5	1	1	80					
Total treballant al municipi	21	0	1	1	7	171	5	35	5	0	0	1	29	57	19	6	2	3	6	15	13	14	11	422					
Païrs-reis																													
Resideix i treballa al municipi	50	1	0	3	84	463	40	2	74	10	6	2	131	171	35	27	6	22	14	21	32	13	44	1,263					
Treballa fora	5	1	6	0	16	102	7	1	31	5	3	4	48	41	6	14	2	11	4	10	36	27	11	387					
Resideix fora i treballa al municipi	16	0	0	0	16	332	16	1	16	0	1	2	50	16	2	11	1	18	3	5	12	4	4	588					
Total treballant al municipi	66	1	0	3	100	885	58	3	90	10	9	4	181	187	37	38	7	40	17	26	44	17	48	1,871					

Taula B.35. Població activa segons la seva professió. Bages 1975

Municipis	Sector										
	Habitants	Pop. Activa	Professionals i tècnics	Personal directiu de l'Administració i de les empreses	Funcionaris i personal administratiu en general	Propietaris i venedors de comerç, mitjançant el comerç	Tr treballadors de l'indústria i els serveis (incloent el personal de transport i comunicacions)	Tr treballadors agraris (proprietaris i asalariats)	Mitjancers, peleters, treballadors de la indústria	Forces armades i personal d'protecció i seguretat	Professions no especificades
Agullar de Segarra	290	124	5	0	10	10	5	54	40	0	0
Artés	3.744	1.749	49	5	120	66	139	81	1.265	14	15
Avinyó	1.949	907	15	5	79	45	75	74	615	15	0
Balsareny	3.438	1.546	62	5	41	44	55	144	1.146	25	25
Calders	500	202	0	0	5	5	30	79	75	0	8
Callús	1.592	699	5	15	70	35	60	40	461	0	25
Cardona	6.741	2.727	122	5	179	142	193	309	1.699	79	24
Castellbell i el Vilar	3.378	1.618	46	0	51	93	101	80	1.227	15	10
Castellfollit del Boix	353	134	0	0	5	0	20	84	25	0	0
Castellgali	914	378	5	5	10	25	5	229	35	64	0
Castellnou de Bages	81	30	0	0	0	5	0	15	10	0	0
Estany, l'	369	140	0	0	5	15	0	35	86	0	0
Fonollosa	645	317	0	0	5	10	15	188	100	0	0
Gaià	215	79	0	0	0	0	0	30	40	0	10
Manresa	66.027	25.655	1.641	488	2.884	2.637	3.405	545	13.566	380	140
Marganell	262	120	20	0	10	0	15	35	40	0	0
Moià	3.064	1.324	83	0	49	64	102	157	848	20	0
Monistrol de Calders	620	264	5	0	10	0	20	35	195	0	0
Monistrol de Montserrat	2.814	1.316	158	0	59	93	199	22	731	16	54
Mura	175	40	0	0	5	0	5	20	10	0	0
Navarcles	4.006	1.934	75	5	108	48	96	74	1.522	5	0
Navàs	5.102	2.184	99	19	59	161	167	66	1.600	5	9
Pont de Vilomara i Rocafort, el	2.035	927	0	0	19	15	35	70	737	0	50
Rajadell	322	134	5	0	5	0	10	69	45	0	0
Sallent	8.815	3.704	155	16	237	240	322	91	2.513	121	22
Sant Feliu Sasserra	603	294	10	0	20	25	10	70	160	0	0
Sant Fruitós de Bages	3.208	1.426	51	10	36	131	148	105	905	25	5
Sant Joan de Vilatorrada	6.880	2.722	56	5	120	138	299	75	1.975	25	40
Sant Mateu de Bages	703	359	5	0	5	0	25	109	205	0	10
Sant Salvador de Guardiola	546	236	15	0	15	5	20	54	118	0	10
Sant Vicenç de Castellet	7.611	3.431	78	16	176	165	362	73	2.503	37	31
Santa Maria d'Oló	1.083	509	30	0	15	35	0	84	340	0	5
Santpedor	3.158	1.351	76	10	50	62	70	65	997	10	20
Súria	6.926	2.814	148	5	128	179	227	79	1.973	39	34
Talamanca	87	25	0	0	0	0	5	15	5	0	0
Total comarca	148.256	61.419	3.019	614	4.590	4.493	6.238	3.355	37.812	895	547
Total Catalunya	5.658.572	2.272.832	143.334	28.435	272.489	206.834	281.444	139.204	1.000.797	30.036	186.686

Font: CIDC, Dades Estadístiques del Padró Municipal d'Habitants de 1975

Taula B.36. Població activa segons la seva professió. Berguedà 1975

Sector											
	Habitants	Pob. Activa	Professionals i tècnics	Personal directiu de l'Administració i de les empreses	Funcionaris i personal administratiu en general	Propietaris i venedors de comerç i intermediaris del comerç	Treballadors de l'Indústria i els serveis inclosos el personal de transport i comunicacions	Treballadors agraris (propietaris i associats)	Mines, pedres, treballadors de la indústria	Forces armades i personal de protecció i seguretat	Professions no especificades
Municipis											
Avià	2.034	877	20	5	30	88	30	168	532	5	0
Bagà	2.121	755	10	0	20	29	61	46	588	20	0
Berga	12.343	4.862	283	40	330	472	716	189	2.725	74	45
Borredà	520	213	10	5	0	10	30	54	100	0	0
Capolat	184	89	5	0	0	0	5	54	5	0	20
Casserres	2.008	1.030	51	0	36	21	46	217	654	5	0
Castell de l'Areny	45	10	0	0	0	0	0	30	0	0	0
Castellar de N'Hug	153	35	0	0	0	5	10	25	5	0	0
Castellar del Riu	170	74	5	0	0	0	0	69	0	0	0
Cercs	2.462	867	54	0	33	36	88	10	634	16	0
Espunyola, l'	422	159	0	0	0	0	10	104	45	0	0
Fígols	58	20	5	0	0	0	5	10	10	0	0
Gironella	5.667	2.761	73	10	114	139	139	92	2.158	15	21
Gisclareny	24	15	0	0	0	0	0	0	15	0	0
Gósol	231	105	0	0	0	0	20	80	5	0	0
Guardiola de Berguedà	1.460	521	30	0	10	45	45	30	338	20	0
Montclar	288	109	0	0	0	0	5	89	15	0	0
Montmajor	750	281	5	0	5	10	5	193	64	0	0
Nou de Berguedà, la	181	35	5	0	0	5	0	0	30	0	0
Oivanç	1.511	820	5	0	10	25	40	120	615	5	0
Pobla de Lillet, la	2.034	726	48	0	38	49	71	61	459	11	0
Puig-reig	5.755	2.718	70	5	122	145	174	73	2.071	24	39
Quar, la	58	16	0	0	0	0	0	15	0	0	0
Sagàs	281	94	15	5	5	5	0	49	15	0	0
Saldes	297	97	5	0	0	0	5	19	63	5	0
Sant Jaume de Frontanya	15	10	0	0	0	0	0	10	0	0	0
Sant Julià de Cerdanyola	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Maria de Merlès	410	183	5	0	0	5	5	148	15	0	5
Vallcebre	492	124	0	0	0	0	10	15	94	10	0
Vilada	646	300	5	0	15	10	15	25	226	0	0
Viver i Serrateix	585	330	10	0	0	5	25	89	197	5	0
Total comarca	43.205	18.235	719	70	768	1.102	1.560	2.084	11.658	215	130
Total Catalunya	5.658.572	2.272.832	143.334	28.435	272.489	206.834	281.444	139.204	1.000.797	30.036	186.686

Font: CIDC, 1975. Dades Estadístiques del Padró Municipal d'Habitants de 1975.

Taula B.37. Població ocupada i llocs de treball per professió. Bages 1986.

Municipi	Professionals i tècnica	Personal directiu	Serveis ad- ministratius	Comerciant i venedors	Hostaleria i altres serveis	Agricultors i pesadors	Minaires, pastora treballadors indústria	Professionals de les forces armades	No hi consta	Total
Aguilar de Segarra										
resi. i treba. en el municipi	2	0	1	1	0	39	4	0	3	50
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	3	1	1	1	14	0	3	24
resi. fora i treba. en el mun	0	3	1	1	0	6	10	0	0	21
Total treballant en el municipi.	2	3	2	2	0	45	14	0	3	71
Artés										
resi. i treba. en el municipi	41	22	74	76	71	91	933	0	19	1.327
resi. en el mun. i treb. fora	36	4	25	14	19	6	110	1	3	218
resi. fora i treba. en el mun	31	8	24	16	4	5	217	1	3	309
Total treballant en el municipi.	72	30	98	92	76	96	1.150	1	22	1.636
Avinyó										
resi. i treba. en el municipi	25	18	38	33	14	67	443	0	16	654
resi. en el mun. i treb. fora	15	2	11	4	2	8	45	0	3	90
resi. fora i treba. en el mun	6	3	4	7	10	6	87	0	3	126
Total treballant en el municipi.	31	21	42	40	24	73	530	0	19	780
Balsareny										
resi. i treba. en el municipi	35	5	27	68	54	44	494	0	8	735
resi. en el mun. i treb. fora	29	1	19	10	11	4	300	0	8	382
resi. fora i treba. en el mun	17	6	20	8	7	2	243	0	8	311
Total treballant en el municipi.	52	11	47	78	61	46	737	0	16	1.045
Calders										
resi. i treba. en el municipi	2	0	2	5	9	26	32	0	0	78
resi. en el mun. i treb. fora	20	5	12	7	6	2	36	0	0	87
resi. fora i treba. en el mun	1	2	0	3	1	5	35	0	2	49
Total treballant en el municipi.	3	2	2	8	10	31	67	0	2	125
Callús										
resi. i treba. en el municipi	7	6	8	21	15	20	210	0	32	319
resi. en el mun. i treb. fora	25	1	28	13	3	12	79	0	5	188
resi. fora i treba. en el mun	9	4	7	3	5	2	190	0	1	221
Total treballant en el municipi.	16	10	15	24	20	22	400	0	33	540
Cardena										
resi. i treba. en el municipi	100	3	116	185	162	162	944	0	96	1.788
resi. en el mun. i treb. fora	28	1	17	3	11	4	47	0	5	116
resi. fora i treba. en el mun	31	3	13	7	8	6	81	0	7	156
Total treballant en el municipi.	131	8	129	192	170	168	1.025	0	103	1.924
Castellbell i el Vilar										
resi. i treba. en el municipi	13	3	26	49	35	26	605	0	47	804
resi. en el mun. i treb. fora	19	1	23	16	16	6	107	0	22	210
resi. fora i treba. en el mun	21	9	23	4	7	0	360	0	5	429
Total treballant en el municipi.	34	12	49	53	42	26	965	0	52	1.233
Castellfollit del Boix										
resi. i treba. en el municipi	4	0	1	1	2	44	8	0	1	61
resi. en el mun. i treb. fora	8	1	6	8	4	0	10	0	0	37
resi. fora i treba. en el mun	3	1	0	1	0	2	3	0	0	10
Total treballant en el municipi.	7	1	1	2	2	46	11	0	1	71
Castellgalí										
resi. i treba. en el municipi	2	1	6	8	11	25	44	0	1	98
resi. en el mun. i treb. fora	3	0	9	9	12	2	80	0	0	115
resi. fora i treba. en el mun	5	6	6	4	22	4	95	0	4	146
Total treballant en el municipi.	7	7	12	12	33	29	139	0	5	244
Castellnou de Bages										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	2	11	3	0	0	16
resi. en el mun. i treb. fora	0	2	2	1	1	0	12	0	0	18
resi. fora i treba. en el mun	3	0	0	0	2	6	4	0	0	15
Total treballant en el municipi.	3	0	0	0	4	17	7	0	0	31
Estany, l'										
resi. i treba. en el municipi	4	6	2	15	5	24	82	0	3	141
resi. en el mun. i treb. fora	5	0	5	5	3	2	11	0	0	31
resi. fora i treba. en el mun	4	1	4	5	8	3	36	0	1	62
Total treballant en el municipi.	8	7	8	20	13	27	118	0	4	203
Fonollosa										
resi. i treba. en el municipi	2	2	1	4	1	60	65	0	28	181
resi. en el mun. i treb. fora	8	0	0	8	1	1	10	0	50	78
resi. fora i treba. en el mun	3	0	0	0	4	1	30	0	4	42
Total treballant en el municipi.	5	2	1	4	5	81	95	0	30	223
Galà										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	1	17	0	0	2	20
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	0	2	0	0	24	0	1	27
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	2	4	0	0	0	6
Total treballant en el municipi.	0	0	0	0	3	21	0	0	2	26

Sant Salvador de Guardiola										
resi. i treba. en el municipi	5	4	5	14	3	38	45	0	0	114
resi. en el mun. i treb. fora	26	2	17	26	11	3	84	0	0	169
resi. fora i treba. en el mun	6	3	15	7	3	0	70	0	0	104
Total treballant en el municipi.	11	7	20	21	6	38	115	0	0	218
Manresa										
resi. i treba. en el municipi	2.180	411	2.333	3.054	1.630	122	8.959	100	8	16.797
resi. en el mun. i treb. fora	626	152	405	323	176	30	1.851	2	0	3.365
resi. fora i treba. en el mun	657	88	480	457	275	31	2.555	4	99	4.644
Total treballant en el municipi.	2.837	497	2.813	3.611	1.905	153	9.514	104	107	21.441
Monistrol de Montserrat										
resi. i treba. en el municipi	19	7	38	89	129	6	287	0	15	590
resi. en el mun. i treb. fora	13	4	15	13	12	0	94	0	11	162
resi. fora i treba. en el mun	24	5	30	24	88	3	186	1	17	378
Total treballant en el municipi.	43	12	68	113	217	9	473	1	32	968
Monistrol de Calders										
resi. i treba. en el municipi	4	3	10	13	12	11	98	0	4	155
resi. en el mun. i treb. fora	2	1	5	2	7	3	37	0	2	59
resi. fora i treba. en el mun	4	1	1	0	4	3	10	0	0	23
Total treballant en el municipi.	8	4	11	13	16	14	108	0	4	178
Moià										
resi. i treba. en el municipi	53	1	41	104	79	115	471	1	22	887
resi. en el mun. i treb. fora	32	2	26	27	8	3	65	0	7	170
resi. fora i treba. en el mun	18	4	5	4	6	4	41	0	5	87
Total treballant en el municipi.	71	5	46	108	85	119	512	1	27	974
Mura										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	1	5	13	8	0	0	27
resi. en el mun. i treb. fora	5	2	2	2	1	0	7	0	1	20
resi. fora i treba. en el mun	1	1	0	1	2	1	4	0	0	10
Total treballant en el municipi.	1	1	0	2	7	14	12	0	0	37
Navarres										
resi. i treba. en el municipi	31	1	51	126	75	27	776	0	0	1.087
resi. en el mun. i treb. fora	46	1	73	63	36	6	352	0	3	579
resi. fora i treba. en el mun	19	4	10	14	5	0	105	0	1	158
Total treballant en el municipi.	50	5	61	140	80	27	881	0	1	1.245
Navàs										
resi. i treba. en el municipi	76	17	82	141	84	54	579	0	55	1.088
resi. en el mun. i treb. fora	53	2	52	26	23	24	438	0	38	658
resi. fora i treba. en el mun	26	1	27	5	10	5	408	0	5	487
Total treballant en el municipi.	102	18	109	146	94	59	987	0	60	1.575
Rajadell										
resi. i treba. en el municipi	1	0	2	1	3	32	5	0	11	55
resi. en el mun. i treb. fora	5	0	5	6	4	1	18	0	4	43
resi. fora i treba. en el mun	3	0	2	0	1	2	2	0	0	10
Total treballant en el municipi.	4	0	4	1	4	34	7	0	11	65
Pont de Vilomara i Rocafort, el										
resi. i treba. en el municipi	7	3	4	27	20	10	222	0	12	305
resi. en el mun. i treb. fora	8	3	17	21	21	1	281	0	10	362
resi. fora i treba. en el mun	13	2	4	3	0	0	24	0	1	47
Total treballant en el municipi.	20	5	8	30	20	10	246	0	13	352
Sallent										
resi. i treba. en el municipi	123	25	134	169	147	80	1.223	3	20	1.924
resi. en el mun. i treb. fora	74	5	45	36	16	4	379	0	2	560
resi. fora i treba. en el mun	44	10	41	27	30	12	218	0	6	368
Total treballant en el municipi.	167	35	175	196	177	92	1.441	3	26	2.312
Santpedor										
resi. i treba. en el municipi	36	6	44	92	61	59	538	0	0	836
resi. en el mun. i treb. fora	53	3	64	52	33	8	254	0	0	467
resi. fora i treba. en el mun	48	23	48	20	18	6	527	0	3	693
Total treballant en el municipi.	84	29	92	112	79	65	1.065	0	3	1.529
Sant Feliu Sasserra										
resi. i treba. en el municipi	7	1	3	12	6	41	90	0	0	160
resi. en el mun. i treb. fora	4	0	0	1	1	2	15	0	0	23
resi. fora i treba. en el mun	2	0	5	1	0	2	29	0	0	39
Total treballant en el municipi.	9	1	8	13	6	43	119	0	0	199
Sant Fruitós de Bages										
resi. i treba. en el municipi	33	3	43	102	56	49	383	0	7	676
resi. en el mun. i treb. fora	102	20	110	103	42	3	455	1	6	842
resi. fora i treba. en el mun	99	27	129	91	45	5	643	0	4	1.043
Total treballant en el municipi.	132	30	172	193	101	54	1.026	0	11	1.719
Sant Joan de Vilatorrada										
resi. i treba. en el municipi	51	10	46	147	104	7	591	0	7	963
resi. en el mun. i treb. fora	86	8	78	98	90	14	1.125	0	6	1.506
resi. fora i treba. en el mun	58	14	51	46	15	6	350	0	14	554
Total treballant en el municipi.	109	24	97	193	119	13	841	0	21	1.517

Sant Mateu de Bages										
resi. i treba. en el municipi	2	0	3	2	2	76	6	0	0	91
resi. en el mun. i treb. fora	9	0	12	2	1	2	127	0	0	153
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	3	2	7	7	0	2	21
Total treballant en el municipi.	2	0	3	5	4	83	13	0	2	112
Marganell										
resi. i treba. en el municipi	0	2	2	0	4	13	7	0	9	37
resi. en el mun. i treb. fora	3	5	6	3	3	0	13	1	0	34
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	1	3	3	0	0	7
Total treballant en el municipi.	0	2	2	0	5	16	10	0	9	44
Santa Maria d'Oló										
resi. i treba. en el municipi	7	14	10	5	5	42	281	0	0	364
resi. en el mun. i treb. fora	12	1	3	3	5	0	22	0	0	46
resi. fora i treba. en el mun	6	0	3	0	1	8	12	0	0	30
Total treballant en el municipi.	13	14	13	5	6	50	293	0	0	394
Sant Vicenç de Castellet										
resi. i treba. en el municipi	53	44	69	163	100	27	701	0	10	1.167
resi. en el mun. i treb. fora	72	33	54	48	67	6	684	0	6	970
resi. fora i treba. en el mun	45	14	19	25	3	1	205	0	7	319
Total treballant en el municipi.	98	58	88	188	103	28	906	0	17	1.466
Súria										
resi. i treba. en el municipi	113	6	103	162	131	59	1.047	1	6	1.648
resi. en el mun. i treb. fora	59	1	23	21	19	12	312	0	2	449
resi. fora i treba. en el mun	41	5	17	8	3	0	122	0	3	199
Total treballant en el municipi.	154	11	120	190	134	59	1.169	1	9	1.847
Talamanca										
resi. i treba. en el municipi	3	1	0	1	0	4	5	0	1	15
resi. en el mun. i treb. fora	2	2	3	0	0	0	2	0	0	9
resi. fora i treba. en el mun	0	0	2	1	1	1	6	0	0	11
Total treballant en el municipi.	3	1	2	2	1	5	11	0	1	26

Taula B.38. Població ocupada i llocs de treball per professió. Berguedà 1986.

Municipi	Professionals i tècnics	Personal directiu	Serveis ad- ministratius	Comerciants i veïnedors	Hostaleria i altres serveis	Agricultors i pescadors	Minaires, jaletes treballadors indústria	Professio- nals de les forces armades	No hi consta	Total
Avià										
resi. i treba. en el municipi	14	0	8	29	13	85	205	0	1	355
resi. en el mun. i treb. fora	22	0	24	31	3	15	199	0	1	295
resi. fora i treba. en el mun	14	4	5	0	5	11	97	0	2	138
Total treballant en el municipi.	28	4	13	29	18	96	302	0	3	493
Bagà										
resi. i treba. en el municipi	15	3	16	34	31	23	239	0	4	365
resi. en el mun. i treb. fora	20	1	13	5	10	3	266	0	0	318
resi. fora i treba. en el mun	12	1	10	2	1	1	29	0	2	58
Total treballant en el municipi.	27	4	26	36	32	24	269	0	6	423
Berga										
resi. i treba. en el municipi	393	79	334	502	315	92	1.509	38	5	3.267
resi. en el mun. i treb. fora	182	25	77	22	44	27	727	2	3	1.109
resi. fora i treba. en el mun	92	11	83	62	28	19	545	2	26	868
Total treballant en el municipi.	485	90	417	564	343	111	2.054	40	31	4.135
Borredà										
resi. i treba. en el municipi	5	1	2	15	9	5	67	0	6	110
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	1	2	1	0	6	0	0	11
resi. fora i treba. en el mun	2	0	1	0	1	7	7	0	0	18
Total treballant en el municipi.	7	1	3	15	10	12	74	0	6	128
Cepolat										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	2	25	0	0	1	28
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	0	0	1	0	9	0	4	15
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	1	0	2	0	0	0	3
Total treballant en el municipi.	0	0	0	1	2	27	0	0	1	31
Casserres										
resi. i treba. en el municipi	16	0	16	27	20	90	283	0	7	459
resi. en el mun. i treb. fora	13	0	7	1	9	8	159	0	4	201
resi. fora i treba. en el mun	4	2	10	2	1	2	123	0	4	148
Total treballant en el municipi.	20	2	26	29	21	92	406	0	11	607
Castellar del Riu										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	1	9	0	0	7	17
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	1	0	0	1	0	0	0	3
resi. fora i treba. en el mun	1	0	0	0	0	2	6	0	1	10
Total treballant en el municipi.	1	0	0	0	1	11	6	0	8	27
Castellar de n'Hug										
resi. i treba. en el municipi	0	1	0	1	8	12	13	0	3	38
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	3	1	0	0	7	0	0	12
resi. fora i treba. en el mun	0	0	4	0	1	0	179	0	1	185
Total treballant en el municipi.	0	1	4	1	9	12	192	0	4	223
Castell de l'Areny										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	1	0	16	0	0	1	18
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
resi. fora i treba. en el mun	5	0	0	1	1	0	3	0	0	10
Total treballant en el municipi.	5	0	0	2	1	16	3	0	1	28
Espunyola, l'										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	1	60	16	0	13	90
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	1	1	0	1	18	0	2	21
resi. fora i treba. en el mun	0	0	1	2	1	1	6	0	0	11
Total treballant en el municipi.	0	0	1	2	2	61	22	0	13	101
Figols										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	0	4	1	0	0	5
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	0	0	2	0	3	0	0	5
resi. fora i treba. en el mun	5	1	5	1	7	0	159	0	0	178
Total treballant en el municipi.	5	1	5	1	7	4	160	0	0	183
Gironella										
resi. i treba. en el municipi	78	2	73	178	76	32	925	1	5	1.370
resi. en el mun. i treb. fora	37	1	36	25	5	13	279	1	3	400
resi. fora i treba. en el mun	38	6	20	12	6	5	231	0	5	324
Total treballant en el municipi.	117	8	93	190	82	37	1.156	1	10	1.694
Gisclareny										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	0	5	0	0	0	5
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Total treballant en el municipi.	0	0	0	1	0	5	0	0	0	6
Guardiola de Berguedà										
resi. i treba. en el municipi	13	0	9	49	23	19	70	0	2	185
resi. en el mun. i treb. fora	17	1	11	3	2	6	151	0	4	195
resi. fora i treba. en el mun	6	1	8	3	2	0	52	0	0	72
Total treballant en el municipi.	19	1	17	52	25	19	122	0	2	257

Montclar										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	2	1	43	2	0	3	51
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	1	0	0	0	3	0	1	6
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
Total treballant en el municipi	0	0	0	2	1	44	3	0	3	53
Montmajor										
resi. i treba. en el municipi	4	3	3	4	1	136	21	0	8	186
resi. en el mun. i treb. fora	3	1	2	2	0	3	21	0	1	33
resi. fora i treba. en el mun	3	0	2	1	1	7	9	0	0	23
Total treballant en el municipi	7	3	5	5	2	143	30	0	8	203
Nou de Berguedà, la										
resi. i treba. en el municipi	2	0	0	1	3	8	4	0	1	19
resi. en el mun. i treb. fora	4	0	2	0	3	0	15	0	0	24
resi. fora i treba. en el mun	0	0	2	0	0	1	3	0	0	6
Total treballant en el municipi	2	0	2	1	3	9	7	0	1	26
Olvan										
resi. i treba. en el municipi	5	1	5	10	8	43	95	0	18	185
resi. en el mun. i treb. fora	6	0	12	12	3	3	177	0	5	218
resi. fora i treba. en el mun	2	4	10	8	1	11	108	0	0	144
Total treballant en el municipi	7	5	15	18	9	54	203	0	18	329
Pobla de Lillet, la										
resi. i treba. en el municipi	24	2	15	47	31	29	208	0	14	370
resi. en el mun. i treb. fora	17	0	9	2	4	4	190	0	2	228
resi. fora i treba. en el mun	5	0	7	3	1	1	68	0	0	85
Total treballant en el municipi	29	2	22	50	32	30	276	0	14	455
Puig-reig										
resi. i treba. en el municipi	48	0	68	151	63	48	1.028	9	35	1.450
resi. en el mun. i treb. fora	27	2	22	21	10	11	241	0	7	341
resi. fora i treba. en el mun	20	1	23	9	6	7	430	0	26	522
Total treballant en el municipi	68	1	91	160	69	55	1.458	9	61	1.972
Quar, la										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	2	1	12	0	0	1	16
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	1	0	0	1	1	0	0	3
resi. fora i treba. en el mun	1	0	0	0	0	1	1	0	1	4
Total treballant en el municipi	1	0	0	2	1	13	1	0	2	20
Sagàs										
resi. i treba. en el municipi	2	0	1	1	0	3	0	0	3	10
resi. en el mun. i treb. fora	3	0	3	1	1	0	8	0	11	27
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	0	2	0	0	1	3
Total treballant en el municipi	2	0	1	1	0	5	0	0	4	13
Saldes										
resi. i treba. en el municipi	4	0	4	4	5	20	43	2	4	86
resi. en el mun. i treb. fora	3	0	1	2	1	0	8	0	0	15
resi. fora i treba. en el mun	7	0	0	1	4	1	115	0	0	128
Total treballant en el municipi	11	0	4	5	9	21	158	2	4	214
Sant Jaume de Frontanyà										
resi. i treba. en el municipi	1	0	0	0	2	6	0	0	4	13
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
resi. fora i treba. en el mun	0	0	1	0	2	0	2	0	0	5
Total treballant en el municipi	1	0	1	0	4	6	2	0	4	18
Santa Maria de Merlès										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	0	0	0	0	91	91
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	0	0	0	0	0	0	11	11
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	1	1	3	13	0	1	19
Total treballant en el municipi	0	0	0	1	1	3	13	0	92	110
Cercs										
resi. i treba. en el municipi	28	3	27	13	27	6	303	0	7	414
resi. en el mun. i treb. fora	14	1	8	4	6	5	42	0	4	84
resi. fora i treba. en el mun	53	3	21	4	23	0	520	0	4	628
Total treballant en el municipi	81	6	48	17	50	6	823	0	11	1.042
Vallcebre										
resi. i treba. en el municipi	3	0	2	1	3	15	13	0	0	37
resi. en el mun. i treb. fora	4	0	0	3	2	0	43	0	0	52
resi. fora i treba. en el mun	3	0	0	0	0	4	10	0	0	17
Total treballant en el municipi	6	0	2	1	3	19	23	0	0	54
Vilada										
resi. i treba. en el municipi	11	2	10	4	10	7	147	0	35	226
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
resi. fora i treba. en el mun	3	0	3	1	6	3	25	0	0	41
Total treballant en el municipi	14	2	13	5	16	10	172	0	35	267
Viver i Serrateix										
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	0	1	0	0	73	74
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	0	0	0	0	0	0	10	10
resi. fora i treba. en el mun	1	0	1	3	0	8	3	0	0	16
Total treballant en el municipi	1	0	1	3	0	9	3	0	73	90
Gósol										
resi. i treba. en el municipi	1	1	1	6	2	55	7	0	0	73
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	2	0	1	1	5	0	0	10
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	1	2	1	0	0	4
Total treballant en el municipi	1	1	1	6	3	57	8	0	0	77

Taula B.39. Població ocupada i llocs de treball per professió. Bages 1991.

Municipi	Professionals i tècnics	Personal directiu	Serveis ad. i minitrafic	Comerciants i venedors	Hoteleria i altres serveis	Agricultors i pescadors	Ministres, paletes, treballadors indústria	Professors i altres forces armades	Total
Aguilar de Segarra									
resi. i treba. en el municipi	1	1	1	0	1	32	4	0	40
resi. en el mun. i treb. fora	3	0	2	2	2	0	19	1	29
resi. fora i treba. en el mun	2	0	1	0	0	2	4	0	9
Total treballant en el municipi.	3	1	2	0	1	34	8	0	49
Artés									
resi. i treba. en el municipi	31	13	77	97	59	74	820	5	1.176
resi. en el mun. i treb. fora	59	7	67	31	17	4	241	1	427
resi. fora i treba. en el mun	45	13	51	27	15	3	317	0	471
Total treballant en el municipi.	76	26	128	124	74	77	1.137	5	1.647
Avinyó									
resi. i treba. en el municipi	14	3	41	48	20	43	514	1	682
resi. en el mun. i treb. fora	40	2	26	9	4	9	100	0	190
resi. fora i treba. en el mun	15	6	18	10	7	8	133	0	195
Total treballant en el municipi.	29	9	59	56	27	49	647	1	877
Balsareny									
resi. i treba. en el municipi	36	8	28	69	37	31	493	6	728
resi. en el mun. i treb. fora	58	1	40	28	24	6	340	3	500
resi. fora i treba. en el mun	36	7	31	14	9	10	226	0	333
Total treballant en el municipi.	72	15	59	103	46	41	719	6	1.061
Calders									
resi. i treba. en el municipi	4	0	2	9	9	20	42	0	86
resi. en el mun. i treb. fora	33	4	25	15	10	5	55	0	147
resi. fora i treba. en el mun	3	2	4	2	13	6	21	0	51
Total treballant en el municipi.	7	2	6	11	22	26	63	0	137
Callús									
resi. i treba. en el municipi	7	14	20	14	12	11	185	0	263
resi. en el mun. i treb. fora	33	4	36	24	15	12	108	2	234
resi. fora i treba. en el mun	14	2	10	6	5	3	141	0	181
Total treballant en el municipi.	21	18	30	20	17	14	326	0	444
Cardona									
resi. i treba. en el municipi	114	13	112	186	176	147	640	2	1.390
resi. en el mun. i treb. fora	98	1	49	32	54	20	474	0	728
resi. fora i treba. en el mun	50	1	18	8	9	15	64	0	165
Total treballant en el municipi.	164	14	130	194	185	162	704	2	1.555
Castellbell i el Vilar									
resi. i treba. en el municipi	21	6	34	57	41	16	369	0	544
resi. en el mun. i treb. fora	45	9	45	34	44	9	230	0	416
resi. fora i treba. en el mun	33	16	43	12	14	0	235	0	353
Total treballant en el municipi.	54	22	77	69	55	16	604	0	897
Castellfollit del Boix									
resi. i treba. en el municipi	1	1	4	3	7	54	4	0	74
resi. en el mun. i treb. fora	11	0	9	8	5	4	14	0	51
resi. fora i treba. en el mun	3	0	1	1	0	1	0	0	6
Total treballant en el municipi.	4	1	5	4	7	55	4	0	80
Castellgall									
resi. i treba. en el municipi	4	2	4	5	8	20	26	0	69
resi. en el mun. i treb. fora	16	2	21	15	15	2	79	0	160
resi. fora i treba. en el mun	9	7	14	3	28	4	97	0	162
Total treballant en el municipi.	13	9	18	8	38	24	123	0	231
Castellnou de Bages									
resi. i treba. en el municipi	0	0	1	0	3	9	8	0	21
resi. en el mun. i treb. fora	8	2	11	7	4	1	27	0	60
resi. fora i treba. en el mun	1	0	2	0	3	1	4	0	11
Total treballant en el municipi.	1	0	3	0	6	10	12	0	32
Estany, l'									
resi. i treba. en el municipi	3	4	5	6	8	18	58	0	102
resi. en el mun. i treb. fora	5	2	8	2	4	6	20	0	47
resi. fora i treba. en el mun	5	1	7	1	2	0	31	0	47
Total treballant en el municipi.	8	5	12	7	10	18	69	0	149
Fonollosa									
resi. i treba. en el municipi	5	1	2	4	3	72	92	0	179
resi. en el mun. i treb. fora	22	1	21	16	7	9	40	0	116
resi. fora i treba. en el mun	3	1	1	2	2	7	40	0	56
Total treballant en el municipi.	8	2	3	6	5	79	132	0	235
Gaià									
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	2	3	22	3	0	30
resi. en el mun. i treb. fora	3	0	1	1	0	0	18	0	23
resi. fora i treba. en el mun	0	0	1	0	3	0	8	0	12
Total treballant en el municipi.	0	0	1	2	6	22	11	0	42

Sant Salvador de Guardiola									
resi. i treba. en el municipi	6	4	9	15	10	34	81	0	159
resi. en el mun. i treb. fora	47	19	56	37	31	3	111	1	305
resi. fora i treba. en el mun	18	7	27	18	9	2	237	0	318
Total treballant en el municipi.	24	11	36	33	19	36	318	0	477
Manresa									
resi. i treba. en el municipi	2.569	371	3.000	3.125	1.785	225	7.170	97	18.342
resi. en el mun. i treb. fora	1.053	185	763	623	327	58	2.774	5	5.788
resi. fora i treba. en el mun	1.111	123	957	892	507	69	3.202	30	6.891
Total treballant en el municipi.	3.680	494	3.957	4.017	2.292	294	10.372	127	25.233
Monistrol de Montserrat									
resi. i treba. en el municipi	62	5	49	93	141	7	218	4	679
resi. en el mun. i treb. fora	55	7	42	20	33	3	185	1	346
resi. fora i treba. en el mun	49	13	49	34	84	4	259	0	492
Total treballant en el municipi.	111	18	98	127	225	11	477	4	1.071
Monistrol de Calders									
resi. i treba. en el municipi	3	1	9	8	16	10	115	0	162
resi. en el mun. i treb. fora	8	1	7	4	4	8	33	0	63
resi. fora i treba. en el mun	4	1	5	2	0	1	18	0	31
Total treballant en el municipi.	7	2	14	10	16	11	133	0	193
Moià									
resi. i treba. en el municipi	68	20	49	128	83	95	502	12	957
resi. en el mun. i treb. fora	70	11	50	25	28	4	130	1	319
resi. fora i treba. en el mun	33	2	13	10	13	11	54	2	138
Total treballant en el municipi.	101	22	62	138	96	106	556	14	1.095
Mura									
resi. i treba. en el municipi	3	3	0	5	7	10	25	0	53
resi. en el mun. i treb. fora	6	0	2	5	4	1	13	0	31
resi. fora i treba. en el mun	0	0	1	2	0	0	9	0	12
Total treballant en el municipi.	3	3	1	7	7	10	34	0	65
Navarres									
resi. i treba. en el municipi	50	22	58	154	64	14	667	0	1.029
resi. en el mun. i treb. fora	84	24	108	94	66	7	580	0	953
resi. fora i treba. en el mun	30	10	20	8	14	2	198	0	282
Total treballant en el municipi.	80	32	78	162	78	16	865	0	1.311
Navàs									
resi. i treba. en el municipi	73	18	85	178	98	79	633	0	1.164
resi. en el mun. i treb. fora	105	10	87	63	36	39	599	0	939
resi. fora i treba. en el mun	46	6	34	20	22	10	395	0	533
Total treballant en el municipi.	119	24	119	198	120	89	1.028	0	1.697
Rajadell									
resi. i treba. en el municipi	0	2	2	20	1	44	6	0	75
resi. en el mun. i treb. fora	4	0	8	5	1	4	14	0	36
resi. fora i treba. en el mun	2	0	0	0	1	0	2	0	5
Total treballant en el municipi.	2	2	2	20	2	44	8	0	80
Pont de Vilomara i Rocafort, el									
resi. i treba. en el municipi	6	3	12	36	15	5	162	0	239
resi. en el mun. i treb. fora	19	5	48	47	30	1	341	0	491
resi. fora i treba. en el mun	23	2	7	4	3	3	24	0	68
Total treballant en el municipi.	29	5	19	40	18	8	186	0	305
Sallent									
resi. i treba. en el municipi	112	14	122	234	177	84	978	2	1.703
resi. en el mun. i treb. fora	137	8	103	72	45	13	461	2	839
resi. fora i treba. en el mun	88	12	84	39	40	17	553	1	832
Total treballant en el municipi.	198	26	206	273	217	81	1.531	3	2.535
Santpedor									
resi. i treba. en el municipi	39	13	71	95	88	44	684	0	1.034
resi. en el mun. i treb. fora	116	14	142	113	57	6	367	2	817
resi. fora i treba. en el mun	77	28	98	50	39	11	832	1	1.136
Total treballant en el municipi.	116	41	169	145	127	55	1.516	1	2.170
Sant Feliu Sasserra									
resi. i treba. en el municipi	6	4	7	10	8	31	118	0	184
resi. en el mun. i treb. fora	9	2	3	1	5	10	25	0	55
resi. fora i treba. en el mun	7	3	7	2	0	6	46	0	71
Total treballant en el municipi.	13	7	14	12	8	37	164	0	258
Sant Fruitós de Bages									
resi. i treba. en el municipi	28	20	57	124	83	31	489	0	812
resi. en el mun. i treb. fora	137	33	153	129	59	6	497	4	1.018
resi. fora i treba. en el mun	146	52	236	253	67	15	1.150	0	1.919
Total treballant en el municipi.	174	72	293	377	150	46	1.819	0	2.731
Sant Joan de Vilatorrada									
resi. i treba. en el municipi	71	6	68	162	124	29	634	1	1.093
resi. en el mun. i treb. fora	148	15	170	198	162	17	1.265	5	1.980
resi. fora i treba. en el mun	101	19	82	63	25	15	572	0	877
Total treballant en el municipi.	172	25	148	225	149	44	1.206	1	1.970

Sant Mateu de Bages									
resi. i treba. en el municipi	0	0	2	2	4	62	20	0	90
resi. en el mun. i treb. fora	16	1	14	7	4	6	83	0	111
resi. fora i treba. en el mun	3	0	1	3	3	4	14	0	28
Total treballant en el municipi.	3	0	3	5	7	66	34	0	118
Marganell									
resi. i treba. en el municipi	8	1	2	3	2	11	19	0	47
resi. en el mun. i treb. fora	17	5	7	1	3	0	24	0	57
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	2	2	7	0	11
Total treballant en el municipi.	9	1	2	3	4	13	26	0	58
Santa Maria d'Oló									
resi. i treba. en el municipi	8	2	12	15	12	37	253	0	339
resi. en el mun. i treb. fora	19	0	10	4	5	5	54	0	97
resi. fora i treba. en el mun	8	0	2	1	1	2	17	0	31
Total treballant en el municipi.	16	2	14	16	13	39	270	0	370
Sant Vicenç de Castellet									
resi. i treba. en el municipi	54	19	102	178	114	21	887	6	1.381
resi. en el mun. i treb. fora	118	21	135	89	73	6	693	2	1.137
resi. fora i treba. en el mun	66	14	56	36	7	5	289	0	452
Total treballant en el municipi.	120	33	158	213	121	26	1.156	6	1.833
Súria									
resi. i treba. en el municipi	142	25	115	191	117	35	1.089	4	1.698
resi. en el mun. i treb. fora	110	9	54	35	53	14	287	1	573
resi. fora i treba. en el mun	67	6	27	21	18	5	173	0	317
Total treballant en el municipi.	209	31	142	212	135	40	1.242	4	2.015
Talamanca									
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	3	2	7	0	12
resi. en el mun. i treb. fora	2	0	2	5	0	0	9	0	18
resi. fora i treba. en el mun	0	2	1	3	3	0	12	0	21
Total treballant en el municipi.	0	2	1	3	6	2	19	0	33

Taula B.40. Població ocupada i llocs de treball per professió. Berguedà 1991.

Municipi	Professionals i tècnics	Personal directiu	Servis ad- ministratius	Comerciants i venedors	Hostaleria i altres serveis	Agricultors i pescadors	Mineria, pedres, treballadors industrials	Professió- nals de les forces armades	Total
Avià									
resi. i treba. en el municipi	23	2	19	23	21	123	196	0	407
resi. en el mun. i treb. fora	39	2	39	20	16	10	189	0	315
resi. fora i treba. en el mun	20	7	22	11	12	13	189	0	274
Total treballant en el municipi.	43	9	41	34	33	136	385	0	681
Bagà									
resi. i treba. en el municipi	18	5	16	54	35	18	221	3	369
resi. en el mun. i treb. fora	31	2	23	18	14	11	241	0	340
resi. fora i treba. en el mun	10	2	9	4	4	2	37	0	68
Total treballant en el municipi.	28	7	24	58	39	20	268	3	437
Berga									
resi. i treba. en el municipi	440	63	466	598	442	94	1.606	52	3.781
resi. en el mun. i treb. fora	240	27	123	62	81	23	652	6	1.214
resi. fora i treba. en el mun	165	10	154	107	88	15	553	5	1.097
Total treballant en el municipi.	605	73	620	705	530	109	2.159	57	4.858
Borredà									
resi. i treba. en el municipi	14	0	9	13	12	38	39	0	119
resi. en el mun. i treb. fora	12	0	6	2	1	3	17	1	42
resi. fora i treba. en el mun	5	0	2	0	3	8	11	0	29
Total treballant en el municipi.	19	0	5	13	15	46	50	0	148
Capolat									
resi. i treba. en el municipi	0	0	1	1	1	13	1	0	17
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	1	0	1	2	2	0	6
resi. fora i treba. en el mun	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Total treballant en el municipi.	1	0	1	1	1	13	1	0	18
Casserres									
resi. i treba. en el municipi	19	4	13	30	18	88	129	0	281
resi. en el mun. i treb. fora	25	1	20	14	7	15	166	0	248
resi. fora i treba. en el mun	11	4	10	4	10	0	45	0	84
Total treballant en el municipi.	30	8	23	34	28	88	174	0	366
Castellar del Riu									
resi. i treba. en el municipi	0	0	1	7	4	6	2	0	20
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	2	6	3	2	2	0	15
resi. fora i treba. en el mun	2	0	0	0	1	0	1	0	4
Total treballant en el municipi.	2	0	1	7	5	6	3	0	24
Castellar de n'Hug									
resi. i treba. en el municipi	0	1	0	17	7	9	15	0	49
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	3	0	9	1	7	0	21
resi. fora i treba. en el mun	5	0	4	0	5	1	137	0	152
Total treballant en el municipi.	5	1	4	17	12	10	152	0	201
Castell de l'Areny									
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	3	9	0	0	12
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	2	1	1	0	3	0	8
resi. fora i treba. en el mun	0	0	1	1	0	1	1	0	4
Total treballant en el municipi.	0	0	1	1	3	10	1	0	16
Espunyola, l'									
resi. i treba. en el municipi	4	1	0	1	2	66	15	0	89
resi. en el mun. i treb. fora	0	0	0	0	0	0	0	0	0
resi. fora i treba. en el mun	0	0	1	3	5	1	9	0	19
Total treballant en el municipi.	4	1	1	4	7	67	24	0	108
Figols									
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	0	1	0	0	1
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	0	0	2	2	3	0	8
resi. fora i treba. en el mun	5	0	3	0	0	1	27	0	36
Total treballant en el municipi.	5	0	3	0	0	2	27	0	37
Gironella									
resi. i treba. en el municipi	65	11	77	185	79	19	620	1	1.057
resi. en el mun. i treb. fora	72	8	76	46	35	11	331	0	579
resi. fora i treba. en el mun	49	6	26	20	10	8	195	0	314
Total treballant en el municipi.	114	17	103	205	89	27	815	1	1.371
Gisclareny									
resi. i treba. en el municipi	1	0	0	0	0	3	3	0	7
resi. en el mun. i treb. fora	2	0	1	0	0	1	2	0	6
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total treballant en el municipi.	1	0	0	0	0	3	3	0	7
Guardiola de Berguedà									
resi. i treba. en el municipi	13	2	14	42	33	17	79	0	200
resi. en el mun. i treb. fora	23	1	11	16	18	4	118	0	192
resi. fora i treba. en el mun	12	3	19	8	7	6	89	0	144
Total treballant en el municipi.	25	5	33	50	40	23	168	0	344

Montclar									
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	1	42	2	0	45
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	0	3	0	2	3	0	9
resi. fora i treba. en el mun	0	0	1	1	0	2	2	0	6
Total treballant en el municipi.	0	0	1	1	1	44	4	0	51
Montrajor									
resi. i treba. en el municipi	6	1	3	4	4	79	24	0	121
resi. en el mun. i treb. fora	6	1	7	2	2	6	25	0	49
resi. fora i treba. en el mun	4	0	2	1	1	6	5	0	19
Total treballant en el municipi.	10	1	5	5	5	85	29	0	140
Nou de Berguedà, la									
resi. i treba. en el municipi	1	0	0	0	6	6	5	0	18
resi. en el mun. i treb. fora	4	0	1	3	2	1	18	0	29
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Total treballant en el municipi.	1	0	0	0	6	6	7	0	20
Olvan									
resi. i treba. en el municipi	4	1	4	9	6	39	78	0	141
resi. en el mun. i treb. fora	9	0	14	19	6	4	123	2	177
resi. fora i treba. en el mun	8	6	9	10	4	9	133	0	179
Total treballant en el municipi.	12	7	13	19	10	48	211	0	320
Pobla de Lillet, la									
resi. i treba. en el municipi	24	2	16	46	40	23	188	3	342
resi. en el mun. i treb. fora	30	0	21	7	12	7	170	1	248
resi. fora i treba. en el mun	8	2	2	1	2	0	65	0	80
Total treballant en el municipi.	32	4	18	47	42	23	253	3	422
Puig-reig									
resi. i treba. en el municipi	66	15	90	174	87	61	784	6	1.283
resi. en el mun. i treb. fora	73	5	38	36	18	2	224	1	397
resi. fora i treba. en el mun	20	3	44	20	13	16	472	0	588
Total treballant en el municipi.	86	18	134	194	100	77	1.256	6	1.871
Quar, la									
resi. i treba. en el municipi	0	0	0	0	2	9	0	0	11
resi. en el mun. i treb. fora	2	0	1	2	0	1	1	0	7
resi. fora i treba. en el mun	0	0	2	0	0	0	3	0	5
Total treballant en el municipi.	0	0	2	0	2	9	3	0	16
Sagàs									
resi. i treba. en el municipi	0	1	1	0	0	48	2	0	52
resi. en el mun. i treb. fora	7	0	2	3	0	2	16	0	30
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	0	1	4	3	0	8
Total treballant en el municipi.	0	1	1	0	1	52	5	0	60
Saldes									
resi. i treba. en el municipi	5	0	6	5	12	23	39	1	91
resi. en el mun. i treb. fora	6	2	6	2	2	1	10	0	29
resi. fora i treba. en el mun	3	2	1	3	5	4	141	0	159
Total treballant en el municipi.	8	2	7	8	17	27	180	1	250
Sant Jaume de Frontanyà									
resi. i treba. en el municipi	1	0	0	2	2	5	0	0	10
resi. en el mun. i treb. fora	1	0	1	0	0	1	1	0	4
resi. fora i treba. en el mun	0	1	3	1	7	2	26	0	40
Total treballant en el municipi.	1	1	3	3	9	7	26	0	50
Santa Maria de Merlès									
resi. i treba. en el municipi	0	1	0	0	0	53	12	0	66
resi. en el mun. i treb. fora	7	0	3	5	2	1	11	0	29
resi. fora i treba. en el mun	0	0	0	1	1	1	3	0	6
Total treballant en el municipi.	0	1	0	1	1	54	15	0	72
Cercs									
resi. i treba. en el municipi	20	1	25	21	35	8	187	1	298
resi. en el mun. i treb. fora	30	1	25	19	22	3	100	0	200
resi. fora i treba. en el mun	30	2	15	9	20	10	154	0	240
Total treballant en el municipi.	50	3	40	30	55	18	341	1	538
Valcebres									
resi. i treba. en el municipi	0	0	1	3	3	18	18	0	43
resi. en el mun. i treb. fora	6	0	2	3	1	3	16	0	31
resi. fora i treba. en el mun	3	1	1	1	3	0	10	0	19
Total treballant en el municipi.	3	1	2	4	6	18	28	0	62
Vilada									
resi. i treba. en el municipi	5	2	9	17	11	8	134	0	186
resi. en el mun. i treb. fora	8	1	6	5	1	0	21	0	42
resi. fora i treba. en el mun	3	1	3	1	1	2	47	0	58
Total treballant en el municipi.	8	3	12	18	12	10	181	0	244
Viver i Serrateix									
resi. i treba. en el municipi	1	0	1	0	2	63	1	0	68
resi. en el mun. i treb. fora	2	0	2	2	0	0	16	0	22
resi. fora i treba. en el mun	1	0	5	0	3	11	7	0	27
Total treballant en el municipi.	2	0	6	0	5	74	8	0	95
Gósol									
resi. i treba. en el municipi	1	0	3	5	6	41	6	0	62
resi. en el mun. i treb. fora	3	0	3	2	1	0	15	0	24
resi. fora i treba. en el mun	1	0	1	0	1	0	1	0	4
Total treballant en el municipi.	2	0	4	5	7	41	7	0	66

Taula B.41. Quocient de localització (sobre Catalunya). Població activa per sectors. Bages 1975

Municipis	Sector																							
	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Mineria (carbó, metalls i no metalls)	Ind. petroli i gas natural	Ind. química, vidre, ceràmica i plàstic	Ind. alimentació, begudes i tabac	Ind. tèxtil, confecció, cuir i calçat	Ind. fusta, mobles, ind. mobles	Ind. paper i arts gràfiques	Ind. metal·lúrgica bàsica	Ind. metal·lúrgica transformadora	Indústria química, plàstic i petroli	Altres indústries	Comerç a l'engros i al detall	Hostaleria	Transporte i comunicacions	Caixes d'estalvi, asseguradors, serveis a les empreses	Administració pública i defensives	Serveis d'enviament, investigació científica i estadística, socials, associacions i laborals	Serveis culturals i d'oci	Serveis de restauració, serveis personals	Activitats no especificades		
Aguilar de Segarra	0,92	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,90	0,77	0,00	2,04	0,00	0,00	0,34	0,00	0,62	0,00	
Artés	0,77	0,00	1,84	0,00	1,56	3,46	1,37	0,21	0,00	1,05	0,13	16,33	0,72	0,39	0,39	0,42	0,37	0,37	0,30	0,39	0,87	0,61	0,00	
Avinyó	1,28	0,00	1,77	0,00	0,97	4,59	2,94	0,00	0,00	0,19	0,26	0,00	0,96	0,53	0,66	0,84	0,16	0,26	0,14	0,75	0,26	0,00	0,00	
Balsareny	1,46	0,00	51,91	0,00	0,68	3,60	0,88	0,12	0,00	0,20	0,30	0,84	0,71	0,30	0,55	0,33	0,26	0,80	0,21	0,44	0,40	0,92	0,00	
Calders	6,13	0,00	0,00	0,00	0,00	2,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,70	0,00	6,33	0,00	0,00	0,00	0,21	0,00	0,00	4,59	0,00	
Callús	0,90	0,00	16,07	0,47	1,00	3,98	1,62	0,00	0,00	0,48	1,03	0,00	0,73	0,48	1,22	0,18	0,19	0,67	0,12	0,00	0,66	2,04	0,00	
Cardener	1,78	0,50	81,70	0,36	2,96	2,07	1,15	0,20	0,00	0,13	0,17	0,00	0,82	0,31	0,31	0,32	0,25	0,75	0,17	0,00	0,68	1,41	0,00	
Castellbell i el Vilar	0,77	0,00	0,99	0,20	0,67	5,11	1,26	0,00	0,00	0,07	0,16	0,81	0,84	0,58	0,53	0,78	0,17	0,58	0,14	0,00	0,77	0,86	0,00	
Castellolí del Boix	9,82	0,00	0,00	4,88	0,00	0,93	0,00	1,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,35	0,00	1,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,27	0,00	0,00	
Castellolí del Boix	2,65	3,60	21,23	0,00	0,00	2,76	0,00	0,00	0,00	0,30	0,31	0,90	1,72	0,09	1,13	0,67	0,35	0,00	0,11	0,00	1,23	1,89	0,00	
Castellolí del Boix	7,93	0,00	0,00	0,00	0,00	2,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Castellnou de Bages	3,92	0,00	0,00	0,00	0,00	3,85	1,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,41	0,68	1,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Estany, í	9,29	0,00	0,00	0,00	0,55	1,44	0,00	0,00	0,00	0,18	0,00	0,00	0,59	0,30	0,00	0,80	0,00	0,74	0,13	0,00	0,73	0,00	0,00	
Fonollosa	6,96	0,00	0,00	4,14	0,00	3,15	0,00	0,00	0,00	0,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,02	0,00	
Gaià	0,36	1,70	0,38	0,79	1,21	1,60	1,06	0,37	0,31	1,21	2,12	0,98	0,76	1,07	0,72	1,07	1,07	0,96	0,55	0,39	1,26	0,82	0,00	
Mansa	4,57	0,00	0,00	2,72	0,00	2,42	0,00	1,52	0,00	0,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,06	0,00	0,00	1,06	0,00	1,26	0,82	0,00	
Marganell	2,09	0,00	0,00	0,99	1,17	3,29	1,74	0,14	0,00	0,04	0,00	0,00	1,08	0,46	0,48	0,28	0,41	0,88	0,51	0,51	1,36	0,27	0,00	
Molí	2,08	0,00	0,00	0,00	0,66	5,96	1,71	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,36	0,00	0,81	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,29	0,00	0,00	
Monistrol de Calders	0,26	0,00	0,00	0,25	0,27	3,19	0,55	0,30	0,00	0,47	0,09	0,75	0,97	0,53	2,43	0,60	0,20	0,39	1,15	0,00	0,86	6,01	0,00	
Monistrol de Montserrat	7,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,53	0,00	0,00	1,06	0,00	0,00	0,00	0,00	1,94	0,00	0,00	
Mura	0,64	0,35	2,66	0,17	0,20	5,17	0,81	0,08	0,13	0,12	0,32	0,51	0,77	0,29	0,11	0,34	0,53	0,53	0,26	0,35	1,10	0,16	0,00	
Navès	0,47	0,56	12,35	0,00	0,31	4,46	1,26	0,23	0,00	0,10	0,36	0,00	0,79	0,53	0,86	0,87	0,53	0,30	0,27	0,31	0,84	0,91	0,00	
Pont de Vilomara i Rocafort, el	1,18	0,00	0,00	0,27	0,00	3,43	0,98	0,20	0,36	0,62	0,75	0,00	1,39	0,15	0,23	0,68	0,68	0,16	0,09	0,00	0,94	3,84	0,00	
Rajadell	8,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,93	0,90	0,00	0,00	0,00	0,87	0,00	1,05	0,00	0,00	0,00	0,00	1,74	0,63	0,00	1,73	0,00	0,00	
Sallent	0,45	0,37	34,93	0,58	1,10	2,45	1,37	0,01	0,15	1,98	0,46	2,02	0,71	0,58	0,48	0,40	0,17	0,69	0,29	0,62	0,64	1,65	0,00	
Sant Feliu Sasserra	3,73	0,00	0,00	0,00	1,19	2,96	1,54	0,00	0,00	0,76	0,39	0,00	0,80	0,81	0,00	0,54	0,46	0,00	0,29	0,00	0,00	1,21	0,00	
Sant Fruitós de Bages	1,21	0,00	0,00	0,00	2,98	2,82	0,63	0,38	0,15	0,79	1,54	0,00	0,85	0,98	1,34	0,62	0,08	0,16	0,27	0,00	0,22	1,25	0,00	
Sant Joan de Vilatorrada	0,46	0,25	0,59	0,60	2,81	1,60	1,35	0,13	0,28	1,56	4,46	0,36	1,17	0,50	0,86	0,37	0,20	0,69	0,13	0,25	0,68	1,06	0,00	
Sant Mateu de Bages	4,76	0,00	0,00	0,00	0,00	3,69	0,00	0,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,66	0,00	0,00	0,71	0,37	0,65	0,00	0,00	1,08	2,98	0,00	
Sant Salvador de Guardiola	3,58	0,00	0,00	0,00	1,49	1,05	0,96	0,00	0,00	0,24	1,47	0,00	0,96	0,81	0,00	0,54	1,70	0,60	0,72	0,00	0,33	8,45	0,00	
Sant Vicenç de Castellí	0,33	0,63	9,82	3,11	0,46	3,81	0,70	0,22	0,17	0,36	0,11	0,00	0,88	0,52	0,58	1,43	0,29	0,00	0,21	0,20	1,04	1,93	0,00	
Santa Maria d'Òrb	2,59	0,00	0,00	0,00	1,03	4,97	0,44	0,90	0,00	0,00	1,14	0,00	0,28	0,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,42	0,00	0,00	0,70	0,00	
Santpedor	0,81	0,00	0,00	3,15	0,26	2,53	0,67	0,00	0,57	0,96	1,30	0,00	1,01	0,58	0,32	0,66	0,40	0,00	0,29	0,50	2,23	1,05	0,00	
Síria	0,44	0,24	67,19	0,12	0,49	2,95	1,50	0,13	0,00	0,34	0,08	0,00	0,57	0,88	0,67	0,71	0,32	0,50	0,23	0,00	0,85	2,03	0,00	
Talamanca	9,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,88	0,00	0,00	5,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Bages	0,64	0,86	11,79	0,77	1,13	2,56	1,08	0,24	0,19	0,86	1,28	1,08	0,81	0,73	0,69	0,79	0,62	0,67	0,39	0,30	1,00	1,23	0,00	
Catalunya	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants

Taula B.42. Quocient de localització (sobre Catalunya). Pblació activa per sectors. Berguedà 1975.

Municipi	Sector																							
	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Mineria (carbó, metalls i no metalls)	Ind. petroli i gas natural	Ind. alimentació, begudes i tabac	Ind. tèxtil, confecció, cuir i calçat	Ind. fusta i mobles	Ind. paper i arts gràfiques	Ind. metal·lúrgica	Ind. química, cauçú, plàstic	Rafineria de petroli	Altres indústries	Construcció	Comerç a l'engròs i al detall	Hoteles	Transport i comunicacions	Edificis, instal·lacions, seguretat, serveis a les empreses	Administració Pública i defensa	Serveis d'ensenyament, socials, associacions i laborals	Serveis culturals i d'oci	Serveis de reparació, serveis domèstics, serveis personals	Activitat no especificada		
Avià	3,18	0,00	16,11	0,75	1,00	3,04	0,31	0,00	0,00	0,32	0,00	0,00	1,18	0,88	0,00	0,58	0,00	0,00	0,27	0,24	0,00	0,44	0,00	
Bagà	1,16	4,68	83,54	1,73	0,65	1,83	0,60	1,45	0,15	0,00	0,15	0,00	0,62	0,43	0,28	1,21	0,18	0,93	0,17	0,00	0,84	0,00	0,00	
Berga	0,81	1,83	31,76	1,06	1,04	2,17	0,56	0,19	0,11	0,30	0,12	0,00	1,08	0,93	0,91	0,98	0,99	1,14	0,65	0,14	1,06	0,58	0,00	
Borredà	3,97	3,19	0,00	0,00	0,00	3,31	0,00	0,00	0,00	0,26	0,54	0,00	0,22	0,45	2,00	1,78	0,00	0,00	0,20	0,00	0,73	0,00	0,00	
Capolat	9,51	0,00	18,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,39	0,00	0,00	0,00	0,48	0,00	0,00	16,01	0,00	
Casernes	3,38	0,66	0,00	0,00	1,23	4,22	1,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,94	0,20	0,00	0,37	0,26	0,00	0,38	0,00	0,23	0,00	0,00	
Castell de l'Areny	47,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Castellar de N'Hug	11,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,35	1,37	12,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Castellar del Riu	14,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,57	0,00	0,00	0,00	0,00	
Cercs	0,18	0,00	119,60	2,87	0,40	1,62	0,09	0,00	0,00	1,41	0,00	0,00	0,40	0,35	0,49	0,91	0,31	0,54	0,20	0,00	0,13	4,27	0,00	
Espunyola, l'	10,74	0,00	0,00	0,00	0,00	1,56	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	1,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,49	0,00	0,00	
Fígols	7,83	0,00	160,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,33	0,00	0,00	2,12	0,00	0,00	0,00	0,00	
Floronella	0,52	0,48	7,09	0,47	0,60	4,83	1,51	0,07	0,08	0,08	0,00	0,00	1,11	0,46	0,15	0,68	0,30	0,42	0,23	0,25	0,46	0,93	0,00	
Giscarany	15,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Gósol	11,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,45	0,00	2,03	2,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,74	0,00	0,00	
Guardiola de Berguedà	0,90	1,30	61,00	1,88	0,34	2,15	1,30	1,33	0,00	0,00	0,45	0,00	0,27	0,92	0,82	1,46	0,00	1,79	0,33	0,00	0,74	2,05	0,00	
Montclar	12,79	0,00	0,00	0,00	1,61	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,42	0,00	0,00	
Moismajor	11,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,44	0,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,31	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,55	0,00	0,00	
Nou de Berguedà, la	0,00	0,00	183,44	0,00	5,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,35	0,00	6,09	0,00	0,00	0,00	1,21	0,00	0,00	0,00	0,00	
Olvan	2,29	0,00	13,70	0,40	0,64	5,07	0,28	0,00	0,00	0,07	0,00	0,00	0,56	0,29	0,52	0,31	0,16	0,00	0,05	0,00	0,47	0,43	0,00	
Poble de Lillet, la	1,42	0,00	29,63	3,96	0,29	2,09	0,37	1,36	0,00	1,87	0,00	1,63	0,51	0,65	0,94	0,94	0,22	1,41	0,49	0,00	0,13	0,59	0,00	
Puig-reig	0,42	0,25	1,18	0,00	0,68	5,72	0,48	0,00	0,04	0,11	0,04	0,00	0,59	0,56	0,38	0,59	0,34	0,33	0,14	0,50	0,52	0,63	0,00	
Quar, la	15,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Sagàs	8,17	0,00	0,00	0,00	0,00	1,32	0,00	0,00	0,00	0,60	0,00	0,00	0,00	0,51	0,00	0,00	2,85	0,00	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	
Saldes	3,07	0,00	162,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,41	0,44	0,00	0,80	10,28	0,00	
Sant Jaume de Frontanyà	15,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Sant Julià de Cerdanyola	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Santa Maria de Merxès	12,67	0,00	0,00	0,00	0,96	0,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,85	1,95	0,00	
Vilcebre	2,53	0,00	217,47	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,62	0,00	0,00	
Vilada	1,31	0,00	10,70	1,09	1,75	5,14	0,00	0,00	0,00	0,19	0,00	0,00	0,00	0,32	0,00	1,27	0,45	0,78	0,28	0,00	0,00	1,19	0,00	
Viver i Serrateix	4,46	0,00	0,00	0,00	0,00	4,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,57	0,15	0,00	1,54	0,00	0,00	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00	
Berguedà	1,85	0,93	26,72	0,85	0,74	3,32	0,64	0,21	0,05	0,28	0,06	0,06	0,80	0,58	0,53	0,78	0,43	0,63	0,34	0,15	0,60	0,87	0,00	
Catalunya	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants

Taula B.43. Quocient de localització territorial (sobre Catalunya). Població ocupada per sectors. Bages 1986

Municipis	Sectors																				
	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Indústria química i petroli i gas natural	Indústria extractiva i minerals	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	Indústria química	
Aguilar de Segarra	0,55	1,19	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	1,54	0,11	0,00	0,00	0,00	2,71	0,00	0,00	0,85	0,24	0,00	0,41	7,01
Andrés	1,44	0,06	3,86	0,36	1,94	3,51	1,29	0,20	1,22	0,30	7,04	0,79	0,55	0,32	0,46	0,17	0,16	0,59	0,74	0,49	0,09
Ainyó	1,68	0,00	0,61	0,14	3,24	4,59	3,52	0,00	0,13	0,08	0,60	0,42	0,51	0,13	0,22	0,00	0,33	0,74	0,30	0,28	0,66
Balsareny	0,89	0,16	0,00	7,34	0,76	5,27	0,88	0,32	0,31	0,12	0,11	0,05	1,12	0,68	0,27	0,34	0,48	0,45	0,68	0,62	0,12
Calders	3,87	1,08	0,00	0,00	3,06	1,75	0,34	0,24	0,61	0,85	0,95	0,32	1,28	0,44	1,59	0,37	0,39	1,32	1,17	0,56	0,07
Celràs	0,81	0,18	0,00	0,00	0,80	3,95	3,04	0,00	0,14	0,38	0,06	0,00	0,74	0,61	0,43	0,29	0,22	0,08	0,44	0,71	0,25
Cardener	1,75	0,37	0,00	16,32	1,80	1,01	2,59	0,06	0,57	0,05	0,07	0,17	0,82	0,84	0,80	0,46	0,43	0,58	0,67	0,45	0,38
Castellbell i el Vilar	0,58	0,09	0,00	1,01	0,14	6,39	0,85	0,19	0,12	0,18	0,18	0,05	0,92	0,81	0,83	0,44	0,06	0,46	0,34	0,81	0,78
Castellolí del Box	9,56	0,90	0,00	0,00	2,89	1,09	0,00	0,80	0,23	0,47	0,32	0,00	0,72	0,41	0,00	0,43	0,21	1,85	1,30	0,31	0,24
Castellolí	2,68	0,41	0,00	4,28	0,41	2,77	1,29	0,37	0,62	0,22	0,29	0,74	1,60	0,81	1,87	1,13	0,94	0,39	0,25	0,30	0,22
Castellnou de Bages	6,40	2,52	0,00	0,00	1,87	0,88	0,00	3,38	0,95	0,00	0,89	1,51	0,54	0,00	2,34	0,00	1,20	0,00	0,00	0,87	0,34
Estany, l'	3,10	0,00	0,00	0,00	0,17	5,00	0,64	0,00	0,39	0,00	0,00	0,00	2,67	0,42	1,79	0,24	0,12	0,31	0,19	0,18	0,55
Fonollosa	6,76	1,72	0,00	0,00	0,46	2,78	0,43	0,15	0,09	0,00	0,12	0,00	1,49	0,50	0,00	0,00	0,43	0,08	0,42	0,50	1,98
Gaia	7,37	0,00	0,00	0,00	0,00	5,56	0,00	0,00	0,23	0,00	0,66	0,00	0,41	0,17	1,00	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25
Manresa	0,33	1,62	0,11	0,42	1,00	1,34	0,73	0,43	1,17	1,15	0,30	3,73	0,74	1,55	0,88	0,65	1,23	1,12	2,04	1,22	0,03
Marganell	5,09	0,00	0,00	0,75	2,04	1,32	0,00	0,00	0,31	0,64	0,66	0,00	0,26	0,44	1,31	1,68	1,39	0,36	1,18	0,87	0,00
Moià	2,45	0,42	0,00	1,07	0,28	3,07	1,88	0,28	0,33	0,04	0,32	0,50	1,67	1,09	0,82	0,38	0,19	0,80	0,32	0,73	0,95
Monistrol de Calders	0,95	0,00	0,00	1,01	1,92	5,99	0,77	0,00	0,21	0,00	0,00	0,74	1,87	0,00	3,52	0,28	0,00	0,13	0,29	0,17	0,30
Monistrol de Montserrat	0,08	0,12	0,00	0,50	0,89	3,41	0,29	0,93	0,54	0,12	0,16	0,14	0,73	1,18	4,24	0,80	0,26	0,50	0,52	0,17	0,17
Mura	0,87	0,00	0,00	1,15	0,00	0,51	1,17	0,00	0,70	0,00	1,98	0,00	2,43	0,17	3,51	0,00	0,58	1,81	0,45	0,38	0,00
Navarres	0,40	0,05	0,00	0,55	0,75	4,90	0,85	0,09	0,86	0,33	0,26	0,44	1,26	1,05	0,53	0,84	0,18	0,46	0,15	0,41	0,56
Navés	0,85	0,51	13,98	1,12	0,45	4,80	2,22	0,16	0,39	0,03	0,18	0,27	1,20	0,77	0,95	0,74	0,29	0,60	0,27	0,47	0,71
Pont de Vilomara i Rocafort, el	0,74	0,93	12,44	1,30	0,62	4,85	1,58	0,24	0,96	0,77	0,05	2,07	0,92	0,74	0,82	0,81	0,21	0,29	0,00	0,22	0,48
Rajadell	1,25	0,00	0,00	0,00	0,80	0,73	0,00	0,00	0,68	0,00	0,00	0,00	1,75	0,81	0,96	0,21	1,02	0,00	0,21	0,18	1,30
Sallent	0,58	0,77	25,37	4,14	0,81	2,90	1,12	0,14	1,77	0,46	0,30	0,63	0,88	0,80	0,86	0,44	0,40	0,33	0,41	0,58	0,75
Sant Feliu Sasserra	5,23	0,48	0,00	0,30	0,96	2,79	2,11	0,65	0,36	0,00	0,00	2,31	1,56	1,04	0,51	0,44	0,00	0,15	0,00	0,34	0,49
Sant Fruitós de Bages	0,75	0,92	0,30	0,64	2,85	2,34	1,12	0,23	1,13	1,45	0,30	1,41	1,01	1,35	0,96	0,79	0,65	0,70	0,11	0,45	0,54
Sant Joan de Vilatorrada	0,44	0,75	0,37	0,77	2,36	2,07	0,87	0,22	2,98	0,22	0,64	0,24	1,03	1,01	0,50	0,84	0,57	0,46	0,18	0,64	0,60
Sant Mateu de Bages	6,26	0,36	0,00	0,44	0,24	5,79	1,36	0,16	0,14	0,00	0,00	0,00	0,23	0,26	0,19	0,10	0,34	0,17	0,26	0,37	0,91
Sant Salvador de Guardiola	2,80	0,62	1,62	0,76	2,17	1,17	1,75	0,83	1,01	1,46	0,33	0,00	1,47	1,28	0,58	0,78	0,00	0,67	0,60	1,07	1,12
Sant Vicenç de Castellat	0,33	0,73	1,08	4,49	0,38	3,63	0,92	0,46	0,84	0,26	0,11	0,63	1,57	0,98	1,10	0,89	0,60	0,57	0,35	0,85	0,60
Santa Maria d'Olb	2,13	0,00	0,00	0,00	0,43	7,64	0,40	0,00	0,13	0,00	0,08	2,05	0,88	0,31	0,40	0,15	0,49	0,20	0,00	0,10	0,38
Sardanyer	1,13	0,34	0,70	1,19	0,56	2,25	1,09	0,21	2,21	0,78	0,78	2,37	1,47	0,89	0,41	0,72	0,46	0,69	0,16	0,46	0,84
Súria	0,65	0,17	0,00	14,96	0,55	2,57	1,41	0,22	0,85	0,02	0,01	0,67	1,74	0,83	0,41	0,58	0,26	0,41	0,18	0,46	0,79
Talamanca	1,70	0,00	0,00	2,25	0,00	0,49	0,00	0,00	1,38	1,93	0,00	0,00	2,38	0,33	0,00	0,00	0,00	3,42	1,77	0,00	1,49
Total comarca	0,78	0,95	2,30	2,37	1,05	2,81	1,88	0,32	1,09	0,67	0,28	2,15	0,94	1,14	0,74	0,50	0,74	0,76	0,47	0,90	0,83
Total Catalunya	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants

Taula B.44. Quocient de localització (sobre Catalunya). Població ocupada per sectors. Berguedà 1986.

Municipis	Sectors																							
	Agricultura, ramaderia i pesca	Elèctric, gas, aigua i vapor	Extr. carbó, petroli i gas natural	Ext. i transp. minerals	Alimen. begudes	Text. cuir confecció	Suro fusta	Paper, arts gràf.	Metal·lúrgia, cons. maq. i mat. elect.	Material transport	Ind. química	Caure, plàstics i altres ind.	Construcció	Comerç, reparació	Hostaleria, restaur.	Transport i act. annexes	Comunicacions	Asserqum. ins. finan	Serv. emp. hogares	Adm. pública, defensa i seg	Educació i investigació	Sanitat as. social	Altres serveis	No hi consta
Àvia	3,31	0,14	13,37	1,16	1,12	4,28	0,76	0,00	0,19	0,14	0,05	0,00	1,46	1,05	0,16	0,43	0,15	0,29	0,13	0,45	0,36	0,93	0,58	0,11
Bagà	0,71	0,77	88,06	0,16	0,30	3,71	1,04	0,06	0,19	0,00	0,27	0,00	2,57	0,54	0,65	0,50	0,29	0,24	0,25	1,13	0,60	0,23	0,62	0,10
Berga	0,60	1,73	46,80	0,09	0,42	2,80	0,71	0,19	0,12	0,00	0,18	0,10	1,37	1,14	1,60	0,58	0,78	1,00	0,08	1,80	1,27	0,25	1,03	0,04
Borredà	6,03	0,00	3,67	0,00	0,94	1,81	2,65	0,00	0,35	0,00	1,49	0,00	1,37	0,88	1,13	0,48	0,80	0,44	0,00	0,84	0,29	0,25	0,24	0,38
Capolat	12,31	0,00	0,00	0,00	0,00	2,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,74	1,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,42	0,00	0,00	0,55
Casserres	3,24	0,00	1,39	0,08	0,89	4,93	1,17	0,08	0,35	0,00	0,00	0,18	2,85	0,40	0,68	0,58	0,00	0,21	0,08	0,70	0,14	0,43	0,48	0,09
Castell de l'Areny	11,79	0,00	0,00	0,00	1,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,01	0,00	2,48
Castellar de N'Hug	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,52	0,00	0,47	0,40	0,00	0,00	0,00	2,10	0,00	0,64	0,00	7,31
Castellar del Riu	12,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,95
Cercs	0,36	7,97	114,52	3,82	0,46	2,57	0,22	0,08	0,04	0,00	0,06	0,00	0,75	0,44	0,88	0,91	0,98	0,43	0,08	0,62	0,42	0,69	0,54	0,37
Espunyola, l'	11,77	0,00	0,00	0,00	0,27	1,20	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00	1,57	0,22	0,22	0,37	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,84
Fígols	8,15	0,00	183,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,90	0,00	0,00	2,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gironella	0,55	0,70	7,76	0,94	0,94	4,84	2,70	0,97	0,20	0,47	0,03	0,24	1,78	0,90	0,37	0,77	0,45	0,57	0,07	0,46	0,63	1,02	0,55	0,04
Gasclarany	14,55	0,00	65,57	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,99	0,00	0,00	0,00	0,00
Gósol	0,00	0,00	16,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,23	0,00	0,28	0,00	1,21	0,00	0,00	0,51	0,00	0,38	0,00	10,37
Guardiola de Berguedà	1,33	1,39	92,52	1,84	0,31	3,23	0,43	0,00	0,06	0,12	0,00	0,00	0,90	0,91	0,80	0,69	1,05	0,21	0,00	0,71	0,89	0,17	0,37	0,22
Montclar	16,36	0,00	0,00	0,00	1,05	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,70	0,14	0,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,57	0,00	0,00
Montmajor	14,22	0,00	6,49	0,00	1,80	0,34	0,26	0,00	0,05	0,00	0,00	0,00	1,08	0,45	0,11	0,29	0,47	0,00	0,00	0,10	0,42	0,45	0,14	0,06
Nou de Berguedà, la	0,47	2,05	108,74	1,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,97	0,42	3,69	0,00	5,76	
Olvan	2,83	0,22	5,90	0,13	0,29	6,26	0,40	0,00	0,22	0,00	0,15	0,13	1,30	0,60	0,34	0,10	0,49	0,07	0,21	0,36	0,35	0,77	0,30	0,32
Poble de Lillet, la	1,28	0,59	29,93	0,09	0,54	4,55	0,46	2,31	0,55	0,00	0,21	2,47	0,73	0,66	0,87	0,30	0,50	0,23	0,07	0,39	0,51	0,86	0,30	0,20
Puig-reig	0,68	0,39	0,00	0,33	1,03	6,47	1,11	0,04	0,08	0,05	0,07	0,15	1,02	1,05	0,35	0,32	0,34	0,37	0,36	0,32	0,50	0,32	0,33	0,29
Quar, la	9,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59	0,00	0,00	0,00	0,00	1,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,31
Sagàs	2,26	0,00	25,50	0,00	0,81	2,31	0,00	0,00	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	1,18	1,16	1,00	0,00	1,69	4,26
Saldes	0,20	0,00	181,77	0,00	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,52	0,00	0,08	0,23	0,00	1,98	0,00	0,42	1,87	0,71	0,00	0,30	4,87
Sant Jaume de Frontanyà	15,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,65	0,00	0,00	0,00
Sant Julià de Cerdanyola	15,12	0,00	0,00	0,00	0,00	1,29	0,00	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	0,38	0,08	0,00	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	1,06	0,31	0,00	0,00
Santa Maria de Merlès	3,24	0,00	245,13	0,00	0,00	0,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,70	0,00	1,95	0,36	0,53	0,00	1,14	0,31	0,00	0,24	0,81	0,00	0,34	0,00
Vailcabre	0,44	0,77	5,99	0,47	0,51	7,85	0,24	0,00	0,14	0,00	0,00	0,00	0,99	0,24	0,31	0,18	0,00	0,12	0,00	0,00	0,16	0,28	0,13	1,44
Vilada	17,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,19	0,28	0,00	0,00	0,00	1,03	0,00	0,22	0,00	0,00	0,14
Viver i Serrateix	1,73	1,16	34,12	0,49	0,64	3,90	0,98	0,19	0,16	0,08	0,13	0,21	1,38	0,86	0,85	0,51	0,54	0,54	0,13	0,93	0,74	0,48	0,69	0,33
Total Berguedà	4,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Total Catalunya	4,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'habitants

Taula B.45. Quocient de localització (sobre Catalunya). Població ocupada per sectors. Bages 1991

Municipi	Sector	Agricultura ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Extracció carbó, petroli i gas natural	Extracció i transformació minerals	Aliment, begudes	Textil, cuir i confecció	Suro, fusta	Paper, arts gràf.	Metallúrgia, maquinari i màs. elèct.	Material transport	Ind. química	Construcció	Construcció	Hoteleria, restaur.	Transport i act. annexes	Comunicacions	Assurances, fin. i immob.	Serv. immob. i negocis	Adm. pública, defensa i seg.	Educació i investigació	Sanitat, act. social	Altres serveis	
Aguilar de Segarra		12,61	6,66	0,00	0,94	0,00	1,14	0,00	0,00	0,41	0,00	0,00	0,76	2,28	0,20	0,33	0,00	1,37	0,00	0,33	0,33	0,88	0,34	0,37
Artes		1,49	0,29	0,77	0,77	2,70	1,67	1,06	0,29	2,20	0,67	0,34	7,80	0,77	0,52	0,54	0,39	0,18	0,52	0,33	0,45	0,88	0,48	0,34
Arenyó		1,47	0,53	0,65	0,22	5,10	3,57	2,84	0,08	0,62	0,17	0,04	1,33	0,61	0,35	0,32	0,61	0,22	0,28	0,16	0,67	0,78	0,18	0,29
Balsareny		0,89	2,25	5,05	4,64	0,87	3,54	0,95	0,28	0,58	0,32	0,39	0,90	0,93	0,76	0,37	0,37	0,46	0,33	0,28	0,69	0,83	0,45	0,44
Cadisers		3,27	7,89	0,00	0,83	3,06	1,40	0,74	0,21	0,86	0,84	0,00	0,68	0,89	0,48	1,38	0,51	0,41	1,03	0,60	0,77	1,36	1,29	0,44
Cellús		0,36	0,00	1,59	2,08	1,49	2,54	2,53	0,15	1,26	0,69	0,52	0,53	1,17	0,65	0,51	0,67	0,19	0,86	0,42	0,72	0,83	0,61	0,36
Candons		2,20	0,87	13,04	6,75	1,15	0,97	1,96	0,06	0,46	0,09	0,26	0,60	1,03	0,78	0,93	0,46	0,27	0,50	0,35	0,65	1,82	0,44	0,65
Castellbell i el Vilar		0,82	1,44	0,12	0,61	0,83	3,34	1,54	0,44	0,88	0,36	1,42	0,55	1,30	0,76	1,08	0,51	0,58	0,42	0,24	0,40	0,91	0,43	0,77
Castellolí del Boix		12,61	0,00	0,00	0,00	0,47	0,71	0,35	0,20	0,23	0,39	0,00	0,00	0,39	0,61	1,65	0,79	0,76	0,43	0,37	0,90	0,51	0,93	0,61
Castellolí		2,86	0,00	0,51	5,61	0,68	0,95	0,99	0,00	1,56	0,45	0,84	0,72	1,50	0,76	1,57	0,63	0,88	0,88	0,42	0,92	0,58	0,11	0,70
Castellnou de Bages		3,02	0,00	0,00	2,40	0,00	0,95	0,54	0,61	2,82	0,00	0,00	2,80	0,75	0,60	0,65	0,49	2,33	2,65	0,57	0,55	0,20	0,96	0,63
Esany, l'		3,65	3,08	0,00	0,00	1,00	4,10	0,00	0,33	0,29	0,00	0,00	0,00	1,30	0,37	1,54	0,00	0,63	0,54	0,62	0,60	0,64	0,16	0,52
Fonollosa		7,37	9,35	0,76	0,22	0,70	2,14	0,59	0,25	0,82	0,17	0,25	0,18	1,03	0,59	0,62	0,20	0,32	0,64	0,47	0,23	0,91	0,79	0,17
Gaià		11,29	0,00	0,00	0,00	0,00	2,42	0,00	0,47	0,54	0,00	0,00	0,00	0,69	0,53	1,30	0,74	0,00	0,00	0,87	0,00	0,30	0,00	0,00
Manresa		0,33	4,91	0,27	0,70	1,11	0,79	0,73	0,33	1,96	1,37	0,77	2,71	0,71	1,20	0,72	0,71	1,17	1,09	0,86	1,13	1,08	1,21	1,01
Marganell		3,14	0,00	16,26	12,44	1,14	0,38	0,00	0,71	0,27	0,00	0,00	0,51	0,82	0,54	1,10	1,71	0,00	0,77	0,67	0,43	0,61	0,45	0,00
Molí		2,41	0,72	0,09	0,71	1,53	2,08	0,95	0,43	0,63	0,08	0,40	0,37	1,37	0,92	0,93	0,62	0,30	0,84	0,63	0,76	1,02	0,47	0,86
Monistrol de Calders		2,42	0,00	0,00	1,44	0,92	4,08	0,00	0,11	0,57	0,00	2,29	1,17	1,08	0,34	1,84	0,53	0,00	0,24	0,10	0,20	0,28	0,41	0,84
Monistrol de Montserrat		0,35	0,50	0,24	0,91	0,64	1,74	0,61	0,62	1,29	0,21	0,67	0,51	0,74	0,90	3,37	0,96	0,51	0,61	0,67	0,73	0,91	0,63	1,05
Mura		3,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	1,03	0,30	1,02	0,00	0,44	0,00	4,05	1,08	1,64	0,00	0,00	0,55	2,41	0,38	0,55	0,30	0,30
Navarres		0,34	2,32	0,34	0,62	1,59	3,05	1,07	0,13	1,53	0,49	0,70	1,01	1,23	0,74	0,64	0,49	0,43	0,47	0,34	0,45	0,71	0,68	0,88
Navàs		1,32	0,87	2,79	0,98	0,69	3,27	1,59	0,22	0,89	0,37	0,33	0,28	1,16	0,84	0,55	0,60	0,31	0,60	0,33	0,59	0,82	0,39	0,60
Pont de Vilomara i Rocafort, el		0,26	1,89	1,39	1,51	0,81	1,76	1,07	0,14	1,91	0,94	0,60	1,66	2,23	0,92	0,82	0,46	0,39	0,33	0,32	0,80	0,30	0,51	0,84
Rajadell		11,76	4,14	0,00	0,00	1,07	0,62	0,78	0,22	0,64	0,00	0,33	0,00	0,77	1,70	0,21	0,00	0,95	0,24	0,21	0,20	0,00	0,42	0,23
Sallent		0,90	2,89	8,34	2,52	1,05	1,96	0,96	0,17	1,62	0,86	0,39	0,62	0,92	0,80	0,87	0,50	0,48	0,38	0,33	0,68	1,02	0,55	0,87
Sant Feliu Sasserra		5,01	0,00	0,00	0,00	1,12	2,35	1,45	0,00	0,66	0,00	4,30	2,21	0,97	0,50	0,58	0,33	0,39	0,22	0,39	0,47	0,40	0,19	0,64
Sant Fruitós de Bages		0,68	1,76	0,25	0,49	3,11	1,48	0,66	0,35	2,00	0,91	0,42	1,70	0,99	0,91	0,68	0,68	0,76	0,39	0,91	0,53	0,80	0,71	0,71
Sant Joan de Vilatorrada		0,41	2,84	0,51	0,67	2,38	1,30	1,16	0,23	1,77	1,62	1,39	4,93	0,97	0,90	0,60	0,71	0,28	0,39	0,35	0,50	0,58	0,72	1,03
Sant Mateu de Bages		9,87	0,00	2,24	0,64	0,74	2,45	0,65	0,25	0,35	0,00	0,37	0,79	0,36	0,35	0,46	0,20	0,47	0,53	0,00	0,34	1,02	0,99	0,98
Sant Salvador de Guardiola		2,23	1,98	0,24	0,70	0,96	0,85	0,56	0,37	1,60	0,84	0,63	1,25	0,92	1,20	1,14	0,81	0,20	0,40	1,34	0,82	0,92	1,00	0,83
Sant Vicenç de Castellet		0,26	1,94	0,40	4,08	0,61	2,10	0,96	0,22	1,66	0,45	0,48	0,71	1,84	0,78	0,80	0,87	0,84	0,54	0,43	0,64	0,61	0,35	0,77
Sarrià de Noya		2,31	3,16	0,00	0,00	1,36	5,07	0,30	0,11	0,29	0,90	0,59	2,42	0,72	0,26	0,42	0,18	0,43	0,25	0,05	0,51	0,76	0,27	0,35
Santpedor		0,79	3,23	0,49	1,05	0,85	1,54	0,52	0,31	2,87	1,27	1,87	0,40	1,02	0,84	0,58	0,99	0,91	0,59	0,44	0,84	0,61	0,28	0,88
Súria		0,43	1,21	1,84	16,75	0,47	1,53	1,32	0,21	0,83	0,13	0,36	0,81	0,78	0,88	0,63	0,62	0,37	0,41	0,36	0,52	0,85	0,53	0,73
Talamanca		2,72	0,00	0,00	2,16	3,95	0,00	1,45	0,00	3,33	0,00	0,00	0,00	1,21	1,16	2,29	0,65	0,00	0,89	0,77	0,00	0,00	0,00	0,00
Total comarca		0,87	3,15	1,49	1,97	1,28	1,51	0,94	0,28	1,49	0,94	0,71	2,04	0,83	0,86	0,77	0,65	0,76	0,76	0,59	0,84	0,91	0,81	0,83
Total Catalunya		1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants

Taula B.46. Quocient de localització (sobre Catalunya). Població ocupada per sectors. Berguedà 1991.

Municipis	Sectors																						
	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Extracció carbó, petroli i gas natural	Ext. i transp. minerals	Aliment. begudes	Text. cuir confecció	Suro fusta	Paper, arts gràf.	Mecànica, construcció, màq. i met. elec.	Materials transport	Ind. química	Caure, plàstics i altres ind.	Construcció	Comerç, reparació	Habitats, restaur.	Transport i act. annexes	Comunicacions	Assurances, ins. finanç.	Par. emp. hoqvers	Adm. pública, defensa i seg.	Educació i investigació	Sanitat i social	Altres serveis
Avià	4,97	0,64	0,78	0,09	0,86	2,57	1,38	0,10	0,47	0,00	0,25	0,00	1,60	0,75	0,48	0,46	0,28	0,41	0,48	0,69	0,46	0,99	0,63
Bagà	0,73	6,48	3,97	0,18	0,21	2,68	0,73	0,24	0,68	0,00	0,26	0,30	2,57	0,71	0,94	0,81	0,40	0,30	0,10	1,65	0,58	0,23	0,91
Berga	0,58	6,10	3,09	0,57	0,71	1,73	0,66	0,17	0,93	0,21	0,27	0,28	1,36	1,16	1,07	0,74	0,61	0,94	0,60	1,66	1,09	1,06	1,00
Borredà	6,42	2,85	0,00	0,00	0,74	1,29	2,69	0,15	0,35	0,00	0,00	0,00	0,83	0,85	1,00	0,73	1,17	0,33	0,57	1,81	0,98	1,01	0,79
Capolat	18,91	0,00	0,00	0,00	0,00	0,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,01	1,11
Cassaneres	4,47	1,74	0,00	0,98	1,35	1,90	1,97	0,14	1,08	0,09	0,14	0,10	1,65	0,86	0,81	0,87	0,00	0,35	0,48	0,51	0,89	0,57	0,24
Castellar de l'Areny	12,23	0,00	0,00	3,23	0,00	0,00	0,00	0,00	1,43	0,00	0,00	0,00	1,21	0,00	4,59	0,00	0,00	0,00	0,00	2,25	0,00	0,00	0,00
Castellar de n'Hug	3,88	0,00	0,00	0,92	0,42	0,70	0,00	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00	1,91	1,79	4,82	1,41	0,00	0,00	0,00	0,64	0,00	0,00	0,37
Castellar del Riu	10,10	0,00	0,00	0,00	3,39	0,56	0,00	0,00	0,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	3,93	0,00	0,00	0,00	0,00	5,13	0,00	0,00	0,00
Cercs	0,55	40,61	5,21	1,17	0,95	2,00	0,35	0,10	0,17	0,20	0,07	0,00	1,34	0,71	1,24	1,50	1,52	0,48	0,46	1,22	0,83	1,02	0,36
Espanyola, l'	20,77	0,00	0,00	0,00	0,33	0,33	0,00	0,00	0,16	0,00	0,00	0,00	1,09	0,31	0,52	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,18	0,00	0,00
Figols	9,06	51,07	12,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,35	0,00	5,10	0,00	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gironella	0,58	2,53	0,48	1,50	0,65	2,74	2,39	0,09	0,74	0,12	0,11	0,10	1,43	1,07	0,48	0,86	0,35	0,74	0,84	0,85	0,64	0,62	0,72
Gisclareny	9,37	0,00	0,00	0,00	2,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,80	0,00	0,00	4,55	0,00	0,00	0,00	1,73	1,22	0,00	0,00
Gósol	13,91	0,00	7,86	0,00	0,69	0,23	1,01	0,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,85	0,49	1,33	0,69	2,20	0,00	0,00	0,52	0,37	0,54	0,30
Guardiola de Berguedà	1,80	4,69	4,89	1,65	0,45	2,11	0,33	0,13	0,44	0,00	0,09	0,54	1,61	1,08	1,87	0,55	0,72	0,14	0,12	1,20	0,65	0,65	0,78
Montard	22,15	0,00	0,00	0,00	0,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,68	0,00	0,67	0,26	0,42	0,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43	0,00
Montmajor	14,87	0,00	0,00	0,38	0,87	0,17	0,77	0,00	0,08	0,00	0,00	0,00	1,14	0,57	0,40	1,04	0,58	0,00	0,00	0,28	1,12	0,68	0,30
Nou de Berguedà, la	3,47	0,00	9,59	1,38	1,89	0,42	0,00	0,00	1,21	0,00	0,00	0,00	1,81	0,89	2,93	0,84	0,00	0,00	0,49	0,00	0,67	0,49	1,09
Oliván	3,51	1,45	1,42	0,41	0,56	4,00	0,68	0,00	0,76	0,00	0,23	0,00	0,68	0,68	0,43	1,05	0,30	0,08	0,15	0,78	0,40	0,22	0,40
Pobla de Lillet	1,24	4,67	1,91	0,33	0,40	3,61	0,44	1,26	0,65	0,33	0,12	0,18	1,15	0,74	0,93	0,67	0,48	0,14	0,51	0,72	0,54	0,67	0,48
Puig-reig	0,89	0,85	0,40	0,35	1,77	3,49	1,21	0,04	0,89	0,44	0,24	0,19	1,28	0,88	0,56	0,48	0,45	0,53	0,25	0,41	0,64	0,55	0,84
Quar, la	13,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,41	0,00	0,00	0,00	2,04	0,00	0,00	0,77	1,27	1,10	0,00	1,49	0,00	0,00	0,88	0,00	1,42
Sagàs	16,91	0,00	1,37	0,00	0,00	0,72	0,00	0,91	0,17	0,00	0,00	0,00	1,04	0,09	0,28	0,00	2,30	0,98	0,00	0,27	0,77	0,28	0,00
Saltes	5,44	0,00	34,76	0,00	0,25	0,16	0,36	0,00	0,59	0,00	0,31	0,00	0,71	0,46	1,91	0,33	1,57	0,67	0,58	0,56	0,92	0,00	0,85
Sant Jaume de Frontanyà	9,71	0,00	0,00	0,00	2,12	0,00	0,00	0,00	1,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	4,92	0,00	0,00	0,00	0,00	1,60	1,13	1,65	0,00
Santa Maria de Merlès	15,17	0,00	0,00	0,00	1,87	1,66	0,00	0,00	0,45	0,00	0,00	0,00	1,02	0,07	0,00	0,00	1,99	0,00	0,00	0,00	0,50	0,49	0,27
Valcebres	8,08	0,00	25,90	0,00	1,20	0,93	1,76	0,33	0,58	0,00	0,00	0,00	0,82	0,19	1,24	0,27	1,28	0,36	0,00	0,30	0,43	0,00	0,35
Vilada	0,95	0,00	0,00	0,28	1,43	5,62	0,57	0,22	0,31	0,00	0,00	0,00	1,07	0,43	1,01	0,26	1,24	0,47	0,20	0,39	0,35	0,20	0,11
Viver i Sarrialeix	19,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,99	0,00	0,00	0,16	0,00	0,00	0,00	0,40	0,31	0,51	0,00	1,05	0,30	0,00	0,50	0,18	0,26	0,00
Total Berguedà	2,25	4,99	2,49	0,63	0,84	2,29	1,00	0,18	0,60	0,17	0,20	0,18	1,38	0,93	0,91	0,71	0,58	0,61	0,44	1,06	0,79	0,75	0,73
Total Catalunya	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants

Taula B.47. Quocient de localització dels llocs de treball. Bages 1986

Municipi	Sector	Extracció de carbó, petroli i gas natural	Extracció de minerals	Alimentació i begudes	Textil, cuir i calçat	Born i fustes	Paper i arts gràfiques	Molins, elèctricitat, mecànica, etc.	Material de transport	Indústria química	Centres, pràctics i altres ind.	Construcció	Comerç i reparació	Hostaleria i restauració	Transport i act. annexes	Comunitat	Assurances i financeres	Serveis públics, logers	Adm. pública, defensa i SS	Educació i investigació	Sanitat i serveis socials	Altres serveis	No hi consta	
		Aguilar de Segama		0,0	0,0	0,4	0,1	0,0	1,8	0,1	0,0	0,0	0,0	0,8	0,1	0,0	1,5	2,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Aré		0,0	0,1	2,1	1,4	1,2	0,5	1,1	0,5	0,6	3,8	0,8	0,5	0,6	0,5	0,4	0,6	0,4	0,3	0,8	0,5	0,5	0,8	0,8
Avinyó		0,0	0,0	3,6	2,0	3,5	0,0	0,1	0,0	2,1	0,0	1,0	0,4	0,5	0,8	0,2	0,3	0,0	0,4	0,7	0,2	0,4	2,3	2,3
Balsareny		0,1	0,1	0,7	1,9	1,1	1,1	0,1	0,0	0,5	0,1	0,9	0,5	0,3	0,6	0,3	0,3	0,5	0,8	0,6	0,4	0,6	0,2	0,2
Calders		0,0	0,0	3,8	1,4	0,8	1,0	0,3	0,0	2,0	0,0	1,4	0,2	2,1	0,6	1,1	0,0	0,0	0,3	0,4	0,2	0,8	0,8	0,8
Canós		0,0	0,4	0,3	2,7	2,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,6	0,3	0,5	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,4	0,2	0,2	5,7	5,7
Cardener		1,2	6,8	1,8	0,4	2,3	0,2	0,5	0,1	0,1	0,1	1,0	0,6	1,0	0,8	0,4	0,7	0,8	0,9	0,9	0,3	0,7	1,6	1,6
Castellbell i el Vilar		0,0	0,0	0,1	3,1	0,7	0,0	0,2	0,1	0,6	0,0	0,7	0,5	0,5	0,4	0,2	0,3	0,5	0,2	0,4	0,2	0,5	2,0	2,0
Castellolí del Boix		0,0	0,0	1,8	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	3,6	0,0	0,0	0,3	1,4	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5	0,9	0,4	0,5	0,7	0,7
Castellolí del Boix		15,9	5,0	0,0	1,0	0,4	0,0	0,4	0,0	1,6	0,2	0,8	0,2	4,0	1,3	0,6	0,0	0,4	0,4	0,3	0,0	0,3	0,2	0,2
Castellnou de Bages		0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	0,9	0,0	0,0	0,0
Castellnou de Bages		0,0	0,1	0,3	2,2	0,5	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	2,8	0,4	1,9	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,6	1,7	1,7
Estany, l'		0,0	0,0	0,3	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9	0,2	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	0,0	2,0	2,0
Fonollosa		2,1	0,0	0,3	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	0,4	1,9	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,6	1,7	1,7
Gaià		0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gaià		0,4	0,0	0,1	0,8	1,0	1,6	8,9	1,1	2,2	0,3	1,2	0,8	0,5	1,9	0,6	0,0	0,0	0,8	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2
Sant Salvador de Guardiola		0,0	0,1	0,7	0,5	0,7	1,4	1,1	1,7	1,3	1,6	0,9	1,4	0,8	1,3	1,7	1,5	1,8	1,3	1,2	1,8	1,4	0,5	0,5
Manresa		0,0	0,0	0,1	0,3	1,4	0,2	0,3	0,6	0,7	0,0	0,8	0,9	7,5	1,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,3	0,7	2,3	2,3
Monistrol de Montserrat		0,0	0,5	0,6	2,4	0,8	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	2,1	0,0	4,4	0,2	0,0	0,2	0,0	0,6	0,8	0,2	0,4	0,6	0,6
Monistrol de Calders		0,0	0,5	0,3	1,2	1,8	0,8	0,3	0,1	0,7	0,3	1,9	1,0	0,9	0,6	0,3	1,0	0,2	1,1	1,0	0,8	1,1	1,6	1,6
Moià		0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	3,3	0,4	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	1,6
Móra		0,0	0,0	0,5	2,3	0,9	0,1	0,6	0,1	0,2	0,1	1,4	0,8	0,6	0,9	0,2	0,5	0,1	0,7	0,8	0,4	0,9	1,8	1,8
Navardies		0,0	0,0	0,5	2,3	0,9	0,1	0,6	0,1	0,2	0,1	1,4	0,8	0,6	0,9	0,2	0,5	0,1	0,7	0,8	0,4	0,9	1,8	1,8
Navàs		0,0	0,3	0,2	2,2	2,1	0,4	0,4	0,0	0,2	0,0	1,3	0,7	1,3	1,0	0,4	0,8	0,4	0,6	0,9	0,2	0,4	2,3	2,3
Rajadell		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,9	0,3	1,5	1,1	2,2	0,0	0,0	0,5	0,3	0,4	0,0	28,7	28,7
Pont de Vilomara i Rocafort, el		0,0	0,1	0,6	2,8	1,4	0,0	0,2	0,0	0,7	0,1	0,8	0,5	1,2	0,8	0,0	0,2	0,3	1,4	1,0	0,1	0,5	2,2	2,2
Sallent		10,6	2,1	0,5	1,1	1,0	0,2	1,8	0,3	0,8	0,2	0,9	0,8	1,1	0,7	0,5	0,5	0,7	1,0	0,9	0,3	0,6	1,2	1,2
Santpedor		0,0	0,4	0,2	0,9	0,6	0,7	3,8	1,9	4,0	1,0	1,4	0,5	0,6	0,3	0,3	0,5	0,3	0,3	0,8	0,4	0,6	0,2	0,2
Sant Feliu Sasserra		0,0	0,1	1,0	1,2	2,0	1,9	0,5	0,0	0,0	2,1	1,4	0,8	0,5	0,5	0,0	0,4	0,0	0,5	0,4	0,1	0,7	0,0	0,0
Sant Fruitós de Bages		0,2	0,4	4,1	0,8	1,4	0,4	1,8	0,4	0,8	0,7	0,8	1,2	0,9	0,7	0,2	0,2	0,3	1,5	1,5	0,3	0,6	0,5	0,5
Sant Joan de Vilatorrada		0,0	0,5	4,5	0,9	0,9	0,2	1,4	1,3	0,9	0,4	0,8	0,9	0,8	0,7	0,5	0,7	0,3	1,4	1,1	0,3	0,8	0,9	0,9
Sant Mateu de Bages		0,0	0,0	0,5	0,3	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,2	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,5	0,3	0,0	0,0
Marganell		0,0	0,0	3,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	6,8	0,0	0,5	0,5	2,2	2,3	3,2	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Santa Maria d'Oló		0,2	0,9	0,0	3,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	1,3	0,9	0,2	0,2	0,2	0,4	0,5	0,0	0,2	0,3	0,3	0,2	0,6	0,6
Sant Vicenç de Castellet		1,0	0,6	1,8	0,4	1,3	1,1	1,0	0,2	0,0	0,4	1,7	1,0	1,1	1,1	0,8	0,9	0,3	1,3	1,1	0,2	1,0	0,4	0,4
Súria		0,2	1,5	0,5	0,8	1,2	0,7	0,7	0,0	0,0	0,2	0,8	0,8	0,5	0,9	0,2	0,7	0,2	0,7	0,9	0,4	1,1	0,2	0,2
Talamanca		0,0	0,0	5,1	0,0	0,0	0,0	0,4	2,6	0,0	0,0	3,9	0,5	1,3	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	7,6	7,6
Llocs de treball a la comarca		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants

Taula B.48. Quocient de localització dels llocs de treball. Berguedà 1986

Municipi	Sector	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat gas, aigua i vapor	Extracció de carbó, petroli i gas natural	Extr. trans. minerals	Alimentació i begudes	Tèxtil, cuir confecció	Guix i fusta	Paper i arts gràfiques	Metal·lúrgia, cons., maq., mat. elèctric	Materiel transport	Indústria química	Carbur. plàstics i altres Ind.	Construcció	Comerç i reparació	Hospitalari i restauració	Transport i act. annexes	Comunitacions	Assegurances i financeres	Servei emp. logers	Adm pública defensa i seg	Educació i investigació	Sanitat i assist. social	Altres serveis	No hi consta
Avià		2,4	0,0	0,0	0,0	2,2	1,2	0,9	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	1,2	0,8	0,3	0,7	0,4	0,2	1,7	0,3	0,7	1,0	1,0	0,4
Bagà		0,6	0,5	0,0	0,0	0,7	0,8	1,8	0,5	1,2	0,0	3,9	0,6	2,8	1,1	1,2	0,9	0,5	1,6	1,0	1,8	1,7	0,5	1,2	0,4
Bergà		0,3	0,1	0,2	0,4	0,7	0,8	0,7	1,0	1,1	0,4	1,9	0,6	1,1	1,5	2,0	1,6	1,7	1,8	1,0	2,2	1,7	1,4	1,7	0,3
Borredà		4,0	0,0	0,0	0,9	1,5	0,3	2,7	0,0	2,0	0,0	16,6	2,0	1,0	1,0	0,9	0,9	1,7	0,4	0,0	0,9	0,6	0,5	1,1	1,2
Capolat		10,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Casseres		1,8	0,0	0,0	0,2	1,2	1,4	0,6	0,0	3,7	0,0	0,0	0,4	1,6	0,5	0,8	1,1	0,0	0,4	1,4	0,5	0,2	0,3	0,4	0,3
Castellar del Riu		5,5	0,0	0,0	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,4	0,0	0,0	0,5	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	1,7	5,5
Castellar de n'Hug		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	4,3
Castell de l'Areny		6,6	0,0	0,0	4,1	1,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	4,9	0,0	1,3
Espunyola, l'		7,3	0,0	0,0	0,0	0,9	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,4	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,8
Fígols		0,3	0,4	12,3	3,2	0,0	0,0	0,6	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gironella		0,2	0,8	0,0	1,9	1,4	1,2	2,4	0,4	1,4	5,7	0,2	0,9	1,4	1,3	0,5	1,1	0,9	1,2	0,8	0,5	1,2	1,7	0,8	0,2
Gisclareny		9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Guardiola de Berguedà		0,8	0,6	0,1	4,0	0,9	0,9	0,9	0,0	1,3	0,0	0,0	2,0	0,6	1,7	1,5	0,8	2,5	2,5	0,0	0,9	1,4	0,5	1,9	1,0
Montclar		10,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Montmajor		8,8	0,0	0,0	0,6	2,3	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,6	0,3	0,4	1,1	0,0	0,0	0,2	0,4	0,7	0,2	0,7
Nou de Berguedà, la		0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	10,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	8,3	0,0	22,3
Olvan		2,4	0,0	0,1	1,4	1,6	1,3	3,1	0,0	0,8	3,7	1,0	0,0	0,6	0,4	0,7	0,2	0,7	0,5	0,0	0,1	0,5	1,0	0,3	1,1
Pobla de Lillet, la		0,8	0,2	0,0	0,3	1,1	1,1	0,6	16,1	1,3	0,0	2,2	15,2	0,5	1,0	1,2	0,8	1,4	0,7	0,0	0,7	0,7	2,1	0,6	1,1
Puig-reig		0,3	0,3	0,1	0,2	1,7	1,8	1,1	0,3	0,4	0,0	0,0	0,6	0,8	1,0	0,3	0,5	0,6	0,5	2,4	0,3	0,7	0,4	1,0	0,7
Quar, la		8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4	0,0	5,6
Sagàs		4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8	0,0	0,0	8,9	11,4
Saldes		5,7	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,3	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,6	0,1	0,1	0,6	1,0	0,0	2,0	1,0	0,5	0,0	0,4	6,4
Sant Jaume de Frontanyà		0,1	0,0	0,0	1,0	0,0	0,4	0,0	0,0	4,8	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	6,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0
Santa Maria de Merlès		8,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,6	0,1	0,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,5	0,0	1,0
Cercs		0,1	9,9	7,8	4,2	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,4	1,1	0,4	0,5	0,4	0,3	0,3	0,5	0,3	0,4
Vallcebre		4,3	0,0	1,3	2,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	0,5	1,0	0,7	4,0	0,0	0,0	0,9	1,5	1,3	0,8	0,7
Vilada		0,3	0,0	0,0	1,3	0,5	1,9	0,4	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,2	0,5	0,4	0,0	0,4	0,0	0,1	0,1	1,3	0,2	5,2
Viver i Serrateix		10,5	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,4
Gósol		0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,4	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	34,3
Llocs de treball a la comarca		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants

Taula B.49. Quocient de focalització dels llocs de treball. Bages 1991

Municipi	Sector	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Extracció de carbó, petroli i gas natural	Ext. i trans. minerals	Alimentació i begudes	Tèxtil, cuir i confecció	Suro i fusta	Paper i arts gràfiques	Metall. Logia, const. maq. mat. elèctric	Material transport	Indústria química	Canari, plàstic i altres ma.	Construcció	Comerç i reparació	Hosteleria i restauració	Transport i act. annexes	Comunitats i residuàries	Assurances i financeres	Serveis emp. loges	Adm. pública defenes. i SS	Educació i investigació	Sanitat i ass. social	Altres serveis	Total
Aguilar de Segarra		21,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	1,6	0,3	0,0	0,6	2,7	0,0	0,0	0,6	0,0	1,1	0,6	1,0
Àrds		1,6	0,3	0,1	0,3	2,6	1,1	1,1	1,2	1,5	0,7	0,6	4,4	0,6	0,5	0,6	0,6	0,2	0,5	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	1,0
Avinyó		1,7	0,0	0,3	0,0	4,8	2,8	3,0	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,7	0,3	0,5	1,0	0,1	0,6	0,1	0,3	0,4	0,2	0,4	1,0
Balsareny		1,2	0,3	5,1	3,3	0,5	2,2	1,0	1,1	0,2	0,4	1,2	0,9	1,0	0,7	0,4	0,2	0,4	0,4	0,2	0,5	0,7	0,4	0,5	1,0
Calders		6,5	2,2	0,0	0,2	3,1	0,7	1,0	0,0	0,6	0,7	0,4	0,2	1,4	0,3	3,7	0,5	1,0	0,0	0,3	0,4	1,1	0,6	0,7	1,0
Caliús		0,9	0,0	0,3	1,3	0,3	3,1	3,4	0,0	0,6	0,1	0,4	0,1	1,0	0,5	0,7	0,6	0,3	0,5	0,0	0,6	0,8	0,1	0,3	1,0
Cardona		3,3	0,3	2,2	1,5	0,9	0,7	1,9	0,3	0,3	0,0	0,3	0,2	1,2	1,0	1,6	0,9	0,3	0,9	0,6	0,9	2,6	0,5	0,3	1,0
Castellbell i el Vilar		0,4	0,2	0,2	0,6	0,4	3,1	1,6	0,2	0,5	0,2	1,3	0,5	1,0	0,6	1,2	1,0	0,3	0,3	0,1	0,4	0,5	0,3	0,6	1,0
Castellolí del Boix		20,8	0,0	0,0	0,0	0,8	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	1,9	0,8	1,6	0,5	0,5	0,3	0,7	0,4	0,4	1,0
Castellgalí		3,5	0,0	1,6	8,1	0,0	0,4	0,6	0,0	1,1	0,4	0,7	0,2	2,1	0,3	3,7	0,8	1,1	0,2	1,7	0,7	0,5	0,1	0,0	1,0
Castellnou de Bages		7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	0,0	5,6	0,9	0,0	1,7	0,0	0,0	0,2	4,7	1,0	0,0	0,0	0,0	3,5	0,0	0,9	0,0	1,0
Estany, l'		3,7	0,0	0,0	0,0	0,8	3,4	0,3	0,0	0,1	0,0	0,4	0,0	1,3	0,3	1,2	0,4	0,9	0,3	0,3	0,0	0,5	0,4	0,8	1,0
Fonollosa		10,5	3,2	0,3	0,1	0,1	2,3	0,8	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	1,0	0,2	0,8	0,0	0,6	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5	0,0	1,0
Galà		16,1	0,0	0,0	0,8	1,1	0,2	4,2	6,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	4,3	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Sant Salvador de Guardiola		2,5	0,0	0,0	0,1	0,9	1,2	2,2	6,0	1,2	3,2	2,7	0,5	0,9	0,9	0,7	0,9	1,7	0,3	0,0	0,4	0,5	0,1	0,3	1,0
Mansa		0,4	1,7	0,1	0,3	0,7	0,5	0,7	1,2	1,0	1,2	1,1	1,4	0,9	1,3	0,9	1,2	1,6	1,5	1,7	1,5	1,1	1,7	1,3	1,0
Monistrol de Montserrat		0,4	0,1	0,1	0,2	0,7	1,3	0,4	3,5	0,6	0,3	1,7	0,3	0,7	0,8	5,1	1,4	1,0	0,8	1,5	0,7	0,8	0,6	1,4	1,0
Monistrol de Calders		1,9	0,0	0,0	0,5	0,5	3,4	0,0	0,0	0,0	0,3	4,5	0,1	1,1	0,3	2,2	0,3	0,0	0,4	0,0	0,1	0,5	0,1	0,5	1,0
Móra		3,1	0,1	0,0	0,4	1,1	1,4	1,1	1,2	0,4	0,0	0,4	0,2	1,6	0,9	1,3	0,8	0,2	1,0	0,9	0,8	1,1	0,6	1,1	1,0
Mura		4,7	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,1	0,0	0,8	0,0	6,4	0,7	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,4	0,5	1,0
Navarres		0,4	0,3	0,1	0,2	0,8	2,9	1,3	0,2	0,8	0,1	1,3	0,2	1,2	0,7	0,7	0,8	0,3	0,5	0,2	0,5	0,9	0,3	0,9	1,0
Navàs		1,4	0,4	0,1	0,3	0,3	2,0	1,8	0,7	0,8	0,6	0,3	0,1	1,6	1,0	0,8	1,0	0,2	0,8	0,6	0,5	1,0	0,3	0,6	1,0
Rajadell		17,7	1,9	0,0	0,0	0,3	0,0	1,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,7	1,8	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,4	0,4	1,0
Port de Vilomara i Rocafort, el		0,7	0,0	0,0	0,1	0,4	2,1	1,6	0,0	0,3	0,0	1,4	0,2	1,7	0,9	1,0	0,8	0,4	0,4	0,0	1,5	1,5	0,3	1,6	1,0
Sallent		1,0	0,6	12,1	3,3	0,7	1,3	0,9	0,1	0,7	0,3	0,4	0,2	0,7	0,8	1,0	0,7	0,6	0,5	0,3	0,6	0,9	0,4	0,7	1,0
Santpedor		0,8	0,1	0,0	0,5	0,5	1,0	0,6	1,4	2,8	4,7	2,6	0,5	1,1	0,5	0,8	0,9	0,4	0,4	0,4	0,3	0,5	0,2	0,6	1,0
Sant Feliu de Sasserra		4,5	0,0	0,3	0,1	1,0	1,4	1,4	0,0	0,5	0,0	7,0	2,3	1,4	0,5	0,2	0,5	0,5	0,4	0,4	0,2	0,4	0,1	0,7	1,0
Sant Fruitós de Bages		0,6	0,3	0,1	0,3	3,3	0,9	0,9	0,8	1,9	1,8	0,9	0,5	0,8	1,3	0,8	0,7	0,2	0,2	0,3	0,3	0,8	0,2	0,5	1,0
Sant Joan de Vilatorrada		0,7	0,5	0,0	0,7	3,4	0,9	1,3	0,2	1,5	0,9	0,7	0,7	1,2	0,8	0,8	0,6	0,7	0,5	0,3	0,6	1,2	0,6	0,9	1,0
Sant Miquel de Bages		17,2	0,0	0,0	0,3	1,0	0,5	1,9	0,0	0,2	0,0	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	1,0	1,1	0,0	0,4	0,0	0,6	0,0	0,8	1,0
Marganell		6,9	0,0	11,4	3,9	1,2	0,2	0,0	3,1	0,0	0,0	0,9	0,4	0,2	0,1	2,1	4,6	0,0	0,7	0,7	0,5	0,6	0,0	0,0	1,0
Santa Maria d'Olió		2,7	0,0	0,0	0,0	0,2	3,9	2,2	0,0	0,1	0,3	1,0	1,8	0,7	0,2	0,6	0,1	0,0	0,8	0,1	0,5	0,5	0,2	0,3	1,0
Sant Vicenç de Castellat		0,4	1,0	0,4	2,1	0,4	1,5	1,3	0,5	1,0	0,2	0,8	0,5	2,0	0,8	0,8	1,1	0,6	0,5	0,4	0,8	0,9	0,3	1,1	1,0
Súria		0,5	0,2	3,8	9,8	0,3	0,9	1,1	0,8	0,5	0,0	0,3	0,6	0,9	0,7	1,0	0,6	0,6	0,4	0,6	0,4	0,8	0,4	0,6	1,0
Talamanca		1,9	0,0	0,0	5,8	2,7	0,2	0,0	0,0	0,3	0,0	1,6	0,0	3,2	0,6	5,4	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Llocs de treball a la comarca		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants

Taula B.50. Quocient de localització dels llocs de treball. Berguedà 1991

Municipi	Sector																							
	Agricultura, ramaderia i pesca	Electricitat, gas, aigua i vapor	Extracció de carbó, petroli i gas natural	Ext. i transp. minerals	Alimentació i begudes	Textil, cuir i confecció	Guix i fusta	Paper i arts gràfiques	Metallúrgia, cons. maq. mat. elèctric	Material transport	Indústria química	Canals, plàstics i altres ind.	Construcció	Comerç i reparació	Hoteles i restauració	Transport i sect. annexes	Comunitats locals	Assurances i financeres	Serveis emp. i logers	Adm. pública, ordena. i SS	Educació i investigació	Sanitat i ass. social	Altres serveis	Total
Avià	2,2	0,1	0,0	0,7	1,5	1,2	1,1	0,6	0,5	1,1	0,3	0,0	1,3	0,5	0,4	0,8	0,2	0,4	1,0	0,6	0,8	0,9	0,7	1,0
Bagà	0,5	0,7	0,0	0,6	0,3	0,9	0,7	0,0	1,0	0,0	1,5	3,4	2,4	1,0	1,4	0,7	0,8	1,2	0,3	0,8	0,9	0,1	0,6	1,0
Berga	0,3	0,7	0,2	0,9	0,9	0,7	0,7	0,9	1,0	0,7	1,6	1,3	1,0	1,4	1,2	1,3	1,2	1,5	1,5	1,7	1,3	1,8	1,5	1,0
Bonedà	2,9	0,0	0,0	0,0	0,9	0,3	4,7	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	1,1	0,7	1,5	0,8	1,1	0,9	0,9	0,8	1,5	1,1	1,7	1,0
Capolat	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7	0,0	0,8	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Casseres	2,3	0,5	0,0	3,3	1,7	0,3	1,0	2,4	2,9	0,0	1,7	0,8	1,2	0,7	1,1	1,5	0,9	0,5	1,4	0,5	1,6	0,4	0,6	1,0
Castellar del Riu	4,3	0,0	0,0	2,9	0,2	2,8	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	12,5	0,0	0,3	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,9	0,0	0,0	1,0
Castell de l'Areny	6,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	2,6	0,0	1,7	0,0	0,0	0,0	0,6	0,5	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	1,0
Espunyola, l'	7,3	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	1,4	0,5	1,6	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0	1,0
Fígols	0,3	5,1	32,8	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	1,6	0,0	1,2	1,8	0,8	1,2	0,9	0,9	1,0
Gironella	0,2	0,1	0,1	1,8	0,7	0,9	2,1	0,0	1,4	3,0	0,5	0,9	1,4	1,4	0,5	1,1	0,5	1,2	1,4	0,8	1,2	0,9	0,9	1,0
Glisàreny	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Guardiola de Berguedà	0,8	0,8	0,0	2,8	1,0	0,9	0,5	0,4	1,2	0,0	0,8	1,7	1,2	1,1	2,0	0,6	1,9	1,2	0,0	1,4	0,8	0,5	1,1	1,0
Montclar	9,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	0,5	0,0	0,0	11,8	0,4	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Montmajor	7,4	0,7	0,0	0,9	1,0	0,0	0,9	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,7	1,3	1,2	0,0	0,5	0,2	1,0	0,5	0,3	1,0
Nou de Berguedà, la	2,9	0,0	0,0	0,0	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	1,5	6,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	1,8	1,0
Oliván	1,9	0,0	0,0	3,0	1,3	1,9	2,4	0,0	0,8	0,0	1,3	0,0	0,4	0,4	0,4	1,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,6	0,0	0,2	1,0
Pobla de Lillet, la	0,6	0,0	0,1	0,3	0,6	1,6	0,5	12,2	0,3	0,0	0,0	0,7	0,6	1,0	1,1	0,4	0,8	0,3	0,9	0,8	0,7	1,1	0,9	1,0
Puig-reig	0,4	0,1	0,0	0,2	1,8	1,8	1,3	0,2	1,3	2,0	1,0	0,6	0,9	0,8	0,5	0,6	0,6	1,0	0,6	0,3	0,5	0,3	0,9	1,0
Quer, la	6,4	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	5,1	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	1,0
Sagàs	9,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,3	0,0	0,8	0,0	6,6	0,0	0,0	0,4	0,4	0,0	0,0	1,0
Saldes	1,3	0,0	28,2	1,9	0,0	0,1	0,2	1,2	0,1	0,0	0,8	0,0	0,5	0,2	1,1	0,5	1,3	0,0	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	1,0
Sant Jaume de Frontanyà	1,6	0,0	0,0	0,0	0,7	1,2	0,0	0,0	0,5	7,4	0,0	0,0	1,1	0,6	3,9	0,6	6,7	0,0	0,0	0,5	0,0	0,6	0,7	1,0
Santa Maria de Merlès	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	1,0
Sercs	0,4	15,5	6,3	2,2	0,4	0,8	0,3	1,4	0,7	1,4	0,4	0,0	0,4	0,5	1,0	1,5	1,2	0,8	0,4	1,0	1,5	0,7	0,5	1,0
Vilacobre	3,3	0,0	2,3	0,0	1,1	0,6	6,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,6	0,2	2,4	0,8	2,7	0,7	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	1,0
Vilada	0,5	0,0	0,0	0,0	1,4	2,6	0,5	0,6	0,3	0,0	0,0	0,0	0,6	0,3	0,9	0,1	1,4	0,8	0,0	0,4	0,5	0,3	0,1	1,0
Viver i Serratx	9,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,4	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	1,0	0,3	3,5	0,0	1,4	0,2	0,2	0,3	0,0	1,0
Gósol	7,3	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,8	1,9	0,4	5,1	0,0	0,0	0,4	0,7	0,0	0,5	1,0
Llocs de treball a la comarca	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Padró d'Habitants de 1975

Taula B.51. Estructura industrial del Bages sectors CNAE-74 i grandària de les empreses. 1986,1994 i 1997

1986		de 1 a 5		de 6 a 10		de 11 a 25		de 26 a 50		de 51 a 100		de 101 a 250		de 251 a 500		mes de 500		TOTAL	
Codi CNAE74	Nom sector	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.
22	Producció i transf. de metalls	5	12	0	0	1	11	1	27	1	69	0	0	0	0	0	0	8	119
24	Producció d'altres minerals	50	126	13	68	14	260	4	152	2	131	0	0	0	0	0	0	83	757
25	Indústria química	14	36	6	42	5	76	2	94	0	0	0	0	0	0	0	0	27	248
31	Fab. Prod. metàl·lics	144	303	24	166	15	283	3	103	4	292	2	347	1	317	0	0	193	1.791
32	Construcció de maquinària	151	362	35	256	32	513	12	447	3	224	1	230	1	262	0	0	235	2.294
34	Const. material elèctric	20	45	3	24	9	131	1	41	1	56	0	0	0	0	0	0	34	307
35	Fab. material electrònic	5	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	6
36	Construcció de vehicles	4	12	1	7	2	26	2	75	1	90	1	180	1	347	1	759	13	1.496
38	Const. altres mat. transports	4	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	7
39	Fab. instr. precisió	1	1	0	0	1	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	21
41	Ind. Alimentàries	199	422	11	84	8	125	3	133	0	0	0	0	0	0	0	0	221	764
42	Ind. Alimentàries	43	77	4	30	0	0	1	50	0	0	0	0	0	0	0	0	48	157
43	Ind. Tèxtils	269	700	46	342	55	930	32	1.245	27	2.094	25	3.668	7	2.177	2	1.329	463	12.485
44	Ind. Cuir	3	5	3	22	1	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	49
45	Ind. Confecció	20	56	12	89	11	185	5	161	4	284	1	154	1	291	0	0	54	1.220
46	Ind. Fusta	240	479	21	152	14	232	5	148	2	160	0	0	0	0	0	0	262	1.171
47	Ind. Paper	35	86	11	83	2	36	1	26	0	0	0	0	0	0	0	0	49	231
48	Ind. Cauçú	17	42	6	47	4	63	3	96	0	0	0	0	0	0	0	0	30	248
49	Altres indústries	5	12	2	17	1	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	40
TOTAL INDÚSTRIA		1.229	2.789	198	1.449	175	2.904	75	2.798	45	3.410	30	4.579	11	3.394	3	2.088	1.766	23.411

1994		de 1 a 5		de 6 a 10		de 11 a 25		de 26 a 50		de 51 a 100		de 101 a 250		de 251 a 500		mes de 500		TOTAL	
Codi CNAE74	Nom sector	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.
22	Producció i transf. de metalls	2	2	2	15	1	25	1	31	0	0	2	270	0	0	0	0	8	343
24	Producció d'altres minerals	30	68	5	38	8	123	4	154	1	88	0	0	0	0	0	0	48	471
25	Indústria química	15	36	4	34	5	70	2	62	1	76	0	0	0	0	0	0	27	278
31	Fab. Prod. metàl·lics	203	426	43	325	23	380	16	529	2	141	2	314	0	0	0	0	289	2.117
32	Construcció de maquinària	59	128	8	67	17	271	2	74	0	0	0	0	0	0	0	0	86	540
34	Const. material elèctric	17	39	9	66	8	134	1	39	0	0	1	111	0	0	0	0	38	389
35	Fab. material electrònic	5	10	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	16
36	Construcció de vehicles	13	36	2	18	2	42	1	37	3	190	2	346	1	397	0	0	24	1.066
38	Const. altres mat. transports	0	0	0	0	0	0	1	40	0	0	0	0	0	0	0	0	1	40
39	Fab. instr. precisió	2	5	0	0	0	0	1	44	0	0	0	0	0	0	0	0	3	49
41	Ind. Alimentàries	95	201	17	132	16	252	7	234	0	0	4	609	0	0	0	0	139	1.428
42	Ind. Alimentàries	29	73	10	72	5	78	2	66	1	84	0	0	0	0	0	0	47	373
43	Ind. Tèxtils	115	232	22	164	35	602	17	621	13	925	9	1.299	0	0	0	0	211	3.843
44	Ind. Cuir	6	23	1	6	0	0	0	0	1	65	0	0	0	0	0	0	8	94
45	Ind. Confecció	61	138	13	103	8	85	5	195	1	53	1	175	0	0	0	0	87	749
46	Ind. Fusta	125	267	19	145	16	246	2	68	0	0	1	230	0	0	0	0	163	856
47	Ind. Paper	31	66	9	75	11	158	4	144	2	180	0	0	0	0	0	0	57	603
48	Ind. Cauçú	28	66	12	90	3	51	5	180	1	61	0	0	0	0	0	0	49	448
49	Altres indústries	8	18	2	12	2	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	64
TOTAL INDÚSTRIA		844	1.836	179	1.368	158	2.551	71	2.518	26	1.843	22	3.354	1	397	0	0	1.301	13.867

1997		de 1 a 5		de 6 a 10		de 11 a 25		de 26 a 50		de 51 a 100		de 101 a 250		de 251 a 500		mes de 500		TOTAL	
Codi CNAE74	Nom sector	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.
22	Producció i transf. de metalls	8	13	1	6	0	0	2	55	1	63	0	0	1	266	0	0	13	423
24	Producció d'altres minerals	42	88	7	55	10	155	5	178	1	72	0	0	0	0	0	0	65	548
25	Indústria química	26	51	5	34	6	100	1	37	1	75	1	117	0	0	0	0	40	414
31	Fab. Prod. metàl·lics	288	585	38	301	37	578	21	732	2	155	1	146	0	0	0	0	367	2.495
32	Construcció de maquinària	58	121	10	78	13	220	3	116	1	51	0	0	0	0	0	0	85	586
34	Const. material elèctric	22	40	10	76	6	94	3	114	0	0	2	328	0	0	0	0	43	652
35	Fab. material electrònic	4	8	2	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	21
36	Construcció de vehicles	20	48	2	13	3	49	2	70	1	87	3	414	2	735	0	0	33	1.416
37	Construcció naval	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
38	Const. altres mat. transports	2	5	1	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	13
39	Fab. instr. precisió	4	12	0	0	0	0	0	0	1	75	0	0	0	0	0	0	5	87
41	Ind. Alimentàries	93	198	17	145	18	301	5	177	3	215	3	632	0	0	0	0	139	1.568
42	Ind. Alimentàries	35	77	7	51	2	31	2	61	1	77	0	0	0	0	0	0	47	297
43	Ind. Tèxtils	133	272	22	165	30	522	14	498	11	772	8	1.331	0	0	0	0	218	3.560
44	Ind. Cuir	4	7	0	0	0	0	1	26	0	0	0	0	0	0	0	0	5	33
45	Ind. Confecció	75	144	18	131	6	95	4	168	3	210	1	175	0	0	0	0	107	821
46	Ind. Fusta	142	265	22	172	13	193	3	97	1	66	1	237	0	0	0	0	182	1.033
47	Ind. Paper	41	80	8	60	11	161	3	121	4	317	0	0	0	0	0	0	67	739
48	Ind. Cauçú	21	40	10	77	9	144	3	105	2	150	0	0	0	0	0	0	45	516
49	Altres indústries	7	9	1	6	1	21	0	0	1	55	0	0	0	0	0	0	10	91
TOTAL INDÚSTRIA		1.026	2.066	181	1.391	165	2.662	72	2.553	34	2.482	20	3.280	3	1.004	0	0	1.501	15.417

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de RINSS i del Centre de Formació i Iniciatives del Bages Sud.

Taula B.52. Estructura industrial del Berguedà segons sectors CNAE-74 i grandària de les empreses. 1986,1994 i 1997

1986		de 1 a 5		de 6 a 10		de 11 a 25		de 26 a 50		de 51 a 100		de 101 a 250		de 251 a 500		mes de 500		TOTAL	
Codi CNAE74	Nom sector	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.
22	Producció i transf. de metalls	0	0	1	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	11
23	Extracció d'altres minerals	2	7	0	0	0	0	0	0	1	58	0	0	0	0	0	0	3	65
24	Producció d'altres minerals	4	13	3	22	1	14	0	0	1	68	0	0	0	0	0	9	117	
25	Indústria química	0	0	0	0	2	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	37	
31	Fab. Prod. metàl·lics	21	44	3	22	3	38	1	41	0	0	0	0	0	0	0	28	145	
32	Construcció de maquinària	6	17	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	23	
34	Const. material elèctric	9	17	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	23	
39	Fab. instr. precisió	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41	Ind. Alimentàries	8	17	4	31	3	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	96	
42	Ind. Alimentàries	2	5	1	8	1	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	28	
43	Ind. Tèxtils	26	76	3	19	9	180	2	85	4	301	6	842	3	895	0	53	2.398	
44	Ind. Cuir	1	1	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	8	
45	Ind. Confecció	2	2	0	0	0	0	0	0	1	66	0	0	0	0	0	3	68	
46	Ind. Fusta	18	37	4	38	3	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	125	
47	Ind. Paper	4	6	3	19	0	0	1	32	0	0	0	0	0	0	0	8	57	
48	Ind. Cautxú	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	
49	Altres indústries	1	1	0	0	0	0	1	30	0	0	0	0	0	0	0	2	31	
TOTAL INDÚSTRIA		106	245	25	189	22	382	5	188	7	493	6	842	3	895	0	0	174	3.234
1994		de 1 a 5		de 6 a 10		de 11 a 25		de 26 a 50		de 51 a 100		de 101 a 250		de 251 a 500		mes de 500		TOTAL	
Codi CNAE74	Nom sector	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.
22	Producció i transf. de metalls	-	0	-	0	-	13	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	13
23	Extracció d'altres minerals	-	7	-	0	-	12	-	0	-	67	-	0	-	0	-	0	-	86
24	Producció d'altres minerals	-	23	-	17	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	40
25	Indústria química	-	3	-	0	-	13	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	16
31	Fab. Prod. metàl·lics	-	58	-	38	-	32	-	0	-	75	-	0	-	0	-	0	-	203
32	Construcció de maquinària	-	4	-	12	-	23	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	39
34	Const. material elèctric	-	19	-	16	-	0	-	28	-	0	-	0	-	0	-	0	-	63
39	Fab. instr. precisió	-	1	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	1
41	Ind. Alimentàries	-	55	-	15	-	109	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	179
42	Ind. Alimentàries	-	23	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	23
43	Ind. Tèxtils	-	44	-	94	-	200	-	168	-	265	-	671	-	0	-	0	-	1.442
44	Ind. Cuir	-	2	-	7	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	9
45	Ind. Confecció	-	14	-	9	-	36	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	59
46	Ind. Fusta	-	51	-	53	-	55	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	159
47	Ind. Paper	-	9	-	8	-	18	-	28	-	0	-	0	-	0	-	0	-	63
48	Ind. Cautxú	-	1	-	18	-	13	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	32
49	Altres indústries	-	1	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	1
TOTAL INDÚSTRIA		-	315	-	287	-	524	-	224	-	407	-	671	-	0	-	0	-	2.428
1997		de 1 a 5		de 6 a 10		de 11 a 25		de 26 a 50		de 51 a 100		de 101 a 250		de 251 a 500		mes de 500		TOTAL	
Codi CNAE74	Nom sector	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.	Emp.	Treb.
22	Producció i transf. de metalls	-	1	-	0	-	13	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	14
23	Extracció d'altres minerals	-	7	-	0	-	16	-	39	-	0	-	0	-	0	-	0	-	62
24	Producció d'altres minerals	-	25	-	20	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	45
25	Indústria química	-	3	-	0	-	14	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	17
31	Fab. Prod. metàl·lics	-	72	-	29	-	30	-	0	-	97	-	0	-	0	-	0	-	228
32	Construcció de maquinària	-	8	-	15	-	0	-	0	-	54	-	0	-	0	-	0	-	77
34	Const. material elèctric	-	24	-	9	-	0	-	35	-	0	-	0	-	0	-	0	-	68
39	Fab. instr. precisió	-	2	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	2
41	Ind. Alimentàries	-	46	-	36	-	115	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	197
42	Ind. Alimentàries	-	8	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	8
43	Ind. Tèxtils	-	56	-	71	-	175	-	208	-	327	-	452	-	0	-	0	-	1.289
44	Ind. Cuir	-	0	-	9	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	9
45	Ind. Confecció	-	17	-	18	-	17	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	52
46	Ind. Fusta	-	87	-	27	-	24	-	38	-	0	-	0	-	0	-	0	-	178
47	Ind. Paper	-	9	-	14	-	0	-	69	-	0	-	0	-	0	-	0	-	92
48	Ind. Cautxú	-	0	-	7	-	11	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	18
49	Altres indústries	-	1	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	1
TOTAL INDÚSTRIA		-	366	-	255	-	415	-	389	-	478	-	452	-	0	-	0	-	2.355

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSS i del Centre de Formació i Iniciatives del Bages Sud.

Taula B.53. Inversió industrial registrada segons CNAE93. Bages, 1989-1996.

CNAE93 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA	AMPLIACIONS		
				NOVES	EMPRESES	INVERSIÓ (milers)
Total 14	42	609.839	144	23	1.243.386	61
Total 15	48	1.223.071	203	22	123.963	88
Total 17	57	2.557.426	669	48	2.397.274	32
Total 18	13	121.247	134			
Total 19	2	150.168	81			
Total 20	30	1.226.589	196	13	46.398	33
Total 21	3	162.230	42	1	1.305.894	79
Total 22	13	255.315	163	8	173.162	56
Total 24	11	227.953	77	6	319.295	21
Total 25	28	2.021.385	255	13	1.285.961	173
Total 26	29	1.780.689	217	10	703.509	41
Total 27	2	249.435	47	7	602.075	46
Total 28	136	1.462.207	826	46	621.661	171
Total 29	25	229.753	149	8	163.640	37
Total 31	8	274.082	46	4	792.540	84
Total 32	4	19.297	26			
Total 33	1	1.800	8	1	13.285	67
Total 34	14	801.648	284	2	44.795	1
Total 35				2	225	1
Total 36	52	214.096	150	17	673.412	44
Total 40	23	1.405.439	137	1	56.342	5
Total 41	5	162.575	10	3	53.175	0
TOTAL	546	15.156.244	3.864	237	10.672.952	1059

CNAE93 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA	TOTAL		
				EMPRESES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA
Total 14	65	1.853.225	205			
Total 15	70	1.347.034	291			
Total 17	105	4.954.700	701			
Total 18	13	121.247	134			
Total 19	2	150.168	81			
Total 20	43	1.272.987	229			
Total 21	4	1.468.124	121			
Total 22	21	428.477	219			
Total 24	17	547.248	98			
Total 25	41	3.307.346	428			
Total 26	39	2.484.198	258			
Total 27	9	861.510	93			
Total 28	182	2.083.868	997			
Total 29	33	393.393	186			
Total 31	12	1.066.622	130			
Total 32	4	19.297	26			
Total 33	2	15.085	75			
Total 34	16	846.443	285			
Total 35	2	225	1			
Total 36	69	887.508	194			
Total 37	1	58.342	5			
Total 40	26	1.458.614	137			
Total 41	7	215.575	29			
TOTAL	783	25.829.236	4.923			

Font: Departament d'Indústria, Comerç i Turisme

Nota: Inclou tota la inversió registrada (fins i tot la mineria i el sector energètic).

Taula B.54. Inversió industrial registrada segons CNAE74. Bages, 1989-1996.

CNAE74 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA	NOVES	
Total 15	22	1.401.819	136		
Total 16	5	162.575	10		
Total 23	42	609.839	144		
Total 24	29	1.780.689	217		
Total 25	11	227.953	77		
Total 31	135	1.657.592	812		
Total 32	31	275.071	213		
Total 34	8	291.899	51		
Total 35	4	19.297	26		
Total 36	13	789.848	281		
Total 39	1	1.800	8		
Total 41	38	699.071	173		
Total 42	11	527.620	31		
Total 43	54	2.536.631	647		
Total 44	3	49.475	27		
Total 45	15	242.735	210		
Total 46	73	1.426.573	322		
Total 47	16	417.545	205		
Total 48	29	2.033.185	258		
Total 49	6	5.027	16		
TOTAL BAGES	546	15.156.244	3.864		

Font: Departament d'Indústria, Comerç i Turisme

Nota: Inclou tota la inversió registrada (fins i tot la mineria i el sector energètic).

CNAE74 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA	AMPLIACIONS	
Total 15	3	53.175	0		
Total 16	2	53.000	19		
Total 22	3	143.189	9		
Total 23	23	1.243.366	61		
Total 24	10	703.509	41		
Total 25	6	319.295	21		
Total 31	43	980.864	176		
Total 32	15	253.323	69		
Total 34	5	805.825	151		
Total 36	2	44.795	1		
Total 38	2	225	1		
Total 41	22	123.963	88		
Total 43	47	2.316.569	32		
Total 46	1	80.705	0		
Total 46	29	224.989	77		
Total 47	9	1.479.056	135		
Total 48	14	1.342.303	178		
Total 49	1	494.821	0		
TOTAL BAGES	237	10.672.992	1.059		

CNAE74 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA	TOTAL	
Total 15	25	1.454.994	136		
Total 16	7	215.575	29		
Total 22	3	143.189	9		
Total 23	65	1.853.225	205		
Total 24	39	2.484.198	258		
Total 25	17	547.248	98		
Total 31	178	2.648.456	988		
Total 32	46	528.394	282		
Total 34	13	1.097.724	202		
Total 35	4	19.297	26		
Total 36	15	834.643	282		
Total 38	2	225	1		
Total 39	1	1.800	8		
Total 41	60	823.034	261		
Total 42	11	527.620	31		
Total 43	101	4.853.200	679		
Total 44	3	49.475	27		
Total 45	16	323.440	210		
Total 46	102	1.651.562	399		
Total 47	25	1.898.601	340		
Total 48	43	3.375.488	436		
Total 49	7	499.848	16		
TOTAL BAGES	783	25.829.236	4.923		

Taula B.55. Inversió industrial registrada per municipis, segons CNAE93, Bages, 1989-1996.

CNAE93 (2díg)	NOVES		AMPLIACIONS		TOTAL	
	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)
AGUILAR DE SEGARRA	2	29.400			2	29.400
ARTES	17	310.632	8	600.994	17	911.626
AVINYÓ	7	361.192	3	210.719	10	571.911
BALSARENY	14	1.813.259	4	62.257	18	1.875.516
CALDERS	4	27.212	1	377.268	5	377.268
CALLUS	7	56.717	3	117.896	10	173.553
CARDONA	15	238.030	4	23.487	19	261.517
CASTELLAR	1	31.235			1	31.235
CASTELLBELL I EL VILAR	15	490.358	8	87.619	23	577.977
CASTELLGALI	14	136.085	1	8.405	15	144.490
ESTANY (L')	2	18.525	1	8.200	3	26.725
GAIA	2	19.100	2	53.680	4	53.680
GUIX (EL)	1	2.000			1	2.000
MANRESA	137	3.220.101	63	2.854.243	200	6.074.344
MARGANELL	1	4.130			1	4.130
MOJA	18	411.454	3	10.536	21	421.990
MONISTROL DE CALDERS	4	145.382	1	46.895	5	192.277
MONISTROL DE MONTSERRAT	10	341.095	5	69.853	15	410.948
MURA	2	51.179			2	51.179
NAVARCLES	30	1.417.159	9	70.132	39	1.487.291
NAVAS	23	929.096	3	31.553	26	960.649
PONT DE VILOMARA I ROCAFORT	6	66.053	2	11.967	8	78.020
RAJADELL	1	9.900			1	9.900
SALLENT	27	1.528.890	10	813.434	37	2.342.324
S FELIU SASSERRA	3	63.393	6	408.487	9	471.880
SANT FRUITOS DE BAGES	68	1.743.140	27	1.118.821	95	2.861.961
SANT JOAN DE VILATORRADA	33	452.761	14	341.310	47	794.071
SANT MATEU DE BAGES	2	13.967	2	34.495	4	34.495
S SALVADOR DE GUARDIOLA	11	207.438	2	1.322.954	13	1.530.392
SANT VICENÇ DE CASTELLET	29	621.229	16	590.296	45	1.211.525
SANTA MARIA D'OLO	2	16.182	3	174.275	5	190.457
SANTPEDOR	29	291.148	19	358.195	48	649.343
SURIA	9	83.589	14	863.281	23	946.880
TALAMANCA	2	6.203			2	6.203
TOTAL	546	16.166.244	237	10.672.992	783	25.839.236

Font: Departament d'Indústria, Comerç i Turisme

Nota: Inclou tota la inversió registrada (fins i tot la mineria i el sector energètic).

Taula B.56. Inversió industrial registrada segons CNAE93. Berguedà 1989-1996

CNAE93 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA	NOVES			
Total 14	11	2.646.745	81				
Total 15	11	63.251	25				
Total 17	16	3.085.828	271				
Total 18	2	5.956	18				
Total 20	12	52.667	36				
Total 21	2	141.171	44				
Total 22	2	22.835	12				
Total 23	1	85.000	9				
Total 24	1	9.683	4				
Total 25	3	367.694	29				
Total 26	10	463.402	49				
Total 28	13	103.920	64				
Total 29	5	243.592	49				
Total 33	2	13.477	8				
Total 34	4	49.601	38				
Total 36	7	44.554	21				
Total 40	10	250.416	11				
Total 41	3	130.563	7				
Total 74	1	35.116	9				
TOTAL BERGUEDA	116	7.815.481	785				

CNAE93 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ	PLANTILLA	AMPLIACIONS			
Total 10	1	576.611	0				
Total 14	7	68.414	0				
Total 15	7	28.120	27				
Total 17	20	1.528.541	97				
Total 18	2	11.370	8				
Total 20	3	5.543	4				
Total 22	3	148.530	32				
Total 24	3	98.479	1				
Total 26	1	94.271	1				
Total 28	4	9.046	13				
Total 29	2	520	3				
Total 36	2	5.850	2				
Total 40	4	292.308	0				
TOTAL BERGUEDA	59	2.868.603	188				

CNAE93 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ	PLANTILLA				
Total 10	1	576.611	0				
Total 14	18	2.715.159	81				
Total 15	18	91.371	52				
Total 17	36	4.614.369	368				
Total 18	4	17.326	26				
Total 20	15	58.210	40				
Total 21	2	141.171	44				
Total 22	5	171.365	44				
Total 23	1	85.000	9				
Total 24	4	109.172	5				
Total 25	3	367.694	29				
Total 26	11	557.673	50				
Total 28	17	112.966	77				
Total 29	7	244.112	52				
Total 33	2	13.477	8				
Total 34	4	49.601	38				
Total 36	9	50.404	23				
Total 40	14	542.724	11				
Total 41	3	130.563	7				
Total 74	1	35.116	9				
TOTAL BERGUEDA	175	10.684.084	973				

Font: Departament d'Indústria, Comerç i Turisme

Nota: Inclou tota la inversió registrada (fins i tot la mineria i el sector energètic).

Taula B.57 Inversió industrial registrada segons CNAE74. Berguedà 1989-1996.

CNAE74 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA
NOVES			
11	1	85.000	9
15	9	238.879	8
16	3	130.563	7
23	11	2.646.745	81
24	10	463.402	49
25	1	9.693	4
31	14	111.197	65
32	5	243.592	49
36	4	49.601	38
39	1	6.200	7
41	10	27.526	15
42	1	35.725	10
43	17	3.097.365	274
45	2	5.956	18
46	18	94.276	53
47	4	164.006	56
48	3	367.694	29
49	2	38.061	13
TOTAL BERGUEDA	116	7.815.481	785

CNAE74 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA
AMPLIACIONS			
11	1	576.611	0
15	4	292.308	0
23	7	68.414	0
24	1	94.271	1
25	3	99.478	1
31	5	9.911	13
32	2	520	3
41	7	28.120	27
43	22	1.539.911	105
46	4	10.528	6
47	3	148.530	32
TOTAL BERGUEDA	69	2.868.603	188

CNAE74 (2díg)	EMPRESSES	INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA
11	2	661.611	9
15	13	531.187	8
16	3	130.563	7
23	18	2.715.159	81
24	11	557.673	50
25	4	109.172	5
31	19	121.108	78
32	7	244.112	52
36	4	49.601	38
39	1	6.200	7
41	17	55.646	42
42	1	35.725	10
43	39	4.637.276	379
45	2	5.956	18
46	22	104.804	59
47	7	312.536	88
48	3	367.694	29
49	2	38.061	13
TOTAL BERGUEDA	175	10.684.084	973

Font: Departament d'Indústria, Comerç i Turisme

Nota: Inclou tota la inversió registrada (fins i tot la mineria i el sector energètic).

Taula B.58. Inversió industrial registrada per municipis segons CNAE93. Berguedà 1989-1996

CNAE93 (2dfig)	NOVES			AMPLIACIONS			TOTAL		
	EMPRESSES	INVERSIÓ	PLANTILLA	EMPRESSES	INVERSIÓ	PLANTILLA			
AVIA	11	243.230	55	4	87.681	9	15	330.911	64
BAGA	6	44.703	17	4	149.957	1	10	194.660	18
BERGA	29	1.188.913	157	15	263.873	55	44	1.432.586	212
BORREDA	2	11.660	10				2	11.660	10
CASSERRES	6	100.101	22	4	5.088	4	10	105.189	26
CASTELLAR DE NHUG	4	2.663.538	174				4	2.663.538	174
CERCS	6	167.085	60	3	163.900	0	9	330.985	60
GIRONELLA	17	218.556	89	3	22.855	0	20	241.411	89
GOSOL	1	24.600	0				1	24.600	0
GUARDIOLA DE BERG.	3	93.960	11				3	93.960	11
MONTMAJOR	2	2.500.500	2				2	2.500.500	2
OLVAN	2	5.900	5	7	283.833	3	9	289.733	8
POBLA DE LILLET, LA	5	222.816	54	4	139.282	0	9	362.098	54
PUIG-REIG	13	259.893	51	11	225.952	116	24	485.945	167
SAGAS	2	26.000	5				2	26.000	5
SALDES	3	10.018	59	1	576.611	0	4	586.629	59
VALLCEBRE	2	27.310	12				2	27.310	12
VILADA	1	25.918	1	1	1.959	0	1	1.959	0
VIVER I SERRATEIX	1	680	1	2	947.802	0	3	973.720	1
TOTAL BERGUEDÀ	116	7.815.481	785	59	2.868.603	188	175	10.684.084	973

Font: Departament d'Indústria, Comerç i Turisme

Nota: Inclou tota la inversió registrada (fins i tot la minera i el sector energètic).

Taula B.59. Inversió industrial registrada segons CNAE93. Catalunya, 1989-1996

CNAE93 (2dig)	EMPRESSES		INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA	CNAE74 (2dig)	EMPRESSES		INVERSIÓ (milers)	PLANTILLA	CNAE93 (2dig)	EMPRESSES		INVERSIÓ	PLANTILLA
	NOVES	AMPLIACIONS				AMPLIACIONS	TOTAL							
Total 10	1	2	21.320	7	Total 10	2	673.911	0	Total 10	3	695.231	7		
Total 11	0	1	0	0	Total 11	1	0	0	Total 11	1	0	0		
Total 13	2	2	50.819	14	Total 13	2	8.020	0	Total 13	4	58.839	14		
Total 14	284	165	8.208.958	1.170	Total 14	165	4.055.033	330	Total 14	449	12.263.991	1.500		
Total 15	1.381	1.018	25.853.538	7.432	Total 15	1.018	36.289.760	3.105	Total 15	2.399	62.143.298	10.537		
Total 16	0	2	0	0	Total 16	2	479.166	3	Total 16	2	479.166	3		
Total 17	880	451	26.591.386	6.949	Total 17	451	39.852.913	2.589	Total 17	1.331	66.444.299	9.538		
Total 18	878	195	18.402.238	8.586	Total 18	195	3.331.458	2.328	Total 18	1.073	21.733.696	10.916		
Total 19	76	27	2.463.622	947	Total 19	27	814.585	319	Total 19	103	3.278.207	1.266		
Total 20	784	390	9.393.207	3.624	Total 20	390	7.711.912	1.207	Total 20	1.174	17.105.119	4.831		
Total 21	206	214	7.126.684	2.049	Total 21	214	25.487.052	1.544	Total 21	420	32.613.736	3.593		
Total 22	718	351	21.666.827	6.168	Total 22	351	11.840.557	2.853	Total 22	1.069	33.507.384	9.021		
Total 23	9	14	3.027.608	217	Total 23	14	1.620.585	1	Total 23	23	4.648.173	218		
Total 24	420	628	58.214.767	4.595	Total 24	628	149.204.134	5.736	Total 24	1.048	207.418.901	10.331		
Total 25	792	413	37.864.363	6.372	Total 25	413	21.011.090	3.358	Total 25	1.206	58.875.453	9.730		
Total 26	601	303	18.834.434	3.899	Total 26	303	13.752.275	992	Total 26	904	32.586.709	4.831		
Total 27	71	84	2.204.200	733	Total 27	84	15.917.185	673	Total 27	155	18.121.385	1.406		
Total 28	3.067	1.076	64.805.951	20.152	Total 28	1.076	22.864.032	5.182	Total 28	4.143	87.669.983	25.334		
Total 29	848	317	15.865.865	7.361	Total 29	317	9.418.343	3.044	Total 29	1.165	25.304.208	10.405		
Total 30	12	4	193.511	140	Total 30	4	912.335	438	Total 30	16	1.105.846	578		
Total 31	244	145	8.675.416	3.255	Total 31	145	17.383.430	2.764	Total 31	389	26.058.846	6.019		
Total 32	89	30	6.834.458	2.135	Total 32	30	7.571.868	1.080	Total 32	119	14.406.326	3.215		
Total 33	117	54	4.848.844	1.442	Total 33	54	1.424.757	554	Total 33	171	6.273.601	1.996		
Total 34	285	95	7.602.630	3.670	Total 34	95	179.887.478	9.802	Total 34	380	187.490.108	13.472		
Total 35	99	23	11.311.011	2.345	Total 35	23	500.527	80	Total 35	122	11.811.538	2.425		
Total 36	1.185	281	10.445.258	6.000	Total 36	281	10.318.467	1.625	Total 36	1.466	20.763.725	7.625		
Total 37	17	6	460.961	88	Total 37	6	87.536	14	Total 37	23	548.497	102		
Total 40	200	84	33.947.319	869	Total 40	84	11.688.788	250	Total 40	284	45.636.107	1.119		
Total 41	92	64	25.033.223	381	Total 41	64	14.584.615	548	Total 41	156	39.617.838	929		
Total 55	1	0	5.456	0	Total 55	0	0	0	Total 55	1	5.456	0		
Total 72	5	0	16.688	31	Total 72	0	0	0	Total 72	5	16.688	31		
Total 74	81	10	1.430.058	633	Total 74	10	170.767	67	Total 74	91	1.600.825	700		

Font: Departament d'Indústria, Comerç i Turisme

Nota: Inclou tota la inversió registrada (fins i tot la minera i el sector energètic).

ANNEX C. ENTREVISTES REALITZADES

C.1. ENTREVISTES A EXPERTS EN ECONOMIA TERRITORIAL

Antoni SOY. Professor d'economia i membre del Centre d'Estudis i Planificació, dilluns 30 de març de 1.998.

En plantejar-li l'àmbit territorial i l'objectiu de l'estudi, comenta que caldria qüestionar-se l'espai comarcal com a unitat d'anàlisi. Pensa que segurament no té sentit, i que caldria fer un tractament diferent del Bages i del Berguedà.

Creu que és difícil pensar el sud del Bages com a objecte d'un desenvolupament autònom. El nord del Berguedà potser sí que ho pot ser.

També diu que el sud del Bages sí que pot constituir-se en un possible eix d'expansió metropolitana, en competència amb altres espais, fonamentalment la Selva, Osona i Anoia.

Això depèn de molts factors: en primer lloc de la dinàmica pròpia, és a dir, de l'actuació de tots els agents econòmics locals, i després de la qüestió de les infraestructures que de fet estan igualant el territori.

Considera que Vic ha pres la iniciativa i és més dinàmica (posa com a exemple la Universitat), i que Manresa ha quedat més despenjada. El Berguedà presenta més dificultats per generar processos d'autodesenvolupament, i pot esdevenir espai-corredor.

Pel que fa a les infraestructures, considera que la xarxa de carreteres desenvolupada els anys vuitanta ha canviat molt el país. Tot i així, creu que l'autopista Manresa-Terrassa és un fracàs, i serveix poc al desenvolupament local ja que les seves característiques de traçat i el preu prohibitiu fa que serveixi només per als desplaçaments de cap de setmana des de Barcelona cap a la Cerdanya.

Pel què fa als efectes dels nous mètodes d'organització de la producció, considera que Manresa està prou a prop de Martorell com per a que la seva indústria auxiliar de l'automòbil no es vegi afectada negativament pels mètodes *just in time*.

Sobre les causes del declivi del tèxtil del Bages i les raons de què no hagi seguit una reconversió com la de Mataró, considera que Mataró s'ha mantingut perquè fa un producte més acabat i més especialitzat, destinat al consum final. Al Bages i al Berguedà hi han dominat els filats i productes sense gaire disseny.

Joan TRULLÉN. Professor d'Economia Aplicada. Universitat Autònoma de Barcelona, dimecres 1 d'abril de 1.998.

Recomana basar l'anàlisi en els conceptes d'economies d'aglomeració i de localització. Les primeres serien economies que tendeixen genèricament a afavorir l'agrupament territorial d'activitats (exemple: la tercera pista de l'aeroport, el TGV, la Universitat). Les segones, en canvi, afectarien segments molt determinats: per exemple, empreses que per produir determinat producte obtenen avantatges del fet de situar-se a Mataró. Explica que en el cas de Mataró, s'està desenvolupant un nou sector lligat a la comercialització del gènere de punt.

Per a aquests conceptes, recomana el llibre de Camagni "Economia Urbana. Principi e modelli teorici" i l'article de Camagni i Salone "Network Urban Structures in Northern Italy: Elements for a theoretical Framework".

Per tant, seria interessant arribar a trobar quines són les economies de localització presents a l'àrea d'estudi.

Caldria triar bé el segment de la indústria (*filière*) a analitzar. Una pregunta clau és: en què competeixen? Creu que el metall s'està descentralitzant. Comentem que la cinteria, per la seva concentració a Manresa, pot ser també un bon sector per analitzar.

La unitat d'estudi és l'àrea urbana. Caldria preguntar-se per les relacions amb l'àrea de Terrassa.

Manresa no participa del mercat de treball metropolità. Això per a ell és un factor determinant, ja que si hi participés, no seria necessari canviar de residència per treballar dins la regió metropolitana de Barcelona.

Per això, creu que Manresa pot beneficiar-se de les economies d'aglomeració, però no pot oferir-ne als altres; no hi ha reciprocitat.

Seguint aquestes línies d'argumentació, considera que la política de la Generalitat de creació de sòl industrial al llarg dels eixos de comunicacions fa que es perdin les economies de localització que s'haurien pogut guanyar si el sòl industrial estigués concentrat en ciutats.

Martí PARELLADA. Catedràtic d'Economia, director de l'Escola de Formació Contínua de la Universitat de Barcelona, dimarts 7 d'abril de 1.998.

Recomana llegir els estudis que analitzen la distribució de la població ocupada: el realitzat per ell i publicat a la Revista Econòmica de Catalunya i un realitzat per Jordi Suriñach, del Departament d'Econometria de la Universitat de Barcelona i editat pel Departament de Política Territorial, que és continuació de l'anterior. També un article de Capellades, Oliveras i Costa a Nota d'Economia sobre l'evolució demogràfica de les comarques catalanes. Els treballs del Pla Territorial també són una bona font d'informació.

Per als factors de localització, esmenta el treball de la FIES. Per a les macromagnituds, la sèrie del PIB realitzada per l'Institut d'Estadística de Catalunya de 1990 al 1997, i els anuaris de la Caixa de Catalunya. Per a dades d'indústria, recomana seguir l'enquesta industrial i les dades de la Seguretat Social.

Creu que les àrees de Manresa i Osona poden tenir certes possibilitats de desenvolupament. Els àmbits a analitzar haurien de ser Manresa i Vic. Aconsella parlar amb experts locals, i esmenta les qüestions de la capitalitat de Manresa i l'estat de les infraestructures.

C.2. ELABORACIÓ DEL QÜESTIONARI PER A LES EMPRESES

OBJECTIU DE LES ENTREVISTES A EMPRESES I ELABORACIÓ DEL QÜESTIONARI

Les entrevistes a les empreses pretenen, al costat de les entrevistes a altres agents socials, interrogar-nos sobre la presència de fenòmens del tipus de districte industrial al Bages i al Berguedà, sobre les característiques dels sistemes industrials d'aquestes comarques, de les relacions entre els espais productius locals amb la regió metropolitana de Barcelona i, finalment, les dinàmiques més recents de l'evolució i el nivell d'internacionalització dels processos productius.

El qüestionari ha estat preparat a partir de les conclusions extretes del marc teòric. Hem consultat també alguns estudis sobre determinats districtes industrials o sistemes productius locals i els qüestionaris utilitzats en els mateixos. Ens referim a l'anàlisi del districte industrial metall-mecànic de Lecco (Llombardia) realitzat per GAROFOLI (1994), l'estudi sobre els sistemes productius locals a Espanya realitzat per l'equip del Centre d'Estudis i Planificació dirigit per Maria Teresa COSTA CAMPI (EXCEL, 1993), i l'estudi del sistema productiu de Torí (CONTI, 1997), el qüestionari per a empreses del qual ens ha estat especialment suggerent.

Una de les característiques d'aquests dos estudis és que estaven basats en preguntes quantitatives; almenys les respostes estan presentades en taules on es reflecteixen els percentatges de respostes a cada pregunta¹.

Donades les possibilitats del treball que presentem, que implicava una mostra relativament reduïda, teníem la impressió que difícilment es podrien arribar a inferir amb significació estadística les característiques dels sistemes industrials que es pretenien analitzar. Semblava de més interès intentar copsar, a partir de les explicacions obertes de les persones entrevistades, aquelles característiques pròpies del sector i les *filieres* considerades, els factors de localització més rellevants i les relacions de les empreses amb l'entorn més proper.

Aquest plantejament lligava més amb un tipus d'entrevista qualitativa, amb entrevistes obertes més que no pas amb unes possibles respostes tancades. Això ens va ser confirmat per l'entrevista de prova que es va fer al Sr. Jaume Centellas Portella, director de producció i compres de l'empresa Casals Cardona Industrial. Hom va constatar, d'una banda, la dificultat d'encaixar les respostes en un quadre predeterminat, i de l'altra, que molta informació interessant derivava de la història i evolució de l'empresa, i que per tant era difícilment encabible en un qüestionari.

---

¹ Això és així malgrat la petitesa de les mostres: 55 empreses en l'estudi sobre el districte industrial de Lecco i 234 empreses de 23 sistemes locals en el cas de EXCEL.

CONTI, Sergio 1997: "Il sistema delle imprese e i vantaggi competitivi", a BARONE, Emilio; CONTI, Sergio; PICHIERRI, Angelo: *Ricerca relativa al comparto produttivo e artigianale. Rapporto finale*. Città di Torino, Torino, 28 luglio 1997.

GAROFOLI, Gioacchino 1994: "The industrial district of Lecco: innovation and transformation processes". *Entrepreneurship & Regional Development*, 6, pàg. 371-393.

EXCEL 1993: *Cooperación entre empresas y sistemas productivos locales. Anexo I. El caso de Manresa en la Industria Metalúrgica*. Centro de Estudios y Planificación. IMPI, Ministerio de Industria, Comercio y Turismo, Madrid.

C.3 QÜESTIONARI PER A LES ENTREVISTES A EMPRESES

**Universitat
de Girona**

**PROJECTE DE RECERCA SOBRE SISTEMES PRODUCTIUS A
LA CATALUNYA CENTRAL**

QÜESTIONARI PER A LES EMPRESES

director: RAFEL LLUSSÀ
Departament de Geografia
Facultat de Lletres
Pl. Ferrater Mora, 1
17071 GIRONA
llussa@skywalker.udg.es

1. DADES BÀSIQUES EMPRESA

Nom:			
Adreça:			
telèfon:		persona de contacte:	
sector:			
activitat:			
CNAE-93:			
Nombre de treballadors:		facturació 1997:	
any creació empresa:		any instal·lació comarca:	

2. PRODUCCIÓ

Percentatge de les vendes de cada producte i una creu allà on correspongui.

2.1 Productes	% vendes	tipus producte		nivell complexitat	
		FINAL	INTER MEDI	ALT	BAIX
Producte principal:					
altres:					

2.2 Productes i Producció	tipus producte		tipus producció		tipus producció		
	Estandar	Únic	en massa	sèries curtes	SÈ- RIE	COMAN- DA	SUB CONTRAC- TACIÓ
Producte principal:							
altres:							

2.3 Estratègia dominant de competitivitat:	preu	
	diferenciació productes	
	qualitat	

2.4 Factors que expliquen l'èxit competitiu de l'empresa

costos producció	
disseny continu de productes i mètodes	
bona organització de marketing per conèixer necessitats client	
desenvolupament nous productes	

2.5 Hi ha alguna activitat que abans fessin a l'empresa i que ara la contractin fora? _____

2.6 Hi ha alguna activitat que haguessin externalitzat i que en els darrers anys hagin tomat a reintegrar a la producció de l'empresa? _____

3. ORIGEN I EVOLUCIÓ EMPRESA

3.1 Origen de l'empresa i de la seva implantació a la comarca. Raons de la seva localització a la comarca: _____

3.2 Ha canviat l'empresa d'activitat?. Indiqui el tipus de canvi, l'any i els motius. _____

3.3 Es pot identificar un moment en el qual la vostra empresa ha registrat un increment de la capacitat competitiva?

SÍ Quan? _____
 NO

En cas afirmatiu, indiqueu, per ordre d'importància, a quins dels següents factors es pot atribuir:

- Innovació de producte _____
- Innovació de procés _____
- Innovació organitzativa _____
- Introducció de control de qualitat _____
- Selecció dels proveïdors _____
- Acords amb els proveïdors _____
- Augment del personal especialitat _____ Tipus:
- Millora relacions sindicals _____
- Accés a serveis externs qualificats _____
- Altres (especificar): _____

4. LOCALITZACIÓ

4.1 Puntuï de 1 a 10 els factors que expliquen la localització o el manteniment de l'empresa a la comarca:

a. proximitat als principals proveïdors	
b. proximitat als principals clients	
c. bona accessibilitat de la zona	
d. centres educatius i investigació disponibles	
e. nivell capacitat mà d'obra	
f. tradició industrial de la zona	
g. preu del sòl i de les instal·lacions	
h. per ser lloc d'origen del fundador	
i. proximitat serveis tècnics i professionals	
j. disponibilitat de sòl per ampliació	
k. costos salarials més baixos que llocs alternatius	
l. altres:	

4.2 Existeixen inconvenients derivats de la seva localització actual?

a. costos transport mercaderia	
b. dificultat accés a serveis tècnics i professionals	
c. distància a proveïdors	
d. dificultat trobar directius i tècnics qualificats	
e. manca bona formació escoles professionals	
f. altres:	

4.3 Ha canviat la seva localització en els darrers cinc anys?

sí	
no	

4.4 Indiqui el sentit del canvi de localització: _____

4.5 Causes del canvi de localització: _____

4.6 Altres aspectes que es vulguin comentar sobre avantatges, desavantatges i condicionants respecte a la localització: _____

5. PROPIETAT I ESTRUCTURA ORGANITZATIVA

5.1 Tipus de societat:

5.2 Propietat del capital: local   _____ %
                                          catalana   _____ %
                                          espanyola   _____ %
                                          estrangera   _____ %

5.3 Els propietaris actuals són parents del fundador de l'empresa?

5.4 L'empresa forma part d'un grup empresarial?

5.5 On és la seu central del grup?

5.6 Altres empreses del grup: localització, tipus producte i posició dins grup (central, filial, producció, oficines):

-
-
-

5.7 Nombre establiments de l'empresa, localització i tipus producte:

-
-
-

6. TÈCNIQUES DE PRODUCCIÓ I INNOVACIÓ

6.1 Ha realitzat inversions en els darrers 3 anys?   sí   _____
                                                                                          no   _____

6.2 Percentatge que representen les inversions sobre la facturació   _____ %

6.3 Motius de la inversió

Augmentar la capacitat productiva   _____
Disminuir els costos de producció   _____
Millorar la qualitat   _____
Augmentar la flexibilitat en la producció   _____
Introduir nous productes   _____

6.4 La seva empresa ha realitzat o pensa realitzar innovacions en els seus productes?

en els darrers 3 anys   sí   _____   no   _____
 en els propers 3 anys   sí   _____   no   _____
 ho fa contínuament   sí   _____   no   _____

6.5 Quins són els canals d'informació i/o coneixement tecnològic usats en la concepció dels nous productes? (Posi creu)

	ÀMBIT GEOGRÀFIC			
	Comarca	Catalunya	Espanya	Estranger
L'empresari i/o els departaments tècnics de l'empresa				
Els treballadors de producció de l'empresa				
Els clients principals de l'empresa				
Els proveïdors principals de components i maquinària				
Consultors externs o centres d'investigació				
Fires i congressos				
Associacions industrials				
Altres				

6.6 La seva empresa ha obtingut la certificació de qualitat ISO 9000?

sí   _____
 no   _____
 està en tràmit   _____
 té previst iniciar tràmit   _____

7. RELACIÓ AMB ALTRES EMPRESES I AMB L'ENTORN

7.1 Nombre d'empreses proveïdores:

7.2 Formula d'adquisició de productes semielaborats o peces:

subcontractació a altres empreses   _____
 a través d'altres tipus d'acords   _____
 no compren a fabricants   _____

7.3 On resideixen els fabricants que proveeixen la seva empresa (% sobre compres)?

	matèries primeres	components	maquinària
mateixa comarca			
regió metropolitana			
resta Espanya			
resta món			

7.4 Ha establert la seva empresa algun tipus d'acord de col·laboració amb altres empreses?. Sí _____ No _____

7.5 En cas afirmatiu, indiqui el tipus d'acord, si està formalitzat o no i quines àrees de l'activitat de l'empresa afecta (producció, R&D, comercialització, etc). Indiqui també on es troba l'empresa/es amb les que tenen acords: _____

_____

_____

_____

7.6 Relació amb institucions empresarials i locals:

- la seva empresa participa en activitats de l'Associació empresarial corresponent? Quines? _____

- i de la Cambra de Comerç? _____

- participen en algun projecte comú amb algunes d'aquestes institucions o amb les institucions locals? Quin? _____

_____

7.7 Té la seva empresa relació amb escoles de formació professional o altres centres educatius?. Té estudiants en pràctiques?. Valoració dels centres educatius de formació professional de la comarca _____

_____

7.8 La seva empresa té relació i utilitza els centres de transferència tecnològica, entitats de suport a les empreses, centres de recerca, o laboratoris especialitzats (Consell Tecnològic del Bages, Universitat Politècnica de Manresa, Universitat Politècnica de Catalunya, Institut Català de Tecnologia, altres) ? _____

_____

7.9 Serveis a les empreses que utilitzen. (posi creu a la casella)

SERVEIS	PROVISIÓ		LOCALITZACIÓ			
	interna	externa	Comarc.	Catalun.	Esp.	Estran.
Planificació estratègica						
Assessorament jurídic						
Assessorament fiscal i comptable						
Enginyeria producció						
Publicitat i relacions públiques						
Estudis de mercat						
Selecció de personal						
Assessorament organitzatiu						
Sistemes informàtics						
Lloguer de maquinària						
Recerca i desenvolupament						
Assegurances						
Comerç exterior						

8. CONDICIONS DE MERCAT

8.1 Nombre de clients:

8.2 On resideixen els clients de la seva empresa?

	% vendes
municipi/comarca	
Regió metropolitana	
resta Espanya	
Resta UE	
Resta món	

8.3 Quin percentatge de les vendes representen:

el principal client de l'empresa _____

els cinc principals clients _____

8.4 Tipus de mercat: hi ha molts competidors?

9. EMPLEATS

9.1 Nombre d'empleats

obrers no qualificats:	obrers qualificats:	administratius:	tècnics:	directius:
nombre d'empleats 1988:				

9.2 Forma de reclutament (INEM, ETT, altres empreses, institut F.P., anuncis, coneguts, altres):

dels tècnics:

dels obrers:

el gerent:

9.3 Tenen dificultats per trobar el personal especialitzat que necessiten?

Causa:

10. PERSPECTIVES DEL SECTOR

Com veuen l'evolució previsible del sector en els propers anys?

---

11. INTERVENCIÓ QUE SOL·LICITARIEN A L'ADMINISTRACIÓ PER RECOLZAR EL DESENVOLUPAMENT LOCAL.

Posi una creu a les caselles que consideri

Promoció de la producció local	
Fires i exhibicions públiques	
Millora dels consorcis exportació	
Millora de les condicions de crèdit	
Cursos de formació professional	
Cursos de formació en gestió	
Millora infraestructura de transport	
Polígons industrials més ben equipats	
Més presència de serveis a la indústria	
Iniciatives de cooperació entre empreses	
Millora centres transferència tecnològica	
Altres:	

CONSIDERACIONS FINALS

C.4 ENTREVISTES REALITZADES AMB EMPRESES DEL METALL DEL BAGES

1. CASALS CARDONA INDUSTRIAL. Jaume Centellas, dilluns 25 de maig de 1998

ACTIVITAT

Es dediquen a la fabricació de bombes, dipòsits de plàstic i processos de rentat de gasos (capten el fum i munten sistemes de desodorització d'aquest, mitjançant torres i un sistema amb reactius i bombes per fer que circulin els gasos).

Normalment subcontracten el muntatge, i simplement el verifiquen.

Facturació 1997: 1.500 milions.

ORIGEN I EVOLUCIÓ EMPRESA

La va fundar fa 40 anys un empresari local, Joan Casals, que era conseller de la Cross. A França, va veure empreses que realitzaven aquesta activitat i li va semblar interessant instal·lar a Catalunya una empresa de característiques similars. Era un empresari "filòsof", vivia a Barcelona i no s'ocupava directament de l'empresa, sinó que hi tenia un gerent (Josep Ma. Sitjas). Quant a tàctica comercial no eren molt agressius. Fa 25 anys es van introduir en el mercat francès i van instal·lar una oficina comercial a França, que actualment és tancada perquè els sistemes de venda són diferents: ara en tenen prou amb un representant. El fet que el fundador fos un empresari "absentista", ha fet de l'empresa un cas peculiar, i cal dir que ha estat una empresa que s'ha adaptat a les necessitats de cada moment i ha innovat quan calia. Actualment l'empresa la porta el seu fill.

MERCAT

Es dirigeixen a un mercat molt específic; on hi ha poca competència. De fabricants de bombes n'hi ha un d'alemany i un de francès. De bombes en fan sèries petites, de 50 unitats i treballen sota comanda.

Es l'empresa més important de processos de rentat de gasos d'Espanya (tot i que actualment hi ha una altra empresa, ECOTEC (al polígon de Bufalvent a Manresa), fundada per antics treballadors de Casals Cardona i que també fan torres de rentat.

Han treballat molt per empreses químiques, i tenen comandes d'Almeria, Cádiz, Tarragona, Barcelonès.

En total tenen uns 300 clients de diversos llocs del món (des de la regió metropolitana, passant per la resta d'Espanya, la resta de la Unió Europea fins a altres punts del món). Un 15% de les vendes de l'empresa es fan a l'estranger.

El 10% dels client més importants es reparteixen entre les bombes (uns 20) i els processos de rentat de gasos (uns 7 ó 8).

QUALITAT

Estan en tràmit d'assolir la ISO 9001, que suposa la racionalització del procés de producció. S'acullen a la subvenció de la Generalitat i ho certifiquen a través del Institut Català de Tecnologia.

LOCALITZACIÓ

El factor clau és per ser el lloc de residència o naixement del fundador. No troben cap desavantatge pel fet d'estar localitzats a Manresa
A Santpedor tenen un local destinat a la producció des de fa 15 anys i un edifici a Bufalvent en previsió d'ampliació.

ESTRUCTURA ORGANITZATIVA I CAPITAL

La propietat del capital és catalana, de la família.
Grup: Casals Cardona Industrial (marca TECNIUM) i Casals Internacional (CINTER).
A Barcelona tenen unes oficines, i un centre de treball on hi fan calibratge de bàscules i filtres.

PRODUCCIÓ

Són productes estandaritzats (els dipòsits) i únics (els processos); en fan sèries curtes i treballen en sèrie i sota comanda.
La seva estratègia de competitivitat es basa en el preu i en la qualitat. I el factor clau de la competitivitat es basa en els costos producció i en el disseny continu de productes. A tot això cal afegir-hi l'experiència i el fet d'haver estat pioners.
Subcontracten els mecanitzats; d'aquesta manera és més fàcil controlar la qualitat que si fessin ells tot el procés.

PROVEÏDORS

En total tenen uns 400 proveïdors. D'aquests, uns 300 són cases comercials, i 100 són tallers de Manresa que fan els mecanitzats (són peces a mida).

TÈCNIQUES PRODUCCIÓ I INNOVACIÓ

Estan al dia tècnicament. Un 5% de la facturació es destina a inversions en tècniques de producció i innovació, que els ajuden a augmentar la capacitat productiva, a millorar qualitat i en el manteniment de les instal·lacions.

La principal font d'informació per a les innovacions en els productes són els tècnics i els clients estrangers, així com fires i congressos a l'estranger.

ACORDS ENTRE EMPRESES

Tenen un acord amb una empresa italiana (ARGAL): es compren mútuament bombes que no fabriquen i distribueixen els productes dels altres.
Tenen un contracte R&D amb centres universitaris: Politècnica de Manresa i Universitat de Cádiz; i acords de producció amb PIMES de la regió metropolitana.

Tanmateix considera que no hi ha massa cooperació entre les empreses de la comarca, que impera un grau d'individualisme elevat i ho exemplifica amb el fet que tot i que el Centre Tecnològic del Bages ha instal·lat un laboratori de qualitat, les empreses més grans no utilitzen aquest servei, doncs n'han instal·lat un de propi. Una de les explicacions que ell mateix es dona per entendre aquesta poca col·laboració és que altres negocis han estat molt rendibles (immobiliàries, construcció...) de manera que els inversors han tingut un comportament especulatiu, esperant un benefici ràpid, fet que ha impossibilitat la cooperació.

RELACIÓ AMB L'ENTORN

Participen a SEFES; també a la Cambra de Comerç.

Tenen estudiants en pràctiques de FP.

També fan cursos interns de CCOO, i envien gent a cursos de EMI.

Tenen relació amb CTB i amb el Laboratori d'Assaigs de la Generalitat.

EMPLEATS

Actualment tenen 72 empleats, dels quals 36 són operaris, tant especialitzats i qualificats com no. El reclutament de la ma d'obra és principalment familiar, però també operen amb una empresa de selecció de personal. Darrerament han reconvertit molt contracte d'obra en fixa.

PERSPECTIVES

Tot i que ara l'empresa va bé, entre el 1993 i el 1994 varen passar uns moments molt preocupants.

2. MATRIBAGES i DISMAT. Vicenç Mauri. dijous 4 de juny de 1998.

ACTIVITAT

Fabricació de matrisseria, utilitatges i peces.

Són dues empreses que tenen la mateixa propietat, els locals estan situats a 50 metres i comparteixen seu i oficines. MATRIBAGES té com a únic client LEMMERZ, per a qui fan tota la matrisseria i el manteniment de la mateixa. DISMAT té més clients, entre ells la Siemens de Gavà, per a qui fan peces de motor.

ORIGEN I EVOLUCIÓ EMPRESA

El motiu principal de la creació de MATRIBAGES és que LEMMERZ va decidir externalitzar la matrisseria i va animar-los a constituir-se en empresa amb la garantia que els donaria feina. A més, personal de LEMMERZ els ajuda en tecnologia.

Comencen l'any 1987 els tres socis que es mantenen en l'actualitat, amb la característica comuna de ser o haver estat treballadors de LEMMERZ. Un que s'hi va quasi jubilar (Àngel Claret) i que sabia l'ofici, un que encara hi treballa i és responsable de l'oficina tècnica de producció de LEMMERZ (Sebastià Vila) i l'actual gerent, nebot del primer (Vicenç Mauri). Aquest darrer havia treballat a LEMMERZ fins als 22 anys, però va marxar quan, havent acabat els estudis de peritatge, no podia pujar a tècnic dins l'empresa. Havia treballat també en el sector tèxtil, a can Bartra de Sant Vicenç i en altres negocis de la família Bartra. Correspon al perfil de l'emprenedor, una mica aventurer. Potser per aquestes característiques fou reclamat pel seu oncle quan acabava d'entrar a la Foneria Condals per tal que l'ajudés a muntar l'empresa.

El primer local feia 200 m² i estava situat al centre de Manresa (carrer del Bruc). El 1990 canvien de local i s'instal·len a l'avinguda Pirelli, en una zona industrial prop de LEMMERZ, i comencen una expansió escalonada. El 1994

decideixen crear l'empresa DISMAT per tal de superar el *handicap* que MATRIBAGES depèn d'un sol client. Tenint una empresa "normal", els permet diversificar riscos i buscar nous clients en altres mercats. S'han beneficiat del procés de creixent externalització de Siemens (de 2.000 persones que tenien volen quedar-se amb 300). Els dos locals tenen ara uns 2.000 m².

En els seus inicis tenien un sol treballador, l'any 1988 ja eren 6 i actualment són 73 (42 MATRIBAGES i 31 DISMAT). MATRIBAGES factura actualment 515 milions i DISMAT 200 (el directori CTB de 1996 diu 26 treballadors).

No van patir la crisi de 1993 per dues raons: en primer lloc l'activitat de matrisseria no depèn de la venda de cotxes sinó del desenvolupament de nous models. I és justament en èpoques de crisi quan es dediquen a projectar nous models de cotxes i per tant noves rodes: la matrisseria té llavors més demanda. A més, va coincidir amb l'obertura d'una planta de LEMMERZ a Turquia, a la que també serveixen.

Subcontracten part del procés de producció dins la construcció de matrisseria, per raons de cost, a tallers de Manresa o comarca, i també de l'Anoia i del Vallès.

AVANTATGES COMPETITIU

L'estratègia dominant és la de servei, qualitat i preu, en aquest ordre, i el factor que explica l'èxit competitiu és el donar servei immediat al client, que és LEMMERZ.

Justifiquen que Siemens els subcontracti per la qualitat i el preu. El producte és bo, i Siemens factura a 13.000 pts/hora, mentre que a Manresa es paga a 5.000 pts/hora.

LOCALITZACIÓ

L'element clau és l'origen dels fundadors. La proximitat al principal client, LEMMERZ, és important, però no pas vital.

No considera que hi hagi inconvenients derivats de la seva implantació a la comarca, ja que hi ha bones comunicacions.

En el cas de DISMAT, donat que l'activitat genera sorolls sí que és un problema el fet d'estar situat en una zona mixta d'empreses i residència. Els veïns s'han queixat, sobretot després d'un afer semblant que afectà una indústria veïna (Indústries Ponsa), i han tingut pressions i inspeccions de l'Ajuntament, cosa que els obligarà a fer inversions importants. Considera que part de l'error és de l'arquitecte que els va fer l'obra.

Sembla interessants els factors que consideren claus per obtenir contractes de Siemens: preus i qualitat, que poden ser característics de les empreses de la zona de Manresa.

TÈCNIQUES DE PRODUCCIÓ I INNOVACIÓ

Fan inversions habitualment. Un 30% de la facturació en el cas de DISMAT i un 10% en el cas de MATRIBAGES.

Motius: augmentar capacitat productiva, millorar la qualitat, introduir nous productes i noves tecnologies.

Cal tenir en compte que el disseny dels productes és del client. MATRIBAGES fa innovacions en els processos. Les fonts d'informació tecnològica són els seus proveïdors de maquinària (TEVIMA, abans a Banyoles i ara a Cornellà de Terri), l'assistència a la fira de Bilbao, i l'Associació de Motllistes i Matrissers ASCAM.

Estan en tràmit d'obtenir la qualificació ISO, d'aquí a un any, amb el Laboratori d'Assaig i Investigació de la Generalitat.

Les exigències de LEMMERZ (i possiblement dels altres clients principals com Vilardell Purí i Foneria Condals) han suposat doncs un incentiu per a la introducció de millores, sobretot en qualitat.

PROVEÏDORS

Unes 25 empreses habituals: compra acers, tractament acers i tallers exteriors per mecanitzats.

Les peces les compren a la comarca en règim de subcontractació, les matèries primeres a la resta d'Espanya de marques estrangeres (Thyssen), i la maquinària és catalana (Cornellà de Terri).

No tenen acords formals amb cap empresa.

RELACIÓ AMB ENTITATS ENTORN

ASCAM. Associació Catalana de Motllistes i Matrissers (amb seu al Parc Tecnològic del Vallès). Els fa assessorament tècnic i usen premses per provar matrius i motlles, i també formació. El problema és la seva situació geogràfica, si fos més proper, seria més fàcil d'enviar gent als cursos.

Patronal Metal·lúrgica del Bages: no tenen bona relació. Considera que només es preocupen del conveni i de fer una festa a l'any. Per tant, tampoc amb la Federació Empresarial de la Catalunya Central, que és controlada per en Celdoni Sala.

PIMEC-SEFES: és membre actiu del comitè executiu de la Catalunya Central, de recent fundació. Es mostra dolgut de la dificultat de participar com a PIMEC en els diferents organismes de representació i promoció de l'activitat empresarial (CTB, Fira, etc.), ja que sempre són els mateixos a tot arreu i segons les seves paraules "ho tenen tot copat; i no volen que hi entri gent nova".

CTB. En té un bon concepte. L'usen per fer amidaments.

ICT: els van fer diagnòstic inicial de ISO fa uns anys.

Considera que caldria fer formació.

Tenen estudiants en pràctiques (1 de l'institut Lacetània, 2 de CIO Ajuntament de Manresa, 13 del curs de d'un centre metall privat de 150 hores que s'inicia ara a MATRIBAGES).

Serveis a empreses: l'assessorament jurídic i fiscal, les assegurances i la selecció de personal el demanden a empreses de Manresa. Els sistemes informàtics al Centre de Càlcul de Sabadell.

MERCAT

MATRIBAGES té un client (LEMMERZ), i DISMAT uns vint (tallen ferro per uns 50 clients però representen poc volum de facturació). Entre altres clients, hi ha Metalbages, Pujol Muntalà, Inoxforma, Bridgestone/Firestone, ATB i Magneti Marelli.

El 40% de les vendes són al mateix municipi o a la comarca, el 50% a Catalunya, i el 10% a la resta d'Espanya.

El principal client representa el 100% de les vendes de MATRIBAGES, i el 25% de les de DISMAT. Els cinc principals clients suposen el 50% de les vendes d'aquesta darrera.

EMPLEATS

MATRIBAGES: 42 (1 directiu, 4 tècnics, 4 administratius i 33 obrers entre qualificats, i no qualificats)

DISMAT: 31 (4 tècnics i 27 obrers qualificats); comparteixen directiu i administratius.

Els tècnics són formats a l'empresa, els operaris donen veus a empreses, o ETT, o Lacetània.

Dificultats greus per trobar personal especialitzat. Fa 10 anys que no troben fresadors i torners. Hi ha una manca de formació, sobretot per la desaparició de la formació professional en la branca del metall.

PERSPECTIVES

Bones, també a mig termini perquè no hi ha competència.

Hi ha enginyeries catalanes que treballen per a Europa i Llatinoamèrica i munten plantes de automòbils (DISMAT treballa per línies de plantes automòbils)

Estratègicament la qüestió clau és tenir una oficina tècnica pròpia. Tenen tres nois que treballen bé tot i que els hi manca experiència.

OBSERVACIONS.

1. Sobre el mercat de treball

No es troba personal especialitzat, torners i fresadors. Comenta que LEMMERZ demana gent titulada per a la cadena de producció, per fer anar màquines-ordinador.

2. Sobre la destrucció d'una "cultura industrial difusa"

Abans les grans fàbriques tenien oficines tècniques que asseguraven, mitjançant les hores que feien els seus tècnics a les tardes en tallers dispersos, la difusió d'una "ciència infusa que es sembrava pel teixit industrial de la comarca".

La crisi trenca tot això. Ara no es troben projectistes delineants. Perquè ja no s'ensenya als llocs de treball (un enginyer industrial acabat de llicenciar es lloga per 150.000 pts. i un delineant per 300.000).

3. Falten enginyeries mecàniques al Bages

Hi ha Claramunt i López (plaça Independència), però cap més. Són les que podrien donar feina a les empreses locals a través dels contractes que obtinguessin arreu.

També Cremsa i Pujol Muntalà tenen aquesta funció.

4. Sobre LEMMERZ.

Originàriament era una empresa familiar manresana que fabricava vagons de tren per les mines. Varen vendre les accions a l'empresa LEMMERZ, que era una empresa familiar d'una petita ciutat de Bonn, on tenen una fàbrica en la qual treballa tot el poble (*company town*). Ara ho han venut a una empresa americana. Aquests, han obert una fàbrica a Turquia però mantenen el centre de producció a Alemanya i a Manresa, i l'oficina tècnica a Alemanya. Fan 9 milions de rodes a Alemanya, i tenen 18 delineants; a Manresa en fan 6 milions i tenen 4 delineants.

5. SOBRE PIMEC-SEFES

S'han constituït com a organització territorial de la Catalunya Central el març de 1998, estan en fase inicial de fer contactes a partir d'un comitè executiu. El president és Enric Medina, de LITOPLEX i l'àmbit d'actuació del comitè és Bages, Berguedà, Solsonès, Alt Urgell i Cerdanya.

Són molt actius: fan cursos de formació sobre embalatge, formació de tècnics, Conferència Punt Verd, etc. Tenen intenció de participar en temes de formació, al CTB i a la Fira (a nivell local).

3. S. A. MASATS. Salvador Alapont, dijous 4 de juny de 1998.

ACTIVITAT

Fabricació de mecanismes i portes per a autobusos, i gestió d'una línia d'autobusos.

Nombre de treballadors: 230.

ORIGEN EMPRESA

L'origen es troba en la línia d'autobusos que gestionaven ja abans de produir. Arran d'un accident d'un autocar anant cap al Pont de Vilomara que els va

suposar greus indemnitzacions, es van plantejar reorientar l'activitat i, amb l'experiència en el sector, començar a produir portes.

Van començar a Manresa, i es van traslladar a Salelles el 1970, ja que havien d'ampliar les instal·lacions. El fet de localitzar-se a Salelles es deu en bona part al fet que la família del propietari és originària de Sant Salvador de Guardiola, de manera que coneixien el pagès al que van comprar els camps; el factor sentimental sembla que hi jugà en escollir l'emplaçament, juntament al fet de què els terrenys eren més barats que a Manresa.

Es pot identificar l'any 1992 en què fan un salt de competitivitat. La raó és la innovació de producte, ja que s'amplia el mercat a causa del canvi tecnològic, i a les innovacions organitzatives.

PRODUCCIÓ

Es tracta d'un producte final, únic, que fabriquen tant en massa com en sèries curtes, sempre sota comanda i amb patent pròpia.

La clau del seu èxit es troba en què són l'únic fabricant a Espanya, així com l'eficàcia en el servei que presten.

Hi ha parts de la producció, com el decoletatge, que abans si feien ells i ara el subcontracten a tallers que treballen per a ells.

LOCALITZACIÓ

El factor clau de la localització és que es troben dins la ruta dels seus autocars. No consideren que el fet d'estar situats al Bages sigui cap inconvenient, ja que s'arriba bé al port amb les actuals comunicacions.

ESTRUCTURA ORGANITZATIVA I CAPITAL

Originàriament era una empresa familiar, actualment la família manté el 45% de les accions i el grup alemany BODE el 55%. Aquest grup té la seu a Alemanya i són clients seus.

INVERSIONS I INNOVACIONS

Contínuament fan inversions, sobretot en compra de màquines de control numèric, amb l'objectiu de millorar la qualitat i introduir nous productes. La font d'informació tecnològica són els seus serveis tècnics i l'assistència a fires i congressos a l'estranger. En canvi és l'empresa MASATS la que forneix amb tecnologies noves als seus clients.

Posseeix el certificat de qualitat ISO.

RELACIÓ AMB ALTRES EMPRESES I PROVEÏDORS

Tenen molts proveïdors de peces, són tallers auxiliars que fan mecanitzats. Les matèries primeres les compren fora de Catalunya, a Espanya i a la resta del món. Els components a la mateixa comarca i també de la regió metropolitana. La maquinària la compren al Japó.

RELACIÓ AMB INSTITUCIONS I AMB L'ENTORN

Participen a la Patronal Metal·lúrgica, i també a la Cambra de Comerç, de la que Salvador Alapont és membre del Comitè Executiu.

Pel què fa a la formació interna, realitzen programes amb el CIDEM i la UPC, de manera contínua i habitual.

Utilitzen el CTB, tenen conveni anual amb la UPC de Manresa i usen el laboratori d'Assaigs de la Generalitat de Catalunya per als controls més difícils.

Excepte els estudis de mercat, que no en fan, la major part dels serveis que se'ls esmenta els tenen a l'interior de l'empresa, (enginyeria de producció, publicitat, selecció de personal, recerca i desenvolupament). L'assessorament en sistemes informàtics el fan internament i externament, així com temes de comerç exterior (tots els serveis a Manresa). Entre els serveis que busquen a l'exterior, destaca el gran nombre dels que són proveïts a la mateixa comarca, a Manresa: assessorament jurídic, fiscal i comptable, i assegurances. Només per qüestions de planificació estratègica recorren al Parc Tecnològic del Vallès.

MERCAT

El nombre de clients que tenen és molt abundant (tots els carrossers espanyols i molts d'arreu del món). Venen per tant a tot Espanya, i l'exportació representa un 30% de la facturació. Tenen uns 10-12 clients principals i uns 150 clients de segona categoria.

Si bé són els únics fabricants espanyols, tenen molta competència a l'estranger, essent els seus més directes competidors els italians. La clau del seu èxit competidor a l'estranger és la qualitat, el preu i el servei.

Les perspectives de futur de l'empresa, són optimistes, ja que estan en molts mercats (ja han fet el més difícil). D'altra banda la introducció de noves mesures de seguretat i d'adaptació dels autocars a persones disminuïdes afavoreix els seus tipus de productes.

EMPLEATS

Actualment tenen 230 empleats (177 S.A. MASATS i 96 BODE MASATS). Fa deu anys eren uns 50.

La forma de reclutament és a través de l'INEM, ETTs, i selecció pròpia. Manifesta tenir dificultats per trobar personal qualificat.

INTERVENCIÓ SECTOR PÚBLIC

No creuen que calgui demanar cap actuació específica a l'administració; les carreteres ja són bones i a més sembla que aviat començaran les obres de la carretera Vilafranca-Manresa. En tot cas, accions en el terreny de la formació i en el camp relació universitat-empresa.

4. TALLERS RATERA. Josep Ratera, dimarts 9 de juny de 1998.

ACTIVITAT

Fan màquines de trenar i trescar, per tèxtil, calçat i articles de pesca. Es tracta d'un producte final, amb un nivell de complexitat gran. Fan uns 300 productes diferents, amb variants adaptables. Són productes estàndard amb sèries curtes, de 10 ó 15 màquines. L'estratègia dominant és de diferenciació de producte i la qualitat.

Actualment són 55 empleats.

ORIGEN I EVOLUCIÓ DE L'EMPRESA

Van iniciar l'activitat fa 54 anys (1945). La família eren corders de Callús. El pare va comprar un torn després de la guerra, va anar a Itàlia on va veure unes màquines que va copiar i va començar a produir. Actualment porten l'empresa dos germans que comparteixen la gerència. El nostre interlocutor voreja els 40 anys i el seu germà gran en té deu més. Sempre han fet el mateix.

L'empresa, que havia començat al centre de Manresa (a la pujada del Castell), s'havia traslladat en primer lloc al carrer Mallorca i fa 25 anys (1973) al polígon dels Dolors, on van ser els primers d'instal·lar-se, i hi havien comprat tota una llesca de terreny al costat, que després van vendre. Més endavant van instal·lar una altra planta al polígon de Bufalvent, i ara fa un any i mig van tornar a comprar uns terrenys adjacents a l'establiment inicial dels Dolors (que abans ja els hi havia pertangut) i han ampliat al costat de la nau inicial.

Identifica clarament un moment d'expansió, que correspon a aquests darrers set anys (des de 1991). Per una banda guanyen mercat a causa de la millora de la qualitat i la capacitat d'adaptar-se a les necessitats del client i, d'altra banda, a una reforma organitzativa acompanyada de l'entrada de personal especialitzat. S'ha produït una racionalització de l'empresa: en set anys s'ha reduït la mitjana d'edat en 7 anys. S'ha prescindit de molta gent gran que no podia adaptar-se a les noves màquines i ha entrat personal jove qualificat (provenint de segon grau de FP). Han utilitzat també la certificació ISO, en procés, com a excusa per introduir la racionalització de la producció.

LOCALITZACIÓ

No hi ha cap inconvenient per a la localització a Manresa. La presència de tallers especialitzats a qui poder subcontractar és, en canvi, un actiu que surt al

llarg de la conversa. Pel què fa a inconvenients, esmenta la dificultat de trobar directius i tècnics qualificats, i la manca de bona formació a les escoles professionals. Sobretot han tingut dificultats per trobar gent preparada en el camp del comerç exterior. Finalment van llogar a manresans que treballaven a Barcelona. No es troben tomers i fresadors.

Van traslladar-se, per ampliar, de Bufalvent als Dolors. Mantenen el local de Bufalvent però no hi produeixen.

PROPIETAT

Es tracta d'una empresa familiar, i el capital és 100% local.

INVERSIONS

Han comprat maquinària per augmentar la flexibilitat de la producció i introduir nous productes. El seu projecte és potenciar l'oficina tècnica, que ja tenen molt equipada, per tal de poder adaptar el producte als requeriments del client.

Les fonts de coneixement tecnològic són els propis departaments tècnics de l'empresa, els principals clients espanyols i estrangers.

Tenen en tràmit la certificació ISO, ja van tenir un primer informe fa uns anys i ara estan pendents d'obtenir-la, si bé ho fan a mesura que puguin permetre's les inversions necessàries.

RELACIÓ AMB ALTRES EMPRESES

Tenen molts tallers a qui donen feina en subcontractació, sobretot els mecanitzats. Les màquines eina les compren a la resta d'Espanya i a l'estranger. Les matèries primeres, porcellanes entre altres, les compren a França i al Japó.

Amb Pujol Muntalà han arribat a acords per tal de no prendre's personal, però aquest no és un fet molt general: "hi ha molt individualisme".

Bona relació amb la Patronal del Metall. En canvi, amb la Cambra de Comerç no n'hi tenen gaire; es refien d'ells mateixos per anar a fora, si bé són també crítics amb les activitats de ICEX i COPCA.

Relacionats amb Institut Lacetània i la Politècnica, tenen estudiants en pràctiques. Intenten captar els millors alumnes d'electrònica i mecànica. No usen el CTB.

Serveis a empreses: selecció de personal i sistemes informàtics ho contracten fora de la comarca; la resta de funcions a Manresa. Cal dir que no tenen assessorament estratègic ni organitzatiu, i que es fan internament l'enginyeria de producció i la recerca i desenvolupament (tenen oficina tècnica, encara no oficina R&D).

MERCAT

Entre 80 i 90% de la facturació és exportació. De la facturació espanyola, un 70% és a Catalunya. Tenen molt dispersa les vendes entre molts clients.

Tenen competidors a Alemanya, Estats Units, Itàlia i Anglaterra. Al Brasil hi ha un fabricant que no ha evolucionat i està en fallida; a la Xina hi ha set fabricants. L'avantatge és que el producte és bo i hi ha bona relació qualitat/preu (en relació a Alemanya, és més barat). El problema que hi havia era la mala imatge del producte espanyol; els escandinaus (moltes fàbriques de fil per xarxa de pesca) preferien pagar més i tenir un producte alemany. De mica en mica això s'ha superat; fa uns deu anys van seguir una política de deixar màquines a prova que els ha funcionat molt per guanyar quota de mercat escandinau als alemanys, cosa de la que estan molt orgullosos. En canvi, Alemanya controla el mercat de l'est europeu. Tradicionalment han treballat molt per Sudamèrica i ara intenten introduir-se a Àsia.

5. L. OLIVA TORRAS S.A. Sebastià Catllà, dimecres 10 de juny de 1998.

ORIGEN EVOLUCIÓ EMPRESA

L'empresa es crea el 1945, com a taller de mecanització, matrisseria i caldereria de xapa gruixuda per al tèxtil, al centre de Manresa. El 1968 es trasllada al polígon del Pont Nou. A partir de 1969 fan matrisseria, motlles i utilitatges per a Pirelli (que segueixen fent), a més de caldereria i maquinària. El 1972 es converteix en L. Oliva Torras S.A., amb Sebastià Catllà i dos socis més. La davallada del sector tèxtil dels anys 75-80 i la problemàtica d'Algèria fa que reorientin la producció cap a la xapa fina. Introdueixen les màquines de control numèric l'any 83/84.

El 1969 eren 5 persones; tenien 200 m² i facturaven 40 milions. L'any 1988 eren 55 persones. El 1998 tenen 100 empleats, en 1.200 m² i facturen 1.500 milions. Empresa familiar de capital local.

PRODUCCIÓ

Fan dos tipus de productes: parts i peces elèctriques i electròniques per a fred, lleure (escurabutxaques) i seguretat; i estampació per a caixes dels *dumpers* d'AUSA. Es tracta per tant de productes intermedis, però també de productes acabats com parquímetres, caixes de cabdals i màquines noves. Treballen en subcontractació.

Entre 1985-92 tenen expansió constant pel fet d'entrar en la producció de xapa fina. Després de la crisi de 1992 tenen una petita recuperació el 1993, i un salt important a partir de 1995 fins ara. El 1995 fan una inversió de 500 milions per millorar qualitat. La causa del salt és la innovació del producte i l'ampliació de clients.

LOCALITZACIÓ

La situació de l'empresa a la comarca rau en què és el lloc d'origen del fundador. No considera que hi hagi inconvenients pel fet d'estar a la comarca: hi ha bones comunicacions, tant per carreteres com el fet de disposar de fibra òptica, que els permet una bona connexió telemàtica. Usen molt Internet per a l'intercanvi de plànols de les peces a fabricar. Falta completar la via E9 per a tenir més possibilitats.

INVERSIONS I INNOVACIÓ

Els motius de la inversió han estat augmentar la capacitat productiva i millorar la qualitat.

Les fonts d'informació tecnològica en la innovació de productes són els principals clients espanyols.

Tenen la qualificació ISO 9002, ja que els seus clients els han obligat a tenir-la.

PROVEÏDORS I RELACIÓ AMB EMPRESES I ENTORN

Tenen uns 10 proveïdors principals.

Els proveïdors de matèries primeres són de la comarca i de la regió metropolitana fonamentalment, i també alguns de l'estranger. La maquinària la compren a la resta d'Espanya i a l'Unió Europea.

Subcontracten soldadura i mecanitzats a tallers auxiliars de la comarca.

Participen en la Patronal i institucions, al CTB i en taules de formació.

SERVEIS A LES EMPRESES

Es proveeixen internament de la major part dels serveis que utilitzen. Només contracten fora, a empreses de la comarca, assessorament jurídic, fiscal i comptable i les assegurances. Tenen servei informàtics interns i també assessorament extern. Fan internament la part comercial fins i tot la dirigida a l'estranger, ja que és també tècnica.

MERCAT

Tenen uns 100 clients, dels quals 5 són principals (A) i uns 10 són B. La resta són C, és a dir, menys de 10 milions anuals.

Tenen molts competidors, però en el seu mercat de sèries curtes no n'hi ha gaires de preparats.

Subministren productes en subcontractació a multinacionals: Siemens, Imer, Westinghouse, Hitachi, Cirsa, Amper, Fichet.

De fet, es troben que els clients cada vegada els demanen més, amb tendència a demanar-los productes acabats.

EMPLEATS

Tenen dificultats de trobar mà d'obra preparada. En època de crisi trobaven gent a les ETT ben preparada i amb experiència; ara no. Qualifica el treball d'artesà, fet per gent que formen a l'empresa.

INFORMACIÓ SOBRE EL SECTOR

Malgrat que la crisi del sector tèxtil ha arrossegat les empreses que feien maquinària, algunes s'han transformat i n'hi ha dues de mot potents: Rius Clapés i Ratera. La clau és haver-se sabut adaptar. Importància d'empreses grans auxiliars de l'automòbil, METALBAGES, CREMSA, SITUBSA. La clau de l'èxit de METALBAGES és que l'empresari és un home molt intel·ligent i amb gran visió de futur. Creu que hi ha d'haver hagut aportació de capital extern per finançar l'expansió de METALBAGES.

Considera que cal anar més a la una tot el sector. S'estan repetint coses, sobretot en formació. En aquest terreny tothom vol fer coses, però no cal fer-ne més sinó millor.

6. AUSA. Josep Torradeflot Diars. dimarts 16 juny de 1998

ORIGEN DE L'EMPRESA I PROPIETAT

Al taller de reparació de motos de Guillem Tachó de Manresa, qui havia treballat abans de la guerra a la fàbrica de cotxes Hispano-Suiza de Barcelona, s'hi reunien aficionats al motor que decidiren fabricar un cotxe. El 1956 nasqué el cotxe PTV (nom dels tres socis: Perramón/Tachó/Vila), del que se'n fabricaren uns 1.100. Amb l'aparició del model Seat 600, (1960/1961), la demanda baixà dràsticament i va acabar amb el negoci. Momentàniament en Sallés de Metal·lúrgica els va donar feina perquè poguessin anar tirant i aviat van trobar en la fabricació de *dumpers* (automòbils de càrrega per a la construcció) la solució.

En l'origen de l'empresa hi havia doncs algú que aportava l'experiència del sector automobilístic, i una altre que aportava l'experiència empresarial, ja que Maurici Perramón era fill del propietari de l'empresa de fabricació de cintes Perramón i Badia. Van començar com a AUSA al carrer Jacint Verdaguer de Manresa, al darrera de la fàbrica de cintes Perramón i Badia. El 1973 l'empresa es va traslladar als locals que ocupa actualment, a les afores de Manresa.

Es tracta doncs d'una empresa familiar. De fet al principi els dos fills de Maurici Perramón, Maurici i Ignasi, compartien propietat de les dues empreses; després en Maurici quedà com responsable de AUSA i Ignasi de PERRAMÓN I BADIA; altres parents són accionistes també de l'empresa. Actualment el grup financer britànic TRESI és propietari del 20% de les accions. Es tracta del mateix grup que és present a Cárnicas González, i també havien tingut part de les accions de Framun de Manresa. Es tracta d'un grup financer, i l'opinió de Torradeflot és que probablement la raó de la seva presència és la de facilitar

contactes i vies d'expansió a Anglaterra (on hi ha un dels principals mercats de l'empresa), o línies de crèdit favorables.

Actualment l'empresa té uns 190 treballadors i factura uns sis mil milions de pessetes. És, per tant, l'empresa industrial més gran de Manresa després de la Pirelli i la LEMMERZ (ja que les altres empreses locals grans del metall com METALBAGES estan fora de la ciutat).

PRODUCCIÓ

AUSA fabrica dos productes principals: els *dumpers* i els carretons elevadors, el mercat dels quals és la construcció, i també alguns vehicles per obres i serveis dels Ajuntaments.

A la fàbrica de l'empresa fan només l'estructura i el muntatge; i tenen molts tallers que els fan les peces en règim de subcontractació. Són bàsicament tallers de Manresa i el Bages (molts d'ells eren a Manresa i s'han anat instal·lant als polígons industrials de Sant Fruitós i de Santpedor). Alguns d'aquests tallers depenen de fet d'AUSA, a qui venen el 80-90% de la facturació (seria el cas del Taller Escalé d'Artés), si bé és el que tracten d'evitar els tallers. Un altre dels proveïdors és Oliva Torras, per qui les comandes d'AUSA suposen a voltant del 30% de la facturació.

Altres coses més especialitzades, com la foneria, la compren al País Basc, ja que el tipus de material que necessiten no el fabriquen aquí, i altres components a la província de Saragossa.

En treballar per a la construcció, AUSA depèn del cicle d'aquest sector, si bé amb l'expansió de l'exportació la importància dels cicles locals s'esmoreeix.

Fan uns 4 models principals, i sobre aquests variacions de les que resulten uns 60 models en total, adaptant-se a les necessitats del client. Cada any treuen models nous. La creixent aparició de normativa en temes de seguretat afavoreix l'aparició de nous models i la renovació del parc de *dumpers*.

MERCAT I PROCÉS D'INTERNACIONALITZACIÓ

El 40 % és exportació i el 60% mercat espanyol. El seu objectiu seria arribar al 50%. Dins Espanya, el principal mercat és Catalunya i també és important Madrid, però venen un xic per tot arreu. A l'estranger el principal mercat és Europa occidental: entre França i Anglaterra venen la meitat de l'exportació. També té importància el mercat alemany i, fora d'Europa, el Marroc i alguns països de Sudamèrica: Xile, Argentina, Mèxic.

Tenen filials a Anglaterra, França (Perpinyà), Madrid (Coslada), però són centres de comercialització, no de producció (oficines amb unes quatre persones on hi envien màquines). Han muntat una fàbrica a la Xina en una *joint venture* amb una empresa d'allà. És en una província remota de l'interior del país, en una vall on hi havia unes colònies de foneria públiques que van fer fallida. L'opinió del nostre informador és que aviat s'haurà de tancar, ja que la

forma de fer i treballar dels xinesos és molt diferent dels estàndards occidentals, hi ha dificultats de que hi arribin els materials, etc. Hi ha un gerent anglès posat per AUSA. A més, de la dificultat estratègica: el *partner* xinès voldria exportar la producció, mentre que la voluntat d'AUSA és que venguin allà el seu producte. Però no sembla que hi hagi massa mercat.

Ara sembla que hi ha perspectives d'obrir una fàbrica en *joint venture* a la Índia.

De totes maneres quan li pregunto per les raons de la fàbrica a la Xina, em diu que hi deu jugar també el prestigi empresarial que comporta per l'empresa.

L'empresa es va beneficiar, com totes, del proteccionisme existent i d'un mercat en expansió, de manera que no havien de fer gaire esforç per vendre. Ara la situació ha canviat, i com que empreses de fora venen a vendre aquí, ells també han de sortir a fora a vendre. L'esforç d'internacionalització és doncs obligat. En el cas dels carretons elevadors sí que han notat que els mengen mercat interior; la situació dels *dumpers* és diferent, ja que són líders mundials.

Pel què fa al sector, comentem com en alguns casos empreses estrangeres compren les seves competidores, i la tendència a la concentració del sector.

CANVIS ORIENTACIÓ ESTRATÈGICA

La crisi de 1993 provocà el canvi més important en els darrers anys. Fou necessari un procés de reestructuració, oferir baixes anticipades i sanejar l'empresa. Per a aquesta tasca fou contractat el nou director general, Sr. Arturo González, provenint de Ford Inglaterra, i recomanat pels assessors de IESE.

La seva entrada ha provocat una orientació a la reducció dels costos i a formes de gestió més tipus *business school* i un allunyament de la forma de gestió del dia a dia de l'empresa familiar. Malgrat que dins l'empresa algunes veus qüestionen que el nivell de facturació no hagi augmentat respecte als sis mil milions d'abans de la crisi de 1991, el cert és que sí que han augmentat els beneficis.

LOCALITZACIÓ

Els punts forts de Manresa com a localització de l'activitat de l'empresa són:

1. Hi ha ma d'obra qualificada a la zona, gent que ha passat per molts tallers i entre els més grans fins i tot per empreses grans com la Metal·lúrgia Tèxtil o la Maquinària Industrial. Aquesta cultura industrial del metall és el principal actiu de la zona.

2. Respecte a la distància, actualment no suposa un inconvenient per la millora de les infraestructures.

Punts febles:

Cal dir però que l'especialització de la comarca té els seu punt feble en la baixa complexitat tecnològica. Es fan uns tipus de productes que es poden fer perfectament en altres llocs (Turquia, Marroc, etc.); vénen a ser l'equivalent als llençols que abans es feien aquí i que ara es fan en llocs de salaris més baixos. Suggereix que el que ha passat amb el tèxtil pot passar en els propers anys amb el metall. L'avantatge és que aquí hi ha un mercat important encara que justifica la presència de plantes de producció aquí.

MERCAT DE TREBALL

S'esmenta la dificultat de trobar personal qualificat; el provenint de les grans empreses del sector que van tancar ja està col·locat. També del desfasament entre l'ensenyament a la FP, amb maquinària antiquada, i el tipus de màquines que es troben a les empreses. Tanmateix, critica la visió dels empresaris en aquest terreny, ja que aparentment voldrien que vinguessin tots ben ensenyats per l'escola (estat), cosa impossible. Va desaparèixer l'aprenentatge i els empresaris van renunciar a invertir en aprenentatge, van fer un ús dels convenis amb les escoles de FP com a peonatge barat, cosa que suposava la perversió de la mesura. Després va semblar que tots els problemes de col·locació es resoldrien -i de forma molt barata- a través de les ETT. Ara, finalment, comencen a veure que si hi ha una persona bona el millor és quedar-se-la, i que no hi ha feines senzilles que pugui realitzar una persona vinguda de fora temporalment a través de la ETT. També canvia l'ús dels convenis en pràctiques.

En aquest sentit, la visió que té els nostre comunicant és que els empresaris han mantingut durant les darreres dècades una política de personal relativament miop, buscant solucions barates que no donen resultat. Cosa que està canviant en la mesura que les tasques s'han fet més complexes.

ÚS DE SERVEIS A EMPRESES

L'empresa recorre a diferents serveis exteriors. Assessorament estratègic (IESE, Barcelona), assessorament familiar (IESE), legal (Manresa), fiscal (Barcelona), auditors (Arthur Andersen, Barcelona), tècnic (Consell Tecnològic del Bages, Manresa). Puntualment són importants assessoraments externs de llarga durada en el temps (mesos o anys): implantació d'una nova línia de producció, o canvi de sistema informàtic, en els dos casos a través de sengles empreses de Madrid.

Cal dir que l'empresa es mou a l'entorn de IESE, i algunes de les consultories importants com les dues darreres esmentades vénen vehiculades a través d'aquest centre, on s'hi fa tota la formació que l'empresa necessita.

PARTICIPACIÓ EN INSTITUCIONS I ENTITATS I POLÍTIQUES DESITJABLES

Els empresaris d'AUSA han estat sempre presents a les institucions, però sense participar-hi activament. Membres del Plenari de la Cambra, mai en llocs de protagonisme; el mateix a la Patronal Metal·lúrgica, on han participat en

juntes però sense adoptar posicions de lideratge. Tampoc han participat en la vida econòmica de la ciutat.

Pel què fa a les polítiques, no sembla que des de l'Ajuntament es puguin desenvolupar actuacions que afavoreixin l'empresa i el sector. Estan bé les iniciatives de Centre Iniciatives per a l'Ocupació, però són "cosetes". Crítica el Consell Tecnològic del Bages perquè no és de molta utilitat, si bé reconeix que a vegades utilitzen el seu laboratori d'assaigs, com també el de la Generalitat a Sant Cugat.

En qüestions de formació sí que es pot fer més coses per casar oferta i demanda, però també és crític amb l'actuació dels empresaris: és molt fàcil deixar anar idees sobre cursos a fer si no et compromets a que col·locaràs un nombre determinat de gent que en surti.

ALTRES INFORMACIONS DEL SECTOR

M'informa que el president actual de la Patronal Metal·lúrgica del Bages és el Sr. Pere Font, gerent de l'antiga CREMSA, empresa que originàriament era propietat de Maurici Serramalera, qui se la va vendre en no tenir descendència que es pogués fer càrrec de l'empresa, al grup Armstrong, amb el que ja cooperaven abans de la venda. Més tard va passar a un grup pakistaní de Londres.

7. HAYES LEMMERZ MANRESA, S. L., Francesc Villegas, cap de vendes dijous 18 de juny de 1998.

ORIGEN DE L'EMPRESA I PROPIETAT

El 1894 es crea Construccions Casals, que eren calderers; a inicis de segle deriven cap a activitats de premsa. Es fusionen amb l'empresa Oxígens i Construccions Metàl·liques, S.A. (OCOMESA) el 1929, propietat del Sr. Marquet, i tenen fàbrica a Manresa i Sallent. Comencen a concentrar la seva activitat en estampacions metàl·liques; treballen per dipòsits de motos, caps de pel·lícula de cinema, parafangs, ventiladors. Als anys cinquanta comencen a fer rodes, per a SEAT i també per a LEMMERZ i MICHELIN. Quan Seat comença a fabricar a gran escala, es troben que els manca tecnologia, de manera que el 1955 fan un contracte amb LEMMERZ d'assistència tècnica que suposa l'entrada d'aquesta empresa alemanya en l'accionariat de OCOMESA. El 1960 LEMMERZ compra la totalitat de les accions, facilitat pel fet de què el Sr. Marquet no tenia descendència que es fes càrrec de la fàbrica, i es crea LEMMERZ ESPAÑOLA S.L.

LEMMERZ era una empresa familiar de fabricació de rodes fundada el 1919. Amb el temps el grup arriba a tenir plantes a Turquia, Bèlgica, Holanda i Suïssa, i amb llicències a Canadà, Brasil, Índia, Tailàndia, Portugal i Sudàfrica.

El novembre 1997 el grup LEMMERZ es fusiona amb Hayes, grup nord-americà. Les raons de la fusió són varies, i és facilitada pel fet que el gendre

del Sr. LEMMERZ original no té descendent que es faci càrrec del negoci. La causa és que els fabricants de cotxes volen anar a produir al tercer món, i volen que els seus proveïdors els acompanyin. Per això LEMMERZ necessita ampliar i busquen un grup important que no estigui gairebé present a Europa. El nou grup manté el nom de LEMMERZ, malgrat que la família només disposa del 17% del capital: HAYES LEMMERZ. L'empresa de Manresa també canvia de nom: ara és HAYES LEMMERZ MANRESA, S.L.

La resta de la propietat són fons d'inversió americans; ara cotitzen en borsa. El grup el formen 23 empreses, però cada mes compren una empresa nova arreu del món.

PRODUCCIÓ

Inicialment fabriquen rodes de camió, de tractors, turismes, furgoneta i 4X4. El 1988 es deixa de fabricar rodes de camió i de tractor, i ara només es fan de turisme, furgoneta i 4X4.

Als anys seixanta s'implanta la fabricació en cadena, seguint el procediment fordian que copien d'Alemanya.

A Manresa fabriquen uns 8 milions de rodes l'any (38 mil diàries), i facturen uns 9.500 milions de pessetes. L'antiga LEMMERZ fabricava uns 40 milions de rodes, i actualment el grup en fabrica uns 70 milions. El grup Hayes aporta una empresa de fabricació de rodes a Sant Joan Despí, si bé aquesta fabrica rodes d'aleació d'alumini i no d'acer amb procediment d'embutició com es fa a Manresa.

Compren l'acer en làmines, i fan per separat la llanta i el disc, que posteriorment solden per formar la roda. El procés producte és senzill, però incorpora un alt nivell d'automatització i de tecnologia en el procés, així com un gran control de qualitat.

Si bé la qualitat és necessària (són avaluats periòdicament pels fabricants de cotxes i precisen de determinat nivell per aconseguir els contractes), el factor clau de la competitivitat és el preu, ja que els fabricants de cotxes usen el *global sourcing*, és a dir, demanen ofertes a tots els fabricants de rodes del món, encara que el desenvolupament d'un producte l'hagi fet una empresa determinada.

Tenen certificació de qualitat ISO, QS 2000 (Estats Units) i EAQUF (França) i són avaluats pels fabricants de cotxes periòdicament. LEMMERZ també homologa els seus proveïdors. La cadena de fabricació de rodes de Manresa és la més moderna del món.

PROVEÏDORS I REPERCUSSIÓ EN L'ECONOMIA LOCAL

La matèria primera, la xapa d'acer, la compren a Alemanya (Thyssen), França i una mica a Espanya. No tenen tallers auxiliars a qui subcontractin part de la producció (de fet fan una fase molt inicial de la transformació i el procés és senzill); només tenen un taller que els fa la matrisseria (MATRIBAGES), que

van ajudar a crear amb gent que havia treballat a la casa. Altres elements que compren són palets, plàstic i pintura. Excepte aquesta darrera, que compren a Espanya, intenten que tots els seus proveïdors siguin locals. El transport també el tenen contractat a una empresa de Manresa. El nostre interlocutor considera que la repercussió de l'activitat de LEMMERZ en l'economia local és important: olis, grasses, ferreteria, plàstics, restaurants, viatges, etc. són comprats localment.

En canvi són autosuficients pel que fa al manteniment (electricistes, etc.).

MERCAT I PROCÉS D'INTERNACIONALITZACIÓ

Exporten el 46% de la producció. Proveeixen tots els fabricants d'automòbils, amb qui negocien contractes per cada nou model de cotxe que surt, i per tant es juguen la producció durant els cinc anys que dura el model. El seu principal client és Opel i el segon VW. Proveeixen el 60% de les rodes de Seat.

L'empresa de Manresa negocia directament amb el diferents proveïdors d'arreu del món, si bé en alguns casos es coordina la producció amb la resta d'empreses del grup.

El grup ha creat recentment fàbriques a Turquia i a Ostrava (Txèquia)

MERCAT DE TREBALL

Tenen uns 430 treballadors, però havien arribat a ser uns 800. Una gran vaga el 1981 va comportar l'inici d'un procés de reestructuració i automatització de processos per tal de reduir el personal.

Necessiten molta especialització. Política de jubilar als 62 anys, que implica l'entrada a treballar de molts joves (70 menors de 25 anys en els dos darrers anys). En part la pèrdua de llocs de treball en el procés de fabricació ve compensada per l'augment de les tasques de control i verificació de la qualitat del producte.

Tenen relació amb la Politècnica i amb l'Institut Lacetània, i tenen gent en pràctiques. Però a Espanya hi ha moltes mancances en la relació escola-universitat.

Dificultat de trobar gent preparada des del punt de vista comercial, amb idiomes. La gent de la cadena que contracten necessita coneixements d'informàtica i anglès. La telefonista ha de saber anglès.

ÚS DE SERVEIS A EMPRESES

Formació: l'empresa fa ús d'escoles locals per a la formació d'anglès i d'informàtica, amb gran abundància.

PARTICIPACIÓ EN INSTITUCIONS I ENTITATS I POLÍTIQUES DESITJABLES

Participen a la Patronat, si bé clarament no els aporta massa a les empreses grans.

CANVIS ORIENTACIÓ ESTRATÈGICA I EVOLUCIÓ DEL SECTOR DE L'AUTOMÒBIL

Cal remarcar el procés d'automatització i reducció personal des de 1981. També, des de fa 20 anys, es va canviar l'estructura organitzativa jeràrquica per una de més plana i flexible, amb menys nivells de decisió. Altres competidors, com la Michelin, la tenen més jeràrquica.

Lògicament els afecten les estratègies dels fabricants de cotxes. LEMMERZ serveix a empreses que munten tota la roda (pneumàtic inclòs) com Michelin. Aquestes porten les rodes a centres logístics situats prop de la planta de muntatge de l'automòbil. Els procediments *just in time* no impliquen que baixi la producció de plantes com la de Manresa, ja que en els centres logístics només es fa el muntatge. Justament ara Seat ha demanat a LEMMERZ que instal·li un centre logístic a Pamplona (ja en tenen un a Portugal).

Afectarà en el futur la tendència a fabricar a països del tercer món?. Hom podria pensar que malgrat l'automatització de les fàbriques occidentals el fet que la producció en països tercers tingui costos més barats podria suposar una amenaça ja que es podrien importar les rodes fabricades en aquests països. A mig termini sembla que no, ja que per una banda el mercat espanyol pot augmentar encara molt (encara hi ha menys d'un cotxe per habitant), i sobretot, el producte que surt de les fàbriques de Turquia i Brasil, per exemple, no té la mateixa qualitat que el d'Europa occidental, malgrat compleixi els mínims de seguretat, de manera que els mercats estan força segmentats.

Tanmateix, hom observa que, per una banda, el sector no és gaire complex. I si en trenta anys s'ha passat de producció manual a màquines de control numèric a Espanya, no pot passar el mateix a Turquia o al Marroc?. Probablement ho veurem. Llavors ens poden quedar les fases de recerca i desenvolupament. El que passa és que en aquest punt apareix com una qüestió important la propietat i la localització dels centres de decisió i el prestigi del país. Ens expliquem: dins la fabricació de rodes d'acer, i dins el grup Hayes LEMMERZ, a Alemanya hi ha 30 empleats en R&D, a Manresa n'hi ha 11, però a Txèquia n'hi ha 20 (amb la meitat de vendes que a Manresa); això sí, a Turquia n'hi ha només 3.

8. PATRONAL METAL·LÚRGIQUES DEL BAGES. Pere Font (president) i Joan CALSINA (secretari), dijous 18 de juny de 1998

En els darrers anys s'ha produït, després de la crisi de 1993, una expansió del sector a la comarca per ampliació de les empreses existents i no pas per

vinguda de noves. Només DENSO i GATES han vingut en els darrers deu anys. Creuen que Gates va venir degut al ajuts rebuts, i DENSO pel diferencial salarial de la comarca. Tampoc han marxat empreses, si bé van tancar-ne algunes arran de la crisi esmentada.

Comentem alguna empresa que ha tancat: Sallent Industrial (Plateria Ribera o "can culleretes") es va convertir en cooperativa i diversos tallers, que al final van anar tancant. Altres empreses van sofrir la pèrdua de mercat en enfonsar-se el sector tèxtil, com la Metal·lúrgica Tèxtil i la Maquinària Industrial; altres en canvi, s'han adaptat com Ratera.

El fet de què les empreses noves s'instal·lin al Vallès es deu, segons els nostres comunicants, a l'existència de l'autopista.

Constaten l'increment en exportació de les empreses del metall, i la presència de dues empreses que fabriquen fora (METALBAGES i AUSA). Comentem la presència d'empreses foranes que han comprat empreses locals, com SITUBSA que degut a la crisi va ser comprada fa uns anys per un grup estranger i més recentment per MAGNETI MARELLI.

CREMSA, de 280 treballadors, que fan estampació i politges i cigonyals, va ser comprada fa uns anys per un grup anglès i ara per una altre, si bé mantenint l'autonomia. Tanmateix, el Sr. Font, directiu de l'empresa, manifesta que tenen projectes d'inversió i d'expansió a l'estranger que no s'han dut a terme perquè si un és el propietari es pot llançar, mentre que en cas contrari el benefici ha de ser molt clar abans que la central autoritzi la inversió. CREMSA subcontracta la matrisseria i petits utilitatges. Exporta el 30% de la facturació.

Comenten que no hi ha gairebé relació amb empreses de Sabadell i Terrassa, són àrees estanques. Tampoc es dona el cas d'empreses del Baix Llobregat que es traslladin al Bages. Comentem el cas de Midel, que fa piques per a la construcció, que té la seu i fàbrica a Gavà i una fàbrica a Santpedor. Diuen que fa molts anys que és aquí i que depèn de Roca. Seria un cas concret i especial.

Poden perjudicar a la producció comarcal els procediments *just in time*?. Creuen que de fet els centres prop de la fàbrica d'automòbils són només magatzems reguladors, on es fa el muntatge final, mentre que la fabricació es fa igualment a Manresa. Potser la diferència és que en cas de voluntat d'ampliació aquesta es faci en altres llocs i no aquí.

Els avantatges de la comarca són bàsicament el personal i les comunicacions. Del personal destaquen la pau laboral, el fet que la gent és d'aquí, hi ha poca gent de fora i poc conflicte. Remarquen el clima de col·laboració entre empresa i treballador, que porta a que s'accepti, per exemple, fer formació fora de la jornada laboral. Destaquen també la bona relació amb les escoles de formació professional (Lacetània) i la Universitat Politècnica.

Com a desavantatges destaquen la manca de promoció conjunta de sòl industrial i les picabaralles entre ajuntaments per atreure empreses.

La Patronal va néixer per fer front a la conflictivitat laboral dels anys setanta, però ara el clima ha canviat molt i s'ha orientat a la prestació de serveis a les empreses del sector, sobretot en temes de formació, recerca d'ajuts a les empreses, fiscalitat, i exportació junt amb la Cambra de Comerç. Tenen un paper important també amb les relacions amb les institucions.

9. PIRELLI NEUMÁTICOS, S. A.. Josep Griera, divendres 26 de juny de 1998

ORIGEN EMPRESA

L'antecedent de la fàbrica de Pirelli a Manresa és l'existència de l'empresa de fabricació de pneumàtics i de cambres d'aire "Neumáticos Nacional, S.A." que havia estat creada el 1917². El 1923 Pirelli entra en contacte amb la fàbrica manresana i signant un acord segons el qual Pirelli es fa càrrec de l'explotació de la fàbrica. L'any següent es produeix una fusió de l'empresa manresana amb l'empresa Comercial Pirelli, que tindrà més del 50% de les accions de la nova societat "Nacional Pirelli, S.A.". Vint anys abans, Pirelli ja havia instal·lat a Vilanova i al Geltrú una fàbrica de cables. Als anys 20 Pirelli tenia a Manresa uns 40 treballadors, el 1939 uns 400 i cap el 1950 uns 700³.

PRODUCCIÓ

Pneumàtics de turisme i 4X4, de gamma baixa i mitjana. Abans feien tot tipus de pneumàtic (camió i bicicleta) i articles de goma com les conegudes sabatilles "Wamba". Des de fa deu anys totes les fàbriques del grup s'han anat especialitzant en una cosa. Des de fa 5 anys s'ha deixat de fer pneumàtics de camió.

L'especialització s'ha vist impulsada per la unificació del mercat europeu. Abans, amb mercat protegit, es produïen tots els articles per al mercat nacional; ara la producció es fa a nivell continental.

L'article té molta competència; fabriquen sota comanda i sèries no molt llargues. Es fabriquen uns 18.000 pneumàtics de turisme diaris (120 tones). Fa uns 15 anys se'n feien 10-12.000, amb el doble de personal.

El 30% producció va a fabricants de cotxes, i el 70% es ven per recanvis.

---

² Aquesta fàbrica era successora de la fàbrica de barrets (i després de transformació de fusta) de la raó "Farigola, Castelló i Cia." amb despatx al c. Alt de Sant Pere 41 de Barcelona, situada al mateix lloc, i de la que se'n té constància documental des de 1892. El 1917 fou comprada per la societat Neumáticos Nacional, empresa constituïda a Barcelona, i en la mateixa nau fabricà pneumàtics i cambres d'aire, amb maquinària importada dels Estats Units. (Josep Camprubí: "La Pirelli (Productes Pirelli)", Regió7, dimarts 19 juny 1984, p. 16; i Josep Camprubí Plans: "Els orígens de la Pirelli a Manresa", Regió7, 19 maig 1990, p. 4; Josep Camprubí Plans: "La Pirelli Manresana compleix 70 anys, Regió7; 28 febrer 1994)

³ Josep Camprubí Plans: "Els orígens de la Pirelli a Manresa", Regió7, 19 maig 1990, p. 4.

POSICIÓ DINS EL GRUP

El grup Pirelli a nivell mundial té dos tipus de producció, cables i pneumàtics, que formen dos grups empresarials independents a tots nivells. El grup Pirelli de pneumàtics té la seu central a Milà, té fàbriques a Itàlia (Bolate -prop de Milà-, Torí i Roma), Anglaterra, Alemanya i Turquia, a més de Manresa. També a EUA (2), i 4 o 5 a Sudamèrica. L'organització és en dues grans divisions, Europa i Amèrica.

Dins el grup, a Milà s'ha abandonat la producció i ara només hi ha els HQ i R&D; es segueix produint a Bolate, pneumàtics per a turisme. A Torí, que s'ha potenciat per la seva proximitat amb la Fiat, es fan pneumàtics de camió i de turisme, i a Roma pneumàtics per tractors. Hi havia plantes a Sicília i a Grècia que es van tancar fa uns 6 anys.

El hàndicap de la planta de Manresa és que no s'hi fa investigació; se n'havia fet els anys seixanta en pneumàtics de moto, ja que hi havia diferents fabricants a Barcelona, però es va traspasar a Itàlia. Ara només s'adapten models. Si que hi ha R&D a Alemanya i a Anglaterra, on hi ha també fabricants de cotxes de gamma alta.

La planta de Turquia s'ha potenciat molt; s'hi fabriquen molta diversitat d'articles, entre ells els pneumàtics de camió que abans es feien a Manresa; la raó que no segueixi l'especialització de la resta de plantes del grup és el grau de tancament del mercat turc.

A nivell europeu, cada vegada és més gran la centralització de decisions en vendes, producció i logística. Es negocia a nivell global amb els fabricants de cotxes i s'atorga la producció del model a una o altra fàbrica d'Europa. A Barcelona hi ha la central d'Espanya de Pirelli, oficines d'administració, serveis informàtics, de personal i de compres. Tanmateix, els directors generals de país han perdut pes, ja que els caps de cada departament de la fàbrica de Manresa despatxen amb els responsables corresponents de Milà.

Hi ha un nivell de competència molt gran entre les fàbriques del grup. Mentre el mercat és gran no hi ha problemes, hi ha feina per tothom, però quan aquest disminueixi (i es preveu que passi cap el 2.002 per l'augment de la productivitat i el de les importacions de pneumàtics extra-europeus), les fàbriques menys competitives com la de Manresa (que té el cost de transformació més gran de grup) poden passar dificultats.

De fet, ja s'han tancat unes quantes fàbriques de pneumàtics a Europa, sobretot els americans, que s'han retirat, i fins i tot també dins del grup Pirelli.

Un altre problema és que Pirelli intenta especialitzar-se dins la gamma alta del pneumàtic, com a marca de prestigi, i esperen que s'arrossequin també les vendes dels productes de gamma baixa. Manresa produeix els productes de gamma més baixa, la que pot fer tothom i a tot arreu.

És un sector amb molta competència; a Europa la primera empresa és Michelin, la segona la Firestone (ara Bridgestone i en mans japoneses de fa 4

anys), la Continental alemanya és la tercera i després ve Pirelli. Darrerament ha augmentat la competència del fabricants coreans.

El 1993 Pirelli intentà controlar el seu competidor alemany Continental, l'operació fracassà i suposà una situació delicada per Pirelli. La banca italiana forçà la renúncia del Sr. Pirelli, que fou substituït pel seu gendre Tronchetti, home de confiança de la banca que ha deixat de banda el paternalisme i aplica les receptes de les *business schools* americanes.

SITUACIÓ DE LA FÀBRICA DE MANRESA

Actualment la fàbrica té 1.000 persones treballant; fa uns deu anys eren 2.000. La plantilla és molt gran, en sis o set anys es jubilarà el 70% del personal, hi ha uns 25 treballadors de menys de 30 anys i uns 70 entre 30 i 40 que han entrat fa dos anys. El que han fet és reassignar la gent que estava fabricant pneumàtics de camió a altres àrees de producció, i per això no han necessitat gent en els darrers anys.

Al contrari d'altres grans empreses on hi ha hagut conflictes laborals, Pirelli no ha fet mai una reestructuració que suposés un canvi de rumb. No ha augmentat la seva competitivitat. Si no es fes res, la fàbrica aniria cap l'extinció, per la jubilació dels treballadors i al fet que és poc competitiva.

Problemes de funcionament burocràtic i manca d'agilitat associats a la gran empresa. Fa dos anys va començar a entrar joves amb els "contractes Pirelli" que suposaven treballar el cap de setmana i per suplir els buits, amb un salari inferior als contractats fixes. Ara aquests contractes temporals haurien de ser definitius, però l'empresa ha vinculat a l'aprovació d'un pla estratègic que suposa augmentar el temps real de treball, una inversió de 2.500 milions en dos anys i la creació de nous llocs de treball. Això no ha estat acceptat pel personal i ara s'espera les eleccions sindicals de setembre. L'alternativa és clara per al nostre comunicant: o bé es fa la inversió i així amb ella s'aconsegueix abaratir el cost de producció, que augmenti la productivitat i que per tant es donin més comandes a Manresa dins del grup i possibiliti produir pneumàtics de gamma més alta, cosa que permetria ocupar més gent, o bé la lògica portarà al tancament de la fàbrica en pocs anys.

Un símptoma de l'actitud de l'empresa és que a mitjans de juny de 1.998 ha fet fora el director de Manresa, que feia 15 anys que hi era, i ha llogat en Venanci Pallissé, de Navarres, de 35 anys, que treballava a l'empresa MAI de Valls, que forma part d'un grup americà. El fet inusual que triïn algú de fora del grup fa pensar que es tracti d'un especialista en reestructuracions. Es vaticina una tardor calenta de la que dependrà el futur de la fàbrica manresana.

PROVEÏDORS I REPERCUSSIÓ EN L'ECONOMIA LOCAL

Les matèries primeres venen de fora d'Europa; n'hi ha moltes: uns 100 tipus de cautxú i gomes, dos fils metàl·lics, teixit tèxtil; negre fum ve de Europa; el sofre de Bayer, i fil de Burgos.

S'ha externalitzat moltes funcions: manteniment, càrrega i descàrrega, muntatge de llantes (el primer procés externalitzat amb una empresa a part a Abrera); logística a Exel, que ha suposat tancar les sucursals d'emmagatzematge i venda a la resta Espanya; també el teixit i el seu tractament s'ha externalitzat i, ara ja ve com a matèria primera d'Itàlia. També algunes mescleres venen ja fetes. Ara s'estan plantejant l'externalització de la producció de vapor.

Compren i donen feina a molts tallers de Manresa per fer el manteniment i peces.

MERCAT I PROCÉS D'INTERNACIONALITZACIÓ

El 30 % és exportació, però el concepte ha perdut sentit, ja que l'assignació de la producció dins el grup es fa a nivell central, de manera que es venen a Espanya articles produïts en altres llocs que potser abans es feien aquí.

ÚS DE SERVEIS A EMPRESES

Es compren serveis a enginyeries de Manresa (Suma) i de Barcelona; els serveis d'informàtica els compren a empreses de Barcelona.

PARTICIPACIÓ EN INSTITUCIONS

Participa a la Cambra de Comerç de Manresa i en altres institucions, però mai ha tingut cap paper de lideratge ni de portar iniciatives.

CANVIS ORIENTACIÓ ESTRATÈGICA

Associats amb arribada de Tronchetti el 1993.

LOCALITZACIÓ

La localització de l'empresa a Manresa es deu al fet de la preexistència de la fàbrica de pneumàtics anterior. Als anys inicials d'aquesta activitat, era molt important la presència a Manresa de molts manyans i altres oficis derivats de la tradició industrial. L'existència del salt d'aigua també era un element important.

Actualment no es detecten limitacions pel fet d'estar situada la fàbrica a Manresa; les comunicacions han millorat molt; abans sí que era més difícil el tràfic de camions.

Justament la millora en les comunicacions, juntament a l'esmentada pèrdua de pes de les direccions generals de país, faran que el proper setembre es traslladin els serveis centrals de Barcelona a Manresa. Només s'hi quedarà el servei de vendes. Això suposarà el trasllat d'unes 60 persones. Se suposa que serà aprofitat per reestructurar i eliminar personal d'aquests serveis.

C.5. ENTREVISTES REALITZADES A EMPRESES I EXPERTS TÈXTILS DEL BAGES

1. Ignasi PERRAMON. President Gremi de Cintres, dimecres 1 de juliol de 1998

Em facilita diverses fonts per més informació sobre el gremi: Mn. Gasol sobre els orígens, Jaume Sala, de Manubens S.A. té molta documentació, Lluís Virós, responsable de muntar Museu Cinteria.

Li pregunto bàsicament tres coses: per què la cinteria està tan concentrada a Manresa, també per l'evolució del sector, i sobre les estratègies que han portat a la supervivència de les empreses actuals.

SOBRE L'ORIGEN DE LES FÀBRQUES DE CINTERIA:

A Manresa era molt important la sederia, més del 50% de la indústria artesanal eren velers, era la ciutat més important d'Espanya en quant a seda. Els altres centres seders importants eren Como i Lió.

Els cintaires de Manresa també estan a la federació sedera, que és fibra continua. Al Col·legi d'Art Major de la Seda, hi ha arxius molt importants, s'hi expliquen fets com que es va cremar al port de Barcelona una partida d'articles fets a Manresa perquè no complien els estàndards de qualitat, cosa que el nostre comunicant pren com a mostra de que a Manresa no es treballés bé sinó que la producció de Manresa feia nosa a algú, tanta era la seva importància.

S'esdevingué la crisi d'aquesta activitat a causa de la manca de seda i a les plagues. Llavors es passa de la cinteria de seda a la del cotó.

A principis de segle hi havia molts telers artesanals, fent treball als pisos alts de les cases. Cucurella i Lluvià eren empresaris d'aquesta època que donaven feina i la recollien. Hi havia una doble tradició: d'una banda aquests tallers artesanals coordinats des de Manresa, (que feien veta de cotó per espartenya), i per l'altra els tallers cintaires hereus dels antics velers (seda), que sovint sofrien problemes de distribució de la matèria primera i treballaven per gent de Barcelona.

L'època artesana acaba el 1915, quan es mecanitzen els telers. Molts artesans s'establiren com a industrials (creant les fàbriques) i feren la competència a en Cucurella. Aquesta situació es va mantenir fins el 1965, en que es comencen a instal·lar els telers sense llançadora, que es generalitzà cap el 1975. Es produí un increment de productivitat de 1 a 8, de manera que qui no va entrar en aquest procés no va poder aguantar. Però aquesta solució comporta "la tirania de la màquina": per poder sobreviure cal adoptar noves tècniques que augmenten la productivitat tant que la producció no pot ser absorbida pel mercat, de manera que va caldre sortir a vendre a tot el món.

Un altre canvi ha estat la introducció del servei immediat i àgil (és a dir, el "just a temps" no és només per fabricar cotxes). Una merceria pot fer una comanda

a un magatzemista d'articles diversos, i aquest la passa a la fàbrica i l'endemà ja pot servir a la merceria.

Actualment la cinteria de Manresa produeix un 30% aproximadament de la cinteria espanyola; depèn de quins sectors s'hi incloguin és més o menys elevat el percentatge. Dins el gremi també hi ha les cintes i les cordes (de cordes hi ha una empresa molt gran a Girona).

També hi ha cinteria a Reus i a la Selva del Camp (Baix Camp).

SOBRE LA IMPORTÀNCIA ACTUAL DEL TÈXTIL

El Bages era un centre tèxtil molt gran; per donar un exemple, explica que quan hi havia l'economat tèxtil tenia uns 30.000 carnets (al final, només 700). Però ara han descobert que a la comarca encara hi ha més treballadors tèxtils que del metall, i per això han demanat a Joan Ponsa que estigui al Patronat del Consell Tecnològic del Bages.

Queden filatures al Bages?

Hi ha una filatura a Callús i a Santpedor gestionada des de Barcelona: Filatures Ibèriques, que és de capital francès. És de les poques que han quedat.

Labor a Súria, fan fils de cosir; també gestionada des de Barcelona.

SOBRE L'EVOLUCIÓ RECENT DE LA CINTERIA

La cinteria i passamaneria estava escampada per tota Espanya, hi havia molta artesanía a Castella. Avui la passamaneria ha desaparegut d'Espanya, només queda una fàbrica a Barcelona i una a València. De cintes modernes només n'hi ha una a Espanya, la Velcro a Argentona, des d'on el grup dirigeix les fàbriques de tot Europa. Ha desaparegut la veta: en queda una al Poble Nou de Manresa, i la de Joan Palau va tancar fa quatre anys.

Els productes que es fan són teixit de fibra contínua. De cremallera no n'hi ha hagut mai: en Dalmau feia cinta de base per a cremallera i la donaven a una empresa de Pamplona; aquesta va entrar en crisi i els va arrossegar a ells.

La producció més important de cremallera és a Tortosa.

A Manresa es fa cinta de sustentació, corda plana per transport, per tibar (eslinga). Indústries Ponsa és la més important; abans era al Polígon Pirelli, i ara als Dolors. També es fa cinta de decoració per persiana veneciana (en Puigarnau que abans era vetaire; ara ho porta en Valeri Capell).

Dalmau encara fa alguna cosa de cotó, cintes per confecció i merceria, i cintes elàstiques. Altres empreses importants són la Ferramon i Badia i la Manubens.

Les cintes elàstiques han perdut importància, hi ha en Brunet que ara ha anat a Sant Joan.

Trenes: hi ha un fabricant important de maquinària, en Ratera, però aquí no hi ha l'activitat de trenat. Hi havia en Pi que va tancar.

En V. Rius Clapers fa maquinaria de crochet de gènere de punt per ordit, però tampoc no hi ha telers d'això a aquí. A Mataró n'hi ha molts.

2. PERRAMON I BADIA, Ignasi Perramon, dimecres 1 de juliol de 1998

L'empresa la va fundar el 1922 en Maurici Perramon, pare del nostre interlocutor, i el 1941 degut a la demanda van obrir una secció de teixits que donava feina a 35 persones i que ja no funciona. Sempre ha estat al centre de Manresa.

El personal és tot femení, tret d'algun jove.

La compra de les fibres es fa en un mercat globalitzat. Es compra a la Seda de Barcelona, Rhône Poulin de Lió (que és un imperi que s'ha venut a un siri), Hoertch (que s'ha venut a un turc; els colorants ara els fan a l'Índia).

Els proveïdors de fil torçat són de Manresa, Castellbell (Torcidos Ibéricos). Aquests darrers s'han implantat fa poc a Puig-reig perquè a Castellbell tenien instal·lacions molt petites.

El mercat de la seva empresa és en un 70% nacional i un 30% exportació. El 50% va a la indústria de la confecció (sobretot a la Península Ibèrica; a Manresa pocs clients, ja que no hi ha confecció; sobretot a Màlaga, Galícia - Zara- i a Madrid). El 50% restant va a comercials per a ser distribuït a merceries. Explica la importància de la producció "al just a temps", a Perramon i Badia tenen milers de *ítems* diferents. També ha augmentat molt la demanda (ja que els articles han baixat de preu); tenen clients de Sevilla que fa 25 anys els feien una comanda a l'any; ara els fan comandes cada dia.

El preparat del fil el donen a fer a fora; també els acabats (empaquetatge, tallat). En canvi, es fan el tenyit ells, com quasi totes les cinteries ara.

Desenvolupen màquines a partir d'algunes que compren.

3. TINTS SINGLA. Santi Singla, dimecres 1 de juliol de 1998

ACTIVITAT DE L'EMPRESA

Tenyeixen gasa (40%), cotó fluix (30%) i fil de color (30%).

Inici activitat: empresa creada pel besavi del nostre informant, a principis de segle, per a tint de cinteria. Als anys 60 tenyien fil, i a causa de la crisi deriven cap a la gasa i el cotó. Els anys setanta van comprar màquines de blanqueig de gasa, i es van expansionar per aquí.

La fàbrica era a dalt de tot del carrer Alcalde Armengou, i per necessitats d'ampliació i per poder resoldre els problemes de sorolls i molèsties als veïns es traslladaren al polígon industrial de Santpedor el 1987.

Fa uns pocs anys el 90% de la seva activitat era la gasa, però ara la gasa ve blanquejada de la Xina (o bé crua de l'Índia). De fet són els seus clients els que importen la gasa, ells són una indústria auxiliar completa: el client els porta el gènere, ells el tenyeixen i el tornen al client.

Tenen clients de Barcelona i Saragossa, doncs a tot arreu han tancat moltes empreses i han d'anar-los a buscar a ells des de lluny. També treballen per cintaires de Manresa, però ara quasi tots tinten ells mateixos. Per a ells fan coses especials i cintes de cotó.

L'empresa més important del seu sector és Cotonifici de Badalona, dedicada al blanqueig de cotó. Fa uns anys la van comprar els francesos, semblava que el futur de la fàbrica estava assegurat, però al cap d'un any la van tancar i produeixen a França, mantenint la marca comercial.

A Manresa hi ha dos dels més grans fabricants de gasa d'Espanya: Torras Valentí (que fabrica a Tunísia) i Planas Oliveras, que fan tot el procés. A més hi ha una empresa a Terrassa i Tejidos Diáfanos (l'antiga empresa Tèxtil Carreras de Sallent, de 50 treballadors, comprada per aquesta firma) i van traslladar-se a Toledo.

Un altre gran fabricant de Manresa, Indústries Ponsa, treballa amb polipropilè, que no es tenyeix (els dos germans s'han separat, un fa la fibra a Salelles i l'altre teixeix als Dolors).

Tints Bages és la competència de Singla, només fan blanqueig de gasa.

Quina perspectiva tenen si el cotó ara ve tenyit de la Xina?

La qüestió és que si bé a Àsia la qualitat del teixit és bona, la del blanqueig no ho és (almenys ara per ara). Amb la maquinària actual, Singla aconsegueix els mateixos preus que a la Xina. Lògicament els xinesos milloraran la maquinària, però hi ha factors com la rapidesa en el lliurament i la facilitat de consulta a causa de la proximitat que fan pensar que els seus clients no portaran a tenyir a l'Orient.

Competeixen en la qualitat de l'aigua i del producte i en servei.

Especialització: colors especials, moda (fil cotó). La seva empresa ha de fer front amb agilitat a la rapidesa que imposa la moda: els fabricants veuen uns productes d'uns colors a les Fires, i ràpidament fan el teixit, el porten a tenyir i el treuen al mercat en pocs dies com si ja el tinguessin en estoc. Per tant fan sèries curtes, de 100 a 500 kgs.

Actualment tenen 24 treballadors. Lloguen peons, a través de les ETT.

L'evolució del sector tèxtil ha estat la següent: crisi forta als anys setanta, estabilitat als vuitanta, els anys noranta aguantant a mínims i des de fa dos anys es treballa més.

Els seus clients són de la província de Barcelona i de Toledo. Han mirat de fer contactes a l'estranger, però és molt difícil.

Els són del gremi de tintorers de la província de Barcelona, que està a Sabadell. manifesta que tenen poc contacte amb la resta del sector tèxtil, i es sorprèn de que a la presentació de l'estudi Adaptex no hi havia ningú.

Esmenta el cas d'una cooperativa de teixidors petits (entre 25 i 30), que coordina en Calvet de Santpedor, fan llençols, camises, etc. El coordinador fa de comercial, busca comandes i reparteix la feina entre els teixidors. (tornem als inicis, com a única forma de competir en productes madurs, i absorbint així la força de treball en atur?).

4. CINTES DALMAU. Andreu Dalmau, dimecres 1 de juliol de 1998

Preguntem quines són les claus de l'èxit en la supervivència de les empreses del sector en una època que ha vist tancar tantes empreses:

1- La clau és la diversificació, per tal de poder afrontar les oscil·lacions de la demanda. Per això ells fabriquen articles per mercaderia, magatzem, impressió, i calçat.

2- Fer articles complicats i difícils, fugint dels que pot fer tothom (les grans produccions les fan a Orient): coses de moda, especialitats, i de tecnologia més complicada. Això implica fer fabricacions curtes, a vegades de només un dia, fet que implica un important esforç d'adaptació del personal.

3- La rapidesa i el servei al client són els altres elements necessaris en el moment actual.

Han fet un canvi de maquinària important. Les màquines amb llançadora, que eren molt ràpides, se les han tret fa 3 o 4 anys i les tenen a Tunis en una societat filial.

La nova maquinària els permet més agilitat, ara els telers tenen de 2 a 6 cintes, i ha suposat un esforç d'adaptar el personal.

Abans estaven associats a uns mecànics per fer telers, però actualment la maquinària no es pot fer d'aquesta manera i ja no existeix la societat.

Dalmau ha participat en la creació de diverses empreses filials, algunes a l'estranger (Tunis i Brasil) i altres a Solsona i Cabrianes. En una d'elles era un *joint venture* amb una empresa americana amb la que tenien una relació comercial (eren els representants dels seus productes) i amb una altra italiana.

La fàbrica de Cabrianes plasticava teixit i tela per a etiquetes. En el cas de Tunis fan cinteria per a exportar; el cas del Brasil és diferent, ja que produeixen allà (cèrcols i gafets per sostenidors i cotilleria) davant les dificultats d'entrar al mercat brasileny produint des d'aquí (a causa de les barreres duaneres i al cost del transport).

La matèria primera, fibra sintètica, la compren aquí i el cotó també. La filatura la compren a Girona (Inacsa).

El tenyit el fan ells mateixos, com totes les cinteries ara.

La maquinària: màquines d'agulla noves són italianes, però van ser absorbits per Muler (suïssos). Aquests feien les màquines amb llançadora i ara les fan d'agulla; són els més forts. També hi ha uns fabricants anglesos, Bonas, que s'ha unit amb Muler. A Taiwan i a Xina, també hi ha fabricants, molt més barats, si bé les màquines no són tan bones. Van comprar una màquina a Taiwan, que era fabricada a la Xina, per 800 mil pessetes (aquí valen 2 milions); després els van oferir la mateixa directament de la Xina per 600 mil.

Opina que el motiu de la concentració de cintaires a Manresa és per la tradició de fer vetes a les cases, que féu que hi hagués molts operaris que coneixien l'ofici.

Entitats: creu que el Gremi no té gaire activitat. Pel què fa a la relació entre les empreses, cal dir que es prenen els tècnics, ja que no n'hi ha al mercat. La formació es fa a l'interior de l'empresa. Remarca que hi ha problemes per trobar personal format, ja que Lacetània va deixar de fer l'especialitat de tèxtil. Ara es vol fer formació a través del CTB, i el gremi hi està implicat.

El CTB va comprar màquines a través de la Cambra de Comerç, però eren antiquades i ja no serveixen.

5. Antoni NIUBÓ, antic director de fàbriques tèxtils al Bages i al Berguedà; gerent del Consorci de Formació i Iniciatives de Cercs-Berguedà, divendres 17 de juliol de 1998.

Amb Antoni Niubó parlem de les característiques del tèxtil al Bages i al Berguedà i de la seva crisi. Les qüestions sobre polítiques de desenvolupament al Berguedà i el paper dels diferents agents es troben l'annex corresponent.

Pregunta: Per què el tèxtil del Bages i el Berguedà es va quedar fabricant productes de poc valor afegit i no es van orientar, com va passar a Terrassa, Sabadell, o Mataró cap a la confecció i a la moda?

El factor fonamental és que l'empresariat d'aquí era més conservador. El cas de Mataró és un empresariat nou en el sector, no tradicional i orientat cap al

mercat. Més que el factor de llunyania dels gestors o de la propietat forana (barcelonina) de la gran fàbrica, la qüestió clau és que l'empresariat és poc receptiu al canvi. Comenta que l'empresari del sector primari ha estat més receptiu i hi ha hagut experiències reeixides d'adaptació a les noves circumstàncies (ramaders Pirineus, agroturisme).

La crisi del tèxtil era previsible. Tanmateix, els empresaris tenen la percepció que les crisis venen de fora i que no s'hi pot fer res. Hi va haver també una mala resposta a la crisi a causa de les anàlisis superficials en què va caure fins i tot la mateixa administració. Aquesta aconsellava els empresaris que invertissin i renovessin la maquinària. Però no els deia que havien de canviar el tipus de producte. Així, molts van comprar maquinària, però això va suposar produir més del mateix que feien sempre, de manera que si no podien vendre la fallida era total. El cas de Ferrer de Vilada és un exemple d'aquesta situació, si bé tampoc havien invertit tant com es creien els treballadors de l'empresa: als anys setanta sí que tenien tecnologia punta, però a inicis del noranta no. En el cas de Viladomiu Nou, en el que Antoni Niubó va intervenir a petició d'empresa i sindicats per acostar posicions en moment de crisi, aquests havien sofisticat tant la producció i el disseny que el mostrar de productes els costava un pressupost exagerat donada la situació financera de l'empresa.

Les empreses que han sobreviscut han estat en alguns casos a base de capacitat d'aguantar apretant-se el cinturó, i sobretot a través de reorientar la producció cap a nous productes de més valor afegit i orientats al mercat.

A més el tèxtil és un sector molt afectat pels factors conjunturals. Moltes empreses contemplaren l'exportació no com un element estratègic sinó tàctic. Així, exportaven només quan el tipus de canvi era favorable i els permetia grans guanys, i quan no era així deixaven d'exportar, amb la qual cosa no consolidaven mercats. Actualment el tèxtil supervivent va molt bé i les empreses tenen grans beneficis, però si es donés una modificació del tipus de canvi i un enfortiment de la pesseta suposaria un problema greu.

Finalment, hi ha hagut una mala solució per a la crisi industrial: la política de subvencions aporta una falsa millora de la competitivitat que es manifesta quan aquelles desapareixen. Així, l'empresa Abanderado de confecció es va instal·lar a Olvan amb 300 llocs de treball i s'hi va mantenir mentre va durar la subvenció; després van reduir l'activitat i actualment només mantenen uns pocs llocs de treball per què els deu interessar tenir un lloc de distribució. Altres empreses de confecció van venir a instal·lar a la comarca, per l'existència d'una abundant mà d'obra, disciplinada i que accepta salaris baixos. De fet molta d'aquesta mà d'obra que lloguen les empreses de confecció és femenina, acostumada a treballar a casa cosint. I és que el treball a domicili ha existit sempre. A Sallent fa anys que s'hi fa. Sobre l'abast del treball submergit en aquest sector, és difícil de mesurar-ne la importància.

Pel què fa a la filatura, aquesta no presenta tantes oscil·lacions com el teixit, i les que queden funcionen, si bé n'han tancat moltes.

Pregunta: Estratègies de les empreses supervivents locals

Pel què fa a les estratègies de les empreses tèxtils locals supervivents, l'existència de mà d'obra abundant, dòcil i barata seria el factor que explicaria la implantació de fàbriques a llocs rurals com Castellgalí i Solsona per part d'empreses cinteres manresanes. Pel que fa a l'estratègia de produir en països del Tercer Món, sovint el que fan és sofisticar la producció que es fa aquí i fabricar un producte bàsic a Tunísia, Brasil o Santo Domingo. Bonser (fabricació de camises) ho fa. És a dir, hi ha una estratègia de diversificació i entrada en nous mercats, al costat d'aventura empresarial.

L'Associació Bages Berguedà Tèxtil (BABERTEX) està formada per empreses petites que treballen a mans (subcontractació) per altres que comparteixen serveis i comercialització; tenen un gerent que fa de comercial. Intenten desenvolupar producte propi tot i seguir treballant per altres.

Pregunta: Fins a quin punt les empreses que s'han instal·lat en les naus de les colònies es mantenen? Aquests casos són antics treballadors que es planten pel seu compte?

En el cas de la Colònia Vidal ja no hi queda cap empresa. A Viladomiu Nou s'hi han posat dues empreses tèxtils, però no són d'antics treballadors sinó foranes. En conjunt, es pot dir que les colònies no tenen més d'un 20% d'activitat. En certa manera s'ha perdut oportunitat d'aprofitament d'un sòl industrial ja existent que hauria permès que, per exemple, la fusteria del poble, que no podrà pagar el preu d'unes instal·lacions en un polígon industrial, s'hi traslladés. S'ha desaprofitat sòl industrial existent.

Sobre el model d'industrialització del Berguedà. Alguns industrials eren de Sallent, Manresa, Berga.

Sobre Filatures Esteve i el Grupo Santanderina. L'origen del Grupo Santanderina és una fàbrica de Cantàbria que estava passant mals moments i un administratiu de Can Marsal hi va anar com a tècnic per fer-se càrrec de la fàbrica. Ho va arreglar, i van seguir una política d'expansió a través de la compra de fàbriques. En van comprar una a Mataró, Cal Metre de Gironella, Acabats del Berguedà i el Grup Esteve. A l'inici a la fàbrica de Cantàbria feien roba laboral, i després han canviat a teixit i moda.

6. Rosa ESCALÉ. cap de disseny del Grup Santanderina, antiga empresària de Textures, ex-membre de la junta del Centre Industrial de Manresa i Comarca, dijous 22 de juliol de 1998.

La moda de les camises estampades a partir dels anys setanta per una banda i l'inici de les importacions de camises de Turquia -que es canalitzaven a través

d'Alemanya- i d'altres països de sous baixos per l'altra, van fer baixar la demanda de les camises tradicionals que es feien al Berguedà.

Pel què fa al cotó, era el germà pobre, produïa un article de poc valor com els llençols i tècnicament poc complicat, de manera que fou el sector en què es van especialitzar els països que s'industrialitzaven. El procés de la llana, especialització de Sabadell i Terrassa, era en canvi més sofisticat, i no tingué tanta competència.

El desenvolupament a València una important indústria cotonera submergida, amb salaris més baixos, s'afegí a la competència dels països d'incipient industrialització. L'estructura de les colònies feia difícil la reconversió.

Un altre fenomen que influí és que els anys seixanta alguns dels grans empresaris, que ja vivien a Barcelona i estaven deslligats del territori, invertiren en immobiliària a la Costa del Sol, que donava uns beneficis especulatiu molt més elevats que la filatura i el teixit. L'última gran empresa de la zona que va tancar fa pocs anys fou indústries Burés de Castellbell, empesa per la fallida de les seves inversions immobiliàries.

Actualment hi ha dos grups forts de cotó a Espanya, un a València i un a Santander, fora dels llocs on tradicionalment hi havia hagut activitat. El grup Santanderina va néixer d'una empresa local de Cabezón de la Sal, prop de Torrelavega. En un moment fou comprada per empresaris catalans. Feien roba de treball. Hi posaren de responsable el Sr. Parés, que era un muntador de Can Marsal, colònia de Puig-reig (Berguedà). Allí van beneficiar-se d'una situació de nul·la conflictivitat laboral en uns moments en què hi havia vagues a tot el país, de manera que es va consolidar i va créixer. Van seguir una política de comprar fàbriques i ara en tenen 12 ó 13. En tenen a Vic, terres de l'Ebre, Girona (filatura), Galícia, diverses filatures al Berguedà i Acabats del Bages a Monistrol de Montserrat.

En aquesta empresa ha estat molt important el paper de l'empresari Parés, que defineix com un personatge. El repte de futur serà si és capaç de transformar-se i treballar en equip; aquí no s'hi està acostumat.

En el sector del cotó cal estructurar l'empresa a nivell internacional i fer inversions en acabats. En la llana, cal apostar per la qualitat i la moda. Tanmateix, la competitivitat de les empreses depèn de l'evolució de la borsa, de preu del cotó i de qüestions polítiques com si es renovarà o no l'acord multifibres.

Però el tèxtil no ha mort al Bages i al Berguedà. Comenta el cas de Navarcles, d'on ella és originària i el seu germà té una empresa tèxtil. Allí a principis de segle hi havia tres fàbriques grans. Ara hi ha les mateixes diversificades en petites empreses; són empreses que estan especialitzades en producte tècnic i no comercialitzen. Els seus clients són a Alemanya.

A la pregunta de per què no es va reconvertir el tèxtil de la comarca, ho atribueix al fet de la dependència forana de les grans empreses, i a l'estructura

de la colònia. Ella havia fet classes de teoria de teixits a treballadors i contramestres de les colònies i n'havia tret les següents impressions: "la gent està acostumada a què la manin", i "en una colònia no veus el món de fora".

L'única colònia que ha seguit funcionant ha estat Serra i Feliu (l'Ametlla de Merola), perquè l'empresari ha estat al peu del canó, han reconverit la producció i fabriquen un bon producte. Tanmateix no és competitiu, per qüestions d'estructura. Considera que l'empresari és una bona persona i s'ha preocupat molt de la fàbrica i de la situació dels treballadors (va muntar una nova fàbrica al costat perquè hi treballessin els acomiadats) però és poc agressiu comercialment. Fa uns anys que esta en suspensió de pagaments i han hagut de vendre el salt d'aigua i altres elements de la colònia per poder subsistir.

Les grans empreses de Manresa també eren de propietat forana, i el sector no estava estructurat localment, tret de la cinteria. La raó de què la cinteria hagi subsistit és que és un sector molt especialitzat, on hi ha poca competència i que no ha precisat de grans inversions per reestructurar-se, ja que la maquinària és menys complexa i més barata que la del teixit ample.

Sobre el centre Industrial de Manresa i Comarca, no en té notícies recents; ella n'era membre de la Junta fa uns divuit anys i llavors funcionava exclusivament com un centre de formació per gent que estava treballant, si bé el seu origen és de mútua de socors.

La gran patronal cotonera és AITPA (Asociación Industrial Textil del Proceso Algodonero), que representa els principals fabricants espanyols. Fa poc van voler integrar representants de les petites empreses i el seu germà Valentí Escalé va entrar a la Junta. Hi ha una altra associació empresarial a Sabadell que acull els més petits, però que ha pres un caràcter reivindicatiu, i per això alguns han preferit integrar-se a AITPA.

7. Xavier CODINACHS, Consell Tecnològic del Bages, dilluns 27 de juliol de 1.998

La conversa gira entorn l'Associació Babertex. Explica que els orígens de la iniciativa es dona els anys 1.992-93 quan hi ha moltes petites empreses (de 8-12 telers) que en tenen 4 o 5 d'aturats perquè no hi ha feina. Es tracta d'empreses que fan teixits a mans, a les que donen feina les grans empreses. Se'ls planteja el problema de sortir a fora a buscar la feina i fer la comercialització.

Les 13-14 empreses que a l'inici constitueixen Babertex com a agrupació d'interès econòmic arriben a ser unes 17. Paguen conjuntament un gerent (Ramon Calvet), que aconsegueix comandes, estableixen la seu social en un local municipal a Gironella.

A partir de 1.993 millora la conjuntura, però el comportament oportunista d'alguns dels membres (fent tractes directament amb clients que els havien vingut a través de Babertex) fa que la iniciativa es refredi. D'altra banda el gerent no aconsegueix que algunes empreses emprenguin el camí de la millora en la gestió (moltes no creuen necessari comprar fax), ni vegin la necessitat de fer producte propi; la majoria no segueix aquesta via.

D'aquesta manera, les tres o quatre empreses que s'entenen millor constitueixen una societat limitada, Baber, SL, que està a Artés.

Des del CIDEM s'hi intervingué, quan en Xavier Codinachs era el delegat a Manresa, igual que el Consell Comarcal, la Cambra de Comerç i l'Ajuntament de Manresa, per donar suport a la iniciativa. Totes aquestes institucions van donar mig milió de pessetes a fons perdut per a la realització de l'estudi de viabilitat i dels tràmits de constitució. A més, l'Agrupació Babertex es finançava amb les quotes de les pròpies empreses.

Hi havia empreses de Manresa, Monistrol, Calders, Sallent i Navàs.

Comenta que es va iniciar una agrupació similar al Berguedà, que li sembla que no ha quallat⁴.

En relació al Centre Industrial de Manresa i Comarca, explica que fan classes de formació de teixits i filats, que el president és Sebastià Rosell i que un altre dels responsables és Valeri Capell. Ara col·laboren amb la iniciativa del Pol de Formació.

Respecte a la presència d'empresaris manresans en les associacions empresarials, recorda que Antoni Valentí, de Torras Valentí, és el president de la patronal espanyola més important del tèxtil, la AITPA, i que Ignasi Perramon és membre de la Federación Nacional Sedera, a més de president del Gremi de Cintres.

En relació a la cinteria, considera que el sector ha tendit a especialitzar-se en productes com el propilè, que el mercat ha fet una selecció de les empreses i que han sobreviscut els que són capaços de produir qualitat, o bé els que tenien pagats els telers i instal·lacions i per tant han pogut anar aguantant. Comenta que les empreses més importants són Torbal, Disfasal, Planas Oliveras, i Ponsa (que ha passat de 125 a 200 treballadors).

---

⁴ Valentí Escalé ens informa, en conversa telefònica mantinguda el 23 de setembre de 1.998, que es constituí a Berga una agrupació de 13 teixidors a mans, anomenada APINTEX, que va fracassar a causa de la manca de confiança entre el comercial que feia de gerent i els fabricants.

C.6 ENTREVISTES REALITZADES A INSTITUCIONS DEL BAGES

1. Montserrat RIBERA. delegada del CIDEM al Bages i al Berguedà, divendres 14 de març de 1.997

a) sobre polítiques de la Generalitat:

REEQUILIBRI TERRITORIAL: El Solsonès i el Berguedà en són beneficiàries en raó de la seva regressió demogràfica. L'any 1.994 s'hi afegixen 4 municipis miners del Bages (Cardona, Súria, Sallent i Balsareny). Els beneficis arriben fins el 15% de la inversió a fons perdut per la creació de l'empresa, ampliació o trasllat a les àrees de reequilibri, sempre que hi hagi creació de llocs de treball. El 1.996 i el 1.997 no s'ha dotat pressupostàriament el programa a causa de les dificultats pressupostàries del Govern de la Generalitat.

b) impressions sobre la dinàmica industrial del Bages i del Berguedà

BAGES

El Bages s'ha recuperat en els darrers anys. Les noves vies de comunicació, autopista i eix transversal obren expectatives. Les causes de la remuntada són: la proximitat a Barcelona; l'existència de serveis a les empreses desenvolupats; l'existència de sòl industrial buit i a preus baixos. Això es concentra a l'eix de Llobregat (sobretot a Sallent) i en els sectors de l'alimentació i metal·lúrgic.

El 1.994 hi ha moltes inversions al Bages, potser perquè s'integren els quatre municipis miners a programa de reequilibri territorial. Els darrers dos anys (1995 i 1.996) hi ha poques inversions en l'esmentat programa. Cardona, en canvi, és molt difícil de promocionar: no hi van empreses.

Al Bages es treballa molt la qualitat a les empreses. Grup de 60-70 empreses en programes de qualitat de la Generalitat. A més hi ha 10-20 més que hi col·laboren, ja que són prou grans per fer-s'ho sols. Moltes empreses fan innovació tecnològica, desenvolupen nous productes, etc.

BERGUEDÀ

Al Berguedà la dinàmica és molt menor, però hi ha inicis de diversificació. Hi ha un grup de qualitat, en el que participen unes 16-17 empreses, sobretot del sector alimentari, si bé encara és molt artesanal (els Consells Comarcals han impulsat productes artesanals alimentaris de denominació comarcal; al Bages són més industrials, a Berguedà més artesanals). A l'alt Berguedà no existeix aquesta dinàmica.

Política de recuperació de colònies industrials, com a sòl industrial. Algunes colònies s'han parcel·lat: Colònia Vidal, La Plana (4-5 empreses), Viladomiu Nou (el Vell, en canvi, està buit), Cal Tiera (Colònia Manent de Puig-reig), Sallent (4 empreses), Palà. Altres colònies estan buides: Navàs, la que hi ha anant cap a Gaià, Balsareny.

Altres iniciatives de colònies: Can Vidal (Museu Tèxtil), Sant Corneli (Museu Minería), Projecte d'itinerari cultural-turístic al llarg de les colònies des de Navàs a Can Rosal.

c) Empreses que s'han localitzat al Bages i al Berguedà

multinacionals captades des de Barcelona:

NIPODENSO. Polígon de Sant Fruitós, electromecànica. (japonesa)

GATES VULCANO. Balsareny. Feien corretges, ara fan una altra cosa. (americana)

AMP. Berga. Estan a Barberà del Vallès.

COMERCIAL MAGRIÑÁ (GRUP ESPELM), (grup català), Berga, fan bàscules.

amb política de reequilibri territorial:

NURDENS. Sallent, formigó.

ARCO IRIS, multinacional, Sallent.

d) altra problemàtica detectada:

Formació: La Formació Professional forma especialitats que no tenen sortida. Es fan massa administratius i falten tècnics, quadres mitjans, i especialistes en oficis com matrissers o soldadors.

e) Línies de treball del CIDEM:

- Informació i assessorament. Han fet jornades sobre finançament i qualitat.
- Qualitat. La impulsen a través d'associacions o institucions, per desenvolupar consciència de qualitat. Assessoria externa: CIDEM subvenciona part de costos d'assessoria, per aconseguir certificat ISO com si només volen millorar la qualitat.
- Innovació tecnològica. Ajuts propis del CIDEM, entre 35-50% de la despesa, fins a 7 milions, en projectes que no superin els 30 milions. Suport i assessorament a altres ajuts de la CEE i del govern espanyol, que són per més diners. CIDEM treballa amb PIMES, que no es podrien sol·licitar.
- Internacional. Ho fan des de Barcelona, per captar inversions.
- Reequilibri territorial. Ajuts de la Generalitat (a part dels incentius dels ajuntaments, impostos, etc.)
- Artesania. Es fan estudis d'assessorament, CIDEM ajuda a pagar els estudis.

2. Begonia CUBO, coordinadora del Centre d'Ocupació i Iniciatives de l'Ajuntament de Manresa, dijous 4 de juny de 1.998

El Centre d'Iniciatives Ocupació (C.I.O.) neix l'octubre de 1.997 com a servei municipal integrat en el Departament de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Manresa, per tal d'impulsar i potenciar de forma més coherent i coordinada les tasques de foment de l'ocupació. El seu origen immediat és l'Escola Taller que va ser creada l'any 1.990 amb finançament de programes de l'INEM per tal de rehabilitar l'edifici de la Casa de Caritat (el qual acull ara els locals del

C.I.O.). Altres programes que es realitzaven amb recursos de la Generalitat, l'INEM o bé de la Comunitat Europea, entre ells els cursos ocupacionals per a joves i els d'inserció laboral de dones desfavorides, s'integren al C.I.O.

L'any 1.998 l'Ajuntament de Manresa ha creat la marca "Manresa Progrés" que integra els tres instruments de política de promoció econòmica: el C.I.O., el Consell Tecnològic del Bages, i Fira de Manresa.

Actualment els serveis que presta el C.I.O. són els següents: atenció personalitzada als aturats per tal d'orientar-los sobre com buscar feina i definir un itinerari d'inserció laboral, cursos de formació sobre el mercat de treball i de formació ocupacional, gestió d'una borsa de treball, programes de garantia social com el Pla de Transició al Treball (que inclou pràctiques en empreses), assessorament i seguiment de projectes d'auto-ocupació i creació d'empreses.

La tasca de suport als aturats porta al C.I.O. a haver de treballar de forma coordinada i a relacionar-se amb altres departaments municipals, sobretot amb els d'Urbanisme, Serveis Socials, i el FORUM (societat municipal per a la rehabilitació de Casc Antic). A més, tenen una estreta relació amb el Consorci d'Iniciatives i Formació Bages Sud (entitat de promoció econòmica de característiques similars al C.I.O. per a cinc municipis de la comarca, el qual gestiona l'observatori del mercat de treball de la comarca) i col·laboren amb projectes concrets amb el Consell Tecnològic del Bages (CTB) i eventualment amb altres institucions.

Entre els programes realitzats en col·laboració amb altres entitats destaca els quatre següents:

a) Projecte ADAP de reconversió tèxtil, que ha suposat la realització d'un estudi sobre el sector (amb participació del Consorci del Bages Sud i el CTB), i la realització de cursos de reciclatge per a aturats (per part del C.I.O.) i per a les empreses (a càrrec del CTB).

b) La creació enguany d'un "Pol de Formació", amb participació de la Universitat Politècnica, la Fundació Universitària del Bages, el CTB, la Caixa de Manresa i la Cambra de Comerç i les patronals, amb l'objectiu de programar cursos de formació i reciclatge per al personal de les empreses. S'ha contractat una persona que ho coordina i els cursos començaran el setembre de 1.998.

c) L'estudi sobre els nous jaciments d'ocupació al Bages realitzat conjuntament amb el Consorci d'Iniciatives i Formació del Bages Sud.

d) Projecte per a foment del teletreball, conjuntament amb el CTB i el Consell Comarcal del Bages.

3. Josep CAMPRUBÍ DUOCASTELLA, director del Consorci de Formació i iniciatives Bages Sud, dimarts 9 de juny de 1.998.

L'origen del Consorci és l'escola taller del Pont de Vilomara, que va ser fundada per Joaquim Collado (actualment primer tinent d'alcalde de Manresa), amb programes de l'INEM. El projecte inicial era traslladar-se a la casa Caritat de Manresa, però la pèrdua del govern municipal del PSC a Manresa el 1.987 frustrà aquesta possibilitat, ja que l'equip de CiU optà per gestionar directament una escola taller que rehabilités l'edifici de Casa Caritat.

El 1.989 la Fundació Eco-Mediterrània avalà l'Escola Taller del Pont de Vilomara com a centre de formació en temes medio-ambientals. D'ella en sorgiren cinc o sis empreses d'auto-ocupació i així s'amplià el camp d'activitats cap al suport d'aquestes empreses i en el camp de desenvolupament local, cosa que els portà a crear un viver d'empreses.

Per al desenvolupament d'aquestes noves activitats, l'any 1.992 crearen el Consorci de Formació i Iniciatives del Bages Sud, integrat pels ajuntaments del Pont de Vilomara, Castellbell i Sant Vicenç de Castellet (tots ells governats pel PSC), i amb el suport de l'INEM i la Diputació de Barcelona. Més endavant s'hi afegiren els altres dos ajuntaments del Bages Sud governats per CiU, Monistrol de Montserrat i de Castellsalé. Des de l'inici, establiren convenis de col·laboració amb els sindicats CC.OO. i UGT.

L'octubre de 1.997 es traslladen a Sant Vicenç de Castellet, en primer lloc perquè tenien la voluntat d'estar situats a la capital del territori, després perquè al Pont de Vilomara no podien créixer, i finalment perquè l'Ajuntament de Sant Vicenç els facilità l'actual edifici, que rehabilitaren amb fons europeus. Per aquest motiu, l'alcalde de Sant Vicenç substituï el del Pont de Vilomara com a president del Consorci.

Els àmbits d'actuació són la promoció d'emprenedors, la gestió dels programes de formació ocupacional de la Generalitat i dels programes de l'objectiu 3 del Fons Social Europeu, però estan especialitzats en temes d'ocupació.

El Consorci, malgrat estar en principi destinat al desenvolupament del Bages Sud, ha tingut tanmateix un paper com a agència de desenvolupament del conjunt de la comarca, ja que al principi era l'única entitat existent al Bages amb aquesta finalitat, sobretot en els aspectes de formació d'emprenedors i en temes medio-ambientals. És per això que des de 1.995 gestionen l'Observatori d'Observació del Mercat Laboral del Bages, i estan integrats en la xarxa d'Observatoris de la Diputació de Barcelona.

Han realitzat també els següents estudis d'abast comarcal: 1. "Detecció d'oportunitats econòmiques per al desenvolupament de la comarca del Bages" (encarregat a la Fundació CIREM), 2. Sobre la promoció de la cultura emprenedora, 3. Sobre els nous jaciments d'ocupació al Bages (conjuntament

amb l'Ajuntament de Manresa), 4. Sobre l'experiència dels nous jaciments d'ocupació.

En augmentar l'Ajuntament de Manresa la seva activitat en el camp del desenvolupament local, el Consorci s'ha anat centrant en el territori del Bages Sud, i ara dedica especial atenció al sector de la pedra, molt important a la zona. Tenen una bona relació amb l'Ajuntament de Manresa i els seus instruments de política de promoció econòmica i desenvolupament local.

Actualment tenen un pressupost de cent milions de pessetes, dels quals entre un deu i un vint per cent els generen amb recursos propis, i la resta correspon a subvencions externes en funció dels programes que realitzen. La plantilla ha passat de les 3 persones a l'inici del Consorci a les deu actuals. Ressalta que els ajuntaments no fan cap aportació econòmica al Consorci, ni s'impliquen suficientment amb el projecte. Troba a faltar lideratge polític que seria necessari per a impulsar el Consorci i en general la política de desenvolupament local.

Comenta la iniciativa comunitària ADAPTEX, en la que han treballat en els dos darrers anys, amb l'objectiu de facilitar l'adaptació d'empreses i treballadors del sector als canvis del mercat de treball. Es tractava de reconvertir l'activitat de les empreses i de capacitar els treballadors que s'havien quedat sense feina per a poder treballar en altres sectors. Concretament, han analitzat el sector tèxtil de la comarca, han fet seminaris per a promoure la creació d'empreses i per consolidar les existents, activitats de formació per a treballadors i aturats recents, i de reorientació laboral per a antics treballadors del tèxtil.

De fet han canviat l'orientació del programa i ara creuen més no en la reconversió de la base econòmica de la comarca sinó en aprofitar la tradició industrial de la zona i potenciar altres productes. Posa com a exemple de sectors que es poden potenciar els tints (hi ha un empresa a Monistrol que funciona), la confecció (Torcidos Ibéricos té 200 treballadors a Castellbell i una fàbrica nova a Puig-reig, i hi ha una empresa que fa camises de qualitat a Navàs).

El problema del Bages Sud és que predominen els tallers tèxtils petits sense productes propis, la manca de tradició empresarial, i la manca de mà d'obra qualificada. Sant Vicenç té una de les taxes d'atur més grans de la comarca.

Un altre problema del Bages Sud és la inestabilitat política i les baralles entre els ajuntaments i els partits, a més de la manca de sòl industrial adequat. Les empreses que volen ampliar han de marxar dels pobles; algunes han marxat al polígon de Bufalvent de Manresa, i no en venen de noves.

El Consorci té una gran relació amb les empreses del Bages Sud. Edita un butlletí cada quinze dies amb informació de normatives, ajuts a empreses i licitacions. També mantenen una borsa de treball (el 1.998 han gestionat 60 contractes). Realitzen també activitats de formació a partir de la demanda de les empreses (han fet cursos de col·locadors de pedres i marbres, d'idiomes,

informàtica i de venedors), i d'assessorament fiscal, comptable i legal a les empreses.

Pel què fa als sectors predominants al Bages Sud, el més característic és el de la pedra, tant l'extracció com la fabricació de marbre i altres materials de construcció, que dona feina a unes 300 persones. Actualment passa un bon moment, i les empreses volen dinamitzar-lo constituint una denominació d'origen basada en la qualitat. El tèxtil dona feina a unes 700 persones, i hi són especialment importants els acabats i el teixit de fibres. El metall té uns 340 treballadors, i no té trets definidors propis; és important la fusteria metàl·lica, que proveeix el mercat local. És interessant també ressaltar la importància dels ocupats en la construcció, uns 400, que treballen per tota la comarca. Finalment, com a sector econòmic cal destacar també el de comerç i restauració, amb mil ocupats, entre els que es compten els del Monestir de Montserrat.

Passem a comentar a continuació la situació dels projectes de desenvolupament que hi ha a la comarca del Bages i el paper de les institucions. Creu que el Consell Comarcal no juga cap paper, i que els ajuntaments no han acabat d'apostar per la promoció econòmica. Manresa, malgrat l'impuls que hi han donat darrerament, no la té com a bandera, i tampoc a nivell català s'aposta pel desenvolupament local. Destaca l'aposta del Pont de Vilomara per la indústria medi-ambiental: ha creat un "polígon verd" on s'hi han instal·lat una planta de reciclatge de piles i una altra de neveres.

Alguns projectes de la comarca tenen un producte visualitzable, com el del turisme del Moianès, la mina de Sal de Cardona, i el del Parc Fluvial de les Colònies (assessorat pel Consorci Bages Sud). En canvi el de potenciació turística del poble vell de Súria no acaba de visualitzar-se. Considera que molts d'aquests projectes no acaben de connectar amb el teixit empresarial.

4. Joaquim COLLADO, Primer Tinent d'Alcalde de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Manresa, dimecres 10 de juny de 1.998.

La política de promoció econòmica de la ciutat de Manresa es basa en tres instruments: el C.I.O., el CTB, i la Fira. S'ha constituït la marca "Manresa Progrés" per visualitzar l'acció coordinada dels mateixos i dels agents econòmics de la ciutat.

Del C.I.O. ja n'hem parlat amb Begoña Cubo. Del Consell Tecnològic del Bages destaca que forma part de la xarxa espanyola de centres de tecnologia avançada (Federación Española de Entidades de Innovación y Tecnología). Esmenta el directori d'empreses de la comarca elaborat pel CTB i l'estudi en curs sobre els polígons industrials al Bages. Com a centre de serveis, el CTB disposa d'un Laboratori de Control de Qualitat Metal·lúrgica i un Centre de Qualitat Mediambiental. Aquests dos centres es desenvolupen en el marc del projecte universitari, i s'integraran en el futur al nou Campus per tal d'aprofitar al màxim les sinèrgies amb la universitat UPC de Manresa.

Les actuacions estratègiques d'actuació del CTB per a 1.998 són: el "Pol de Formació Contínua", el Centre d'Innovació i Tecnologia "CIT", i l'assessorament en qualitat. El "Pol de Formació Contínua" ha sorgit de l'estudi promogut per la Caixa de Manresa (LUDEVID 1997) i està format per les universitats (FUB i UPC), el CTB i la Cambra de Comerç. És un centre amb imatge pròpia, que té com a objectiu orientar la formació contínua i coordinar els seus continguts per tal d'evitar duplicitats i adaptar els programes a les necessitats de les empreses. Pel què fa a l'activitat com a centre CIT, l'objectiu per a 1.998 és entrar en programes de recerca pels laboratoris, potenciar el laboratori de Qualitat Metal·lúrgica i crear el Centre de Qualitat Ambiental. L'assessoria en qualitat va orientada a facilitar l'obtenció dels certificats ISO 9000 i ISO 1400 per part de les empreses.

La Fira de Manresa es troba limitada a dos certàmens anuals: Expo Bages i Expo Neu. Malgrat les seves limitacions, hi ha la voluntat de dinamitzar-la, i s'està estudiant la possibilitat de fer un certament de qüestions ambientals.

Però el projecte estrella és el Campus Universitari. Em lliura el document del Pla d'Equipaments realitzat per l'estudi de l'arquitecte Llop, que preveu la concentració en un nou campus als terrenys de l'antic Escorxador Municipal, i al costat de l'Escola Universitària Politècnica, de tots els equipaments d'ensenyament superior de la ciutat. A la vegada, l'actuació suposa la urbanització d'un sector important de la ciutat i la construcció d'un nou accés a l'Eix Transversal. El projecte té quatre fases, i es preveu que la seva execució estigui finalitzada l'any 2.003. La primera fase, fins a l'any 2.000, està valorada en 700 milions de pessetes que seran aportats per fons FEDER (350 milions), la UPC (100), el Comissionat d'Universitats de la Generalitat de Catalunya (100), l'Ajuntament de Manresa (100), i la Caixa d'Estalvis de Manresa (50).

Una altra qüestió estratègica és la política de polígons industrials. Davant la dispersió de la política de promoció de sòl a escala comarcal, on cada ajuntament anava pel seu compte, l'Ajuntament de Manresa proposà la gestió mancomunada del sòl industrial. No s'ha avançat massa en aquest terreny (ens diu que l'Ajuntament de Sant Fruitós no s'ha presentat a les reunions a les que se l'ha convocat), però tot i així estan volen plantejar la creació d'un instrument jurídic "neutre", que pugui ser acceptat pels ajuntaments de la comarca.

De la resta d'iniciatives de la comarca esmenta el programes liderats pel Consell Comarcal (veure entrevista a Josep Camprubí Casas), el de promoció del sòl industrial comarcal de forma conjunta a través d'una pàgina a Internet (en el que participa el CTB), i el de promoció del teletreball.

Comenta que en els darrers dos anys hi ha hagut un impuls important de les iniciatives de promoció i de projectes. En aquest sentit, fa referència al paper de la Caixa de Manresa i els dos projectes concrets sorgits de l'estudi Ludevid: al Pol de Formació, i el de convertir la Sèquia en una via verda. Aquest darrer té bastant avançat el disseny i es preveu portar a terme en dos anys; suposarà la construcció de rutes que es podran fer a peu i en bicicleta, i l'establiment d'un corredor biològic.

Comenta també el paper de Josep Alabern al front del Col·legi d'Enginyers Industrials i com a impulsor del Museu de la Tècnica i el CTB. A un altre nivell, exposa l'actuació de FORUM, societat municipal per a la rehabilitació del Barri Vell.

Pel què fa a la Cambra de Comerç i Indústria de Manresa, afirma que l'Ajuntament de Manresa hi ha tingut una bona relació. En la data de celebració de l'entrevista feia pocs dies que el Sr. Jordi Santasusana havia substituït com a president el Sr. Francesc Santasusana, i esperaven continuar el mateix nivell de cooperació. Creu que la Comissió d'Indústria de la Cambra (portada pels Sr. Pujol de Polits Bages i pel Sr. Alapont de S.A. Masats) funciona bastant bé, mentre que la promoció del comerç és bastant deficitària.

En un altre ordre de coses, esmenta la signatura d'un Pacte per a l'Ocupació entre l'Ajuntament i els sindicats CC.OO. i UGT.

Exposa també que intenten aprofitar la posada en funcionament de l'Eix Transversal per promocionar la ciutat. Així, hi ha hagut presència d'un estand de Manresa a les fires de Vic, Girona i Lleida, i s'ha fet una campanya de promoció conjunta amb Vic, anomenada "L'Eix Uneix".

Participen també en un *lobby* de pressió amb les ciutats de l'Eix del Llobregat i de l'Eix E-9 des de Toulouse fins a Manresa, per tal de presentar el Llobregat com a àrea de desenvolupament amb futur (diu però que des de l'entitat Barcelona Regional no ho veuen clar).

Finalment, parla del projecte de construir un centre logístic per al transport de carretera, amb serveis per a les empreses de transports, ja que creuen que la localització de la ciutat és bona per a un equipament d'aquest tipus. Tanmateix, i malgrat que el CTB està treballant en la definició del projecte, no sembla prou consistent com per convèncer els decididors de Barcelona.

5. Josep CAMPRUBÍ CASAS, director del Centre Integrat de Telecomunicacions Avançades (CITA) del Consell Comarcal del Bages, dimarts 23 de juny de 1.998.

El C.I.T.A. va néixer el com un programa de la Generalitat per dotar de mitjans informàtics i de SIG els Consells Comarcals (van començar 4 Consells i ara n'hi ha en 15). En reduir-se els pressupostos públics també es va reduir l'ambició del programa, de manera que el grau de funcionament dels C.I.T.A. ha estat funció de l'interès dels polítics o dels tècnics de cadascun d'ells, i per tant els camins que han seguit han estat diferents.

El C.I.T.A. del Bages ha defugit la funció d'aparador tecnològic prevista inicialment en el programa, per centrar-se en temes concrets de suport a la modernització informàtica dels ajuntaments de la comarca, i de prendre en aquest terreny iniciatives que no pot fer el Consell Comarcal com a tal. En el

primer dels camps hi treballen dues persones i mitja, i s'han dedicat a gestionar la compra i homogeneització de programes per als ajuntaments, i a fer pàgines *web* dels municipis. L'experiència en el terreny informàtic els ha portat a entrar en el de la informació; així, han elaborat una col·lecció de "Rutes del Bages", que estan editades en fulletó a més de pàgina a Internet, i comencen a introduir-se en temes de formació (programes de formació de funcionaris municipals en informàtica).

L'autonomia de funcionament del C.I.T.A. li ha permès, a més, desenvolupar altres programes que podríem considerar propis d'una política de promoció econòmica de la comarca, que el Consell Comarcal, per la migradesa dels seus pressupostos i competències, i sobretot pel caire d'organisme de tramitació burocràtica en què s'ha configurat, no portava a terme. D'aquesta manera, el C.I.T.A. ha anat assumint un paper d'instrument de dinamització en determinats camps simplement perquè no hi havia ningú més que ho fes. Cal ressaltar que el Consell Comarcal no té cap departament dedicat a la promoció econòmica de la comarca.

Hi ha dos programes amb finançament europeu que es desenvolupen a iniciativa i sota el lideratge del C.I.T.A.: el de promoció industrial i el de foment del teletreball.

Davant la constatació que no hi havia cap element de promoció de la comarca, van decidir, juntament amb el CTB i la Cambra de Comerç, fer un treball per completar l'estudi dels polígons industrials realitzat per Ludevid per als municipis de la rodalia de Manresa (projecte Premi Caixa de Manresa) i ampliar-lo a tota la comarca. El resultat serà un opuscle de promoció del sòl industrial del Bages, en la doble versió impresa i en pàgina *web*. A més, es preveu la realització d'una base de dades d'empreses i productes (és a dir, completar la que va elaborar el CTB i posar-la a Internet). El programa, tot just iniciat, costa 11 milions de pessetes, la meitat de les quals són aportades per la Unió Europea i l'altra meitat conjuntament pel Consell Comarcal, la Cambra de Comerç, la Caixa de Manresa, la Federació d'Empresaris, i l'Ajuntament de Manresa.

El programa de foment del teletreball, amb un pressupost de 116 milions de pessetes, té per objectiu fer una anàlisi de quines empreses de la comarca són susceptibles d'incorporar formes de teletreball i fer un pla d'acció per a potenciar-lo. Hi hauria un estudi sobre quines àrees professionals són susceptibles de poder incorporar el teletreball, i la realització de propostes d'organització del treball per part de les empreses i de formació del personal interessat en el teletreball. Es preveu també la confecció d'una borsa de teletreball a Internet. El programa es realitza entre 1.998 i 1.999, i el finançament va a càrrec de la Unió Europea (el 50%); la Generalitat (el 20%), i la resta és assumit per les institucions locals (Consell Comarcal, CTB i Cambra de Comerç).

El plantejament del projecte, que ha interessat a la U.E. perquè era l'únic projecte espanyol que plantejava el teletreball industrial (si bé el tema ha estat també treballat per bascos i un equip de les Balears), i estan molt interessats

en la difusió del concepte i en què es desenvolupin contactes internacionals al voltant del tema. El plantejament del projecte és que d'aquí a 10 ó 15 anys el teletreball serà un fet normal, i que a hores d'ara és l'única acció que podrà evitar l'èxode rural i la congestió de les ciutats.

A més dels dos projectes ressenyats que compten amb suport de programes europeus, esmenta l'existència d'un organisme local anomenat INTERSET, l'objectiu del qual és la divulgació de Internet al Bages. Està format per l'Ajuntament de Manresa, el Consell Comarcal, la Caixa de Manresa, el CTB, la Fundació Universitària del Bages, i la Cambra de Comerç. Entre les activitats realitzades per aquest organisme hi ha unes jornades de formació, una pàgina web, i una iniciativa anomenada "ciutats tecnològiques".

El C.I.T.A. ha desenvolupat també una segona línia de treball en temes relacionats amb el medi ambient. Per una banda és responsable de la coordinació de les Associacions de Defensa Forestal de la comarca en les accions de prevenció i lluita contra els incendis. Per l'altra, estan elaborant una cartografia "ambiental" dels municipis de la comarca a on defineixen les unitats i tipologies de paisatge. En aquesta línia, han fomentat el compromís dels ajuntaments en defensa del paisatge. En el mateix àmbit d'actuació ambiental, Camprubí comenta els avanços recents fets en la recollida selectiva de les escombraries i en la construcció de deixalleries.

Demanam a continuació a Josep Camprubí que ens doni el seu punt de vista sobre els projectes locals de promoció que han endegat algunes poblacions de la comarca. Cal dir que el nostre entrevistat uneix la perspectiva que li dona la feina que realitza en l'organisme autònom del Consell Comarcal amb la que li dona la presidència de l'empresa editora del diari Regió7. Considera com a positiva la funció del Consorci del Bages Sud, sobretot en el terreny de la formació, que no el tractava ningú. Considera que la manca d'unió política ha limitat el camp d'actuació i els ha fet restringir-se als municipis del Bages Sud, i que la perspectiva que poden tenir es troba en convertir-se en un grup de pressió.

Pel què fa al Moianès, els municipis s'han agrupat per potenciar el turisme, perquè hi ha gent que hi creu, no com a la resta del Bages. Volen treure partit de coses petites i el Consorci d'Iniciatives Turístiques del Moianès va a totes les Fires; han organitzat trobades gastronòmiques a Collsuspina, i promocionen els carquinyolis de la zona.

Els municipis del Parc de Sant Llorenç (Navarcles, Talamanca, Mura i Sant Fruitós) estan iniciant la promoció conjunta del Parc, a iniciativa de Navarcles. La idea dels promotors és que es pugui incloure el monestir de Sant Benet en l'oferta, actualment tancat al públic. Navarcles aporta el "llac" que té al Llobregat.

Cardona ha sofert una recessió minera molt greu, i han apostat fort pel turisme. És el segon punt turístic de la comarca, després de Manresa (el Moianès vindria després). Al Saló de Turisme de Catalunya hi van Manresa i el Bages conjuntament.

6. Jaume VILANOVA, Director del Servei Escola-Empresa de Barcelona Comarques (Direcció General de Promoció Educativa), impulsor de la Fundació Lacetània, dijous 22 de juliol de 1.998

El 1.983 i per iniciativa del nou equip directiu de l'Institut de Formació Professional Lacetània de Manresa s'inicia el programa de pràctiques a centres de treball. Només es feia abans a la Garrotxa i a Esplugues, a partir de la figura de l'aprenent.

Amb el pas dels estudis de Mestratge Industrial a Formació Professional es va produir un desprestigi social d'aquests ensenyaments; la nova direcció de l'Institut es va proposar de superar la divisió entre el món de l'empresa i el de l'ensenyament i dignificar la Formació Professional. Jaume Vilanova va ser l'encarregat del Departament d'Orientació de l'Institut, i de posar en marxa el programa de pràctiques a es empreses. Va visitar la Patronal Metal·lúrgica del Bages (Sanllehy i Calsina), i la Cambra de Comerç (Sanllehy).

Amb els anys es va considerar que calia dotar d'una estructura permanent la cooperació entre empreses i l'Institut, ja que a més de les pràctiques s'havien desenvolupat altres iniciatives: Jornades Tecnològiques, donació de material, etc. Per això es va plantejar la creació d'una Fundació, que en Vilanova va negociar amb en Sanllehy. Es va crear el 1.990 i ha funcionat perquè el mateix Sanllehy i el seu successor a la presidència de la Cambra de Comerç, Francesc Santasussana, han cregut en el projecte.

La Fundació volia donar un marc legal a la cooperació que ja funcionava; formen part del patronat l'Institut Lacetània, la Cambra de Comerç i Indústria, la Patronal Metal·lúrgica del Bages, la Caixa d'Estalvis de Manresa, l'Ajuntament de Manresa, el Consell Comarcal del Bages, l'Escola Universitària Politècnica de Manresa. Al cap d'un any s'hi van incorporar els sindicats. L'any 1.996 es va convidar a entrar-hi tots els instituts de la comarca, ja que uns quants ho havien demanat anys enrera, i passen a formar-ne part sis instituts. Com a realitzacions més importants de la Fundació Lacetània, valora les aportacions econòmiques i de maquinària de les empreses als centres d'ensenyament

La Fundació Lacetània ha estat pionera, la segona a Catalunya després de la d'Olot. Creu que l'experiència dels centres que pel seu compte van iniciar les pràctiques a les empreses ha fet que avui sigui obligatori a tot Espanya que aquestes es realitzin; ha estat una referència per la l'escola pública i la privada.

En relació al Berguedà, comenta que no hi havia cap centre de Formació Professional Pública. Sobre les raons que en el recent mapa escolar no hi ha estudis de formació professional al Berguedà, ho atribueix a què des dels instituts de secundària de la comarca no es van fer propostes en aquest sentit en el moment de l'elaboració del mapa escolar.

C.7. ENTREVISTES REALITZADES A EXPERTS I INSTITUCIONS DEL BERGUEDA

1. Esperança HOLGADO, directora àrea d'empreses del Consorci de Formació i Iniciatives de Cercs-Berguedà, divendres 28 de novembre de 1997

L'origen del CFI de Cercs es remunta al tancament de les mines, el 1.989. L'any 1.987 Carbons de Berga (filial de FECSA), que ocupa 700 persones a la comarca, es posa en contacte amb les institucions per tal de planificar la reconversió del seu personal. Cal dir que abans existia l'Escola Taller, que es pot considerar un antecedent del CFI.

Són membres del Consorci, Carbons de Berga, INEM, Ajuntament de Cercs, Diputació de Barcelona, i Generalitat de Catalunya. Formen part de la Junta General representats polítics d'aquestes institucions (diputat provincial i directors generals de la Generalitat, respectivament). La Comissió executiva la formen funcionaris de les mateixes administracions més el gerent del Consorci.

L'organització del Consorci és en dues àrees: Formació-Inserció i Empreses. Formen part del Centre Europeu d'Empreses Innovació (*Business Innovation Center*) i estan homologats com a centre de transferència tecnològica.

Si bé el seu inici està vinculat a la reconversió de les mines i el seu àmbit d'actuació és el municipi de Cercs, a partir de l'any 1.991 passen a treballar a tot el Berguedà, i entren també en nous temes, com el desenvolupament turístic.

Sobre la reconversió de la mina, comenta que el Departament d'Indústria de la Generalitat i l'INEM van establir una subvenció de tres milions de pessetes a les empreses que contractessin a miners, a part dels ajuts a les empreses de fora que s'establien al Berguedà en raó de la política de reequilibri territorial.

Entre les empreses beneficiades, esmenta LIVEN, de "fritos de maíz", així com altres petites empreses formades per ex-miners que treballen en voladures, topografia, telefonia.

Entre els programes en que treballen des de l'àrea d'empresa, hi ha els següents:

a) RECHAR. Antics municipis miners, per afavorir la creació i el creixement d'empreses. Objectiu 2 de la Unió Europea. També hi participa el Ministeri. EL CFI fan l'anàlisi i l'avaluació dels projectes que s'hi presenten i ho passen al Ministeri. Els projectes poden rebre fins al 40% del seu cost, sempre que suposi la creació de llocs de treball.

b) RETEX. (per zones de reestructuració tèxtil). Igual com l'anterior, és per projectes de desenvolupament general.

c) ILE. Iniciatives Locals d'Ocupació.

d) Autoempreses. Servei del Departament de Treball per tal d'afavorir que els projectes de creació d'empresa facin un Pla d'empresa .

En l'àrea de formació, col·laboren en programes de la Diputació de Barcelona d'inserció laboral i ofereixen programes formatius a les empreses i Ajuntaments.

2. Joan ROMA, diputat al Parlament de Catalunya pel PSC i Alcalde de Borredà, dimarts 23 de juny de 1998.

Comencem parlant de la dinàmica de la comarca. Considera que el flux de població dels pobles cap a Berga s'ha debilitat; el que sí que es manté és que gent de la comarca comprí una vivenda a la capital comarcal, ja sigui com a inversió o bé en previsió de futur per anar-hi a viure de gran.

Considera que en els darrers vint anys hi ha hagut una consolidació de la comarca. Abans la gent de La Pobla de Lillet anava a Campdevànol (Ripollès), els de Borredà anaven a escola a Ripoll i a Vic, i els del baix Berguedà anaven a Manresa per proveir-se de serveis. En canvi, en les dues darreres dècades Berga s'ha consolidat com a capital natural de serveis de la comarca.

Sobre el transvasament de població dels pobles Berga, hi ha tres grups: matrimonis amb fills per raó d'estudis, gent gran per tenir accés a serveis hospitalaris i assistencials, i compra de pisos per inversió que no estan ocupats. D'aquests darrers creu que n'hi pot haver uns sis cents o set cents. Aquesta és la causa principal del l'actual boom urbanístic de Berga, que és desproporcionat si només atenem la seva dinàmica demogràfica i industrial.

Respecte als pobles, alguns d'ells han crescut degut a un transvasament de segones residències en primeres. Constata que el Berguedà s'està convertint en un destí turístic, i que el canvi s'ha produït en els darrers deu anys. En aquest terreny, les tendències són a un augment de la segona residència, i a la proliferació d'activitats vinculades al turisme: residències casa de pagès (fa deu anys n'hi havia sis o set, i ara més de 40); càmpings (2 o 3 fa vuit anys, ara n'hi ha 17); també el nombre de restaurants ha augmentat molt, sobretot al centre de la comarca i a l'alt Berguedà. Esmenta que també en el terreny del turisme comencen a donar-se iniciatives al baix Berguedà: s'han establert càmpings a Gironella i a Puig-reig, i s'han rehabilitat colònies industrials com a pisos de segona residència.

Esmenta un fenomen nou, un reflux de població al voltant de Berga: es construeixen xalets als pobles del voltant de Berga, per gent que prefereix viure als pobles petits i desplaçar-se a treballar a la capital comarcal. Un altre fenomen nou és el pas de segona residència a primera, per part de gent del cinturó industrial, de Manresa, o de Sabadell i Terrassa.

Una activitat en expansió, a més dels serveis vinculats al lleure, són els serveis personals: assistència social, centres de dia, telealarma.

Un tema que causa inquietud és la implantació de la ESO, ja que els pobles petits perden escoles i els nens han d'anar a escola a pobles més grans; a la llarga hi ha el temor que les parelles joves se'n vagin dels pobles petits. A més, es perd vida social, ja que al voltant de l'escola sol generar-se molta activitat cultural i social.

Pel que fa a les noves activitats econòmiques que estan sorgint, valora les possibilitats de la nova generació de joves que no han conegut el sistema de colònies. Molts d'ells intenten establir activitats lligades al lleure i al turisme, com per exemple la hípica, que es pot practicar en uns quants llocs al costat de l'embassament de la Baells. És però un tema molt lent.

El polígon de la Valldan està saturat, i hi ha tot tipus d'activitat. Hi ha empreses innovadores d'alimentació, comercials, del vidre. Existeix una associació d'empresaris del Polígon de la Valldan. Entre les empreses instal·lades allí esmenta Liven (del sector d'alimentació: fan *snacks* per aperitius, té 150 treballadors, la majoria ex-miners de Berga i moltes dones); AMP, Berimpres, A+C, Comercial Magriñá (bàscules). El polígon supera els 700 llocs de treball i s'està plantejant l'ampliació. La majoria de les empreses són de fora, i les causes per instal·lar-se són el baix cost del sòl industrial (el polígon era del Ministeri d'Obres Públiques, que ven el sòl més barat que INCASOL, l'empresa de la Generalitat); la bona situació, baixa conflictivitat, els sous baixos, i els incentius. Entre aquests darrers, podem esmentar que el Ministeri subvencionava amb tres milions de pessetes la contractació d'antics miners.

A la resta de la comarca el tèxtil que ha quedat sobreviu bé. La filatura continua sent important a Castellar de n'Hug, Pobla de Lillet, Guardiola, Avià, Sant Jordi. Hi ha també una certa renovació del tèxtil, com la instal·lació de Torcidos Ibéricos a Puig-reig.

S'han instal·lat també empreses de transformació de la fusta i serradores. De fet era il·lògic que no hi hagués transformació en una comarca que talla tanta fusta. S'ha triplicat el nombre de serradores. Esmenta, per la seva importància, la Serradora Boix de Puig-reig, que consumeix tanta fusta com la suma de les altres de la comarca. Comenta que abans es portava la fusta a l'empresa Tradema, a Solsona. A Borredà han passat de una serradora a tres.

Han aparegut activitats innovadores en el sector agroalimentari. Creu que en aquest camp es pot avançar molt més (diu que estan al 20% del que hi podria haver), en activitats com conserves vegetals, formatges artesanals, melmelades, mel, bolets i condiments de bolets.

La millora de les comunicacions ha canviat la situació. Hi ha una tendència al trasllat d'indústria des d'altres comarques al Berguedà. Apareixen projectes vinculats a l'existència d'aigua i de sòl. Moltes empreses embotelladores d'aigua han fet prospeccions; creu que s'hi poden instal·lar dues o tres més. El problema és que aquest procés és molt lent: es van perdre deu mil llocs de treball en tres o quatre anys i es recuperen en comptagotes. La part positiva

del procés és que es tracta de petites empreses disseminades, que semblen més segures.

El problema és que el jovent marxa de la comarca, i les noves empreses que s'instal·len no troben personal qualificat. Hi ha un sol centre de FP, el col·legi Sant Francesc de Berga, que és privat. Aquest, però, ha evolucionat poc, manté una certa rutina: no fa estudis de turisme, per exemple. El 80% dels estudiants marxen i no tornen, i mots joves en edat de treballar han de buscar feina cap al Bages, tot i que molts segueixen vivint al Berguedà.

A Borredà, molta gent treballa a Prats de Lluçanès i a Sant Bartomeu del Grau (fàbriques de Puigneró), com també molta gent de Puig-reig, Gironella, Montmajor, Sagàs.

Moltes cases de pagès han estat abandonades, i en aquests moments s'estan venent totes. En primer lloc, a privats, per a segona residència (i també a alemanys per a primera residència), i també a empreses d'Osona que tenen granges de porcs i necessiten terrenys per a abocar els purins.

Pel que fa a la dinàmica de les ciutats, Puig-reig sembla refer-se des de fa dos o tres anys. Allí les colònies estan abandonades, excepte Ametlla de Merola, i part de la gent ha anat a viure al nucli urbà. S'hi han instal·lat indústries, i sembla que es poden crear prou llocs de treball.

Gironella sembla més encaixonat entre Berga i Puig-reig. No té terme municipal, i té dos polígons desocupats. Força gent treballa a Manresa i a Puig-reig. Puig-reig té l'avantatge de trobar-se més a prop de l'àrea de Manresa i de tenir un terme municipal més gran. L'Ajuntament també es més agressiu.

A l'alt Berguedà és molt difícil la implantació de nova indústria.

Segueix havent dificultats per al desenvolupament endogen. Esmenta l'associació d'empresaris del Berguedà, dirigit per l'empresari Josep Canudas de Bermaq. Considera que en general els alcaldes són poc actius, i el Consell Comarcal té un paper passiu. Respecte al Pla Estratègic que va ser aprovat fa un parell d'anys, es mostra escèptic sobre el mateix.

A nivell polític, la major part dels alcaldes són de CiU. Berga ha tingut alcalde convergent des del 1.979, excepte 4 anys degut a que es va presentar a les eleccions un grup escindit de Convergència. A Puig-reig hi ha alcalde de ERC amb un pacte de govern que inclou tots els grups municipals, i l'Ajuntament és molt actiu (abans governava CIU). A Gironella governa CiU amb majoria absoluta, si bé els vuit primers anys va governar Progrés del Berguedà, grup promogut pe partit socialista.

La resta de municipis són governats per CiU, excepte Olván (ERC i PSC), Avià (Independents i PSC), Guardiola de Berguedà (Progrés del Berguedà), Vilada (PB), Borredà (PSC), Sant Jaume de Frontanyà (PSC) i Gósol (PSC).

Comenta alguns dels projectes que han sorgit a la comarca:

- Parc Temàtic de la Natura. És escèptic, degut als problemes de finançament. El projecte sorgeix fa dos o tres anys i el promotor és Jaume Barniol, empresari del Càmping de Berga. Es vol fer en una finca entre Berga i Oliván. El projecte consta d'una primera fase de 600 milions de pessetes i el total puja a 2.000 milions.

- Parc Fluvial de les Colònies Industrials. És interessant, però el veu a llarg termini. Es pot fer en fases successives. El problema és que o hi ha acció decidida.

- Caserna de Berga. S'hi ha instal·lat nous serveis: Mossos d'Esquadra (policia autonòmica), residència per a la tercera edat, escola d'hosteleria.

- Altres iniciatives com el museu de la mineria, la ruta dels Bons Homes o el parc de la Baells tenen el problema que hi falta actuació decidida, una aposta clara i lideratges.

En general, i respecte a les iniciatives vinculades amb el turisme, el problema és que no hi ha hagut un motor, ha faltat dinamisme dels alcaldes i creure en els projectes. Per altra banda la manca de cohesió interna a CiU dificulta les actuacions.

3. Xavier CAMPILLO, geògraf resident al Berguedà i expert en temes de muntanya; professor de la Universitat Autònoma de Barcelona, dimarts 7 de juliol de 1998.

Comenta les iniciatives sorgides per incentivar el turisme al Berguedà:

1. La Pobla de Lillet i Castellar de n'Hug: carrilet des de La Pobla, visita als Jardins Artigas (jardins Gaudí), Clot de Moro i Museu del Transport, i final a Castellar de n'Hug. Guardiola de Berguedà s'hi vol apuntar com a inici del trajecte, però troba dificultats perquè l'espai del carrilet està ara ocupat per la carretera.

2. Vallcebre: museu de dinosaures i geològic, al voltant del ferrocarril de les mines.

3. Museu de la mineria a Sant Corneli.

4. Parc Temàtic de la Natura a Berga, amb mostra de tota la fauna europea. Conté projectes de recuperació de llúdrigues, mostra de vida rural, depuradora biològica. El projecte tècnic és dels mateixos de Port Aventura. El promotor és en Jaume Barniol, propietari del càmping de Berga i empresari local. Campillo considera que el projecte és seriós i que va avançant. Es tracta d'una curiosa aliança entre un promotor immobiliari i grups naturalistes. Hi ha un conveni entre la Diputació de Barcelona (Esports i Turisme), Generalitat (Afers Interdepartamentals), Ajuntament i Consell Comarcal per tirar-ho endavant. En

aquests moments de definició del projecte hi treballa una biòloga de Sant Julià de Cerdanyola. Quan estigui en ple funcionament donarà feina a 150 persones, especialment de dos col·lectius que tenen dificultat de col·locar-se a la comarca: titulats superiors (licenciats en veterinaris, biòlegs, etc.) i personal femení (per als serveis del parc).

5. Vall de Pedret.

6. Aprofitament turístic de l'embassament de la Baells. Campillo considera que manca coordinació entre l'Ajuntament de Cercs i el de Vilada. Pel què fa al projecte d'aquest darrer, considera que l'àrea del Molí de Cavaller reuneix poques condicions (manca facilitar l'accés a l'aigua, està brut i descurat) i l'edifici que han fet és de mal gust i mal acabat.

En parlar de Vilada esmenta que només hi ha dues botigues que s'hagin adaptat al turisme, la resta de botigues i serveis no són de qualitat. Hi ha una xarxa de rutes de la Portella que no acaba de funcionar.

Esmenta la importància de coordinació dels municipis de Vilada i La Pobla per tal de promoure la creació d'un Parc Natural del Picancel i Catllaràs, arribant fins a la Portella, idea avançada per Enric Lluch a les Jornades d'Urbanisme i Ordenació de Territori al Berguedà i que serviria per vendre bé l'entorn. Comenta la dificultat de coordinar iniciatives, ja que els ajuntaments només pensen en el seu terme. Posa el cas de la Pobla de Lillet, que limita al Parc del Cadí-Moixeró i n'és la porta d'entrada, però actua com si aquell no existís.

El nombre de càmpings i de residències casa de pagès ha augmentat molt en els darrers anys; hi ha hagut un desenvolupament rural basat en agroturisme, de tipus familiar.

Sobre el fenomen de desindustrialització les potencialitats del turisme al Berguedà, comentem que el model d'industrialització del Berguedà va presentar característiques de tipus colonial, basat amb la depredació de recursos (mineria, central tèrmica, aprofitament d'energia i mà d'obra barata per part d'empreses foranes) amb una alt impacte ambiental en el cas de les activitats mineres i tèrmiques de l'Alt Berguedà. La desindustrialització permet posar en valor per a l'aprofitament turístic un paisatge que abans no el tenia. El model tradicional industrial del Berguedà era incompatible amb una explotació de la indústria del turisme -més enllà de l'excursionisme tradicional-, de manera que la desindustrialització obre noves oportunitats d'un desenvolupament més harmoniós i, potser, amb més control local.

4. Carme CIRERA, Alcaldessa de Vilada, dimecres 8 de juliol de 1998.

Sobre el fenomen de la desindustrialització a Vilada:

Hereus de J. Ferrer i Germà va tancar fa 7 anys, amb 33 treballadors. Havia arribat a tenir 180 treballadors. Tenia màquines velles i mala relació amb els

sindicats. Hi ha la sensació que va aguantar massa. El germà de l'empresari té fàbrica a Berga i també la fàbrica de baix de Vilada.

Alditex es crea l'any 1993 ó 1994. És filial d'una empresa de Cerdanyola del Vallès, els mateixos que han muntat una fàbrica a Casserres. Els treballadors cobren el mateix que fa deu anys a l'empresa anterior, i es fan tornos de cap de setmana, matí, tarda i nit alterns, amb males condicions de treball. Ara han plantejat a l'Ajuntament que volen ampliar per fer tints i acabats, però volen que l'Ajuntament els faci una depuradora; també han estat mirant altres emplaçaments; diuen que si no se'ls fa potser hauran de marxar.

A més hi ha una empresa amb 5 ó 6 persones que tenen treballadors en règim d'autònoms.

Vilada ha tingut i té un pes industrial important, i gent de tota la comarca hi anava a treballar. Part dels treballadors que es van quedar a l'atur han anat a treballar a Berga, a Puig-reig (La Plana, Canudas) i altres treballen a Alditex. Alguns tenen concedida la incapacitat laboral i moltes dones es dediquen als serveis domèstics.

Hi ha empreses que s'han interessat per instal·lar-se a Vilada. Un és un *consulting* de Sabadell que estudia la creació d'una àrea lúdica; una altra iniciativa és per instal·lar una incineradora de residus, i també una empresa de filatura del Grup Esteve.

Altres activitats econòmiques són una serradora on treballa poca gent. En el camp de turisme, hi ha dues cases residència de pagès, una és les Eres de Guardiola (fa vuit anys era l'única). Hi havia un projecte de fer un càmping a les Eres de Guardiola, però finalment no es va fer per manca d'acord entre els inversors.

La Diputació de Barcelona va fer el 1996 un estudi sobre desenvolupament turístic al voltant del Pantà de la Baells, dels municipis de Cercs i Vilada, però l'alcaldeessa es queixa que Cercs va per lliure. En el marc d'aquest projecte, s'ha potenciat una àrea lúdica de serveis al Molí de Cavaller, on la Diputació ha pagat una depuradora. Hi ha un edifici que en el seu dia va ser construït per l'Ajuntament de Barcelona i que va revertir a l'Ajuntament de Vilada. Hi ha encara problemes d'accés i hi manca infraestructura, si bé s'ha millorat. Actualment s'ha concedit la seva explotació (activitats de lleure, nàutiques, rutes d'excursions, bar) a una empresa de Manresa (els de la casa de colònies de Can Candi, que està al costat, no s'hi van presentar). La gent que ho gestiona són nous en el negoci. Hi comença a anar molta gent, sobretot el cap de setmana.

A més, hi ha un Club Nàutic que usa el pantà i les instal·lacions del Molí de Cavaller, però el gestionen gent de fora i no garanteixen les activitats nàutiques per a la canalla a les que es van comprometre. També hi ha un club privat d'activitats esportives que usa una base nàutica dins el municipi de Cercs: el Club La Baells, que té una important quota d'entrada.

Pel què fa a les institucions i agents de la comarca:

Associació Comarcal d'Empresaris del Berguedà: l'anterior gerent era de Vilada; va modernitzar la gestió i organitzà jornades per empresaris i cursos de formació pels aturats.

ConSORCI de Formació i Iniciatives Cercs-Berguedà. Té l'etiqueta d'haver nascut a iniciativa de la Diputació. Valora positivament les seves activitats, però esmenta que falla la borsa de treball i el contacte amb els empresaris que poden oferir feina. L'escola taller, iniciada pel Consorci, segueix funcionant de forma independent. Pels problemes de sintonia entre l'antic gerent i l'alcalde actual de Cercs (UDC), aquell va haver de plegar i ara la gerent és Mª Àngels Guitart.

Considera el Pla Estratègic una iniciativa no recuperable.

La conclusió evident d'aquesta situació dels organismes comarcals és que manca cohesió a la comarca per tirar endavant els projectes.

5. Josep CANUDAS, president Associació Comarcal d'Empresaris del Berguedà; Sra. Montserrat RODRÍGUEZ gerent, i Sr. Miquel PLANA, assessor, dijous, 9 de juliol de 1998.

Caracterització del procés de desindustrialització del Berguedà

El problema de la comarca ha estat la seva poca diversificació per la potència del tèxtil, el tancament del qual va venir sobtadament. A això s'hi afegí el tancament de l'explotació del ciment de Cercs. El període més greu de tancament de fàbriques tèxtils es situa entre 1988 i 1992. La mineria va tancar a mitjans dels vuitanta. L'única explotació minera que queda en funcionament, la de Saldes, ja té planificat el tancament de forma progressiva entre el 2.000-05 per tal de facilitar la transició.

L'empresa Carbons de Berga va promoure la creació del Consorci de Formació i Iniciatives, que va gestionar els ajuts destinats al Berguedà en el marc de la política de "Comarca de Reequilibri". Va tenir molta activitat en temes de formació i amb la constitució d'un viver d'empreses; ara tenen poca activitat. Una de les empreses que s'instal·là al polígon de Berga amb els ajuts de la política esmentada per recol·locar miners fou la Liven (85 treballadors) que fabriquen patates fregides (xips).

El tancament de les mines es va amortir amb moltes jubilacions anticipades. En molts casos es donaren baixes o incapacitats temporals que s'han allargat fins a arribar a les pre-jubilacions. L'impacte econòmic familiar ha estat molt important, ja que s'ha passat d'un sou de miner a un de manipulador d'aliments. Un problema derivat de com es va fer la reestructuració minera és que els treballadors van tenir accés a subsidis elevats, de manera que no els sortia a compte tornar a treballar. La manca de mà d'obra és en aquests moments un factor important a la comarca.

En contrast amb la mineria, els treballadors del tèxtil que s'han quedat a l'atur han quedat en mala situació, amb subsidis minsos, cosa que no deixa de suposar greuges comparatius.

Les empreses que s'han instal·lat a la comarca en els darrers anys són poques, malgrat els ajuts de la política de reequilibri finançats per la Generalitat de Catalunya i el Fons Social Europeu. A aquests s'hi afegiren, per part local, terrenys a bon preu i exempcions d'impostos. Entre les empreses vingudes de fora hi ha AMP (empresa americana de fabricació de material elèctric i electrònic; 250 treballadors), Vidur (fabricació de vidres, 60 treballadors), Comercial Magriñá (politges, 20 treballadors), Torcidos Ibéricos a Puig-reig, Tehorsa (plàstics al Guixaró).

Han vingut poques empreses, segons els nostres interlocutors, sobretot per les males comunicacions⁵. Per això es reivindica la construcció d'una autovia des de Sallent (final de l'autopista) fins a Berga. En aquest terreny, l'alt preu de l'autopista de Manresa a Terrassa es considera un altre factor negatiu. Les males comunicacions no són només respecte a Barcelona, sinó que plantegen la necessitat de millorar les carreteres que comuniquen amb Ripoll, Vic i el Solsonès. Com a mostra de les dificultats derivades del mal estat de les comunicacions posen per exemple l'empresa de fabricació de guix de Guixers, on hi treballa molta gent de Berga, que es traslladarà en acabar el període actual de concessió.

Pel què fa a la visió de la comarca, esmenten que en els darrers anys Berga ha perdut influència en poblacions tradicionalment dependents d'ella com a centre comarcal, i que ara basculen cap a ciutats més grans. És el cas de Cardona (Manresa), Prats de Lluçanès (Vic), Sant Llorenç de Morunys (Solsona i fins i tot també bascula cap a Manresa). L'expressió que utilitzen "la comarca s'ha desmembrat" ens sembla una mica desenfocada, però en tot cas reflecteix la perspectiva de desànim o de pessimisme amb que els berguedans entrevistats entreveuen el seu futur.

Sobre el tèxtil, comenten que la major part de la filatura ha tancat. En alguns casos els treballadors s'han quedat les màquines i han intentat funcionar una temporada. Fent un repàs de les empreses importants tèxtils que han quedat, surten les següents: Filatures Esteve (Grup Santanderina), que mantenen 200 llocs de treball a Gironella, Guardiola i a una altre poble; Torcidos Ibéricos, que s'han instal·lat a Puig-reig (i que provenen de Castellbell⁶); Filats Fusté de

⁵ Els entrevistats usen l'expressió "les comunicacions", sens dubte per referir-se al factor distància a Barcelona (al port, al mercat, a l'aglomeració industrial). Però si parlen de comunicacions és justament perquè la distància es pot reduir; de fet ja s'ha reduït però no el suficient, segons sembla. La situació de les comunicacions és percebuda com un factor limitador del desenvolupament - de la implantació de fàbriques foranies - perquè es compara amb altres situacions millors ("a Vic tenen autovia gratis") i perquè hi ha una proposta per millorar-la: es reivindica el desdoblament de la carretera C-1411 i la seva configuració com a autovia com a remei per als mals de la comarca.

⁶ Són realment de Castellbell? Sembla més aviat una empresa de fora, potser catalana. Pot ser també un cas de descentralització, d'empreses que troben més a l'interior l'espai, el preu d'aquest i la mà d'obra que necessiten. Les externalitats pujarien doncs fins a Puig-reig: seria el miracle de l'autopista que donaria la raó als empresaris berguedans?.

Gironella, que han tancat la filatura i mantenen el teixit; Manufactures Cercs a Sant Salvador, que fan teixits. Esmenten també que molta gent del Berguedà treballa a Prats de Lluçanès a Puigneró.

De metall, en canvi, n'hi ha poc. Com a empreses importants hi ha Comercial Magriñà (bàscules), Planxisteria Berguedana, Bermaq; Construccions Metàl·liques Solé, amb 8-10 treballadors; Muntatges Rus (al polígon de la Vallan), treballen per a la mineria, fan el manteniment i cintes per subcontractació a Súria, Teruel i altres llocs. Hi ha a més 4 ó 5 tallers auxiliars del tèxtil.

Expliquen amb més deteniment l'activitat de Bermaq, empresa del President de l'Associació. Bermaq té tres línies de producció: màquines de serrar fusta per fabricants de mobles, fresadores per fusta, i motlles d'estampació per a la fabricació de portes de cotxe. Els dos primers productes els exporten a més de 50 països; pel què fa als motlles tenen els principals clients al País Basc i a Barcelona.

Comenten que l'exportació s'ha generalitzat i que avui totes les empreses del Berguedà exporten.

L'Associació Comarcal d'Empresaris del Berguedà es va constituir l'any 1993. La raó és que no existia una instància de representativitat dels empresaris. Neixen vinculats -formant part de- amb el Foment del Treball Nacional, la gran patronal catalana especialment representativa de les empreses grans. Defineixen la seva activitat com a unificar criteris entre l'empresariat, donar serveis a les empreses afiliades (esmenten concretament l'assessorament per a subvencions), i la formació a empresaris (jornades sobre l'Euro) i pels treballadors.

El turisme com a alternativa per a la comarca.

El turisme ja és important per al Berguedà: el 50% de l'activitat ja hi està relacionada. Esmenten la importància de l'agroturisme, en el que l'actual oferta té un nivell d'activitat molt important, en molts casos com a complement a l'activitat agrària. En el desenvolupament d'aquesta activitat fou molt important l'efecte dels grans focs de l'any 1994; per a moltes explotacions afectades, l'inici d'activitat relacionada amb el turisme representa buscar una alternativa, de manera que moltes cases de pagès es van rehabilitar després dels focs per a ser destinades a aquest nou ús.

Pel què fa al projecte del Parc de la Natura, el consideren atractiu i important, però consideren que li manca suport polític local.

Un problema per al creixement del turisme és el dèficit de serveis que no són presents a la comarca (com un hotel), i conscienciar els botiguers que han d'obrir els diumenges.

El gran projecte actual de Berga, la construcció de serveis a l'espai de les antigues casernes militars, inclou un hotel. Els nostres interlocutors es mostren

especialment crítics amb aquest projecte i amb la forma de gestió del mateix. Esmenten que hi havia un projecte amb capital forani per fer un hotel al lloc on ara hi ha l'oficina d'informació turística comarcal. Per motius que no s'expliciten però que sembla que tenen a veure amb el boicot de sectors locals reticents a que les coses canviïn el projecte es va desestimar. Ara els terrenys de la Caserna s'han comprat (quan en molts altres llocs els militars els han cedit gratis o a cost molt petit) i en donen la concessió a l'hoteler Gaspar. Segons els nostres interlocutors l'acció de l'Ajuntament desmoralitza els agents actius. El projecte de les Casernes el completen, a més de l'hotel que haurà de fer també el *cafetering* d'escoles i hospitals, edificis per a l'Arxiu Comarcal, una residència per a gent gran, una Escola d'hostaleria, i el Pavelló de Suècia que funcionarà com a sala d'actes.

Pel què fa a altres atractius de localització, esmenten que la construcció és cara a Berga. Tanmateix, pot augmentar la residència a la comarca de gent que treballi a la regió metropolitana. Hi ha molta gent que viu a la comarca i que treballa a Terrassa i Barcelona.

De sòl industrial n'hi ha suficient, excepte per a empreses molt grans.

Els serveis a les empreses han augmentar molt i en general les empreses troben els assessoraments necessaris a Berga mateix -excepte qüestions molt específiques com temes de qualitat.

Sobre el Pla Estratègic, consideren que va néixer mort. Creuen que falta il·lusió que hauria de venir de les institucions locals, i que aquestes no la generen ni la tenen.

Pels nostres interlocutors, el problema del Berguedà és tant sociològic o psicològic com econòmic. La baixa autoestima i una visió pobra d'ells mateixos seria una impediment greu a l'hora de buscar alternatives.

A la comarca hi ha poc atur, però és una paradoxa. El fet és que hi ha problemes per trobar mà d'obra. El que passa és que hi ha poca població activa. Cal tenir en compte que en molts casos de tancaments d'empreses, els treballadors obtenien la baixa durant un any; després molts d'ells agafaven la baixa per llarga malaltia durant cinc anys, que podia portar a la jubilació anticipada a edats molt joves. Comenten que hi ha gent que des dels 33 anys ja no treballa i està jubilada. Això comporta problemes de motivació pels que sí que treballen.

Consideren negatiu el paper de les institucions, que donen un missatge de victimisme i de pessimisme. Concretament esmenten el cas d'un grup de joves de Gironella que, interessats per fer alguna cosa pel poble van convidar el president del Consell Comarcal i l'alcalde de Berga a fer-los una conferència sobre perspectives de futur. El missatge que els va donar és que no calia preocupar-se per la creació de noves activitats, ja que ben aviat hi hauria una autovia que permetria estar a Barcelona en mitja hora i per tant es podria viure a la comarca i treballar a Barcelona. Amb aquest missatge el grup de joves es va dissoldre i la majoria està ara a Barcelona. La marxa de la gent jove és una

preocupació, en tant que significa l'absència d'idees noves, estancament, i també que no hi ha gent disposada a posar-se al davant políticament.

Les empreses de fora que s'instal·len al Berguedà van a buscar-hi sous baixos i terrenys regalats.

6. Jordi PUNTAS, president de l'Àmbit de Recerques del Berguedà, dijous 9 de juliol de 1998.

Respecte als projectes turístics, considera que tots són improvisats. Posa com a exemple els canvis continus que ha experimentat el de les Casernes de Berga. La improvisació seria la característica fonamental de l'actuació de l'Ajuntament, on l'única opinió que compta és la de l'Alcalde, mentre que els serveis municipals es caracteritzen per la seva inoperància. Berga no és punt de referència de la comarca, ja que es caracteritza per l'anar fent, sense cap perspectiva o projecte de futur.

Sobre el Parc de la Natura considera que el seu promotor, el Sr. Jaume Barniol, no té solvència.

Respecte al CIDEM, no creu que facin res de profit.

Consideren el Pla Estratègic una iniciativa que no ha quallat i no és recuperable.

El Consorci d'Iniciatives de Cercs no serveix, en les seves paraules, per a gaire res. En tot cas va servir per donar feina a socialistes, i ara la seva activitat és molt poca. Es mostra crític amb alguns dels cursos de formació realitzats pel Consorci (com el curs de Guies de Turisme, alguns dels assistents no sabien què era el romànic, i els van donar titulació en poc temps, mentre que el curs d'hostaleria dura molt més temps), i el viver d'empreses no ha funcionat.

En general, doncs, la seva visió de la comarca és força escèptica: no va res bé.

Considera que les coses que funcionen són les que la gent empeny, no pas les institucions: per exemple, un *lutier* que exporta les seves guitarres perquè fa un bon producte; o a La Plana, on torren les ampolles de Freixenet; o a Viladomiu, on fan cintes per empaquetar. Sí que s'han espavilat els promotors de "Vedella del Berguedà" (ara "Vedella dels Pirineus"), també funciona l'agroturisme i en canvi manca un hotel.

Un problema per al desenvolupament del turisme és que els diumenges estan tancats bars, botigues i museus.

Posa com a exemple de l'actitud dels comerciants que fa una desena d'anys, quan es va instal·lar SUPECO, molts van protestar però van ser incapaçs d'associar-se per fer ells una gran superfície. Ara no n'hi ha una sinó quatre, i

se segueixen queixant, però si no són capaços d'obrir el diumenge deu ser perquè van bé o perquè són grans i ja han fet els diners.

Informa d'alguns dels projectes de la comarca:

Clot de Moro (Pobla de Lillet). Considera que anirà endavant perquè ja s'han gastat 100 milions de pessetes. El projecte, amb participació dels ajuntaments de la Pobla de Lillet i de Castellar de n'Hug, està vinculat també al Museu del Transport i en aquest hi ha una persona que s'hi guanya la vida i per tant ho impulsa. També hi ha vinculats la Conselleria de Treball i el Departament d'Afers Interdepartamentals de la Generalitat. Tanmateix, explica que el museu del Transport havia de formar part del Museu de la Ciència i la Tècnica, però de moment, no ha entrat dins la xarxa; creu que finalment s'hi integrarà, ja que sinó, no obtindrà diners per al funcionament.

Guies del Berguedà, als quals l'Àmbit de Recerques dóna cobertura amb el nom però que són una empresa independent, funciona i es guanyen la vida organitzant visites i excursions.

Al voltant de Pedret hi ha un projecte turístic, i la Diputació de Barcelona ha pagat la restauració de l'església, hi manca fer un pont per accedir-hi amb altres mitjans que no sigui a peu.

Pel què fa als botiguers, la UBIC està més organitzada als pobles que a Berga: A Bagà i la Pobla funciona bastant bé.

El Consell Comarcal no té presència en aquestes qüestions.

7. Josep GRAUS, ex-regidor d'Avià, antic treballador del tèxtil, ex-dinamitzador econòmic del Consell Comarcal del Berguedà, promotor immobiliari, dijous 9 de juliol de 1998.

El nostre interlocutor, de 45 anys, va treballar durant molts anys a l'empresa Ferrer S.A. Picancel de Vilada com a cap de planificació de la producció. L'empresa havia fet inversions poc abans de tancar el novembre de 1991 i exportava molt; creu que va ser tancada perquè els dos germans "no s'entenien".

Fou regidor d'Avià des de 1983 a 1995 com a membre d'una llista d'independents. El 1995 l'alcalde va decidir presentar-se amb una llista de CiU i ell va deixar l'Ajuntament, si bé va recolzar l'altra candidatura, de Progrés de Berguedà, que va guanyar les eleccions.

Va entrar a treballar al Consell Comarcal arran d'un pacte entre PSC, Independents i Progrés del Berguedà amb l'alcalde Farguell que va atorgar a aquest darrer la presidència del Consell Comarcal enfront un altre candidat de CiU. La contrapartida era que Graus fos el gerent del Consell Comarcal. No fou nomenat gerent sinó dinamitzador econòmic, i durant l'any i escaig que va

durar la seva feina va impulsar la creació del Consell Econòmic i Social del Berguedà, l'elaboració del Pla Estratègic del Berguedà. Va sortir del Consell Comarcal després de les eleccions de 1995, segons afirma per pressions de l'alcalde de Cercs i del d'Avià. El primer estaria molest perquè no havia volgut fer-se d'Unió Democràtica i el segon perquè l'havia abandonat i donat suport a la candidatura alternativa de Progrés del Berguedà. En paraules de Graus: "en aquesta comarca al que destaca l'aixafen".

Des d'aleshores és gerent de l'empresa Pirineus 2000, dedicada a la compra-venda de cases i pisos, que compta amb sis treballadors.

És interessant l'explicació que fa de la gènesi del Pla Estratègic. En principi, la iniciativa la va portar juntament amb Antoni Niubó, i la seva tasca va ser facilitada per la col·laboració de l'ex-regidor comunista A. Cid, qui el va portar a parlar amb un alt càrrec de Comissions Obreres. Aquest li va dir que en la tasca de promoure el desenvolupament de la comarca tindria els sindicats al costat, però que no es podria fer res si no hi havia els empresaris al darrera de qualsevol estratègia. Com que al Berguedà no hi havia cap entitat representativa dels empresaris, el va dirigir al Foment del Treball Nacional. Allí va plantejar a Alfredo Molinas i a Josep Pujol la necessitat de tenir interlocutors en el camp empresarial, i d'aquí va néixer la creació de l'Associació Comarcal d'Empresaris del Berguedà l'any 1993, amb el Sr. Josep Canudas com a president. El primer gerent fou en Jaume Cussà, i poc després el substituï en Ramon Espelt, de Vilada, recentment traspassat. Fou amb aquest darrer amb el que es platejaren els treballs del Pla estratègic del Berguedà i la constitució del Consell Econòmic i Social.

Sobre el Pla Estratègic, considera que realment va aixecar expectatives en tots els pobles, i hi va participar molta gent. Com a resultat, creu que en queda l'Associació d'Empresaris, que té una funció important. No em sap dir ben bé si va ser aprovat en sessió solemne per part del Consell Comarcal, però el cert és que un cop acabat de redactar el document no se n'ha fet cap cas, el Consell Comarcal no n'ha impulsat cap seguiment i ha quedat arxivat. Ha mort perquè els polítics no s'hi van implicar.

Comentem les perspectives turístiques de la comarca. Creu que el projecte més important seria la potenciació dels Rasos de Peguera com a estació d'esquí. Pensa que per una gestió poc ambiciosa de l'empresari local (no es fa promoció perquè, segons l'empresari, quan hi ha neu la gent ja ve) no s'aprofiten totes les potencialitats: es podria fer neu artificial per garantir l'obertura durant tota la temporada i no només els pocs dies que neva, i fer pujar escoles de Barcelona entre setmana. Al costat d'això, Graus veu les possibilitats de desenvolupament d'hotels i xalets al costat de les pistes, si bé manifesta que no ho diu pas perquè ell hi tingui interessos, sinó que les gestions de promoció des Rasos les fa perquè creu que és el millor actiu turístic de la comarca.

Relacionat amb això, es queixa de què les normes urbanístiques no permeten fer a la comarca xalets "com els de la Cerdanya", i que cal canviar això per tal

de poder satisfer una demanda creixent d'alt poder adquisitiu que no es conforma amb la casa unifamiliar i vol un jardí al voltant de la casa.

Esmenta les possibilitats del Berguedà, sobretot del Baix Berguedà, com a zona de primera residència per gent que marxa de l'àrea metropolitana en busca de millor qualitat de vida. Posa l'exemple d'una parella que s'ha instal·lat a Gironella en una casa amb jardí.

Encara sobre el turisme, un problema existent és la manca de serveis: manquen bons restaurants, hotels i bars per fer copes.

Sobre el Parc de la Natura, dubta de la viabilitat del projecte degut a la personalitat del promotor.

La major part de la gent que compra com a segona residència una casa de pagès o una vivenda en un poble són gent que fa deu anys es van instal·lar a la Cerdanya, i que ara, amb els fills ja grans que es queden a Barcelona, valoren que el paisatge del Berguedà és prou atractiu, que està més a prop de Barcelona, que s'estalvien de pagar el túnel, i que estant al Berguedà també poden anar a esquiar a la Cerdanya si un dia els plau⁷.

Respecte a la vitalitat de la comarca, manifesta una preocupació que ja va sorgir a la Jornada d'Urbanisme i Ordenació Territorial al Berguedà: els pobles que no tenen escola de secundària veuen com es tanca la coral, el teatre i les caramelles. Els pares hi participaven i organitzaven les activitats perquè els seus fills hi eren. En anar a col·legi a un altre poble, els nens fan les activitats en aquest altre poble, i els pares els segueixen; els pobles sense escola secundària perden vida i a la llarga la gent jove tendeix a marxar-ne.

Respecte a les associacions comarcals, és força crític amb la manca d'iniciativa de la Cambra de Comerç. Des del seu punt de vista els comerciants són gent tancada que han malmès iniciatives com la instal·lació de l'hotel a l'emplaçament de l'actual oficina de turisme; també posa com a exemple el boicot a que l'Escola Joviat de Manresa es fes càrrec de la propera Escola d'Hosteleria de Berga, amb l'argument que ja s'ho farien els d'aquí. A l'hora de la veritat han estat incapaços, i ara estan negociant amb uns altres que vinguin.

Altres projectes turístics tenen l'inconvenient que no estan vinculats entre ells. Sobre el de Clot del Moro, manifesta que malgrat el recolzament dels alcaldes dels dos pobles implicats el principal promotor, en Salmerón, es troba sol, i que tira endavant perquè viu d'això. La resta de la comarca no s'ho sent com a seu, i és que tothom va a la seva.

Sobre el parc fluvial de les Colònies del Llobregat, passa el mateix: tothom diu que està molt bé però ningú hi dona suport. L'estudi fet per la Diputació de

---

⁷ Pel que hem entès nosaltres, estar al Berguedà seria l'equivalent a viure a Sant Cugat: tens la Cerdanya (la vida social barcelonina - i l'esquí) a mà, i ofereix l'avantatge de ser més a prop de casa, si convé s'hi pot anar i tornar el mateix dia per no deixar els fills "desamparats" a Barcelona, etc.

Barcelona sobre l'aprofitament del Pantà de la Baells està arxivat, i sobre Pedret no veu que s'aprofitin les potencialitats.

Finalment, comentem les dificultats per trobar mà d'obra al Berguedà: la gent està jubilada o amb llarga malaltia, i el jovent ha marxat. AMP i Serra Feliu de l'Ametlla de Merola tenen dificultats per trobar peonatge. Esmenta el cas d'uns veïns seus aragonesos que treballen a AMP: van conèixer l'oferta de treball a través de La Vanguardia, de manera que unes places per les que es demanava el títol de mestre industrial no van poder ser cobertes per mà d'obra local.

Un altre problema és la inadequació de l'oferta de formació amb la demanda de les empreses: cada any es formen molts administratius, però no n'hi ha demanda al mercat.

8. Joan MARTÍ, gerent empresa ATSA de transports, president de la Delegació Comarcal de la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació, divendres 10 de juliol de 1998.

Exposa quina ha estat l'evolució de la comarca. El tèxtil que ha quedat treballa bé; hi ha uns quants antics treballadors de fàbriques que han tancat que s'han posat pel seu compte; són unes poques empreses petites.

De nova indústria no en ve gaire principalment per dos motius, no hi ha autovia fins a Berga i l'alt peatge de l'autopista de Manresa. Ara la Cambra està promovent una campanya per reduir l'import del peatge. Tanmateix, la distància d'una hora i quart de Barcelona és important.

Pel què fa al turisme, esmenta les iniciatives de l'Ajuntament de la ciutat de Berga: el Museu de Minería, un petit hotel i l'escola d'hosteleria a l'antiga caserna. A més, l'esmentat Museu del Transport de la Pobla. Considera que hi ha hagut una reanimació dels pobles al voltant de fires i mercats, especialment a Bagà i Gironella.

Considera que falta vendre imatge per promocionar la comarca i fer que vingui gent de fora per treure partit als avantatges de paisatge i de temperatura que té el Berguedà respecte a la Cerdanya. Esmenta el cas dels Rasos de Peguera, que no fan propaganda i en lloc d'arriscar espera que altres li comprin els canons per fer neu artificial. En canvi, les cases rurals funcionen i tenen ple. L'aprofitament turístic de l'embassament de la Baells està dificultat per les desavinences amb l'administració de la Junta d'Aigües (Confederació Hidrogràfica). Les rutes de muntanya no estan senyalitzades. Finalment, el projecte de desenvolupament turístic realitzat fa uns anys per l'empresa Consultur no es va posar en marxa.

Sobre el projecte de Parc de la Natura, manifesta que hi està a favor però que considera que el lloc escollit no és l'adequat, ja que els visitants no entraran a

Berga. Per tal de què la iniciativa afavoreixi el comerç, proposa que es faci sobre Berga, més amunt de la Font Freda, camí dels Rasos de Peguera. Allí hi ha uns terrenys municipals que reuneixen els condicions.

El Consell Comarcal no posa prou diners per a la promoció del turisme, malgrat les activitats de promoció dels productes del Berguedà que fan anualment a Barcelona.

Comenta també la manca d'iniciativa dels botiguers del carrer Major de Berga, que no volen obrir els caps de setmana, i la seva incapacitat de reacció davant l'aparició de les superfícies comercials.

És també crític amb l'orientació de l'Escola de formació professional Sant Francesc, la gestió de la qual la considera massa familiar i poc professional, i amb un excés d'oferta d'administratius que no troben sortida al mercat. D'altra banda, considera que hi ha un excés d'oferta de cursos de formació i reciclatge, per part del Consorci d'Iniciatives de Cercs, de l'Associació d'Empresaris, de forma descoordinada. La Cambra també havia fet cursos, però sense èxit, ja que en no estar subvencionats com els dels organismes esmentats anteriorment, la gent no s'hi apuntava perquè s'havien de pagar.

Considera que un dels problemes de la comarca és que la gent és molt tancada (poc oberta a la innovació). Convé que vinguin idees i diners de fora.

9. Montserrat GARCÍA, Cap de Servei d'Esports i Turisme de la Diputació de Barcelona, dijous 16 de juliol 1998.

La Diputació de Barcelona comença a implicar-se en temes de turisme entre 1993 i 1994, arran de rebre projectes d'ajuntaments vinculats a l'explotació de recursos locals per a rebre visitants en temes d'esport a la natura, i també arran de les activitats del Departament de Cultura en la restauració de patrimoni, que es posat en valor.

El 1995 es crea el oficialment el Servei de Turisme, sota la mateixa direcció política que el ja existent d'esports. Dues són les línies d'actuació de la Diputació en matèria d'esports: la planificació turística (ajudar els ajuntaments a estructurar recursos) i la promoció o marqueting d'aquests, que es fa a través d'un organisme autònom, l'Agència de Promoció Turística (dirigida per l'ex-alcalde de Sitges Jordi Serra).

Projectes als que dona suport la Diputació de Barcelona al Berguedà:

1. Colònies Tèxtils: Parc Fluvial i Museu de la Colònia Vidal. Existeix un patronat format pels 8 ajuntaments implicats (des de Navàs a Berga) i pel Consell Comarcal del Berguedà. La Diputació no en forma part però està vinculada al projecte i col·laboren econòmicament (senyalització). Considera que el projecte és bo, però que hi manca un gerent, ja que els dos promotors tenen les seves ocupacions laborals habituals.

2. Desenvolupament turístic al voltant d'activitats esportives a l'embassament de la Baells. Hi ha un projecte fet per la Diputació, i caldria fer un pla especial d'usos, cosa que la Direcció General d'Urbanisme no vol ni sentir-ne a parlar. D'altra banda, hi ha problemes amb la Junta d'Aigües, autoritat de l'embassament que depèn del Departament de Política Hidràulica de la Generalitat. Els problemes que hi ha són la feblesa de l'Ajuntament de Vilada i la paràlització de l'Ajuntament de Cercs degut a un problema familiar de l'Alcalde (que alhora és el conseller de turisme del Consell Comarcal). La Diputació fa una feina de suport econòmic (pagament de hangars per barques i una depuradors al Molí de Cavaller) i d'assessorament, però es queixa de la manca de professionalitat d'algunes de les actuacions, com les referides al Molí de Cavaller (gestió concedida a uns no professionals, manca de criteris estètics, etc.).

3. Vall de Pedret. Aprofitament esportiu del riu garantint el manteniment de l'activitat de pesca.

4. Per la seva banda, el departament de Cooperació municipal de la Diputació té el projecte d'arranjar en termes semblants el tram del Llobregat corresponent al terme municipal de Guardiola de Berguedà, i ara estan intentant coordinar els projectes.

5. La Casa Nova de Cercs. Es tracta d'una masia l'explotació de la qual l'Ajuntament té concedida a una associació o empresa, orientada a activitats de lleure (cavalls, bicicletes, excursions) i amb capacitat d'allotjament d'unes 35 places. La Diputació paga la rehabilitació de la masia.

6. Museu de la Mineria de Cercs, a Sant Corneli. Projecte municipal. Hi ha un projecte de museu, i existeix un audiovisual pagat amb diners del Fons Miner. Hi ha molts diners adjudicats, però per un problema de gestió i liquidesa no arriben i estan paràlitzats.

7. Museu Comarcal de Berga a la Caserna. L'objectiu de l'Ajuntament és que el museu de Berga serveixi per fer una introducció/presentació de la comarca, i que per tant inclogui tots els temes: tèxtil, mineria, etc. Això és discutit des d'altres sectors, ja que hi ha previst el museu miner de Sant Corneli i el tèxtil de Can Vidal.

8. Santuari de Queralt (Berga). La Diputació ha arranjat l'espai exterior i hi ha establert un punt d'informació de la comarca, ja que és un observatori privilegiat. Allí s'inicia la ruta dels Bons Homes (càtars) que va fins a Montsegur.

9. Parc de la Natura de Berga. L'inici de la idea per part del seu promotor, Joan Barniol, és de l'any 93 ó 94. Aquest es mou i busca suport de les institucions, i aconsegueix el de l'Ajuntament de Berga, el del Consorci de Cercs, de la Diputació i la Generalitat. La Diputació finança els estudis de mercat i de viabilitat. Justament fa dos dies es van presentar els estudis a Berga, en presència de l'alcalde, del director general de Turisme de la Generalitat i del

diputat d'Esports i Turisme de la Diputació de Barcelona. També hi eren presents els diputats autonòmics del PSC i del PP de Berga. Comenta que l'Ajuntament de Berga hi ha posat diners, si bé pocs, i no està clar que aposti clarament pel projecte com a opció estratègica. La Diputació hi ha posat molts diners i en l'acte esmentat la diputada del PP va confirmar una important aportació de 500 milions de pessetes del Govern espanyol a través de Mines. La Direcció General de Turisme de la Generalitat no hi pot posar diners ja que es dediquen només a la promoció exterior de Catalunya com a destí turístic i no a la promoció d'iniciatives de turisme interior. Desconeix si des de Presidència hi participen.

10. Casa de Colònies a Castellar de n'Hug, que gestiona el servei d'Esports i Turisme de la Diputació. Col·laboren també en el manteniment de les fonts del Llobregat. Allí s'ha consolidat una cooperativa a la que l'Ajuntament de Castellar els té concedida la gestió de l'Oficina d'informació i el manteniment de les Fonts.

11. Clot de Moro, Jardins Artigas i Museu del Transport. Hi col·laboren; també hi és la Generalitat.

12. Estacions d'esquí de Rasos de Peguera, Coll de Pal (Bagà) i Saldes. Les empreses o els ajuntaments que gestionen les pistes necessiten inversió, però la Generalitat només els ofereix crèdits que no són gaire més barats que els que ofereix el mercat. La Diputació també hi dona suport econòmic menor.

13. Parcs Naturals de la comarca. La Generalitat segueix la mateixa política que amb les estacions d'esquí. La Diputació creu que és un actiu a promocionar i els inclou en els seus fulletons.

En resum, la Diputació fa estudis i inversió en aquests projectes. Considera que hi ha un potencial turístic evident al Berguedà (no per turisme massiu, lògicament) en el mercat barceloní, però falta estructuració de l'oferta i capacitat de gestió i promoció. El Berguedà és en aquest sentit un regne de taifes.

Pel què fa al Bages, considera que al contrari del Berguedà, existeix un lideratge de la capital, si bé les prioritats de Manresa no són el desenvolupament turístic, i a més existeix el gran potencial de Cardona.

1. Cardona. La Diputació hi ha invertit quasi 60 milions per tal de complementar els ajuts del FEDER per a inversions, i han buscat una consultoria. La primera fase del projecte, l'obertura de la mina i l'adquisició de vehicles per a baixar-hi, ja funciona. La segona fase, tematitzar i museitzar la mina, ja que la visita actual és curta, està pendent. L'Ajuntament de Cardona s'hi ha abocat, i és una empresa municipal, Sal Roja, la que explota la mina com a recurs turístic. L'any 1997 les previsions inicials de 30 mil visitants s'han vist llargament superades (hi han anat 55 mil). Una fase següent del projecte serà fer arribar la gent que visita la mina al poble vell i al Castell.

2. Entrada al Parc Natural de Sant Llorenç. Existeix un Consorci de promoció Turística format pels ajuntaments de Mura i Talamanca, i la Diputació intenten vincular també a Navarcles, el Pont de Vilomara i Sant Fruitós. L'objectiu és potenciar unes rutes pels pobles amb l'excusa del Parc Natural, i visitar Sant Benet de Bages (però els propietaris no volen i l'Ajuntament de Sant Fruitós no s'hi vol enfrontar).

3. Súria. Vol promocionar el poble vell com a recurs turístic i fer un parc que arribi fins el riu.

4. Manresa. Ha potenciat la cuina de secà, i participa de les rutes de vi del pla de Bages, però el turisme no és la seva gran prioritat.

5. Rutes del Bages: itineraris de fonts, Navarcles-Talamanca, etc.

6. Moianès. Rutes diverses, visites als pous de glaç i coves del Toll, amb visita al museu de Moià i a la casa natal de Prat de la Riba a Castellterçol. A les coves del Toll la Diputació hi ha col·laborat pagant la il·luminació, la tematització i l'oficina d'informació.

7. Seguiment del Pla Estratègic Turístic del Bages que fa Consultur per la Caixa de Manresa.

Com a valoració, pensa que al Bages, si bé el potencial paisatgístic és menor que al Berguedà, hi ha la suficient infraestructura i capacitat perquè funcioni com a destí turístic; falta que surti un líder que ho dinamitzi. Creu que caldria fer un Consorci de Promoció Turística.

El Consell Comarcal, com el del Berguedà, no té cap paper en els temes de turisme.

10. Antoni NIUBÓ, antic director de fàbriques tèxtils al Bages i al Berguedà; gerent del Consorci de Formació i Iniciatives de Cercs-Berguedà, divendres 17 de juliol de 1998.

Amb Antoni Niubó parlem de les característiques del tèxtil al Bages i al Berguedà i de la seva crisi. Les qüestions sobre el tèxtil estan reproduïdes a l'annex corresponent.

Sobre el Consorci de Formació i Iniciatives de Cercs-Berguedà

Es crea el 1989 a iniciativa de FECSA per fer la reconversió de Carbons de Berga. Al Patronat hi ha l'Ajuntament de Cercs (poble que ha passat de 4.000 habitants a 1.500), la Generalitat (departaments de Treball i d'Indústria), Diputació de Barcelona (Esports i Turisme, i Promoció Econòmica), INEM i FECSA (a través d'un associació *ad hoc* que van crear).

A la mateixa època, l'Ajuntament de Cercs havia demanat a l'INEM una Escola Taller. Degut a problemes de gestió que s'hi van plantejar, l'INEM va promoure el pas de la mateixa de l'Ajuntament de Cercs al Consorci. Jordi Valls, que era el director de l'Escola Taller va fer els primers passos per a la constitució del Consorci, i INEM hi va posar un gerent el 1990. El 1991 entra com a gerent Antoni Niubó, que hi està fins a finals de 1997. Actualment hi ha una economista, Àngels Guitart, de la confiança de l'Ajuntament de Cercs.

El CFI va fer un suport formatiu a les accions previstes en el pla estratègic de Carbons de Berga. A més de les polítiques típiques de concessió de baixes anticipades es portà una política de captació d'empreses, de creació d'empreses dins del col·lectiu de miners acomiadats, i de recol·locació d'antics miners en altres sectors. Creu que FECOSA va tenir la iniciativa no només per qüestions de política d'imatge, sinó també pel què s'ha anomenat "responsabilitat social de l'empresa".

El procés de reconversió de Carbons de Berga es va produir entre 1989 i 1991. Aquest darrer any es produí una reorientació, perquè des del Consorci es creia que hi havia motius per seguir portant una política de desenvolupament local, ja que en aquells moments hi havia més de mil dones del tèxtil aturades al Berguedà, i com que era previsible que FECOSA no volgués continuar finançant programes d'aquest tipus van buscar diners en les primeres iniciatives de la Comunitat Europea.

Dos foren els programes principals als que s'acolliren: el programa NAU d'igualtat d'oportunitats per al tèxtil, i Euroform, de suport a la creació d'empreses.

L'estratègia era per una banda donar serveis i assessorament a les empreses (tant les de nova creació com les existents) i per l'altra afavorir la inserció laboral a través de la formació. És al voltant d'aquestes dues activitats es configura l'estructura de funcionament del CFI en dues àrees.

El finançament els ve la participació en programes de reconversió de zones mineres, també el Retex per a la reconversió del tèxtil, i el programa Leader de desenvolupament local, que és l'únic que es dóna a una zona que no és objectiu 5b o zona rural deprimida. De fet, considera que els canvis més importants s'han produït en el turisme rural i la ramaderia, amb actuacions suportades en aquest programa, en aspectes de marqueting i comercialització.

Sobre els resultats de l'actuació del Consorci creu que és significativa la xifra de creació de noves empreses (unes 140 empreses i 600 llocs de treball). Respecte al viver d'empreses, creu que la seva importància no era tan gran com pot ser-ho en un entorn urbà, on efectivament el preu del immobles és un fre a la creació d'empreses. No és el cas del Berguedà, on a més donat l'emplaçament del Consorci (a les instal·lacions de l'antiga Central Tèrmica de Cercs) no era el lloc adequat per a empreses de serveis i orientades al públic, a les que els compensava més pagar lloguer a Berga i estar a prop dels clients. Al viver hi ha 14 empreses més 4 ó 5 que n'han marxat. Donada la situació esmentada, l'objectiu del viver de Cercs creu que havia de ser diferent que la

dels entorns urbans: en lloc de què les empreses anessin rotant, el que tindria sentit és que quan estigués ple el viver fos el Consorci qui marxés a un altre lloc i comencés un procés similar de promoció del desenvolupament local.

El paper del viver ha estat més de punt de referència que un factor clau de permetre la creació de noves empreses, la majoria de les quals s'han desenvolupat al marge d'ell.

Pla Estratègic

El Pla Estratègic fou una iniciativa del Consorci. En un moment molt àlgid de la crisi es creà el Consell Econòmic i Social en el marc del Consell Comarcal. Es crearen tres grups de treball, un de polítics, un d'agents socials (empresaris i sindicats) i un de tècnics diversos. Es feren diverses reunions que no portaren enlloc i al cap d'un any Niubó planteja de fer un Pla Estratègic. El sector polític era una mica reticent, però tampoc s'oposen a res.

En el Pla Estratègic que van coordinar bàsicament Pep Graus i Antoni Niubó hi participen unes 350 persones. En una fase següent es fan 80 entrevistes i sessions de treball a tots els pobles. Niubó entrevista tots els alcaldes, i en treu una impressió de que la seva visió és que no poden fer res per afrontar la situació; tenen impregnada una cultura de dependència externa que paralitza qualsevol plantejament d'iniciativa autoorganitzada per sortir de la situació de crisi.

Es redacta un document però el tema s'encalla: el Consell Econòmic i Social no es convoca durant un any. Niubó diu que sembla que ara volen tornar a recuperar el tema, un cop ja no hi ha promotors díscols al davant.

Sobre si ha servit d'alguna cosa, Niubó considera que el pla Estratègic ha canviat la mentalitat de molta gent en el sentit de plantejar-se on som i què volem que sigui la comarca, i de sentir que els berguedans poden ser protagonistes del seu futur.

Paper del Consell Comarcal.

El Consell Comarcal no té un paper cohesionador i de lideratge de la comarca. La lògica hauria d'haver portat a què el CFI fos l'oficina tècnica de promoció del Consell Comarcal, però això no era possible degut al funcionament de la classe política. Posa com a exemple de la manca de capacitat del sector polític de la comarca els enfrontaments entre Farguell (alcalde de Berga i president del Consell Comarcal) i altres polítics de CiU. Així, en moltes reunions a les que havia assistit a la Generalitat acompanyant consellers comarcals, s'havien passat bona part de la reunió criticant a en Farguell abans de fer a l'alt càrrec del govern català les peticions per a la comarca que eren objecte de la reunió.

Un cas també significatiu fou el tema de la gestió del programa Leader. El dia 1 de juliol de 1994 Niubó obté de Farguell l'autorització de presentar el projecte. El dia 4 de juliol es produeixen els incendis i davant d'aquesta situació el Conseller d'Agricultura de la Generalitat els fa saber que donarà suport a un

projecte de 500 milions de pessetes. El més curiós és que llavors Niubó comença a rebre pressions per part de consellers comarcals per tal d'inflar el pressupost, considerant que amb les circumstàncies dels incendis tot colaria, i demanant la inclusió de tot tipus d'obres que els respectius ajuntaments no han pogut fer durant anys i que no tenen res a veure amb l'esperit del programa. Davant d'aquest comportament excessivament oportunista però que pot fer fracassar el programa, Niubó pacta amb Farguell la quantitat i els projectes: creació d'empreses i estructures de servei al turisme rural (residències cases de pagès) i estructures de comercialització de la ramaderia (denominacions d'origen). El resultat és que un cop estan elaborades les memòries li diuen que el projecte el presentarà el Consell Comarcal i no només el presenten sinó que un cop concedit donen la gestió a una consultora privada (Santandreu).

Sobre les potencialitats de les iniciatives turístiques locals que hi ha al Berguedà, Niubó està fent ara un estudi per la Diputació de Barcelona sobre els nous jaciments d'ocupació en el camp del turisme. per ell les prioritats són les següents: Parc de la Natura, Colònies Industrials i Parc Fluvial associat, estacions de neu (Rasos, Col de pal i Saldes), La Baells, Museus industrials de Sant Corneli i Clot de Moro i Colònia Vidal, i Parc del Cadí-Moixeró.

Sobre el Parc de la Natura de Berga considera que és un projecte viable. El problema és que els terrenys han augmentat molt de preu i que els propietaris tampoc tenen pressa per vendre. El considera molt important i creu que es portarà a terme, i el repte és si el comerç serà capaç d'adaptar-se.

Pla Comarcal de Muntanya. Considera que el fan uns funcionaris de la Generalitat sense cap impuls polític i que té un tractament de tràmit (ho fan perquè hi ha una llei que diu que s'ha de fer, però no hi ha cap seguiment). Es manifesta crític respecte al plantejament que fa el Pla Territorial General de Catalunya de les comarques de muntanya, com a espais només d'esbarjo de la connurbació, i creu que el Pla Comarcal de Muntanya reproduïx aquest enfocament.

Com a resum, està d'acord en què el problema del Berguedà és de lideratge polític i de cohesió, a més de la mentalitat de dependència exterior. Considera Farguell com un polític brillant, al que molts que no li arriben a la sola de la sabata fan la traveta dins del seu partit per enveges. Per exemple, quan el van posar a la candidatura al parlament de Catalunya el van col·locar en un lloc que no podia sortir. A Barcelona també li tenen por perquè ha dit públicament que la Generalitat no es preocupava del Berguedà. Com que CIU té el 80% del vot del Berguedà no intervenen i ja els va bé les coses com estan.

11. Gemma ALSINA, geògrafa, organitzadora de la Jornada d'Urbanisme i Ordenació del Territori del Berguedà, de l'Àmbit de Recerques del Berguedà, 12 de juny i 16 de juliol de 1998.

Gemma Alsina informa dels diversos projectes de desenvolupament turístic al Berguedà, i facilita telèfons de contacte de persones vinculades als mateixos: La Baells, Museu de la Mineria, Escola Taller del Carrilet de la Pobla, i Clot de Moro.

Respecte a la qüestió de l'emigració dels joves berguedans que marxen a estudiar a Barcelona, considera que és falsa actualment la idea que no tornen a treballar a la comarca, i posa com a exemple llicenciats que coneix que treballen com a biòlegs al Parc del Cadí Moixeró, com a químics en empreses del polígon industrial de Bagà, com a mestres, i com a assistents socials, educadors de carrer i bibliotecaris en diversos pobles de l'Alt i Baix Berguedà.

Creu que fa deu o quinze anys sí que era cert que qui marxava a estudiar no tornava, però que l'expansió dels serveis públics de la darrera dècada (biblioteques, assistència social, dispensaris i centres de salut, instituts nous) ha permès de col·locar-se al Berguedà els que han volgut.

ANNEX D:
- DIAGNOSI DEL PLA ESTRATÈGIC DEL BERGUEDÀ
- ALGUNS PROJECTES DE DESENVOLUPAMENT AL BAGES I
AL BERGUEDÀ

PLA ESTRATÈGIC DEL BERGUEDA

RESUM DE DIAGNOSI: QUADRE DAFO

El quadre de punts febles, punts forts, amenaces i oportunitats com a sistema de diagnosi, s'ha elaborat a partir de les conclusions extretes de l'anàlisi qualitatiu i quantitatiu tant de les dades resumides en el present document com de les entrevistes Delphi mantingudes amb un ampli sector de la població de la comarca.

PUNTS FEBLES

- Caràcter perifèric de la comarca respecte a la dinàmica econòmica i social del país.
- Manca d'iniciativa endògena.
- Tendència a l'exteriorització de la solució dels problemes.
- La preparació d'empresaris i treballadors és inadequada, amb l'agravament de la manca de consciència d'aquesta problemàtica.
- Estructura demogràfica amb un índex elevat d'envelliment de la població i manca de joves. Percentatge elevat de jubilats (doble que el de Catalunya)
- Escassetat d'associacionisme i cooperació interempresarial. Individualisme social i empresarial; manca d'integració i homogeneïtat comarcal.
- Dèficits en les infraestructures viàries internes de la comarca i connexions transversals (Est-Oest).

- Renda i P.I.B. per sota de la mitjana de Catalunya i la de les Comarques de Muntanya.
- Crisi profunda dels sectors productius tradicionals.
- Existència d'indrets puntuals amb una forta degradació mediambiental.
- Nivell de formació del teixit social per sota de la mitjana de Catalunya.
- Manca d'orientació cap al mercat de les activitats econòmiques de la comarca.

AMENACES

- Pèrdua de potencial demogràfic.
- Aparició o augment de l'economia submergida a causa de l'empobriment general de la població i del teixit econòmic.
- Instauració de la "Cultura del Subsidi" en el teixit econòmic i social de la comarca.
- Consolidació dels dèficits econòmics i socials.
- Dificultats per competir amb altres zones del país amb més atractiu quant a localització industrial, per motius d'infraestructures i proximitats.
- Incapacitat per a vertebrar el desenvolupament territorial i relegació del Berguedà com una "comarca de pas".

PUNTS FORTS:

- Qualitat de vida. Atractius residencials a la comarca per damunt dels competidors.

Situació preferent quant a Medi Ambient, Condicions de serveis i habitatges, preus dels habitatges, serveis sanitat, etc.

- Qualitat paisatgística i d'entorn, més atractius que els competidors.
- Caràcter poc urbà i desmassificat de la comarca.

Atractius relacionats amb el paisatge muntanyós, natural, sa i autèntic de la comarca. Producció agroalimentària natural i de qualitat.

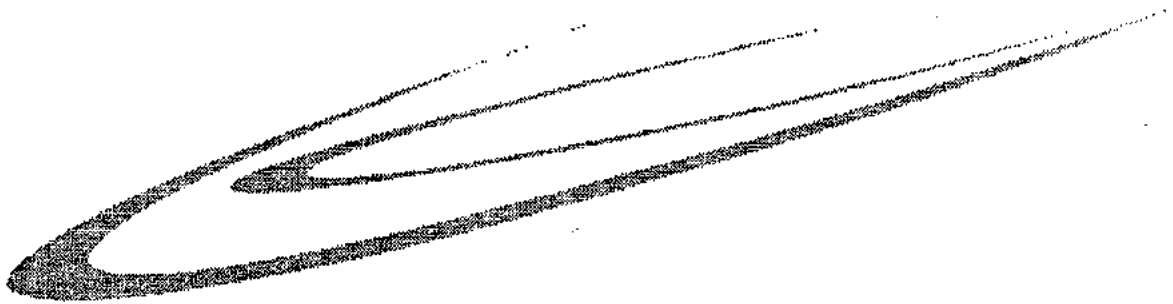
- Costos laborals per sota de la mitjana de Catalunya.
- Poca conflictivitat laboral.
- Proximitat a un important mercat potencial amb 4 milions d'habitants: Barcelona i cinturó.
- Infraestructures viàries verticals. (E9)

OPORTUNITATS

- Aprofitament del mercat de Barcelona i el seu entorn.
- Possibilitat d'elaboració i comercialització de productes locals de qualitat prop d'uns mercats importants.
- L'obertura del mercat al sud de França a través del túnel de Puymorens.

- Desenvolupament de l'Eix Barcelona-Toulouse, s'obre un nou marc de possibilitats de productes/serveis en cooperació transfronterera.
- Saturació de destins turístics en competència amb el Berguedà.
- Tendència del mercat turístic cap a zones d'interior i desmassificades.
- Explotació de la imatge natural i de qualitat de vida de la comarca: (natural, neta, saludable...)
- Augment de la demanda per a la pràctica d'esports d'aventura i d'entorns tranquils per al repòs.
- Augment dels hàbits de consum de productes naturals i relacionats amb entorns rurals.
- Possibilitats clares de creixement al sector de la fusta.
- Aprofitament de les expectatives de millores en infraestructures viàries: autovia, eix transversal, eix prepirinenc.
- Augment de demanda de serveis a les persones (residències geriàtriques...) Orientat al mercat interior pel que fa a serveis relacionats amb la tercera edat, i al mercat de Catalunya, principalment de les grans ciutats, pel que fa a serveis relacionats amb la salut, repòs, lleure, oci, etc.
- Possibilitat d'accés a programes públics de competitivització de l'economia i foment de la inversió privada.

- La comarca és beneficiària d'ajuts dels Fons Estructurals Europeus.
- Demanda en augment de segones residències en entorns descongestionats, oportunitat de creixement per a la construcció i serveis.
- Estructuració dels fluxos de l'eix viari Barcelona-Toulouse tant en persones com en mercaderies.
- Previsible expansió econòmica general en els propers anys.

Font: Consell Econòmic i Social del Berguedà

La feina no l'espanta. Ha fet de pagès, de funcionari, d'assessor fiscal... Va fer el càmping de Berga i ara encapçala el parc de la natura, una iniciativa que pot ser el gran revulsiu per a la comarca

El Berguedà encara és una comarca de pas cap a la Cerdanya?

—Els empresaris turístics intentem que no sigui així, que sigui oberta i que la gent hi faci estada. A la pràctica, però, per a la gent de Barcelona, som més com una comarca del trajecte cap a la Cerdanya o cap a Andorra, dos territoris amb més tradició turística. Ells tenen unes estacions d'esquí que no es poden comparar amb les nostres. Tampoc no tenim prou segones residències per satisfer la demanda. Jo diria que som comarca de pas perquè volem. Si oferíssim als turistes allò que esperen de nosaltres, estic segur que el Berguedà es podria convertir en una comarca d'estada.

—Si es desdoblés l'eix del Llobregat o es convertís en autovia, creu que ajudaria a consolidar-hi el turisme o, al contrari, encara seria més de pas?

—Si parlem d'una carretera comarcal, ja la tenim. Si parlem d'una carretera internacional, hem de parlar de l'E-9. Això vol dir que la via Barcelona-Tolosa-París hauria de convertir-se en el decurs dels propers anys, al pas pel Berguedà, en una autovia, que beneficiaria el turisme d'aquesta comarca. Un dels problemes per als nostres clients és el retorn a la ciutat, els caps de setmana o festius. L'autovia permetria que els nostres clients poguessin fer una previsió de tornada a casa, la qual cosa ara és inviable. No passa el mateix a Vic, que sí que poden programar el temps de tornada.

—Creu que cal ser una persona molt llançada per convertir-se en empresari turístic al Berguedà?

—Sí. Quan vaig començar a tirar endavant el projecte del càmping, la gent es pensava que no hi tocava. Això és normal en una comarca de tradició industrial. La gent del Berguedà no és gaire llançada. La majoria ha estat treballadora per compte d'altri i li costa moltíssim entendre els negocis turístics. Temps enrera tot-hom veia bé que es possessin telers, era normal, però no es creïen que el Berguedà pogués ser turístic. Els anys ens demostren que, en aquest àmbit, podem tenir possibilitats com qualsevol altre. Tenim els avantatges de ser

JOAN BARNIOL FORNELL

Emprenedor de mena

a prop de Barcelona i que per arribar-hi no cal passar pel túnel. Som a 650 metres d'altitud i, per tant, l'hivern hi és més suau que a les comarques veïnes de muntanya... En aquest moment, crec que ja es veu que el turisme és una possibilitat real del

Berguedà.

—El turisme genera negoci, genera riquesa per a la comarca.

—És un negoci com qualsevol altre, i suposo que amb molt més futur que d'altres. La gent cada vegada disposa de més temps d'oci. Considero que el

Des de fa més de deu anys, el turisme s'ha convertit en la principal activitat de Joan Barniol, un home acostumat a treballar el dia l'hora que calgui. És una persona coneguda arreu de la comarca, i algunes de les seves iniciatives han alicat, inicialment, dosis d'escepticisme, que només els fets consumats s'han encarregat de minimitzar. El seu càmping, amb un miler d'habitants en èpoques d'alta ocupació, esdevé una autèntica ciutat, amb un ampli ventall de serveis

Berguedà té més futur turístic que no pas industrial.

—Digui tres iniciatives que haurien de fer-se realitat d'aquí a l'any 2000.

—La primera seria el desdoblament de la C-1411 o E-9, almenys, fins a Berga, i en un termini que no fos superior a tres o quatre anys. La segona, la necessitat de reconvertir l'estació d'esquí dels Rasos de Peguera, per tal d'aconseguir un turisme d'hivern. I en això la Generalitat hi té alguna cosa a dir perquè ja gestiona algunes altres instal·lacions a la Cerdanya. La tercera, seria aconseguir formar un consorci turístic d'abast comarcal que servís de plataforma per a la promoció.

—Què vénen a buscar els turistes al Berguedà?

—Hi ha dos tipus de clients: els que vénen en l'època de vacances, a l'estiu o per Setmana Santa, que busquen deslluirar-se de la rutina, es preocupen per conèixer la comarca, els seus atractius naturals. I, per descomptat, volen descansar i que la canalla s'ho passi bé. L'altre tipus de client, que per al càmping representa el 85 % de la demanda, són persones que, cada setmana, vol fer dos dies de festa per apropar-se a la natura. Aquí reposen, carreguen piles per al dilluns i faciliten que els fills siguin a l'exterior, a l'aire lliure jugant, convivint amb més nens. També n'hi ha que hi busquen un valor afegit, que és contactar amb els veïns de la comarca, com-
prar-hi, etc.

—Ens diu, doncs, que el turisme dona vida al comerç local.

—Sí. Es compra molt a Berga. Jo diria que més del 60 % dels clients que tenim durant tot l'any fan la

Barniol va crear el càmping de Berga, un dels capdavanters de l'estat espanyol

L'home que diu que és feliç amb el treball

«En els últims 24 anys, només he dormit 36 dies a fora de casa, 14 dels quals van ser l'any passat per visitar un parc de natura. Sempre que he marxat ha estat per temes relacionats amb la feina. La veritat és que jo no desconnecto perquè m'ho passo bé amb la feina. Quan feia de pagès ja no sabia que eren les vacances. El bestiar m'obligava a treballar dissabte i diumenge». La frase correspon a Joan Barniol Fornell i deixa entreveure la personalitat d'aquest home inquiet de 48 anys, que va néixer a la parròquia de la Vall d'Àn i que, actualment, viu al mateix recinte del càmping de Berga, del qual és el propietari. És el gran de quatre germans d'una família pagesa. Fa uns 25 anys es va donar que difícilment podria viure fent de pagès en una finca petita. Barniol, que se sent orgullós del creixement del càmping i dels alts nivells d'ocupació durant tot l'any, està satisfet del suport que rep de la seva esposa i de les seves dues filles, una de les quals —la gran— acaba els estudis de tècnic turístic d'empreses, i l'altra —la petita— fa la carrera de psicologia.

Una de les opcions del Joan Barniol empresari ha estat la d'obrir una part dels serveis del càmping al conjunt de la població de Berga i comarca. En aquest sentit, el club esportiu té uns 600 associats, que tenen accés a les instal·lacions de gimnàs, fitness, piscina, sauna, esquaix, etc. Mirant el futur, espera que en el futur parc de la natura hi hagi espècies com l'ós bru, el gall fer o la llúdriga. La voluntat és que sigui un projecte conservacionista i que el parc pugui esdevenir un centre reproductor d'animals determinats. També s'hi trobarà la flora alpina, flora continental i plantes medicinals. Productes medicinals que es podran conrear a la comarca es comercialitzaran a l'agrobotiga.

A l'impulsor del parc no l'estranyaria que algú el qualificués de visionari. En realitat, explica que quan ha tingut alguna idea, «sembla que tot-hom tingui dret de tirar-la per terra. Moltes vegades, sense cap tipus de coneixement diuen que això o allò és una bestiesa, és fer volar coloms... A mi, molts comentaris no em preocupen».

compra de la setmana a la ciutat.

—Alguns cops s'ha parlat de la necessitat que el comerç de Berga obrís el diumenge. Creu que seria un valor afegit important?

—El fet que ens passin 25.000 cotxes per davant un cap de setmana s'ha de tenir en compte. Veig que a Puigcerdà o a Camprodon el comerç tiba dels visitants. En canvi, a Berga, no ho hem sabut fer. Potser perquè no hi ha necessitat. Jo no crec que s'agui d'anar a empaillar ningú perquè obri, sinó que arribarà el dia que en tindran la necessitat. Personalment, seria bo que les botigues fossin obertes, però si ho han de fer per força, ja m'estan bé tancades. En el meu cas, sé que he d'obrir quan tinc els clients a la porta.

—El 1995, vostè va donar a conèixer el projecte de parc temàtic de la natura. Durant aquests tres anys i mig ha trobat més gent que s'hi ha posat de cara o d'esquena?

—D'esquena, no. Potser el que hi ha hagut ha estat una incredulitat que Berga pogués tenir un projecte d'aquestes característiques, però aquesta reacció ja la vaig experimentar quan volia fer el càmping. D'ençà que Berga pot tenir un projecte de 2.500 o 2.600 milions de pessetes, costa molt de creure. S'han hagut de picar moltes portes, s'ha hagut de convèncer molta gent. Si tens una bona idea, si tens bons professionals al costat i la voluntat de tirar endavant es forma una roda que és molt difícil d'aturar. En aquests més de tres anys hem anat omplint de contingut la idea, que primer només era de fauna, després de flora, després d'educació mediambiental, esports d'aventura... Els estudis de mercat ja són fets i ara fem els de viabilitat.

—Continua oberta la intenció que constituir un societat mixta, amb capital privat i públic, per fer realitzar aquest parc de la natura?

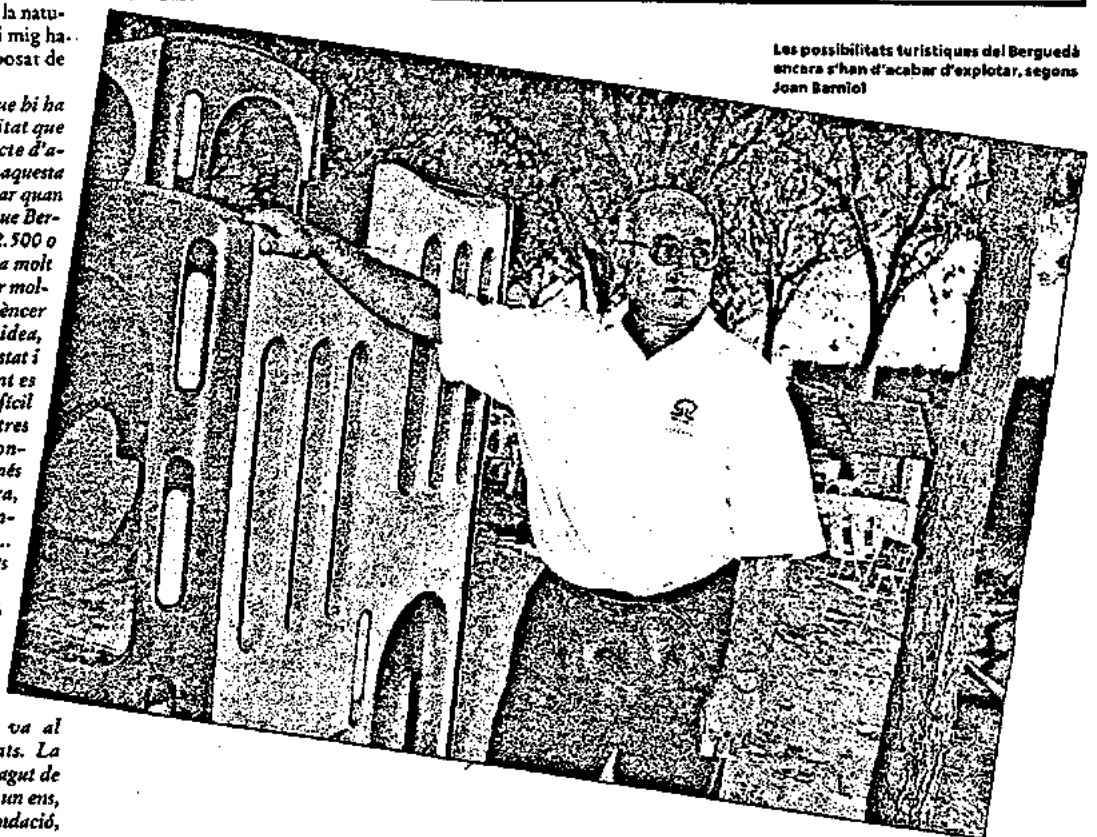
—L'administració mai no va al mateix ritme que els privats. La Diputació de Barcelona ha hagut de fer retocs legals per constituir un ens, que probablement serà una fundació,

en la qual també voldríem que hi haguessin l'Ajuntament. Crec que en el decurs del mes de setembre i octubre es podran fer passos decisius.

—Quan hem parlat dels tres projectes importants per a la comarca ens hem descuidat el parc de la natura que vostè encapçalava...

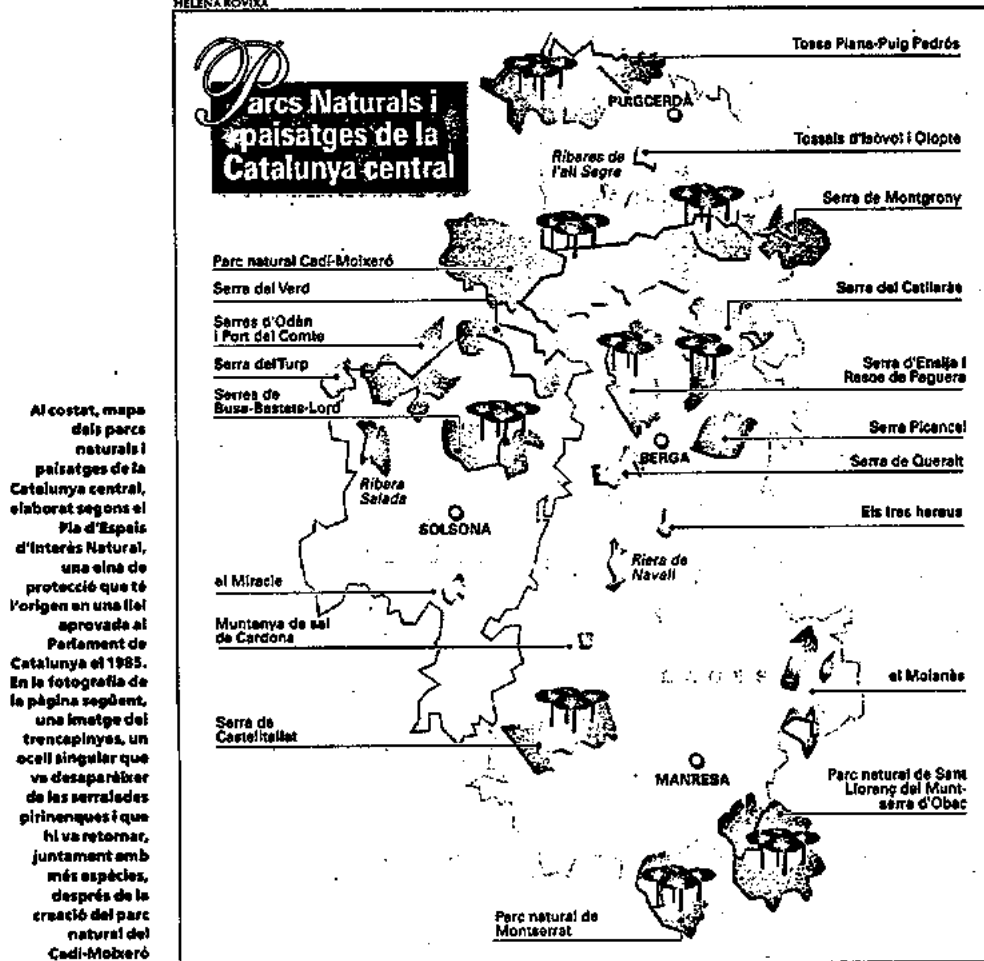
—No n'he parlat per no escombrar cap a casa. És la iniciativa més important que hi ha, en aquest moment, a la Catalunya central. És un projecte que pot transformar la ciutat i la comarca. Pot ser la revolució turística al Berguedà. Darrera aquesta iniciativa en poden sortir moltes més, d'un abast més petit, en l'hostaleria.

Text: Pere Gassó
Fotos: Gabi

Les possibilitats turístiques del Berguedà encara s'han d'acabar d'explorar, segons Joan Barniol

HELENA ROVIRA

Al costat, mapa dels parcs naturals i paisatges de la Catalunya central, elaborat segons el Pla d'Espais d'Interès Natural, una eina de protecció que té l'origen en una llei aprovada al Parlament de Catalunya el 1985. En la fotografia de la pàgina següent, una imatge del trencapinyes, un ocell singular que va desaparèixer de les serralades pirinenques i que hi va retornar, juntament amb més espècies, després de la creació del parc natural del Cadí-Moixeró

LA BIODIVERSITAT (III)

Fauna i flora autòctones

En el context de l'Europa occidental, Catalunya és una de les regions de més biodiversitat biològica. La riquesa de substrats geològics, el relleu accidentat i la varietat de climes, fa que el nostre país sigui propici per a una gran riquesa d'éssers vius. Les condicions extremes afavoreixen la diversitat biològica i, en aquest sentit, conviuen a Catalunya des del clima alpi dels cims dels Pirineus als més benignes centreuropeus de les muntanyes mitjanes, passant pel clima més continental a la depressió central —on es troben les nostres contrades—, fins al mediterrani al litoral. Tan sols la flora vascular de Catalunya, és a dir, les plantes superiors, és tan important com 101a l'existent a les illes britàniques. El nostre país, amb una superfície de 70.000 km², arriba a tenir les mateixes espècies vegetals, unes 3.000, que tenen els anglesos en més de 300.000 km² de superfície, és a dir, quatre vegades més.

Una eina d'eficàcia indubtable per conservar i incrementar la diversitat biològica a Catalunya és, sens dubte,

el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN), que té l'origen en una llei de 1985, aprovada pel Parlament de Catalunya com a base per protegir el medi natural al nostre país. Actualment, inclou 144 espais naturals, que representen més del 20 % del territori català i una àmplia varietat d'ambients i formacions, des de la muntanya a les planes litorals i des dels boscos més frondosos fins als erms més desèrtics.

N'hi ha de tant característics i coneguts com el parc nacional Aiguestortes i de Sant Maurici, el parc natural del delta de l'Ebre, el parc natural de la muntanya de Montserrat, com també els espais protegits dels aiguamolls de l'Empordà, del massís del Pedraforca, dels massissos del Cadí-Moixeró i de la zona volcànica de la Garrotxa. La majoria d'aquests

espais d'interès natural, que s'han proposat com a components de la xarxa Natura-2000, són regulats per la Unió Europea i disposen dels fons Life-Natura per tal de preservar-ne la conservació. El PEIN declara estrictament protegits a Catalunya un total de 213 espècies vegetals, en 57 espais naturals, i 115 espècies animals, especialment invertebrats, en 37 espais naturals.

Dels parcs naturals i paisatges de la Catalunya central en destacarem les àrees de muntanya, com és el parc natural del Cadí-Moixeró, amb més de 40.000 ha protegides; el massís del Pedraforca i la baga de Gresolet, als Prepirineus; i la serra de Castellallut i de Pinós, minvada pel darrer incendi a Bages. També són destacables moltes més àrees d'interès natural, com són les reserves de la Cerdanya; i les

serres del Port del Comte, Falgars, Catllarès, Ensija i Rasos de Peguera, Verd, Busa, Picancel, la Quar i Sant Maurici, Queralt i Trevil; el Miracle, Riner i de la Vall de Marfà, al Moianès.

A les àrees de la terra baixa hi ha el parc natural de la muntanya de Montserrat, amb més de 3.600 ha, que va patir l'impacte del foc l'any 1986, una gran superfície del qual s'ha regenerat espontàniament. També cal destacar l'important parc de Sant Llorenç del Munt i la serra de l'Obac, amb una extensió de més de 10.000 ha; i el del pla de Bages, amb una vegetació alterada pels incendis, les construccions i les vies de comunicació.

Espais que cal preservar

També a les conques del Llobregat i el Cardener trobem zones d'interès al pas pel Bages, com és la zona de Navàs i Balsareny, on s'inicia la sèquia; o la de Sallent i Sant Fruitós; com també els aiguamolls que han creat les avingudes dels rius, que són importants àrees de pas i de repòs d'ocells migrants.

Enclavaments del riu Cardener com són la riera de Navall, l'Aigua de Valls i l'Aigua d'Ora presenten una frondosa vegetació i unes comunitats d'animals que cal preservar. La riera de Merlès, que té les àigües relativament netes i conté una bona fauna aquàtica, s'ha pensat, fins i tot, per acollir espècies com la llúdria i el turó. Cal no oblidar els embassaments d'Oliana, al Segre; Sant Ponç i la Llosa del Cavall, al Cardener; i la Baells, al Llobregat, mereixedors de tot tipus d'actuacions per preservar l'ecosistema que constitueixen.

Tenim també més espais humits per preservar per la riquesa vegetal i com a refugi d'ocells migratoris i hivernants, i perquè són també llocs de cria d'amfibis, com són l'estany de Graugés, a Avià; la zona de la Bòbila, a Santpedor; l'estany de Puigcerdà; i el representatiu parc de l'Agulla, a Manresa.

Compartint el nostre entorn

Fa un any que la Generalitat va encarregar a l'Institut d'Estudis Catalans un treball de recopilació, selecció i sistematització de tota la informació sobre biodiversitat al nostre país. Aquest inventari comprèn tant les espècies animals i plantes com els ecosistemes més representatius. Tan sols la fauna vertebrada i les plantes vasculars són inventariades actualment a Catalunya d'una manera sistemàtica, com es pot comprovar en la graella de la pàgina següent.

Si ens referim a la vegetació autòctona dels boscos catalans, hem de dir que és formada, entre d'altres, per les espècies següents: alzinar, surera, carrascar (alzina de fulla petita), saviar, pi roig i pi pinyer, pinassa, roure-

(passa a la pàgina següent)

S'ha pensat en la riera de Merlès, que té l'aigua relativament neta i conté una bona fauna aquàtica, fins i tot perquè aculli espècies com la llúdria i el turó

El parc de natura de Berga mira al 2000

Els promotors del futur espai lúdic s'han fixat un termini de dos anys per posar-lo en marxa

Ahir es va presentar a Berga l'estudi de mercat del futur parc de natura, que preveu que visitin aquest espai 735.000 persones l'any i que generi ingressos directes i indirectes per valor d'entre 5.000 i 7.000 milions de pessetes. Ara es treballa en la definició dels continguts

D. C. Berga

Un revisiu socioeconòmic sense precedents per al Berguedà. Així defineix el futur parc temàtic de natura de Berga l'estudi de mercat que ahir es va presentar a la capital berguedana sobre aquest projecte, que corrobora les previsions inicials dels promotors. Les xifres de l'estudi, contingudes mitjançant la realització de 1.200 enquestes a Catalunya i al sud de França i també de reunions amb possibles clients del futur parc fetes a Barcelona, Lleida i Girona, posen en relleu la bona viabilitat de la proposta.

L'expectació i l'interès que genera la iniciativa van congregant ahir al migdia a la sala de sessions del consistori de Berga un ampli ventall de polítics berguedans i forans, i representants del món econòmic de la ciutat.

Segons l'estudi de mercat, el parc serà visitat, com a mínim, per 470.000 persones l'any i com a màxim per 990.000. El punt mitjà, que els redactors de l'estudi consideren el més objectiu i pragmàtic, situa la xifra de visitants del parc en 735.000 persones l'any. Sobre aquesta previsió s'han calculat els ingressos que pot obtenir aquest equipament. Només amb la venda d'entrades (el preu oscil·larà entre les 2.000 pessetes la més cara i les 1.000 pessetes la més barata) es preveu obtenir 1.144 milions de pessetes anuals, més 831 milions que generarà el consum dels visitants als serveis de l'interior del parc, com ara el restaurant. A més, es calcula que els clients consumiran fora del parc (comerços i establiments turístics i de serveis de Berga i el Berguedà) per un valor de 794 milions de pessetes. D'aquesta manera, els ingressos anuals globals previstos són de 2.750 milions de pessetes.

Els redactors de l'estudi de mercat, l'empresa Consultor, calculen que els ingressos directes que generarà el parc més els indirectes se situaran entre els 5.000 i els 7.000 milions de pessetes anuals. El mercat principal seran les famílies representant un més de la meitat del total de visi-

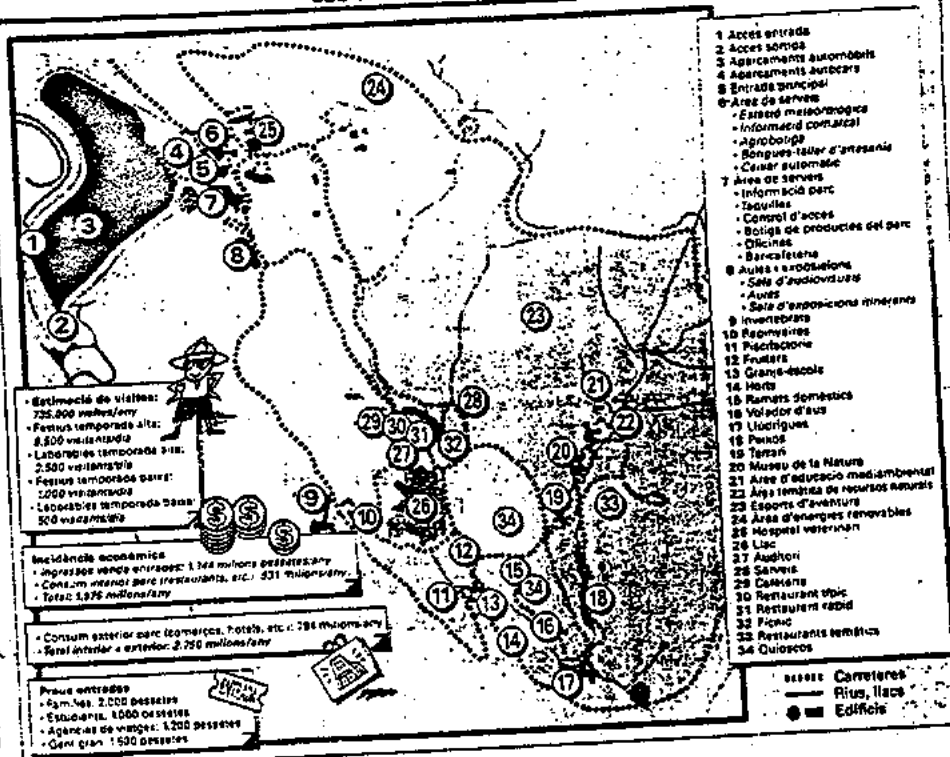
tant), seguides dels visitants individuals, els estudiants i la gent gran. Les èpoques de més afluència de visitants seran la primavera i l'estiu, i es preveu poder captar visitants de Barcelona i la seva àrea metropolitana, de les capitals de província de Catalunya, del sud de França i també d'altres zones de Catalunya, en destinacions com Barcelona o la Costa Brava.

Aquestes previsions es podran constatar a partir de l'any 2000, data en què el promotor d'aquesta iniciativa, l'empresa berguedana Joan Barniol, estima que el parc temàtic de natura estarà acabat.

A hores d'ara s'està treballant en la definició dels continguts concrets del parc. En la presentació d'ahir es va avançar que l'element central del parc seran els rius. Un cop fagi fet el dibuix del parc, se'n redactarà l'estudi de viabilitat econòmica.

El parc temàtic de natura de Berga, pioner a Catalunya segons els autors de l'estudi de mercat, es concep com una oferta innovadora d'oci de natura i de plaer mediambiental a mig camí entre el que és un parc natural, en el qual el visitant pot trobar, en habitats protegits, espècies animals i de la flora,

LES DADES DEL FUTUR PARC

Estimació de visitants:
 - 735.000 visitants/any
 - Festius temporada alta: 8.500 visitants/dia
 - Laborables temporada alta: 2.500 visitants/dia
 - Festius temporada baixa: 1.000 visitants/dia
 - Laborables temporada baixa: 500 visitants/dia

Inclonència econòmica:
 - Ingressos venge entrades: 1.144 milions pessetes/any
 - Consum interior parc restaurants, etc.: 831 milions/any
 - Total: 1.975 milions/any

Consum exterior parc (comerços, hotels, etc.): 794 milions/any
 - Total interior + exterior: 2.750 milions/any

Preus entrades:
 - Família: 2.000 pessetes
 - Estudiant: 1.000 pessetes
 - Agendes de viatge: 1.200 pessetes
 - Gent gran: 1.500 pessetes

LA TORNA

El govern central aportarà 500 milions al parc

La Direcció general de Mines del ministeri d'Indústria i Energia aportarà uns 500 milions de pessetes al projecte de creació del parc temàtic de natura de Berga, segons va dir ahir en la presentació de l'estudi de mercat la diputada del PP Dolores Montserrat. El govern central farà aquesta aportació per mitjà dels Fons Minors, una aportació que representaria un 20% del total de la inversió necessària per construir el parc, arribada a 2.500 milions de pessetes, segons el promotor berguedà Joan Barniol. Segons va assenyalar, hi ha llista d'espera d'inversors, en concret de zones turístiques. Barniol va dir que el parc de natura de Berga serà un parc natural, en el qual el visitant pot trobar, en habitats protegits, espècies animals i de la flora,

Berga promueve un parque lúdico y pedagógico sobre la naturaleza

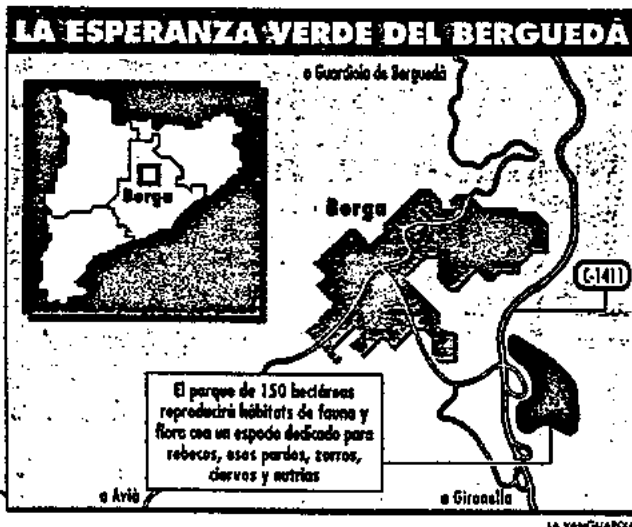
BERGUEDA

Un estudio avala la viabilidad del proyecto, que podría empezar a construirse en la primavera y estar acabado en el año 2000

FELIP GONZÁLEZ

BERGA. - La gran "esperanza verde" del Berguedà empieza a hacerse realidad. El parque temático sobre la naturaleza que se proyecta en Berga podría empezar a construirse la próxima primavera y estar acabado en el año 2000. El empresario local Joan Barniol presentó ayer, junto a representantes de las diferentes instituciones catalanas, los resultados de un estudio de mercado financiado por la Diputación de Barcelona y realizado por la empresa Consultor. El análisis defiende las previsiones de Barniol y asegura que la instalación lúdico-pedagógica puede convertirse en el "balón de oxígeno" que necesitaba la economía del Berguedà, castigada por la crisis minera y textil.

El parque -dirigido a un público familiar, escuelas, y turismo de la tercera edad- reproducirá los hábitats naturales de diferentes especies de flora y fauna, con espacios específicos para una gran diversidad de mamíferos como rebecos, ciervos, osos pardos, lobos, corzos y nutrias entre otros. También se ha pensado

habilitar una zona de actividades culturales y otra para la práctica de deportes de aventura.

Joan Barniol, que es propietario del camping de Berga, se mostró satisfecho ante la confirmación de que con una inversión cercana a los 2.500 millones se pueda crear un parque "sin referentes en el Estado español", mitad zoológico y mitad reserva natural. El estudio asegura que la nueva atracción turística podría ser visitada por unas 735.000 personas al año y facturar unos 1.975 millones, el 58 % de los cuales procedería de la venta de entradas.

Está previsto, asimismo, que se creen unos 90 puestos de trabajo directos y 400 indirectos en toda la co-

Una inversión cercana a los 2.500 millones de pesetas permitirá la creación de un parque "mitad zoológico y reserva natural"

marca. Un aumento del empleo de esas características no ha pasado inadvertido para las instituciones catalanas, que están decididas a apoyar el proyecto de construcción. Por este motivo, está a punto de constituirse una sociedad limitada en la que, además de la promotora,

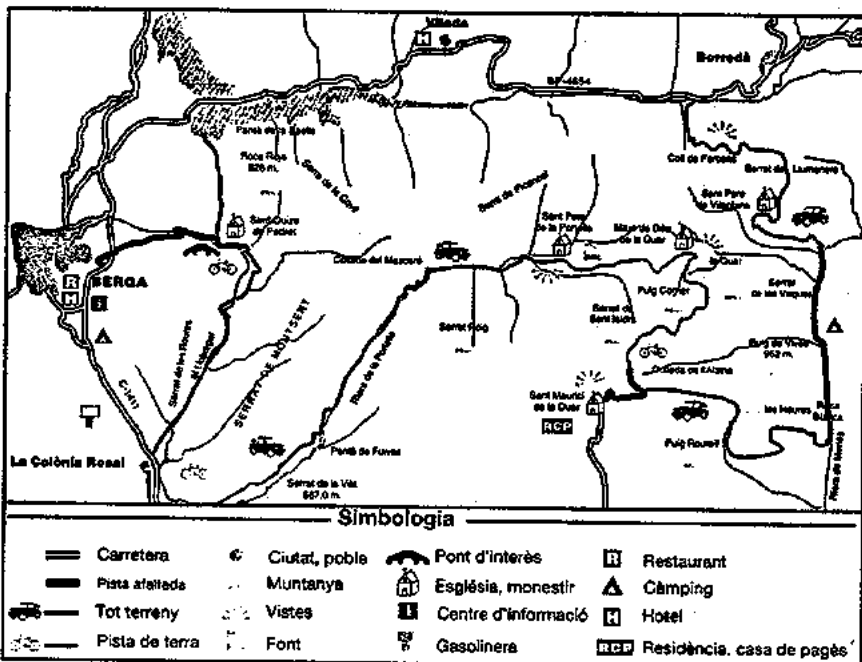
estarán representados tanto el Ayuntamiento de Berga como la Diputación de Barcelona.

En la presentación del análisis de viabilidad también participó el subdirector general de Turismo de la Generalitat, Josep Maria Recasens, y los diputados Joan Roma (PSC) y Dolors Montserrat (PP). Esta última confirmó que el Gobierno central está dispuesto a colaborar en el proyecto mediante la dirección general de Minas. Esta participación se realizará mediante la tramitación de una importante subvención económica a cuenta del programa Miner de ayuda a las zonas afectadas por cierres de explotaciones mineras.

El proyecto estará dirigido por Emili Tramullas, que tiene también la responsabilidad de la construcción de un parque temático en Benidorm, que se llamará Tierra Mítica. Según el empresario Joan Barniol ahora sólo falta constituir la sociedad "y poner la primera piedra". Seguidamente se deberá abrir el proyecto a más inversores privados, "si puede ser, al menos una tercera parte a capital de la comarca".

En este sentido, se pretende que, una vez esté compilada toda la documentación necesaria, la Generalitat declare el proyecto "de interés turístico y social". Esta declaración facilitaría la recalificación de los terrenos en los que se prevé la construcción del parque temático sobre la naturaleza, unas 150 hectáreas de la actual finca Mas d'en Bosch, que se encuentra junto a la carretera comarcal C-1411, muy cerca de la capital del Berguedà. ■

Berga - Sant Quirze de Pedret - Esglésies de la Quar (Berguedà)

4x4 —

De Berga a Borredà, passant pel conjunt d'esglésies de la Quar. Recorregut d'uns 45 quilòmetres, dels quals 9 es fan per carreteres asfaltades i 36 per pistes de terra. Hi ha dos punts complicats: la vall de la Portella i el camí de Sant Maurici de la Quar a la riera de Merlès.

BTT —

De la colònia Rosal fins a Sant Maurici de la Quar i tornada a la Colònia. Recorregut marcat d'uns 35 quilòmetres amb un desnivell d'uns 340 metres. Per la vall de la Portella es remunta fins al santuari de la Portella. Des d'aquí se segueix cap a Santa Maria de la Quar, on us heu de desviar cap al Coll de la creu de Jovell. Després es baixa pel coll de la Baumeta cap a Sant Maurici de la Quar. De tornada es proposen dos itineraris diferents, un per Ocata i un altre per Santa Maria de Valldaura. Ambdós conflueixen a Olvan, des d'on es pot descendir cap a la colònia Rosal.

a peu ---

Del pont de Pedret al santuari de la Portella passant per Sant Quirze de Pedret, la Font Bona, el mirador del Pla, Sant Miquel de les Canals, Corrubies i Sant Pere de la Portella. Recorregut d'uns 9 quilòmetres amb una durada d'unes 2 h 30 min d'anada.

Pont de Pedret

Prop de Berga, entre serrats i boscos, es troben algunes esglésies amb regust preromànic que poden sorprendre el visitant.

Sant Quirze de Pedret. Edifici preromànic de tradició visigòtica construït a cavall dels ss. VIII i IX. Els dos conjunts pictòrics que decoraven l'interior de la construcció es troben al Museu Diocesà de Solsona i al MNAC de Barcelona.

Santuari de la Portella. Antic monestir benedictí documentat des de l'any 1003, del qual cal veure un claustre de dos pisos que formava part de l'antiga cel·la monàstica.

Església romànica de Sant Pere. Encara es conserva part de l'edifici de l'any 1035. Davant de l'església, hi ha un casal impressionant del s. XVIII, en ruïnes. Prop del monestir hi havia el castell de la Portella, centre de la baronia de la Portella i propietat del comte Oliba, que va ser bisbe de Vic i abat de Ripoll.

Santuari de la Mare de Déu de la Quar. Situat dalt d'un penyal, amb vistes panoràmiques.

Sant Maurici de la Quar. Edifici del s. XVII que guarda la imatge romànica de la Mare de Déu de la Quar. Les claus del santuari de la Quar es troben a la masia Sant Maurici. ■

Adreces

• **HOTEL CAL NEN**
Hotel-restaurant de muntanya tranquil, amb 10 habitacions.
Preus: mitja pensió, 4.000 ptes.; pensió completa, 5.000 ptes.; menú, 1.000 ptes.; carta, 2.000 ptes.

Obert tot l'any.
Drecera de Queralt s/n. Berga
☎ 93 821 00 27

• **RESTAURANT SALA**
Restaurant acollidor, punt de referència gastronòmic.
Preus: menú degustació, 4.750 ptes.; menú migdia, 1.600 ptes.; carta entre 3.000 i 4.000 ptes.
Tancat diumenges a la nit i dilluns.
Carrer de la Pau 27. Berga
☎ 93 821 11 85

• **RESIDÈNCIA-CASA DE PAGÈS SANT MAURICI DE LA QUAR**
Masia amb hort i animals de granja on elaboren una cuina casolana amb productes propis. Preus: pensió completa, 4.500 ptes.
Obert tot l'any.
Situada en el llogaret de Sant Maurici de la Quar
☎ 93 744 13 14

Colònia Vidal

Vacances en una colònia industrial de principis de segle

Vista general de la Colònia Vidal

Un pis de treballadors de l'any 1901

A Puig-reig, a les portes del Berguedà, comarca creuada de dalt a baix pel riu Llobregat, està situada la Colònia Vidal, un antic nucli industrial que data del 1892 amb un alt valor històric i sobretot arquitectònic. Després de sobreviure a la crisi que totes les colònies industrials han patit després del seu tancament fa algunes dècades, la Colònia Vidal ha esdevingut museu per tal de conservar i donar a conèixer la vida dels obrers de principis de segle.

A més a més, s'han condicionat antics espais, com el Casal de la Dona, que fou el convent de les monges dominiques que vivien a la mateixa colònia, per convertir-los en sales en què grups de persones

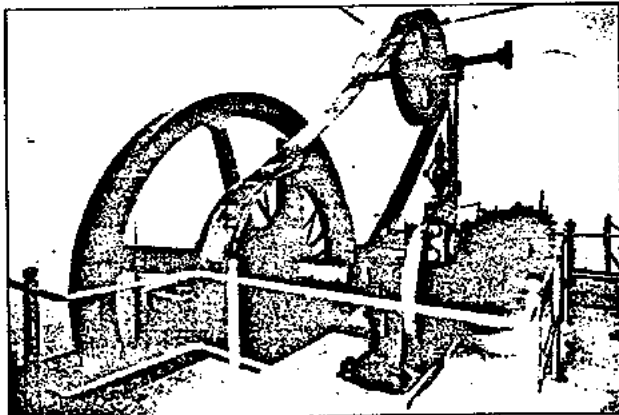
poden realitzar qualsevol tipus d'activitat, ja sigui artística, lúdica, didàctica o dormir per 1.000 ptes. per persona i nit.

També s'han rehabilitat cinc dels antics pisos dels treballadors perquè els turistes es puguin allotjar a partir d'un preu mínim de 6.000 ptes. per habitació.

Els divendres, visita amb sopar inclòs

A l'estiu, i amb l'objectiu d'incentivar les visites, la Colònia Vidal organitza tots els divendres les *Històries teixides*. Comencen a les 18 h amb la visita comentada al museu.

Durant un recorregut de dues hores es mostra, a més dels aspectes socials de la vida dels treballadors, com era el procés de producció i de transformació del cotó. Per exemple, com la turbina aprofitava l'aigua del riu Llobregat, nervi de la industrialització de Catalunya, per moure els telers o com una màquina de vapor era utilitzada com a font d'energia alternativa. En acabar la visita, se sopa a la Fonda d'en Canet, situada a la mateixa colònia. Tot plegat, per només 1.500 ptes. (preus especials per a

Màquina de vapor que es mostra durant el recorregut

seus). ■

Informació

Colònia Vidal.

Ctra. C-1411, km 56.
Puig-reig (Berguedà).
☎ 93 869 89 26

www.iponet.es/puigreig/museu.htm

Horaris: dissabtes i diumenges. visites guiades a les 11 h. De dimarts a diumenge. visites concertades per a grups.

Preus: entrada individual, 500 ptes. Estudiants i jubilats, 250 ptes. Menors de 7 anys, entrada gratuïta. Preus especials per a grups.

La colònia organitza visites d'un dia incloent-hi el dinar (per 3.500 ptes. persona) i d'un cap de setmana amb allotjament i diversos àpats (entre 12.000 i 15.000 ptes. per persona).

Com s'hi arriba:

Amb cotxe per la Ctra. C-1411 direcció Berga, entre Navàs i Puig-reig. Trobareu indicacions que us portaran fins a la colònia.

On mengem?

La Fonda d'en Canet.

Restaurant situat a la mateixa colònia. Ideal per tastar la millor cuina autòctona.

Preus: menú entre setmana, 1.100 ptes. Carta: de 2.500 a 4.000 ptes.
☎ 93 838 09 72

BERGUEDA

Seguint el Camí dels Bons Homes

Avui inauguren la part catalana d'una nova ruta dedicada als càtars

D. C.
Berga

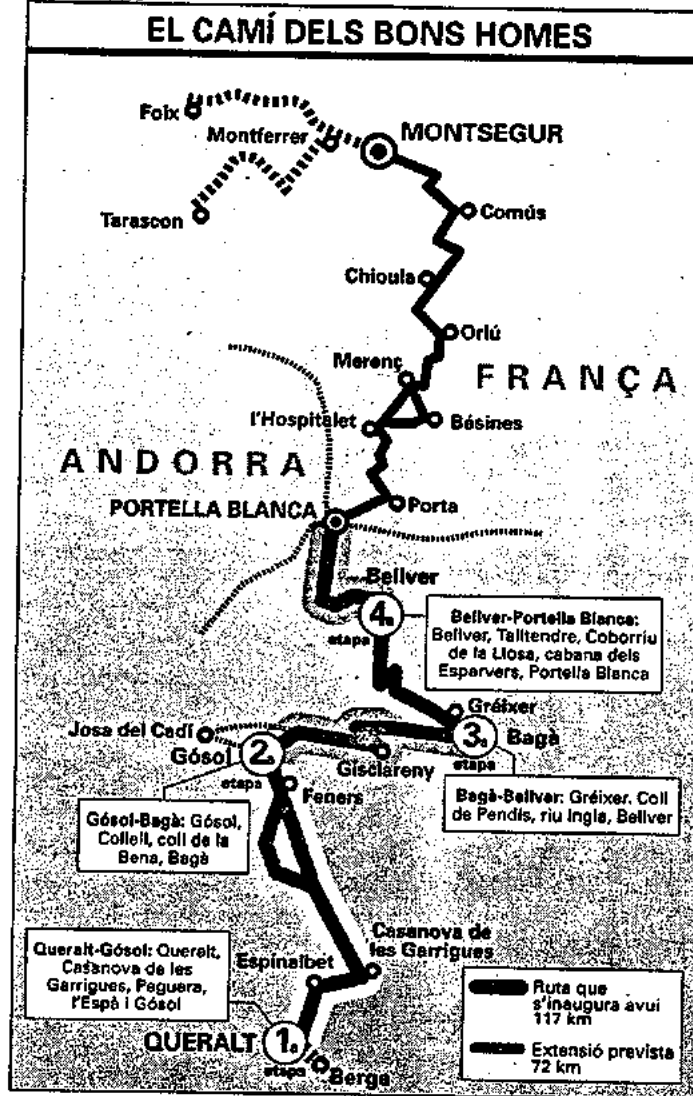
Seguir les passes del càtars. Aquesta és la proposta d'una nova ruta turística promoguda des del Berguedà i l'Arièja, la part catalana de la qual s'inaugura aquest migdia. La part francesa es presentarà a mitjan any. El recorregut total de la nova ruta, batejada amb el nom de Camí dels Bons Homes —tal com eren coneguts també els càtars— és de 189 quilòmetres, que van des del santuari berguedà de Queralt fins a Montsegur, amb una derivació que va fins a Tarascó, a l'Arièja.

L'objectiu d'aquesta iniciativa és estimular el desenvolupament turístic en zones de muntanya i la creació d'activitats econòmiques i culturals al seu entorn, com per exemple noves ofertes d'allotjament, restauració, guiatge, servei d'acompanyament de rutes amb cavalls o bicicletes tot terreny o bé serveis de suport al visitant com transport de retorn de la ruta, informació, manteniment, neteja o promoció, entre d'altres.

Aquesta nova ruta es podrà fer a peu, a cavall o amb bicicletes tot terreny. La part catalana, des del santuari de Queralt fins a la Portella Blanca, té 117 quilòmetres. Les etapes que es proposen són de 25 quilòmetres aproximadament. La primera és Queralt, Casanova de les Garrigues, Peguera, l'Espà i Gósol amb una derivació fins a Josa de Cadí. La segona, Gósol, el Colell, coll de la Bena i Bagà. La tercera abraça Bagà, Gréixer, coll de Pendís, riu Ingla i Bellver de Cerdanya. I la quarta passa per Bellver, Talltendre, Coborriu de la Llosa, Cabana dels Esparvers i la Portella Blanca.

El Camí dels Bons Homes ha estat catalogat com a sender de gran recorregut transfronterer, el GR 107. La seva senyalització internacional el fa fàcilment identificable. També està senyalitzat amb plafons informatius generals. A més, se'n donarà informació a les oficines de turisme de Berga, a la del parc natural

EQUIP D'INFORMACIÓ

La nova ruta té com a objectiu estimular el desenvolupament turístic i econòmic de l'àrea de muntanya

del Cadí-Moixeró a Bagà, a Bellver de Cerdanya, a l'Hospitalet, Montsegur i Tarascó.

El promotor de la ruta és l'A-

grupació Europea d'Interès Econòmic (AEIE) Transpireneus, integrada pel Consorci de Formació i d'Iniciatives Cercs-Berguedà (CFI) i Arièja Expansion. El liderat institucional és a càrrec de la Diputació de Barcelona i el Consell General de l'Arièja. També hi han col·laborat els ajuntaments i Consells Comarcals de les comarques afectades, el parc natural del Cadí-Moixeró —una part important de la ruta transcorre pels seus límits— i la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

LA TORNA

Descobrir els paisatges de la història

L'Alt Urgell, el Berguedà i la Cerdanya van ser terres de pas i d'estada dels càtars, que del segle XI al XVI van fugir de França. Eren considerats hereges perquè no reconeixen l'Església de Roma. Defensaven i practicaven una fe cristiana diferent de la catòlica, i per això se'ls perseguia. També hi van tenir a veure qüestions polítiques i les aliances entre Lluís VIII, rei de França, i el papa Innocenci II, que van provocar que fossin perseguits per la Inquisició, comandada per Simó de Monfort. Aquesta croada va significar la destrucció de totes les poblacions i castells càtars i la mort de moltes persones.

La seva fugida de França en va dur una bona part a la plana de la Cerdanya. on podrien haver contribuït a la fundació de la nova vila de Bellver. Altres van continuar en direcció sud cap a Bagà, travessant el coll de Pendís i baixant fins a Berga i més enllà. Alguns van pujar a la serra del Cadí per la canal Baridana, per buscar refugi al castell de Ramó de Josa o amb Arnau de Castellbò, que no amagava la seva condició de càtar.

Els promotors de la iniciativa destaquen que aquesta ruta va ser un nexe d'unió econòmic «molt important» entre el Berguedà i l'Arièja i que cal donar a conèixer la seva història a casa nostra.

La muntanya de sal

Les mines de Cardona, una atracció sorprenent

Cardona ha viscut, com moltes altres localitats catalanes, un fort procés d'industrialització a principis del segle XX, que la va portar a especialitzar-se en l'extracció de la sal. I és que la vila té al seu terme municipal un dels fenòmens naturals més sorprenents: una enorme muntanya de sal.

Les mines van ser una de les fonts de riquesa de la localitat i de moltes famílies. L'any 1990 la mina va tancar les portes. Ara, des de fa dos d'anys, ha tornat l'activitat a les mines, gràcies al turisme.

Uns tot-terrenys fan el camí per anar fins al peu de la muntanya salvant un desnivell de 80 metres. Des d'aquí es pot entrar en les profunditats de la famosa muntanya de la sal. La visita al seu interior es fa a la *minilla*, la que va

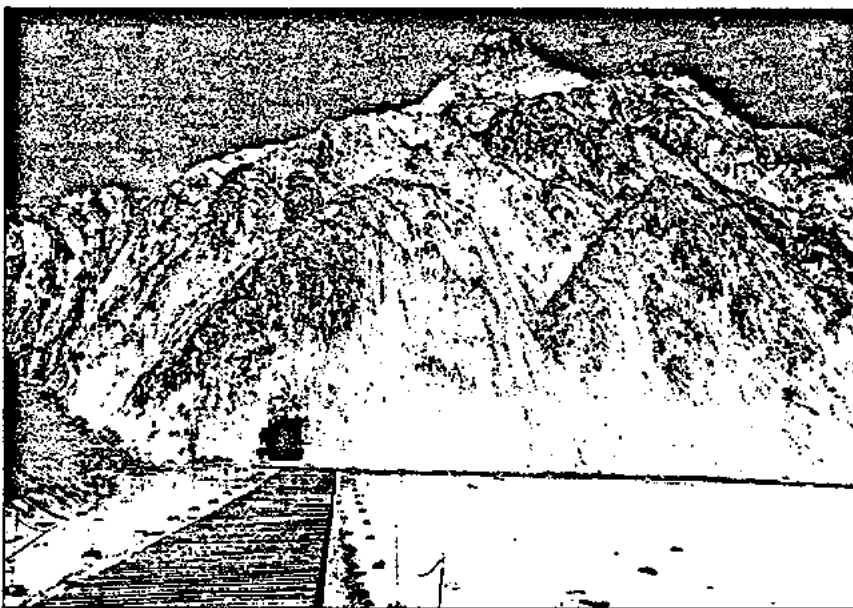
ser la primera galeria de prospecció que es va obrir. L'itinerari, d'uns cent metres, permet observar concrecions de sal, antigues galeries i descobrir i provar la diferència entre els tres tipus de potasses que hi ha a la mina, com la carnal·lita, la silvinita o l'hali·ta. L'exterior és tan o més sorprenent, amb un ball de colors que s'accentuen els dies de sol després de pluja.

La visita també permet conèixer el funcionament de l'extracció de la sal des de la torre que servia per fer baixar els miners fins a la maquinària que s'hi utilitzava. Una petita sala recorda aquells temps amb fotografies antigues, i un antic miner, ara reconvertit en mestre artesà, ha instal·lat un petit taller a l'antiga fàbrica, on es poden admirar i comprar peces fetes de sal. ■

Una visita única a tot l'Estat

L'espectacle a l'interior de les mines és impressionant

La muntanya de sal és una enorme massa de potassa formada fa 40 milions d'anys

1 INFORMACIÓ PRÀCTICA

Mines de sal de Cardona.
Carretera de la Mina, s/n. Cardona.
☎ 93 869 24 75

Horaris:

De dill. a dv., de 10 a 14 h; caps de setmana i festius, de 10 a 18.30 h.
Les visites són sempre guiades.

Preus entre setmana:

Individuals: 1.200 pessetes. Escoles i grups de jubilats: 750 ptes. Nens (de 5 a 15 anys): 600 ptes. Preus de grup (a partir de 20 persones): 800 ptes.

Preus caps de setmana i festius:

Individuals: 1.200 ptes. Jubilats: 1.000 ptes. Nens (de 5 a 15 anys): 600 ptes. Grups (+20): 1.000 ptes.